

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Analýza potřeb škol v Plzeňském kraji

Dokument Analýza potřeb škol v Plzeňském kraji vznikl jako výstup systémového projektu Podpora krajského akčního plánování, realizovaného v období 1. 3. 2016 – 31. 12. 2021. Je zaměřen na podporu vzdělávání na středních a vyšších odborných školách v souladu se vzdělávací strategií MŠMT. Má za cíl zajistit metodickou podporu při využívání akčního plánování na úrovni kraje i škol. Je spolufinancován z Evropských strukturálních a investičních fondů a jeho realizaci zajišťuje Národní pedagogický institut ČR. Veškeré informace je nutno chápat v kontextu výstupů projektu P-KAP.

Kolektiv autorů P-KAP, 2021

Materiál je pod licencí Creative Commons CC BY SA 4.0

Uveďte původ – Zachovejte licenci 4.0 Mezinárodní.

Projekt P-KAP je projektem Národního pedagogického institutu České republiky. Je zaměřen na podporu vzdělávání na středních a vyšších odborných školách a akcentuje soulad se vzdělávací strategií MŠMT. Má za cíl zajistit metodickou a supervizní podporu při využívání akčního plánování na úrovni krajů i škol.

Obsah

1	Analýza potřeb na školách	6
1.1	CÍLE ANALÝZY POTŘEB NA ŠKOLÁCH A JEJÍ VÝZNAM PRO KRAJSKÉ AKČNÍ PLÁNOVÁNÍ	6
1.2	POZADÍ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ „ANALÝZA POTŘEB NA ŠKOLÁCH“ A EVALUACE SBĚRU DAT ..	6
1.2.1	Charakteristika datového souboru	8
1.3	VNÍMÁNÍ DŮLEŽITOSTI PLÁNOVANÝCH POVINNÝCH OBLASTÍ INTERVENČÍ ŠKOLAMI V PLZEŇSKÉM KRAJI	8
1.4	ROZDÍLY VE VNÍMÁNÍ DŮLEŽITOSTI PLÁNOVANÝCH POVINNÝCH OBLASTÍ INTERVENČÍ PODLE TYPU ŠKOLY (II. VLNA DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ).....	10
1.5	VNÍMÁNÍ DŮLEŽITOSTI PLÁNOVANÝCH NEPOVINNÝCH OBLASTÍ INTERVENČÍ ŠKOLAMI V PLZEŇSKÉM KRAJI.....	12
2	Rozvoj kariérového poradenství v Plzeňském kraji.....	13
2.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	16
2.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	17
2.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol	18
2.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE.....	20
2.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENČE	21
2.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	23
2.5	AKTIVITY, NA KTERÝCH SE ŠKOLY PODÍLÍ V RÁMCI PREVENČE A INTERVENČE V OBLASTI PŘEDČASNÝCH ODCHODŮ	25
2.5.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol	26
2.6	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJ KARIÉROVÉHO PORADENSTVÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	30
3	Podpora polytechnického vzdělávání v Plzeňském kraji	34
3.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN.....	36
3.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	37
3.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol	38
3.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE.....	40
3.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENČE	41
3.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	43
3.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA POLYTECHNICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	45
4	Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě v Plzeňském kraji	49
4.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	51
4.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE	52
4.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol	53
4.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENČE.....	55
4.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENČE	56
4.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	57
4.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA KOMPETENCÍ K PODNIKAVOSTI, INICIATIVĚ A KREATIVITĚ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	60
5	Rozvoj škol jako center celoživotního učení v Plzeňském kraji.....	64
5.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	67

5.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	68
5.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol	69
5.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	71
5.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	72
5.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	73
5.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJ ŠKOLA JAKO CENTER CELOŽIVOTNÍHO UČENÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	75
6	Podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli v Plzeňském kraji	79
6.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	81
6.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	82
6.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol	83
6.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	85
6.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	86
6.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	88
6.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „PODPORA ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ A SPOLUPRÁCE ŠKOL SE ZAMĚSTNAVATELI“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH.....	91
7	Inkluzivní vzdělávání v Plzeňském kraji.....	95
7.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	97
7.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	98
7.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol	99
7.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	102
7.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	103
7.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	104
7.5	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI PODPORY NADANÝCH A MIMOŘÁDNĚ NADANÝCH ŽÁKŮ.....	106
7.5.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol	107
7.6	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	109
8	Rozvoj výuky cizích jazyků v Plzeňském kraji	113
8.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	115
8.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	115
8.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol	116
8.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	118
8.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	119
8.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	120
8.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJE VÝUKY CIZÍCH JAZYKŮ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	122
9	Podpora čtenářské gramotnosti v Plzeňském kraji.....	126
9.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	128
9.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	128
9.2.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol	129
9.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE.....	131
9.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	132
9.4.1	Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol	134

9.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJE ČTENÁŘSKÉ GRAMOTNOSTI“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	136
10	Digitální kompetence a rozvoj ICT infrastruktury v Plzeňském kraji	140
10.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	141
10.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	142
10.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol</i>	143
10.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	145
10.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	146
10.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol</i>	148
10.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJE DIGITÁLNÍCH KOMPETENCÍ“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	150
11	Podpora matematické gramotnosti v Plzeňském kraji.....	154
11.1	SOUČASNÁ ÚROVEŇ ŠKOL A JEJICH PŘEDPOKLÁDANÝ POSUN	156
11.2	AKTIVITY, KTERÉ ŠKOLY REALIZUJÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	156
11.2.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol</i>	157
11.3	PŘEKÁŽKY, NA KTERÉ ŠKOLY NARÁŽÍ V RÁMCI TÉTO INTERVENCE	159
11.4	OPATŘENÍ PRO ZLEPŠENÍ REALIZACE INTERVENCE	160
11.4.1	<i>Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol</i>	161
11.5	GRAFICKÁ SUMARIZACE HLAVNÍCH ZJIŠTĚNÍ TÝKAJÍCÍCH SE OBLASTI „ROZVOJ MATEMATICKÉ GRAMOTNOSTI“ NA SOŠ, SOU A NA GYMNÁZIÍCH	164

1 Analýza potřeb na školách

1.1 Cíle analýzy potřeb na školách a její význam pro krajské akční plánování

KAP (krajský akční plán) je zaměřen na intervence směřující ke zkvalitnění řízení škol a zvýšení kvality ve vzdělávání a začlenění či rozvoj dlouhodobého plánování jako nástroje ke kvalitnímu řízení škol. To je podpořeno vzděláváním vedení škol a zřizovatelů, spoluprací v území. Klíčová témata, tzv. intervence, byla vybrána s ohledem na to, že mohou být svým konkrétním zaměřením územně specifická. Projekt P-KAP pomůže krajskému projektu a školám.

Povinné intervence:

- Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě
- Podpora polytechnického vzdělávání (přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání)
- Podpora odborného vzdělávání včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů
- Rozvoj kariérového poradenství
- Rozvoj škol jako center dalšího profesního vzdělávání
- Inkluzivní vzdělávání
- Infrastruktura SŠ a VOŠ (oblast podpory přírodovědného a technického vzdělávání, podpora center odborného vzdělávání, podpora cizích jazyků, konektivity škol a digitálních kompetencí, sociální inkluze, celoživotního vzdělávání, zájmového a neformálního vzdělávání)

Nepovinné intervence:

- Rozvoj výuky cizích jazyků
- Oblast ICT včetně potřeb infrastruktury
- Čtenářská a matematická gramotnost
- Vlastní volitelné intervence v oblasti podle potřeb území

1.2 Pozadí dotazníkového šetření „analýza potřeb na školách“ a evaluace sběru dat

Priority krajů a škol v krajských akčních plánech a plánech aktivit škol se opírají o podrobné a o sběr relevantních dat opřené analýzy. Pro projekt P-KAP je zpracoval a školám a krajům poskytl projektový tým Národního pedagogického institutu České republiky.

Hlavním cílem šetření, které proběhlo v období listopad 2015 – leden 2016, bylo zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb v rámci oblastí vymezených operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání. Cílem následného šetření, které proběhlo v období říjen – prosinec 2018, bylo jednak zmapování aktuální situace škol a jejich potřeb a dále vyhodnocení posunu, který se na školách udál, od období prvního šetření realizovaného v období listopad 2015 – leden 2016 v rámci oblastí vymezených operačním programem Výzkum, vývoj a vzdělávání od období prvního dotazníkového šetření. Výstupy z jednotlivých vln dotazníkových šetření představují zpětnou vazbu pro kraje pro tvorbu regionální vzdělávací politiky a vytvářejí prostor pro sladění prioritizace potřeb krajů a jednotlivých škol.

V rámci šetření byla sledována situace v oblastech kariérového poradenství, spolupráce škol a firem, dalšího vzdělávání poskytovaného sítěmi škol v krajích, polytechnického vzdělávání, podpory kompetencí k podnikavosti, společného vzdělávání a infrastruktury školy. Mezi další sledované oblasti byly zařazeny oblast ICT, jazykové vzdělávání a rozvoj čtenářské a matematické gramotnosti.

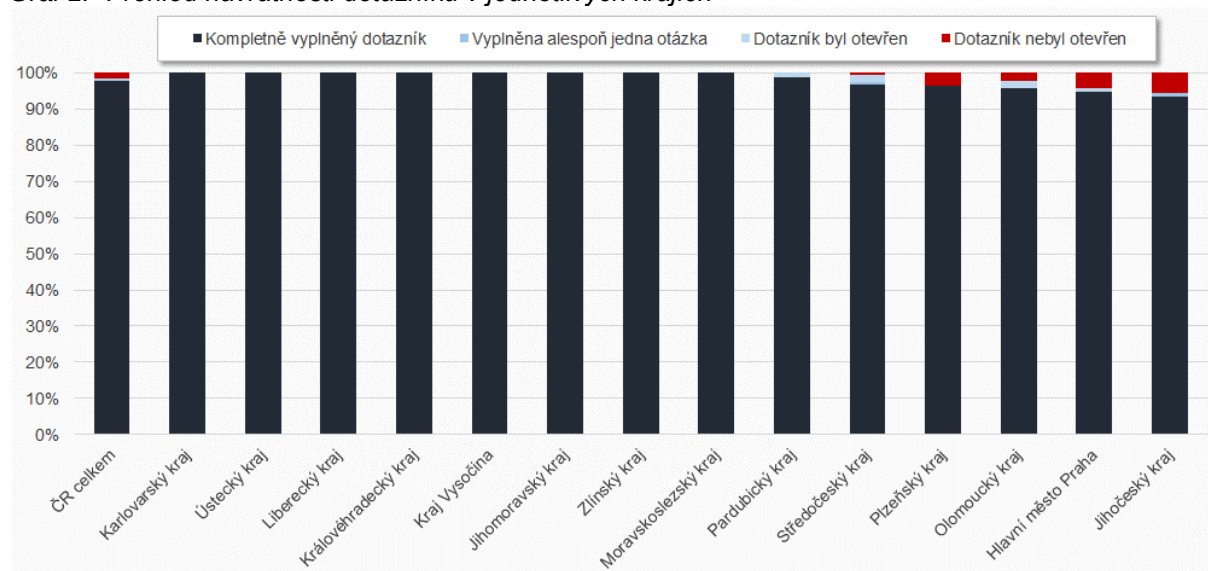
Na dotazníkové šetření zareagovalo 98 % škol.

Sběr dat se uskutečnil v rámci šetření formou internetového dotazování (CASI – computer-assisted self-interviewing). Osloveny byly všechny SŠ a VOŠ v celé ČR, tedy 1320 škol. Z těchto škol se Národnímu pedagogickému institutu České republiky vrátilo 1292 kompletně vyplněných dotazníků, návratnost dotazníků se tedy v tomto šetření pohybuje na úrovni 98 %. Takto vysoké návratnosti se podařilo dosáhnout díky spolupráci s odbory školství v jednotlivých krajích, se Sdružením soukromých škol Čech, Moravy a Slezska a krajskými guaranty projektu, kteří jsou členy našeho projektového týmu.

Vzhledem k povaze a rozsahu šetření lze konstatovat, že jde o unikátní datový výstup, který, vezmeme-li v úvahu dosaženou úroveň návratnosti dotazníků, pokrývá potřeby téměř všech SŠ a VOŠ v ČR.

Šetření se bude opakovat v roce 2021 jako závěrečné šetření, které bude sloužit jako podklad pro vyhodnocení účinnosti akčního plánování v jednotlivých krajích.

Graf 1: Přehled návratnosti dotazníků v jednotlivých krajích

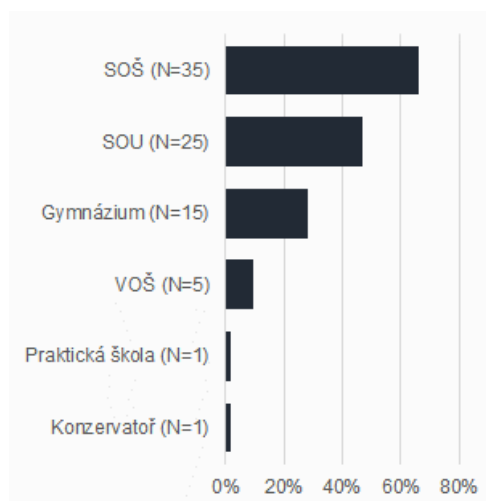
Tab. 1: Přehled návratnosti dotazníků v jednotlivých krajích

	Kompletně vyplněný dotazník		Vyplněna alespoň jedna otázka		Dotazník byl otevřen		Dotazník nebyl otevřen		Celkem	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Jihomoravský kraj	125	100%	0	0%	0	0%	0	0%	125	100%
Karlovarský kraj	32	100%	0	0%	0	0%	0	0%	32	100%
Kraj Vysočina	67	100%	0	0%	0	0%	0	0%	67	100%
Královéhradecký kraj	70	100%	0	0%	0	0%	0	0%	70	100%
Liberecký kraj	48	100%	0	0%	0	0%	0	0%	48	100%
Moravskoslezský kraj	145	100%	0	0%	0	0%	0	0%	145	100%
Ústecký kraj	94	100%	0	0%	0	0%	0	0%	94	100%
Zlínský kraj	69	100%	0	0%	0	0%	0	0%	69	100%
Pardubický kraj	75	99%	0	0%	1	1%	0	0%	76	100%
Středočeský kraj	147	97%	1	1%	3	2%	1	1%	152	100%
Plzeňský kraj	53	96%	0	0%	0	0%	2	4%	55	100%
Olomoucký kraj	92	96%	0	0%	2	2%	2	2%	96	100%
Hlavní město Praha	188	95%	0	0%	2	1%	8	4%	198	100%
Jihočeský kraj	87	94%	1	1%	0	0%	5	5%	93	100%
ČR celkem	1292	97%	2	0%	8	1%	18	1%	1320	100%

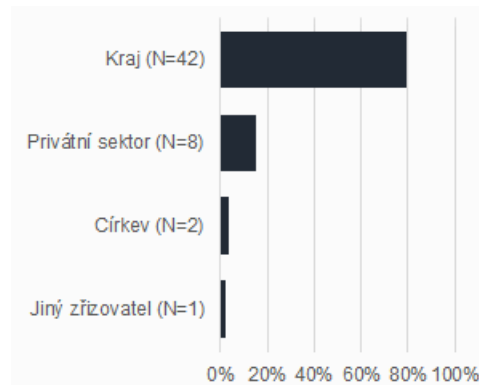
1.2.1 Charakteristika datového souboru

Ve struktuře středních a vyšších odborných škol v Plzeňském kraji jsou zastoupeny střední odborná učiliště, střední odborné školy, gymnázia, praktické školy a vyšší odborné školy. Vedle škol, které nabízejí jeden typ vzdělání (obvykle gymnázia), jsou i školy kombinované, které nabízejí více typů vzdělávání (např. SOU a SOŠ nebo SOŠ a VOŠ apod.). Nejvíce jsou zastoupeny školy, které poskytují obory středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou (66 %). Následují školy s obory středního vzdělání s výučním listem (47 %), gymnázia (28 %), vyšší odborné školy (9 %). Praktické školy a konzervatoře jsou zastoupeny jen jednotlivě a jejich podíl činí 2 %.

Graf 2: Zastoupení škol v datovém souboru

Graf 3: Zastoupení škol v datovém souboru podle zřizovatele

Největší zastoupení škol v datovém souboru podle zřizovatele mají kraje a to 79 %. Podíl soukromých škol je výrazně nižší (15 %). Podíl církevních škol činí 4 % a zastoupení škol, kde je zřizovatel jiný, dosahuje jen 2 %.

1.3 Vnímání důležitosti plánovaných povinných oblastí intervencí školami v Plzeňském kraji

Střední a vyšší odborné školy v Plzeňském kraji měly možnost hodnotit důležitost 7 povinných a 4 nepovinných oblastí pro Krajský akční plán. Z hlediska prioritizace povinných oblastí školy zdůrazňují především oblast rozvoje infrastruktury škol a podporu odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů. Školy dále považují za důležitou oblast podpory kompetencí k podnikavosti a polytechnické vzdělávání. Ve srovnání s ostatními oblastmi je hodnocena jako nejméně důležitá oblast celoživotního učení a inkluzivní vzdělávání.

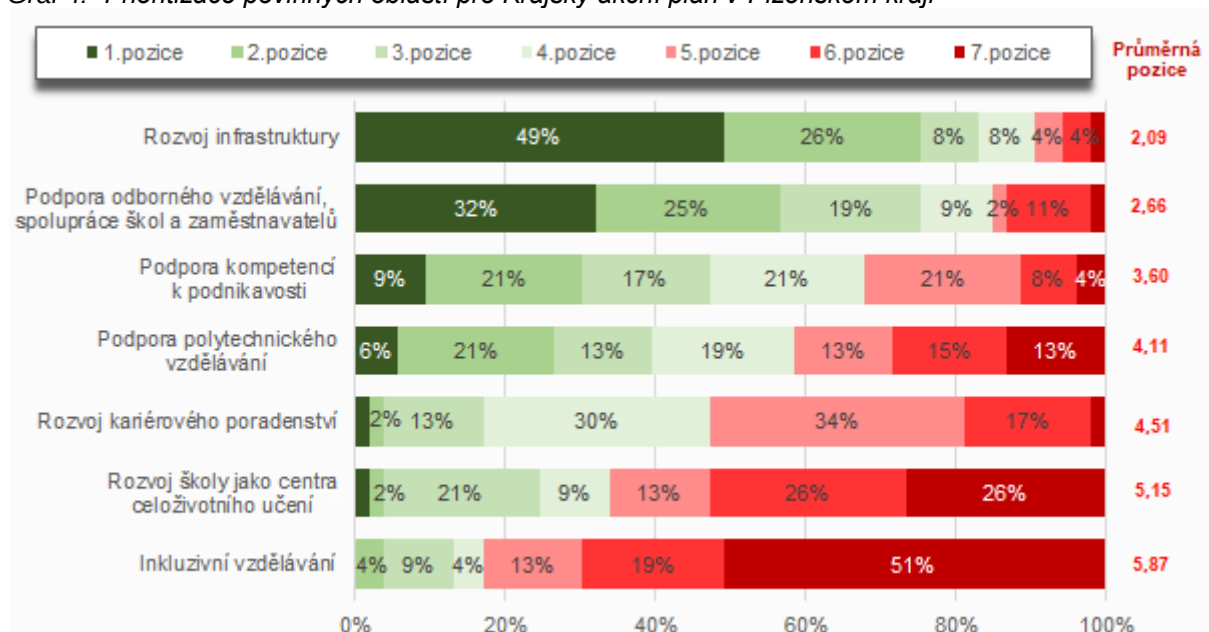
Pro střední a vyšší odborné školy v Plzeňském kraji je jednoznačně nejdůležitější oblastí rozvoj infrastruktury včetně rekonstrukcí a vybavení škol. Oblasti infrastruktury přisoudilo nejvyšší míru důležitosti 49 % škol, dalších 26 % škol ji zařadilo na druhou pozici. Třetí pozici oblasti infrastruktury přisoudilo 8 % škol v kraji a na čtvrtou pozici tuto oblast umístilo rovněž 8 % škol, na méně důležitých pozicích se tato priorita objevovala již zřídka.

Na druhém místě je podle hodnocení škol podpora odborného vzdělávání, zahrnující i spolupráci škol a zaměstnavatelů. Na 32 % škol považuje tuto oblast za nejdůležitější a 25 % škol ji zařadilo na druhou pozici.

Ostatní oblasti již jsou hodnoceny s větším odstupem jako méně podstatné. Třetí nejdůležitější oblastí je podle škol podpora kompetencí k podnikavosti, kreativitě a iniciativě. Tuto oblast považuje za nejdůležitější 9 % škol a na druhé místo ji řadí 21 % škol v Plzeňském kraji. O něco nižší celkovou důležitost přisuzují školy v Plzeňském kraji podpoře polytechnického vzdělávání. Pouze pro 6 % škol je tato oblast zdaleka nejdůležitější a 21 % škol ji pak řadí na druhou pozici.

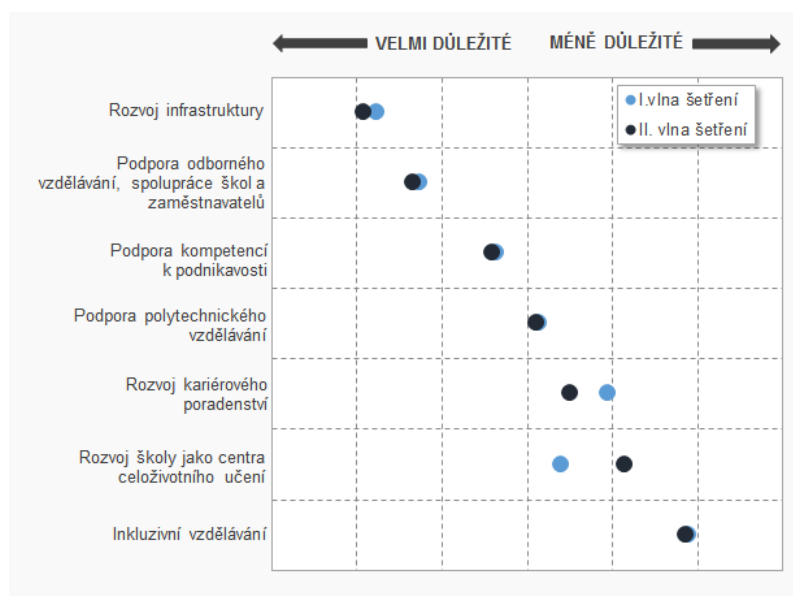
Na základě porovnání jednotlivých oblastí je školami v Plzeňském kraji přisuzována menší důležitost rozvoji kariérového poradenství a rozvoji školy jako centra celoživotního učení. Nejmenší význam ve srovnání s jednotlivými oblastmi intervencí pak přisuzovaly školy rozvoji inkluzivního vzdělávání, kterou celých 51 % škol řadilo na nejnižší pozici.

Graf 4: Prioritizace povinných oblastí pro Krajský akční plán v Plzeňském kraji

Pozn. Jednotlivé oblasti jsou seřazeny podle průměrné pozice, která byla školami pro danou oblast přiřazena.

Graf 5: Srovnání prioritizace povinných oblastí pro Krajské akční plány v čase – Plzeňský kraj

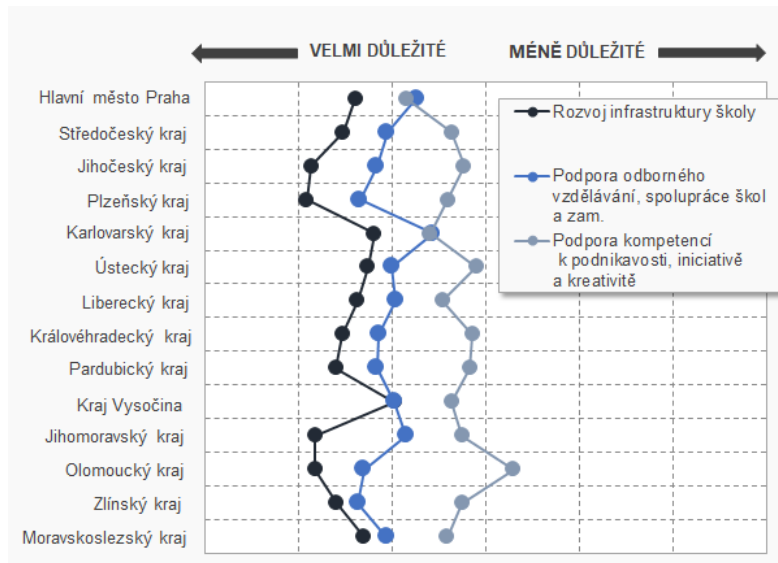

Oproti roku 2015/2016 školy akcentují zejména důležitost oblasti rozvoje kariérového poradenství a v menší míře i rozvoje infrastruktury škol, včetně rekonstrukcí a vybavení.

Výrazný propad v hodnocení důležitosti lze naopak pozorovat v oblasti rozvoje škol jako center celoživotního učení.

Přibližně stejnou důležitost školy přisuzují oblasti podpory odborného vzdělávání, oblasti podpory kompetencí k podnikavosti, oblasti podpory polytechnického vzdělávání a oblasti inkluzivního vzdělávání.

Graf 6: Prioritizace povinných oblastí v jednotlivých krajích

Vymezené tři nejdůležitější povinné oblasti rozvoje škol v Plzeňském kraji – rozvoj infrastruktury školy, podpora odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů a podpora kompetencí k podnikavosti, kreativitě a iniciativě – jsou v jednotlivých krajích hodnoceny odlišně.

Rozvoj infrastruktury školy je prioritní oblastí téměř ve všech krajích, zejména pak pro školy v Plzeňském, Jihočeském, Jihomoravském a Olomouckém kraji.

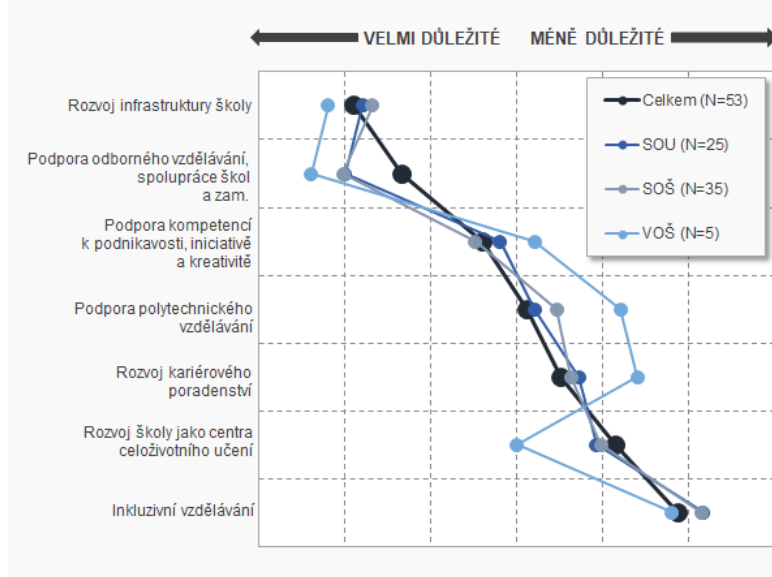
Ve srovnání se všemi kraji v ČR je důležitost podpory odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů, deklarována nejvíce ve Zlínském, Plzeňském a Olomouckém kraji. Pro Karlovarský kraj společně s Hlavním městem Praha je tato oblast relativně nejméně důležitá.

Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě je považována za velmi důležitou oblast zejména v Hlavním městě Praha, dále pak také v Karlovarském kraji. Na druhou stranu, Olomoucký kraj uvádí nízkou míru důležitosti této oblasti. Ve srovnání s jinými kraji ČR hodnotí školy Plzeňského kraje důležitost oblasti podnikavosti mírně nadprůměrně.

1.4 Rozdíly ve vnímání důležitosti plánovaných povinných oblastí intervencí podle typu školy (II. vlna dotazníkového šetření)

Hodnocení důležitosti povinných oblastí pro Krajské akční plány se ve velké míře liší v závislosti na typu školy.

Graf 7: Prioritizace povinných oblastí v Plzeňském kraji – SOU, SOŠ a VOŠ

SOU, SOŠ a VOŠ v Plzeňském kraji vyzdvihují především důležitost rozvoje infrastruktury školy a oblasti podpory odborného vzdělávání včetně spolupráce se zaměstnavateli.

Střední odborná učiliště pak kladou důraz také na oblast podpory kompetencí k podnikavosti a podpoře polytechnického vzdělávání. Ve srovnání s ostatními povinnými oblastmi považují střední odborná učiliště za již méně významné oblasti rozvoje kariérového poradenství, rozvoje školy jako centra celoživotního učení a oblast inkluzivního

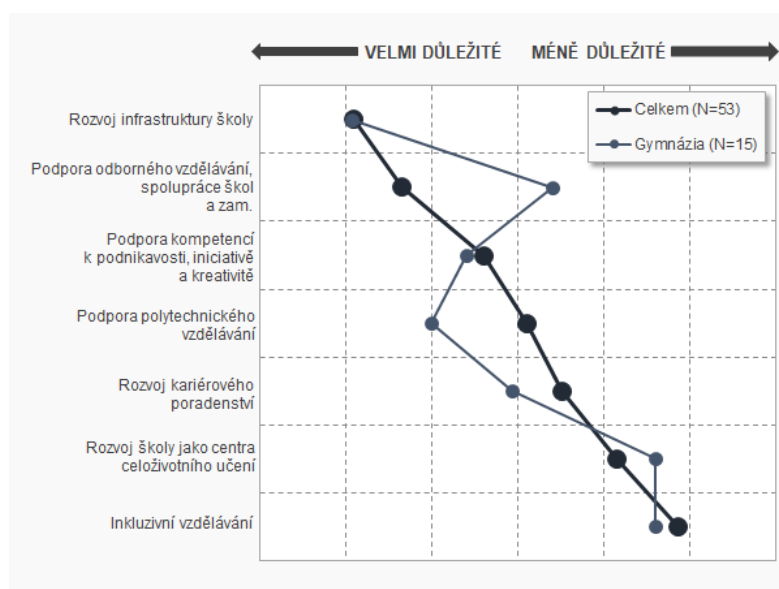
vzdělávání.

SOŠ se od SOU příliš neliší. Prioritami SOŠ jsou rovněž rozvoj infrastruktury školy a podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol a zaměstnavatelů. Naopak nejnižší důležitost přisuzují inkluzivnímu vzdělávání. V případě vyšších odborných škol je mimo rozvoj infrastruktury školy a oblast podpory odborného vzdělávání důraz kladen v tomto kraji také na oblast rozvoje školy jako centra celoživotního učení.

Ve srovnání s výsledky hodnocení povinných oblastí za celý kraj je pro SOU, SOŠ a VOŠ důležitější podpora odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů, zejména pro VOŠ. Pro VOŠ je o něco méně podstatná podpora kompetencí k podnikavosti. V případě VOŠ je dále menší důraz kladen na podporu polytechnického vzdělávání a kariérového poradenství, naopak v porovnání s výsledky za celý kraj i ve srovnání s ostatními typy škol je pro ně důležitější rozvoj školy jako centra celoživotního učení.

V případě **gymnází** je kladen důraz zejména na rozvoj infrastruktury školy, dále pak na podporu polytechnického vzdělávání, podporu kompetencí k podnikavosti a rozvoji kariérového poradenství. Relativně malou důležitost gymnázia v souladu se svým všeobecným zaměřením přisuzují oblasti podpory odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů, rozvoji školy jako centra celoživotního učení a inkluzivnímu vzdělávání.

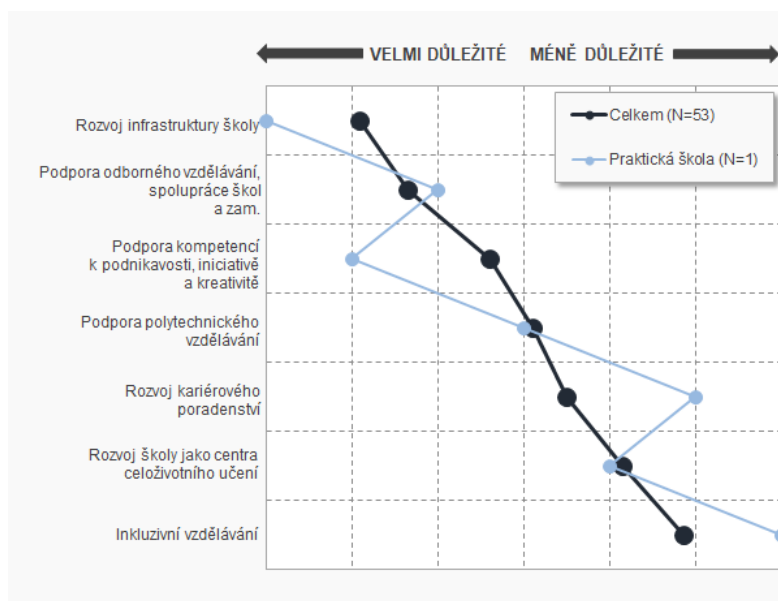
Graf 8: Prioritizace povinných oblastí v Plzeňském kraji – gymnázium

Z porovnání důležitosti jednotlivých oblastí pro gymnázia s celkovým hodnocením škol v Plzeňském kraji vyplývá, že pro gymnázia je přibližně na stejné úrovni důležitosti oblast infrastruktury školy a podpora rozvoje kompetencí k podnikavosti.

Naopak výrazně menší důležitost gymnázia přisuzují oblasti podpory odborného vzdělávání, včetně spolupráce škol a zaměstnavatelů. Vyšší důraz pak kladou na oblast polytechnického vzdělávání a kariérového poradenství.

Graf 9: Prioritizace povinných oblastí v Plzeňském kraji – praktická škola

Pro **praktické školy** jsou prioritami rozvoj infrastruktury školy a podpora kompetencí k podnikavosti. Z dalších oblastí je pak pro praktické školy důležitá podpora odborného vzdělávání a spolupráce se zaměstnavateli a podpora polytechnického vzdělávání.

Relativně nejmenší důležitost pak přisuzují praktické školy rozvoji kariérového poradenství, rozvoje školy jako centra celoživotního učení a inkluzivnímu vzdělávání.

Oproti celkovým výsledkům za kraj kladou praktické školy vyšší důraz zejména na rozvoj infrastruktury školy a podporu

kompetencí k podnikavosti. Naopak menší důraz praktické školy kladou na rozvoj kariérového poradenství a inkluzivní vzdělávání.

Tab. 2: Prioritizace povinných oblastí v Plzeňském kraji – konzervatoře

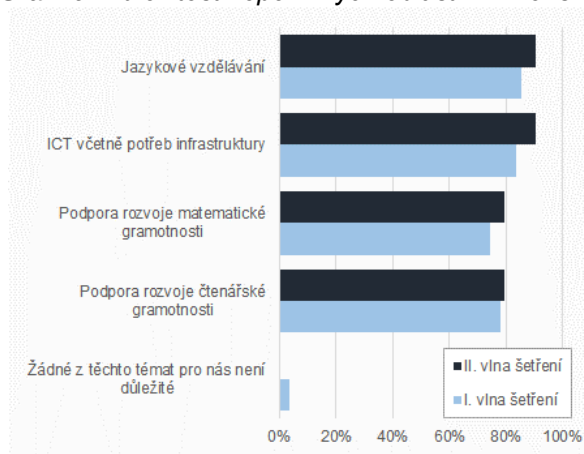
Průměrná důležitost povinných oblastí (1=nejdůležitější; 7=nejméně důležitá)		
	Celkem (N=53)	Konzervatoř (N=1)
Rozvoj infrastruktury	2,1	1,0
Podpora odborného vzdělávání	2,7	3,0
Podpora kompetencí k podnikavosti	3,6	2,0
Podpora polytechnického vzdělávání	4,1	7,0
Rozvoj kariérového poradenství	4,5	5,0
Rozvoj školy jako centra celoživotního učení	5,2	4,0
Inkluzivní vzdělávání	5,9	6,0

Pro konzervatoř jsou nejdůležitější oblastí rozvoj infrastruktury školy a podpora kompetencí k podnikavosti, naopak nejméně podstatné jsou inkluzivní vzdělávání a podpora polytechnického vzdělávání.

1.5 Vnímání důležitosti plánovaných nepovinných oblastí intervencí školami v Plzeňském kraji

Z hlediska tzv. nepovinných oblastí školy akcentují především důležitost v oblasti ICT (91 %) a jazykové vzdělávání (91 %).

Graf 10: Důležitost nepovinných oblastí v Plzeňském kraji

79 % škol označilo jako důležitou oblast podpory rozvoje matematické gramotnosti a rovněž 79 % škol považuje za důležitou oblast čtenářské gramotnosti.

Oproti roku 2015/2016 školy hodnotí oblasti ICT (nárůst o 7 p. b.), jazykového vzdělávání (nárůst o 5 p. b.) i podpory rozvoje matematické gramotnosti (nárůst o 5 p. b.) jako více důležité.

2 Rozvoj kariérového poradenství v Plzeňském kraji

Podle definice Evropské sítě politik celoživotního poradenství (ELGPN) je kariérové poradenství „Interakcí mezi kariérovým poradcem a jednotlivcem. Individuální nebo skupinový proces poradenství ve vzdělávání, zaměstnání a v rozhodování při přechodech a také při zvládání reakcí na změny po celou dobu života s důrazem na posilování sebeuvědomění, porozumění a usnadňování směřování k uspokojivému a smysluplnému životu a zaměstnání.“

Tato tematická oblast se soustředí na poradenství ve středním a vyšším odborném školství. Od rozvoje kariérového poradenství ve středním školství si lze slíbovat **snížení nezaměstnanosti absolventů, snížení počtu předčasných odchodů ze vzdělávání** a naopak **vyšší množství žáků, kteří se budou vzdělávat i po úspěšném absolvování aktuálního vzdělávání** a kteří se budou **schopni snáze adaptovat na změny pracovního trhu v průběhu celé své životní-profesní dráhy**.

Kariérové poradenství ve škole by ve své optimální podobě mělo mít svého **koordinátora kariérového poradenství** (koordinace podpůrných služeb, které škola svým žákům poskytuje). Nemělo by však být vykonáváno jen tímto jediným pracovníkem, ale podílet by se na něm měli **všichni pracovníci školy**. **Posláním školy je připravit mladého člověka na život, a tedy i na jeho kariérovou dráhu**. Kariérové poradenství by proto mělo být **provázáno s celou vzdělávací a výchovnou činností školy**. Vedle **obsahu jednotlivých vyučovacích předmětů**, kde by se žáci měli mj. dozvídat, jak konkrétní znalosti, dovednosti, postoje či návyky využijí v pracovním životě, se jedná **zejména o rozvoj klíčových kompetencí, které jsou základem pro osobní rozvoj žáků, jejich aktivního zapojení do společnosti a uplatnění v životě**. **Osobní rozvoj žáků je nedílnou součástí kariérového poradenství** - se znalostí svých silných stránek a schopností reflexe těch slabých se žák může např. daleko **snáz rozhodovat o svém profesním zaměření** a daleko **snáz se bude adaptovat na pracovní trh a změny**, které v posledních letech přináší. Některé školy již dnes nenabízí kariérové poradenství pouze svým žákům, ale i širší veřejnosti.

Je zřejmé, že cesta k optimálnímu pojetí kariérového poradenství je v současných podmínkách pro většinu škol dlouhá a náročná. Lze ji však zvládat postupně a dosahovat takové úrovně, která je pro školu v daném časovém období realistická.

Na úrovni středních škol lze odlišit tři oblasti rozvoje kariérového poradenství:

- **Kurikulární oblast**, kde žáci dostávají užitečné informace či absolvují praktická cvičení v rámci běžné výuky (např. průřezové téma Člověk a svět práce).
- **Oblast interních služeb kariérového poradenství**, kde žáci školy mohou navštěvovat skupinové či individuální poradenství, pro které byl vyčleněn prostor a které poskytuje adekvátně vzdělaná osoba.
- **Oblast externích služeb kariérového poradenství**, kde škola organizuje návštěvy jiných poradenských pracovišť (např. PPP, IPS ÚP) nebo si škola platí služby, které by jinak měla problém zajistit (např. sběr a vyhodnocení psychometrických dat).

Obecně lze říci, že kariérové poradenství ve středním školství se realizuje prostřednictvím několika forem, které by v optimálním případě měly být propojené a vzájemně se doplňovat:

- **Diagnostika a sebepoznání:** Poradce (případně jiný specialista) pomáhá klientovi uvědomit si jeho charakteristiky (zájmy, předpoklady, limity). Využívá přitom různé diagnostické metody a prostředky (rozhovor, zájmové dotazníky, osobnostní testy, výkonové testy, projekční metody aj.).
- **Vzdělávání:** Klient (žák, student) si osvojuje kompetence vedoucí k jeho osobnímu rozvoji - schopnost **identifikovat** a vyhodnocovat dostupné informační zdroje a poradenské služby, schopnost rozhodovat se, plánovat svou **kariérovou** dráhu, schopnost komunikovat (návčik přijímacího pohovoru apod.), schopnost adaptovat se na změny v průběhu své vzdělávací či pracovní dráhy apod.
- **Poskytování informací:** Klient (žák, student) dostává nabídku informací. Poradce mu buď podá konkrétní informace na základě jeho dotazu, nebo mu doporučí určité informační zdroje.

- **Komplexní poradenství:** Poradce poskytuje klientovi komplexní poradenskou podporu v návaznosti na jeho konkrétní situaci a potřeby. Možnosti by mu měly být předkládány tak, aby se na jejich základě dokázal klient sám rozhodovat. Součástí komplexního poradenství přitom jsou i všechny tři výše uvedené formy, v míře a úrovni odpovídající situaci a potřebám klienta.

Hlavní zjištění

- V rámci podpory kariérového poradenství školy v Plzeňském kraji jsou v jednoznačně v největší míře rozvíjeny aktivity na pokročilé úrovni, kdy má škola zpracované komplexní pojetí kariérového poradenství a služby kariérového poradenství obsahují prvky prevence předčasných odchodů. Ve větší míře jsou školami v kraji realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně, kdy se škola snaží oblast kariérového poradenství dále rozvíjet a problematiku propojovat s výukou dalších předmětů. A téměř na stejné úrovni je pak využívání aktivit na nejvyšší úrovni. Pokud měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti kariérového poradenství, pak nejčastěji plánují rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně, nižší potom v rámci pokročilé úrovně. Oproti roku 2015/2016 školy častěji vykazují činnosti spadající do nejvyšší úrovně a pokročilé úrovně.
- V rámci oblasti podpory kariérového poradenství se střední školy a vyšší odborné školy nejčastěji věnují organizování exkurzí, besed a dalších aktivit pro kariérovou orientaci žáků. S menším odstupem pak spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (především gymnázia a SOŠ), věnují se zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy, dále pak i podpoře žáků se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním a spolupráci s rodiči formou představení profese rodičů ve škole, řešením předčasných odchodů apod. Asi tři čtvrtiny škol v Plzeňském kraji rovněž poskytují individuální služby kariérového poradenství pro žáky, realizují odborný výcvik nebo praxi v reálném pracovním prostředí (SOU a SOŠ) nebo se věnují prevenci a intervence předčasných odchodů žáků ze školy. Oproti roku 2015/2016 se školy více zaměřují téměř na všechny činnosti, zejména na realizaci činností souvisejících se zapojováním odborníků z praxe do výuky a na poskytování individuálních služeb kariérového poradenství. Školy se ve větší míře soustředí na spolupráci s externími subjekty z kariérového poradenství a na podporu žáků se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním.
- V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj podpory kariérového poradenství na středních a vyšších odborných školách v Plzeňském kraji, se školy nejčastěji potýkají s nedostatkem financí pro zajištění kariérového poradenství ve škole. Více než polovina škol naráží na nízkou časovou dotaci poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství nebo malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů. Méně často uvádějí školy mezi překážkami absenci pozice samostatného kariérového poradce, malý zájem ze strany zaměstnavatelů nebo nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro kariérové poradenství. Z hlediska srovnání překážek v současnosti oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují zejména problémy spojené s malým zájmem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů a nízkou časovou dotaci pro poskytování služeb kariérového poradenství ze strany poradců. Dále si více stěžují na nedostatečné vzdělání kariérových či výchovných poradců a nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství na škole. Situace se z pohledu škol naopak zlepšila ve smyslu možností zajištění externího kariérového poradenství, podpory ze strany zřizovatele a méně škol se také potýká s nedostatečnou podporou oblasti kariérové orientace ve škole. Oproti předchozí vlně se rovněž snížil podíl škol, které v této oblasti nenaráží na překážky.
- V dalším rozvoji oblasti podpory kariérového poradenství by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohly finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. Dále školy mezi frekventovanými opatřeními pro zlepšení kariérového poradenství uváděly vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství, zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství a možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i ZŠ (zejména SOU a SOŠ). Přibližně polovina škol potřebuje podporu v oblasti systematické spolupráce s personalisty podniků a rovněž i zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity, rozvoj spolupráce s VŠ (především gymnázia), možnost pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců a zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (SOU a SOŠ). Porovnáme-li současný stav s minulou vlnou, pak oproti roku 2015/2016 školy nyní více zdůrazňují potřebu odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství a možnosti pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců. Ve srovnání s předchozí vlnou jsou naopak méně zdůrazňována potřeba

nákupu uniforem v souvislosti s utvářením profesní identity, dále exkurze do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující ze SŠ a ZŠ, podpora systematické spolupráce s personalisty podniků a zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy.

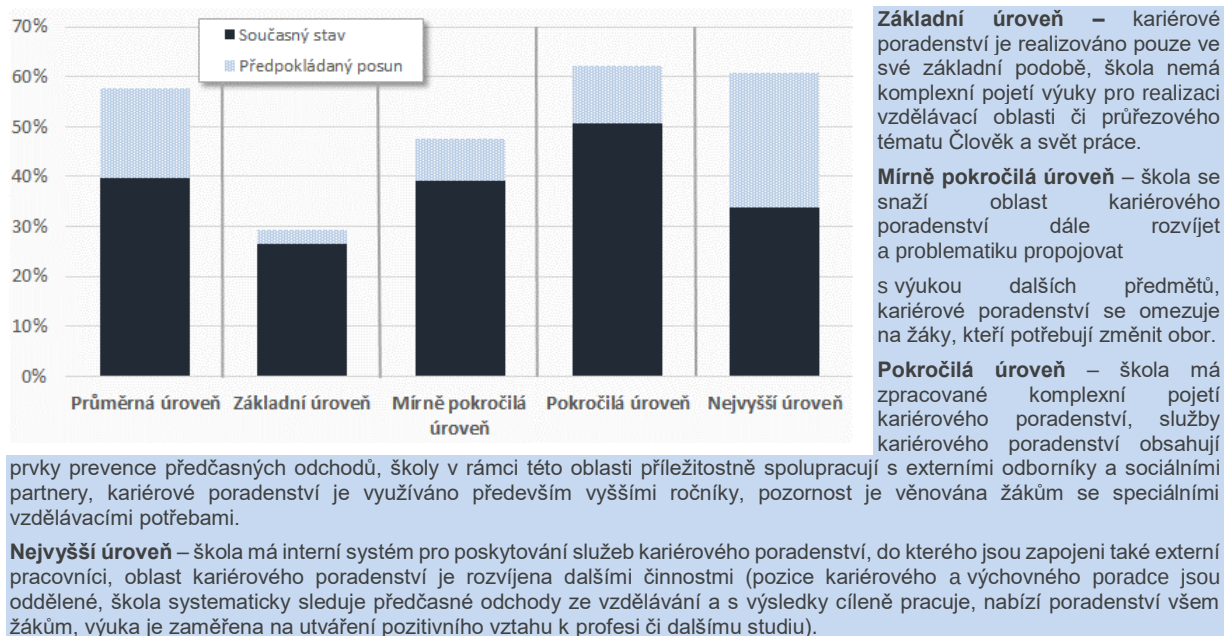
- V oblasti prevence a intervence předčasných odchodů ze vzdělávání většina škol pořádá dny otevřených dveří, informuje žáky a rodiče o oborech, požadavcích a nárocích studia. Ve velké míře školy posilují motivaci žáků ke studiu jejich zapojením do odborných soutěží, exkurzí, zahraničních stáží nebo zavádějí systém, který rodiče včas informuje o absencích a špatném prospěchu žáka, čímž usilují o zapojení rodičů. Na více než třech čtvrtinách škol působí školní psycholog nebo výchovný poradce, který řeší problém předčasných odchodů a poskytuje individuální pomoc žákům. Školy rovněž žákům nabízejí individuální doučování a konzultace, individuálně reagují na špatný prospěch žáka nebo absence, navrhnou konkrétní postup, vyhodnocují výsledky nebo realizují programy s cílem usnadnit adaptaci žáků v 1. ročnících. Pro SOU představuje prioritu organizace dnů otevřených dveří, na kterých informují žáky a rodiče o oborech, požadavcích a nárocích studia. Prioritou pro SOŠ a gymnázia je kromě pořádání dnů otevřených dveří vč. informování o oborech, požadavcích a nárocích studia i využívání systému, kterým rodiče včas informují o absencích žáka nebo špatném prospěchu, čímž usilují o zapojení rodičů do řešení problémů žáka.

2.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

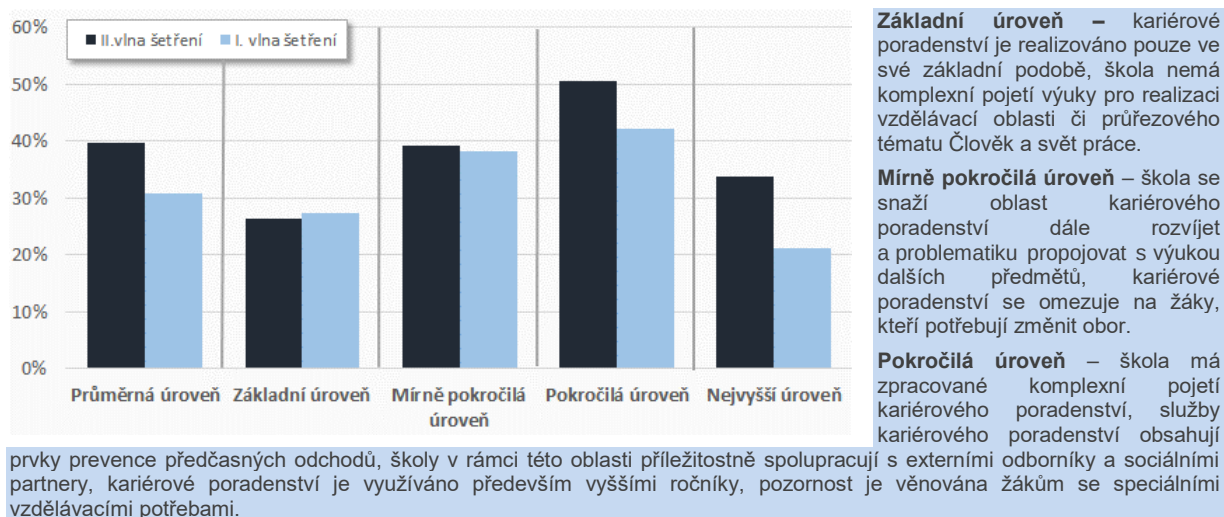
Z hlediska podpory kariérového poradenství na školách v Plzeňském kraji, jsou jednoznačně v největší míře rozvíjeny aktivity na pokročilé úrovni (51 %), kdy má škola zpracované komplexní pojetí kariérového poradenství a služby kariérového poradenství obsahují prvky prevence předčasných odchodů. Ve větší míře jsou školami v kraji realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (39 %), kdy se škola snaží oblast kariérového poradenství dále rozvíjet a problematiku propojovat s výukou dalších předmětů. V rámci nevyšší úrovně je realizováno 34 %. Naopak v rámci základní úrovně je to jen asi čtvrtina aktivit (26 %).

Pokud měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti kariérového poradenství, pak nejčastěji plánují rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 27 p. b.) a deklarují tedy zájem o vytvoření interního systému pro poskytování služeb kariérového poradenství. Určitý posun lze očekávat také v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 12 p. b.), kdy školy usilují o zpracování komplexního pojetí kariérového poradenství a služby kariérového poradenství již obsahují prvky prevence předčasných odchodů. Již méně výrazný je plánovaný posun v případě činností spadajících do mírně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 8 p. b.). Činnosti spadající do základní úrovně již nejsou v Plzeňském kraji velkou prioritou (předpokládaný nárůst jen 3 p. b.).

Graf 11: Současná úroveň rozvoje kariérového poradenství a předpokládaný posun

Graf 12: Srovnání současné úrovně podpory kariérového poradenství (I. vlna + II. vlna)

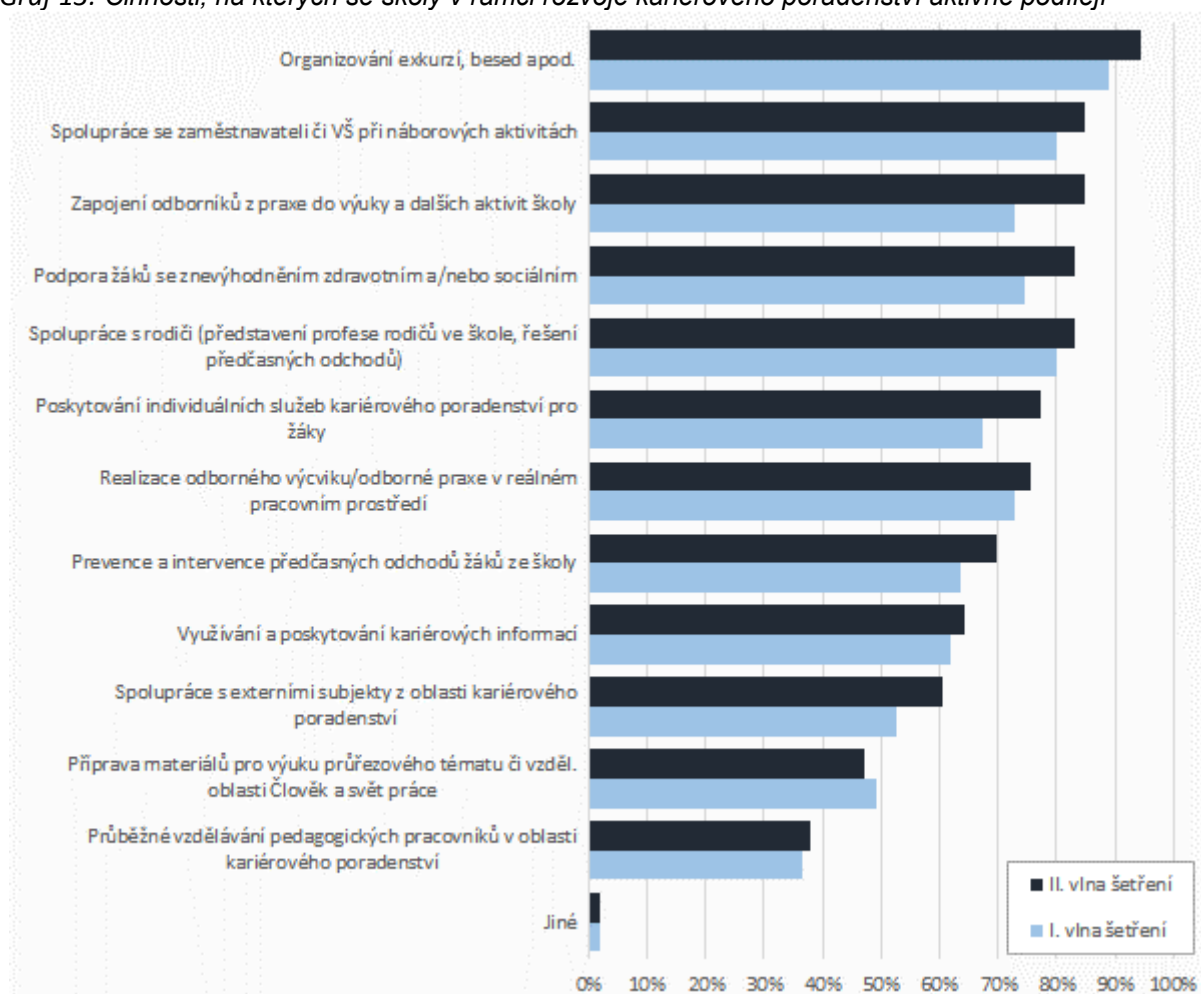
Nejvyšší úroveň – škola má interní systém pro poskytování služeb kariérového poradenství, do kterého jsou zapojeni také externí pracovníci, oblast kariérového poradenství je rozvíjena dalšími činnostmi (pozice kariérového a výchovného poradce jsou oddělené, škola systematicky sleduje předčasné odchody ze vzdělávání a s výsledky cíleně pracuje, nabízí poradenství všem žákům, výuka je zaměřena na utváření pozitivního vztahu k profesi či dalšímu studiu).

Oproti roku 2015/2016 školy častěji vykazují činnosti spadající do nejvyšší úrovně (nárůst o 12 p. b.) a pokročilé úrovně (nárůst o 9 p. b.).

2.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti podpory kariérového poradenství se střední školy a vyšší odborné školy nejčastěji věnují organizování exkurzí, besed a dalších aktivit pro kariérovou orientaci žáků (94 %). S menším odstupem pak realizují spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (85 %), věnují se zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy (85 %), dále pak i podpoře žáků se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním (83 %) a spolupráci s rodiči formou představení profese rodičů ve škole, řešení předčasných odchodů apod. (83 %).

Graf 13: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje kariérového poradenství aktivně podílejí

Přibližně tři čtvrtiny škol v Plzeňském kraji poskytují individuální služby kariérového poradenství pro žáky (77 %), realizují odborný výcvik či odbornou praxi v reálném pracovním prostředí (75 %) a řeší prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy (70 %). Asi dvě třetiny škol v rámci této intervence využívá a poskytuje kariérové informace (64 %) nebo spolupracuje s externími subjekty z oblasti kariérového poradenství (60 %). Necelá polovina škol realizuje přípravu materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (47 %). Méně často se školy věnují průběžnému vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství (38 %).

Oproti roku 2015/2016 se školy více zaměřují téměř na všechny činnosti, zejména na realizaci činností souvisejících se zapojováním odborníků z praxe do výuky (nárůst o 12 p. b.) a na poskytování

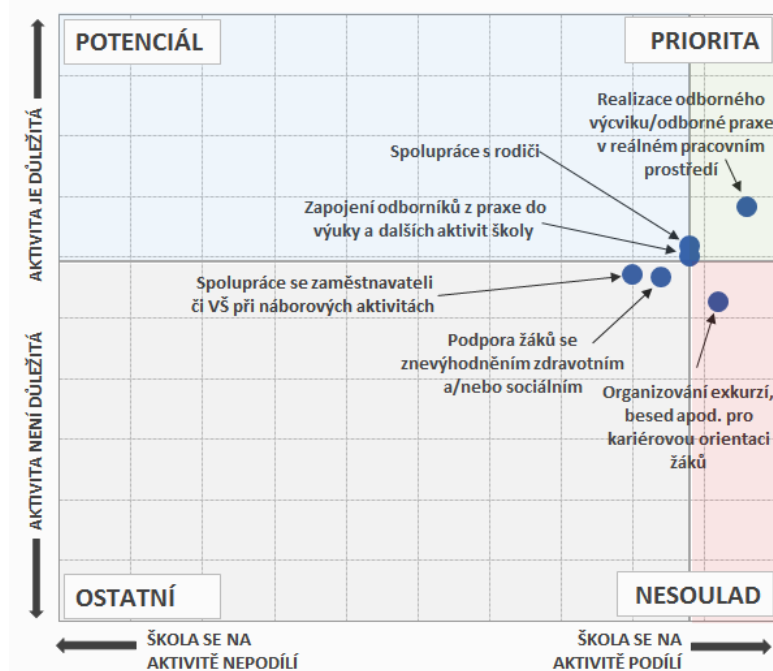
individuálních služeb kariérového poradenství (nárůst o 10 p. b.). Školy se také více soustředí na spolupráci s externími subjekty z kariérového poradenství (nárůst o 8 p. b.) a na podporu žáků se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním (nárůst o 8 p. b.). Častěji také školy řeší prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy (nárůst o 6 p. b.), organizují besedy a exkurze (nárůst o 5 p. b.) nebo spolupracují se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (nárůst o 5 p. b.).

2.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště z výše uvedených aktivit v oblasti kariérového poradenství nejčastěji realizují odborný výcvik či odbornou praxi v reálném pracovním prostředí (96 %). Většina SOU dále uvádí, že se věnují organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (92 %). S menším odstupem SOU v rámci této intervence zapojují odborníky z praxe do výuky a dalších aktivit školy (88 %), spolupracují s rodiči (představení profese rodičů ve škole, řešení předčasných odchodů ze školy) (88 %) a řeší podporu žáků se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním (84 %). K více frekventovaným aktivitám patří spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (80 %).

Asi tři čtvrtiny SOU se věnují prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy (76 %) a poskytování individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky (72 %). Dále SOU spolupracují s externími subjekty z oblasti kariérového poradenství (60 %), věnují se přípravě materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (48 %), využívají a poskytují kariérové informace (48 %) a průběžně vzdělávají pedagogické pracovníky v oblasti kariérového poradenství (44 %).

Graf 14: Aktivity, na nichž se SOU, podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritami pro střední odborná učiliště je realizace odborného výcviku či odborné praxe v reálném pracovním prostředí, dále i spolupráce s rodiči a zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy. Tyto aktivity střední odborná učiliště zmiňují nejčastěji a zároveň jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřazují velký význam.

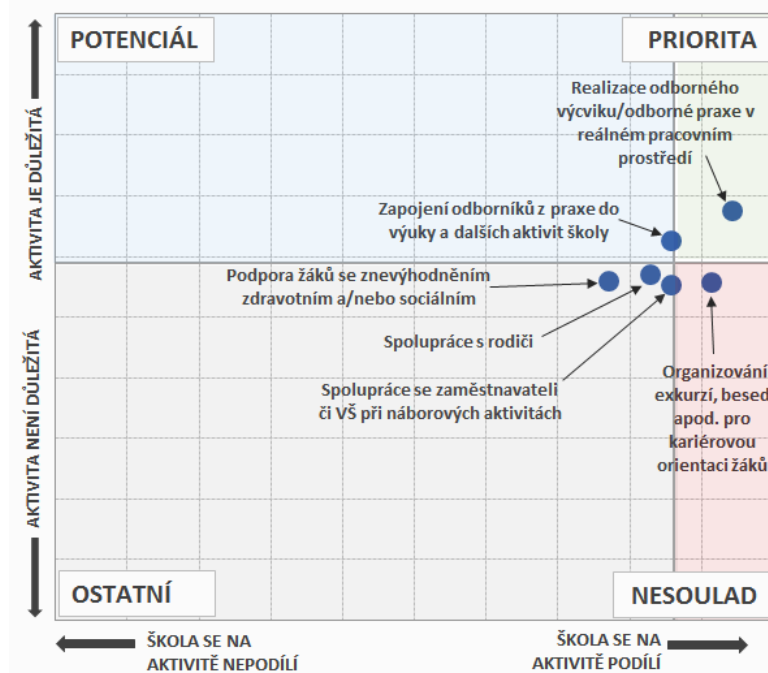
Poměrně často se SOU věnují organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků. Tuto aktivitu ovšem hodnotí ve srovnání s předchozími jako méně důležitou.

Z hlediska realizovaných aktivit se střední odborná učiliště dále soustředí na podporu žáků se znevýhodněním zdravotním nebo sociálním a spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách. Ve srovnání s předchozími se ovšem SOU na těchto aktivitách podílejí méně často a považují je za méně podstatné.

Převážná většina **středních odborných škol** v rámci rozvoje kariérového poradenství realizuje odborný výcvik či odbornou praxi v reálném pracovním prostředí (94 %), věnují se organizování exkurzí, besed pro kariérovou orientaci žáků (91 %), spolupracují se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (86 %) a zapojují odborníky z praxe do výuky a dalších aktivit školy (86 %). Dále většina SOŠ spolupracuje s rodiči (83 %) a asi tři čtvrtiny škol se věnují podpoře žáků se znevýhodněním zdravotním nebo sociálním (77 %).

Méně často SOŠ uvádějí poskytování individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky (74 %) a prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy (71 %). Asi dvě třetiny SOŠ spolupracují s externími subjekty z oblasti kariérového poradenství (63 %) nebo využívají a poskytují kariérové informace (60 %). Méně než polovina SOŠ uvádí přípravu materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (46 %) a jen asi třetina škol se věnuje průběžnému vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství (37 %).

Graf 15: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit na podporu kariérového poradenství představuje prioritu středních odborných škol realizace odborného výcviku či odborné praxe v reálném pracovním prostředí. Uvedenou aktivitu střední odborné školy realizují ve velké míře a zároveň jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřkládají největší význam.

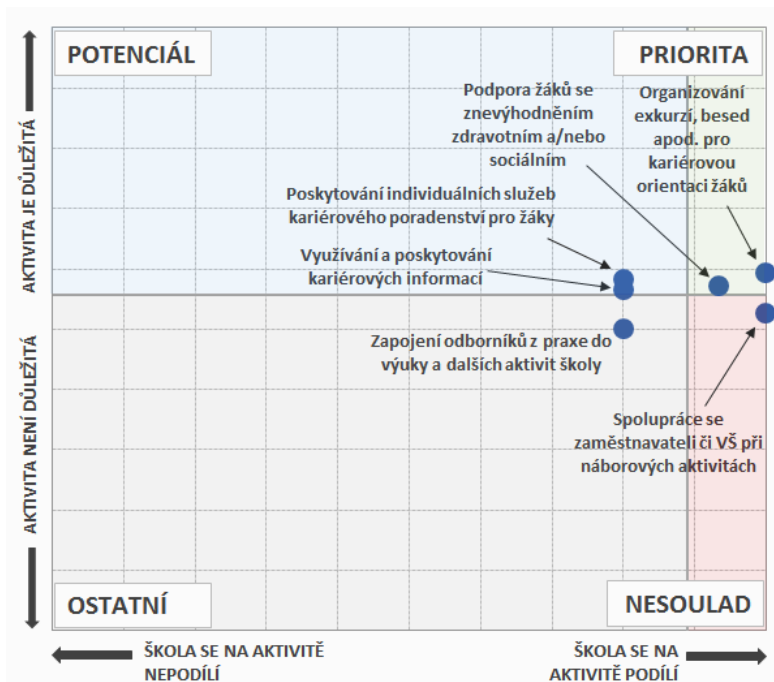
Poměrně důležitou aktivitou SOŠ je i zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy. Tato aktivita je ve srovnání s ostatními hodnocena jako relativně důležitá, ale školy ji vykonávají méně často než prioritní aktivitu. Mohla by tedy pro SOŠ představovat potenciál dalšího rozvoje.

Velmi často se SOŠ věnují také organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků a spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách. Tyto aktivity ovšem hodnotí ve srovnání s předchozími jako relativně méně důležité. V relativně menší míře se dále SOŠ věnují spolupráci s rodiči a podpoře žáků se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním. Tyto aktivity jsou ve srovnání s předchozími hodnoceny jako lehce méně důležité.

Gymnázia jsou v rámci podpory rozvoje kariérového poradenství velice aktivní v organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků (100 %) a v oblasti spolupráce se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách (100 %). Převážná většina gymnázií poskytuje podporu žákům se zdravotním nebo sociálním znevýhodněním (93 %). Značná část gymnázií se věnuje v rámci kariérového poradenství poskytování individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky (80 %), zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy (80 %) nebo využívání a poskytování kariérových informací (80 %).

Méně často spolupracují s rodiči formou představení profese rodičů ve škole či řešení předčasných odchodů ze školy (73 %) nebo spolupracují s externími subjekty z oblasti kariérového poradenství (67 %). Kolem poloviny gymnázií se věnuje prevenci a intervenci předčasných odchodů žáků ze školy (53 %) nebo přípravě materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (47 %). Asi třetina gymnázií se věnuje průběžnému vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti kariérového poradenství (33 %) nebo realizaci odborného výcviku či odborné praxe v reálném pracovním prostředí (27 %).

Graf 16: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnázií představují priority v oblasti podpory kariérového poradenství organizování exkurzí, besed apod. pro kariérovou orientaci žáků a podpora žáků se znevýhodněním zdravotním nebo sociálním. Na těchto aktivitách se podílí převážná část gymnázií a zároveň je jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzován značný význam.

Všechna gymnázia se věnují také spolupráci se zaměstnavateli či VŠ při náborových aktivitách, tuto aktivitu hodnotí jako lehce podprůměrně důležitou, čímž se ocitá v určitém nesouladu.

Méně často gymnázia využívají a poskytují kariérové informace nebo se věnují poskytování individuálních služeb kariérového poradenství pro žáky. Zároveň tyto aktivity považují za nadprůměrně důležité. Z tohoto hlediska představují pro gymnázia určitý potenciál dalšího rozvoje v této oblasti.

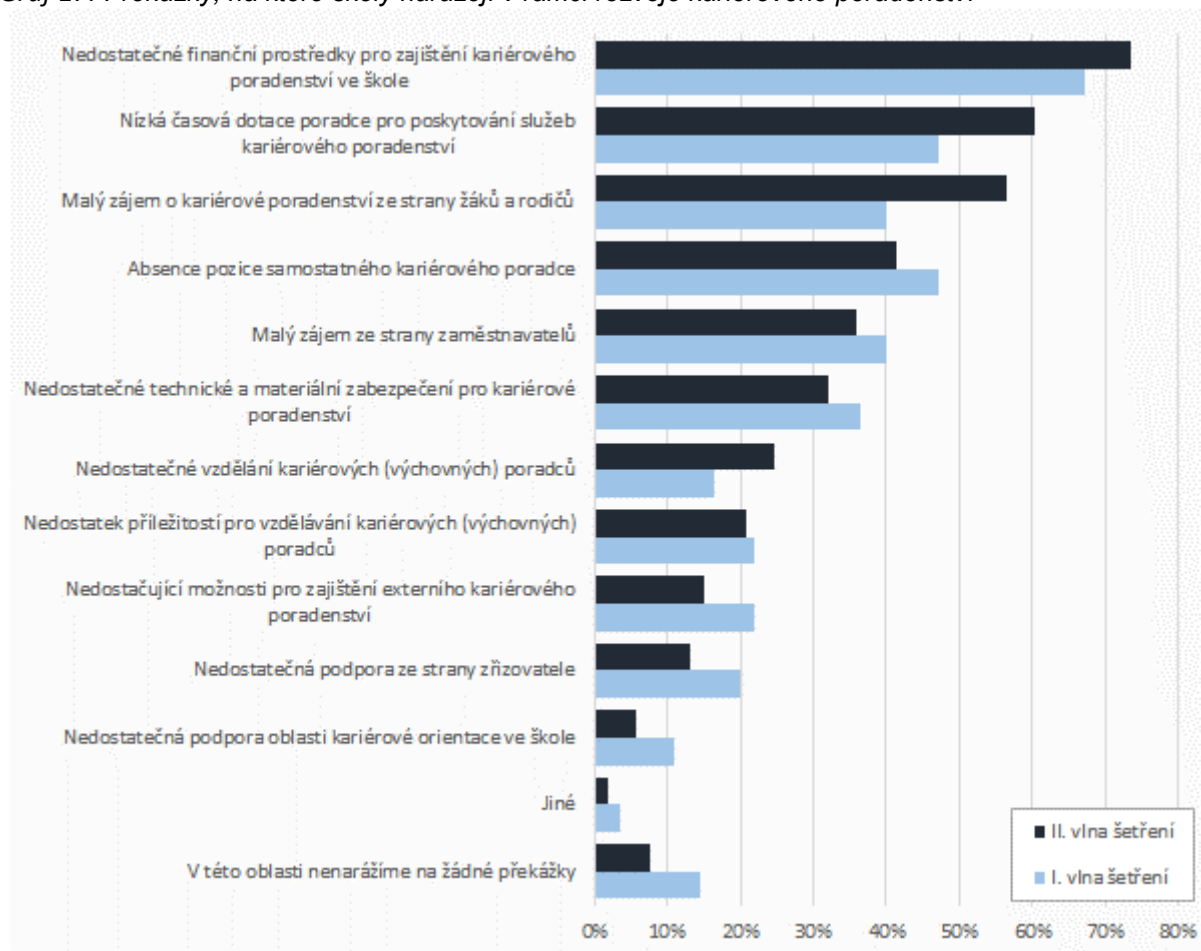
Zapojení odborníků z praxe do výuky a dalších aktivit školy gymnázia ve srovnání s předchozími aktivitami realizují méně často a považují je za méně důležité.

2.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj podpory kariérového poradenství na středních a vyšších odborných školách v Plzeňském kraji, se školy nejčastěji potýkají s nedostatkem financí pro zajištění kariérového poradenství ve škole (74 %). Více než polovina škol naráží na nízkou časovou dotaci poradce pro poskytování služeb kariérového poradenství (60 %) nebo malý zájem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů (57 %).

Méně často uvádějí školy mezi překážkami absenci pozice samostatného kariérového poradce (42 %). Přibližně třetina škol se potýká v oblasti kariérového poradenství s malým zájmem ze strany zaměstnavatelů (36 %) nebo nedostatečným technickým a materiálním zabezpečením pro kariérové poradenství (32 %). Dále je pro školy překážkou nedostatečné vzdělání kariérových (výchovných) poradců (25 %) a nedostatek příležitostí pro vzdělávání kariérových či výchovných poradců (21 %). Spíše okrajově si školy stěžují na nedostačující možnosti pro zajištění externího kariérového poradenství (15 %), nedostatečnou podporu ze strany zřizovatele (13 %) a spíše okrajově pak i na nedostatečnou podporu oblasti kariérové orientace ve škole (6 %). Přibližně 8 % škol uvedlo, že v této oblasti nenaráží na žádné překážky.

Graf 17: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje kariérového poradenství

Z hlediska srovnání překážek v současnosti oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují problémy spojené s malým zájmem o kariérové poradenství ze strany žáků a rodičů (nárůst o 17 p. b.) a nízkou časovou dotaci pro poskytování služeb kariérového poradenství ze strany poradců (nárůst o 13 p. b.). Dále si více stěžují na nedostatečné vzdělání kariérových či výchovných poradců (nárůst o 8 p. b.) a nedostatečné finanční prostředky pro zajištění kariérového poradenství na škole (nárůst o 6 p. b.). Situace se z pohledu škol naopak zlepšila ve smyslu možností zajištění externího kariérového poradenství (pokles o 7 p. b.), podpory zřizovatele (pokles rovněž o 7 p. b.) a méně škol se také potýká s nedostatečnou podporou oblasti kariérové orientace ve škole (pokles o 5 p. b.). Oproti předchozí vlně se rovněž snížil podíl škol, které v této oblasti nenaráží na překážky (pokles o 7 p. b.).

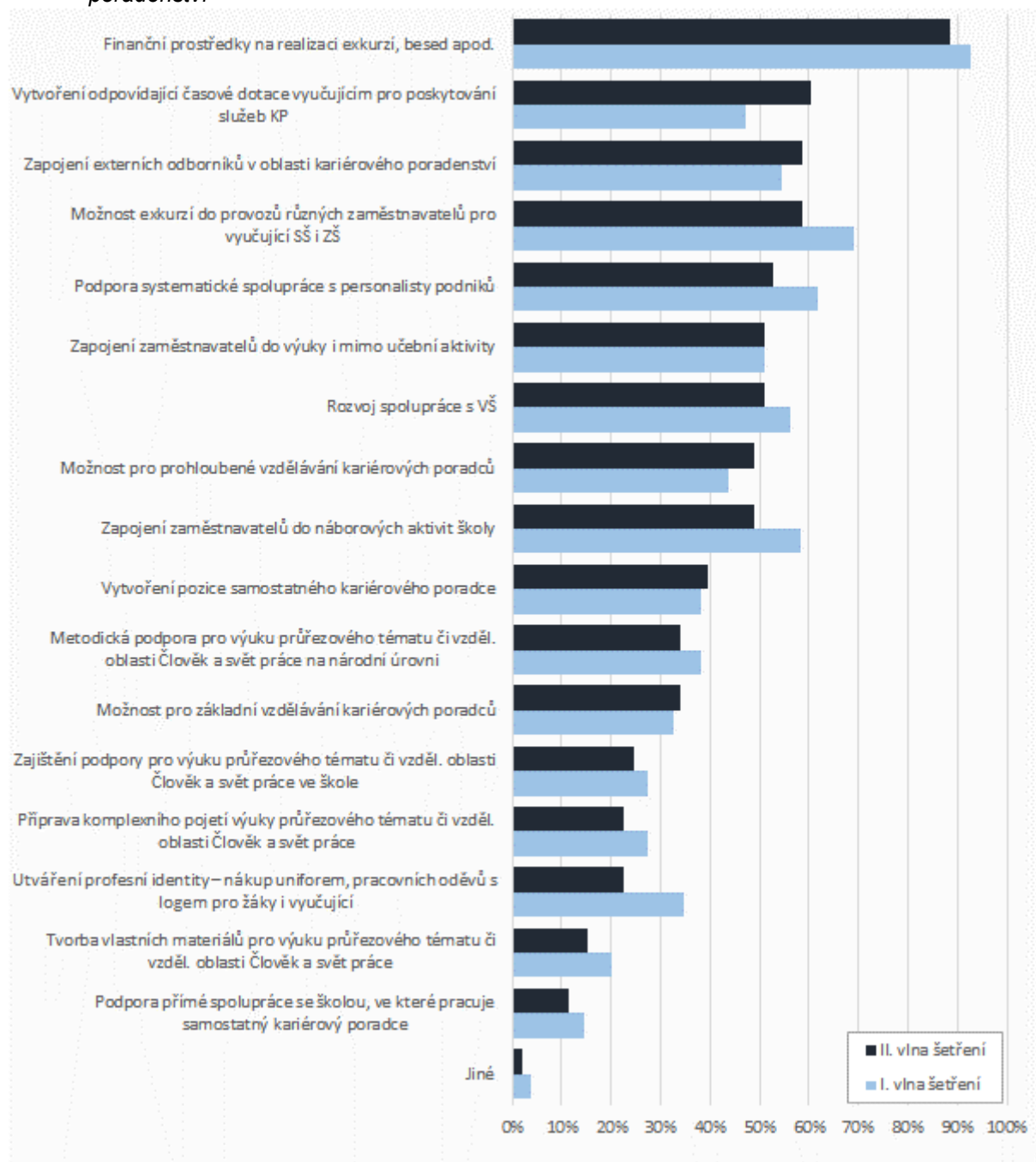
2.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti podpory kariérového poradenství by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohly finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. (89 %). Dále školy mezi frekventovanými opatřeními pro zlepšení kariérového poradenství uváděly vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (60 %), zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (58 %) a možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i ZŠ (58 %).

Přibližně polovina škol potřebuje podporu v oblasti systematické spolupráce s personalisty podniků (53 %) a rovněž i zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (51 %), rozvoj spolupráce s VŠ (51 %), možnost pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (49 %) a zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (49 %). Méně častým opatřením je vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (40 %). Asi třetina škol by přivítala metodickou podporu pro výuku průřezového tématu nebo vzdělávání oblasti Člověk a svět práce na národní úrovni (34 %) a ve stejném rozsahu pak i možnost pro základní vzdělávání kariérových poradců (34 %).

Asi čtvrtina škol uvádí potřebu lepšího zajištění podpory pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce ve škole (25 %) a přípravu komplexního pojetí výuky průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (23 %). Další specifickou oblastí, kde by školy přivítaly pomoc, je pak utváření profesní identity – nákup uniforem, pracovních oděvů s logem pro žáky i vyučující (23 %). Méně často školy v Plzeňském kraji zmiňují další potřebná opatření - tvorbu vlastních materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (15 %) nebo podporu přímé spolupráce se školou, ve které pracuje samostatný kariérový poradce (11 %).

Graf 18: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje kariérového poradenství

Porovnáme-li současný stav s minulou vlnou, pak oproti roku 2015/2016 školy nyní více zdůrazňují potřebu odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (nárůst o 13 p. b.) a možnosti pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (nárůst o 5 p. b.). Ve srovnání s předchozí vlnou jsou naopak méně zdůrazňována potřeba nákupu uniforem v souvislosti s utvářením profesní identity (pokles o 12 p. b.), dále exkurze do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující ze

SŠ a ZŠ (pokles o 11 p. b.), podpora systematické spolupráce s personalisty podniků (pokles o 9 p. b.), zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (pokles o 9 p. b.) a rozvoj spolupráce s VŠ (pokles o 5 p. b.).

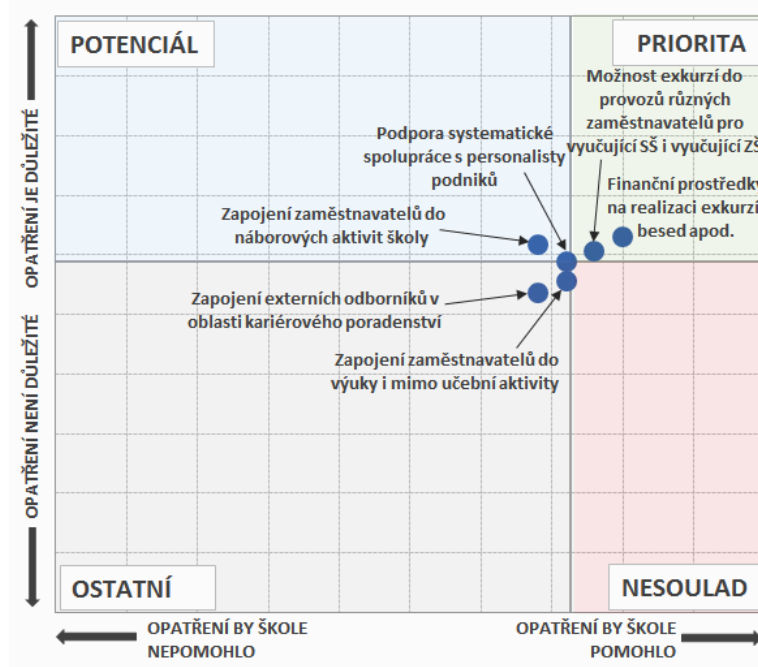
2.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji kariérového poradenství pomohla především opatření týkající se finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (80 %). S menším odstupem pak asi tři čtvrtiny SOU uvádějí možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (76 %), zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (72 %) a podporu systematické spolupráce s personalisty podniků (72 %). Asi dvě třetiny SOU dále pocítují potřebu zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (68 %) a ve stejné míře i zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (68 %).

Méně často potřebná z hlediska SOU jsou pak i vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (60 %), zvýšení možností pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (44 %), vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (40 %) a metodická podpora pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce na národní úrovni (36 %). Asi třetina SOU uvádí mezi opatřeními potřebu přípravy komplexního pojetí výuky průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (32 %), možnosti pro základní vzdělávání kariérových poradců (32 %). Stejně procento škol uvádí potřebu utváření profesní identity – nákup uniforem, pracovních oděvů s logem pro žáky i vyučující (32 %) a rozvoj spolupráce s VŠ (32 %).

Dále SOU potřebují zajištění podpory pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce ve škole (28 %), tvorbu vlastních materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (16 %) a podporu přímé spolupráce se školou, ve které pracuje samostatný kariérový poradce (16 %).

Graf 19: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními podpory rozvoje kariérového poradenství zohlednili také jejich důležitost, představují priority středních odborných učilišť tato opatření: finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod., a možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ. Tato opatření zmiňují školy nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotí jako nejdůležitější.

Jako potenciál pro SOU se vzhledem k relativně vyšší důležitosti jeví zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy a podpora

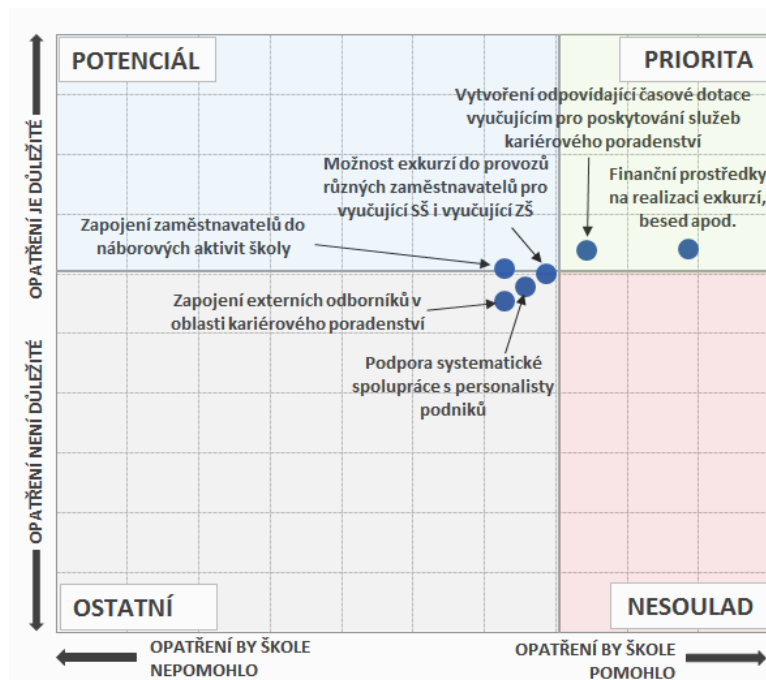
systematické spolupráce s personalisty podniků.

Relativně méně důležité ale poměrně frekventované opatření je zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství a rovněž i zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity.

Střední odborné školy v největší míře uváděly potřebu finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (89 %), s odstupem pak potřebu vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (74 %). Přibližně dvě třetiny SOŠ mezi potřebná opatření v této oblasti řadí možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (69 %), podporu systematické spolupráce s personalisty podniků (66 %), zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (63 %) a zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (63 %).

Střední odborné školy dále navrhuji zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (60 %) a možnost pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (49 %). Mírně nižší je podíl SOŠ, které uvádějí potřebu rozvoje spolupráce s VŠ (43 %), metodickou podporu pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce na národní úrovni (40 %) nebo vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (40 %). Asi třetina SOU potřebuje lepší možnosti pro základní vzdělávání kariérových poradců (34 %), méně často pak zajištění podpory pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce ve škole (26 %), přípravu komplexního pojetí výuky průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (26 %) nebo utváření profesní identity formou nákupu uniform, pracovních oděvů s logem pro žáky i vyučující (26 %). Okrajově SOŠ zmiňují potřebu podpory přímé spolupráce se školou, ve které pracuje samostatný kariérový poradce (14 %) nebo tvorbu vlastních materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (11 %).

Graf 20: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření podpory rozvoje kariérového poradenství představují největší priority středních odborných škol finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. a vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství. Tato opatření zmiňují školy nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotí jako nejdůležitější.

Na základě hodnocení důležitosti nejčastěji zmiňovaných opatření představuje pro střední odborné školy potenciál pro jejich další rozvoj v této oblasti zapojení zaměstnavatelů do náborových

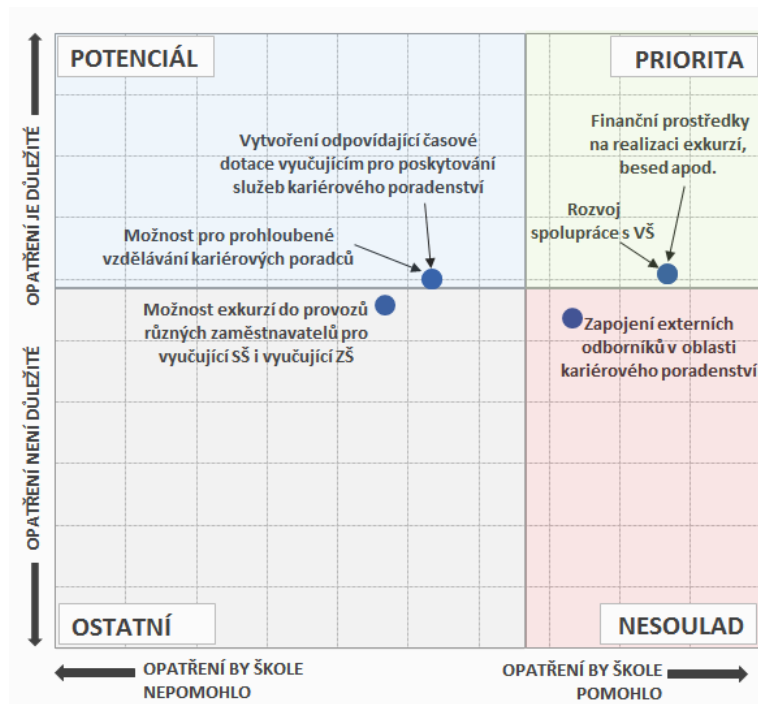
aktivit školy a možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ. Školy tato opatření zmiňují v relativně menší míře, ale přisuzují jim mírně nadprůměrnou důležitost.

Relativně nižší důležitost SOŠ přisuzují zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství a podpoře systematické spolupráce s personalisty podniků.

Gymnázia uvádějí celou řadu opatření, jenž jim mohou pomoci v rozvoji kariérového poradenství. Mezi nejčastější patří zvýšení finančních prostředků na realizaci exkurzí, besed apod. (87 %) a rozvoj spolupráce s VŠ (87 %). S odstupem pak gymnázia uvádějí potřebu zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství (73 %). Přibližně polovina gymnázií potřebuje vytvoření odpovídající časové dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství (53 %), možnost pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců (53 %) a možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ (47 %).

Méně frekventovaná jsou pak další opatření - vytvoření pozice samostatného kariérového poradce (40 %), metodická podpora pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce na národní úrovni (33 %), lepší možnosti pro základní vzdělávání kariérových poradců (33 %), podpora systematické spolupráce s personalisty podniků (33 %) a zapojení zaměstnavatelů do výuky i mimo učební aktivity (27 %). V malé míře gymnázia potřebují i zajištění podpory pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce ve škole (20 %), tvorbu vlastních materiálů pro výuku průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (13 %) nebo zapojení zaměstnavatelů do náborových aktivit školy (13 %). Spíše okrajově pak uvádějí přípravu komplexního pojetí výuky průřezového tématu či vzdělávací oblasti Člověk a svět práce (7 %), podporu přímé spolupráce se školou, ve které pracuje samostatný kariérový poradce (7 %) a utváření profesní identity – nákup uniform, pracovních oděvů s logem pro žáky i vyučující (7 %).

Graf 21: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření podpory kariérového poradenství představují priority gymnázií finanční prostředky na realizaci exkurzí, besed apod. a rozvoj spolupráce s VŠ. Tato opatření jsou gymnázii zmiňována nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnocena jako velice důležitá.

Značný podíl gymnázií navrhuje zapojení externích odborníků v oblasti kariérového poradenství, ale deklarovaná důležitost tohoto opatření je nižší.

Relativně menší podíl škol pak zmiňoval, že by jim v podpoře kariérového poradenství pomohlo vytvoření odpovídající časové

dotace vyučujícím pro poskytování služeb kariérového poradenství a možnost pro prohloubené vzdělávání kariérových poradců. Důležitost tohoto opatření je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami lehce nadprůměrná, čímž pro gymnázia představuje potenciál v jejich dalším rozvoji v této oblasti.

Jako méně často uváděné a relativně méně důležité, ve srovnání s předchozími opatřeními, se gymnáziím jeví možnost exkurzí do provozů různých zaměstnavatelů pro vyučující SŠ i vyučující ZŠ.

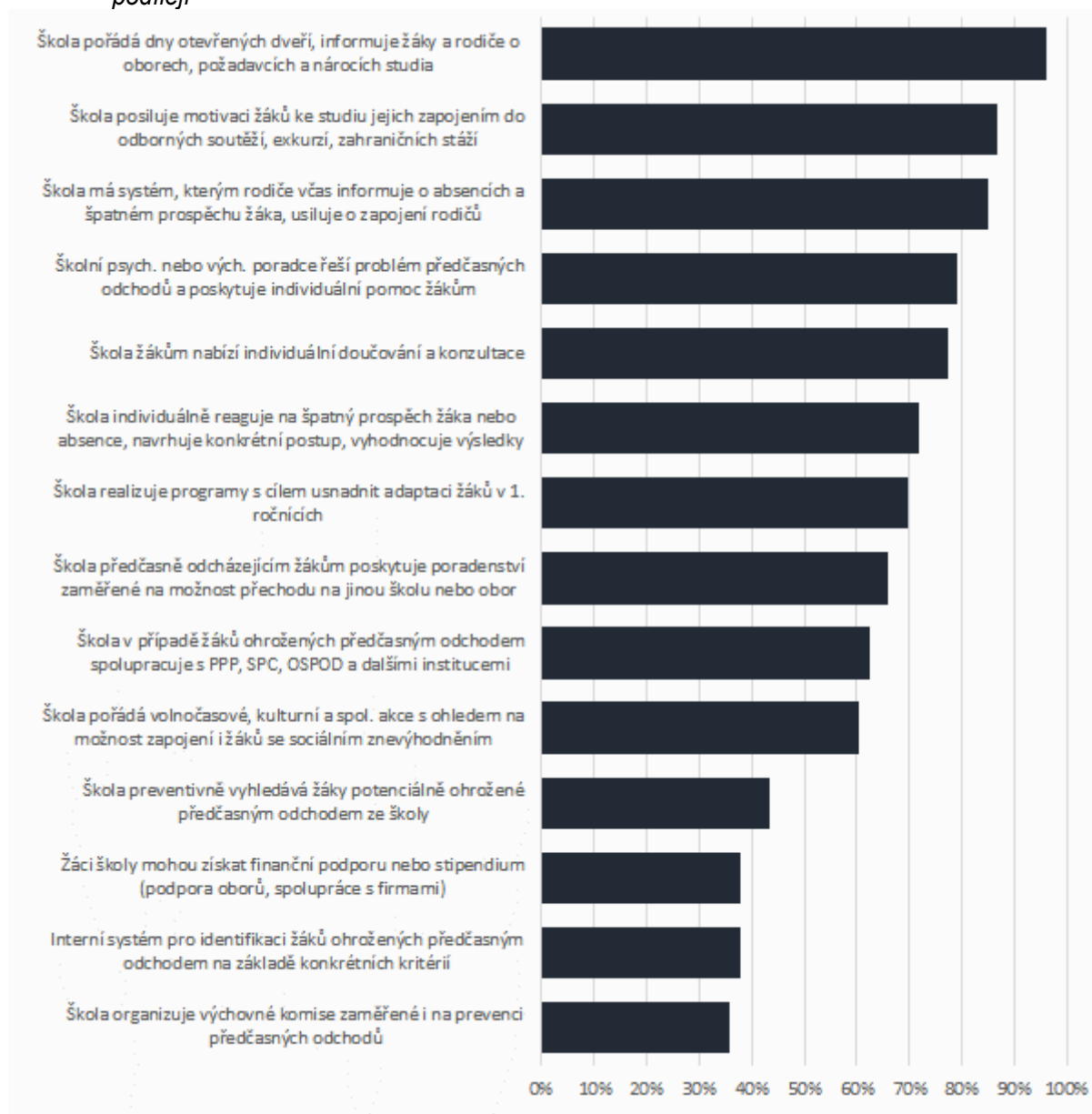
2.5 Aktivita, na kterých se školy podílí v rámci prevence a intervence v oblasti předčasných odchodů

V oblasti prevence a intervence předčasných odchodů většina škol pořádá dny otevřených dveří, informuje žáky a rodiče o oborech, požadavcích a nárocích studia (96 %). Dále školy posilují motivaci žáků ke studiu jejich zapojením do odborných soutěží, exkurzí, zahraničních stáží (87 %) nebo vytvářejí systém, který rodiče včas informuje o absencích a špatném prospěchu žáka, čímž usilují o zapojení rodičů (85 %). Na 79 % školách působí školní psycholog nebo výchovný poradce, který řeší problém předčasných odchodů a poskytuje individuální pomoc žákům. Školy rovněž žákům nabízejí individuální doučování a konzultace (77 %), individuálně reagují na špatný prospěch žáka nebo absence, navrhuji konkrétní postup, vyhodnocují výsledky (72 %) nebo realizují programy s cílem usnadnit adaptaci žáků v 1. ročnících (70 %).

Asi dvě třetiny škol předčasně odcházejícím žákům poskytují poradenství zaměřené na možnost přechodu na jinou školu nebo obor (66 %) nebo v případě žáků ohrožených předčasným odchodem spolupracují s PPP, SPC, OSPOD a dalšími institucemi (62 %), případně pořádají volnočasové, kulturní a spol. akce s ohledem na možnost zapojení i žáků se sociálním znevýhodněním (60 %).

Méně než polovina škol preventivně vyhledává žáky potenciálně ohrožené předčasným odchodem ze školy (43 %). Přibližně třetina škol uvádí, že žáci školy mohou získat finanční podporu nebo stipendium (38 %), mají interní systém pro identifikaci žáků ohrožených předčasným odchodem na základě konkrétních kritérií (38 %) nebo organizují výchovné komise zaměřené i na prevenci předčasných odchodů (36 %).

Graf 22: Činnosti, na kterých se školy v prevence a intervence v oblasti předčasných odchodů aktivně podílejí

2.5.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

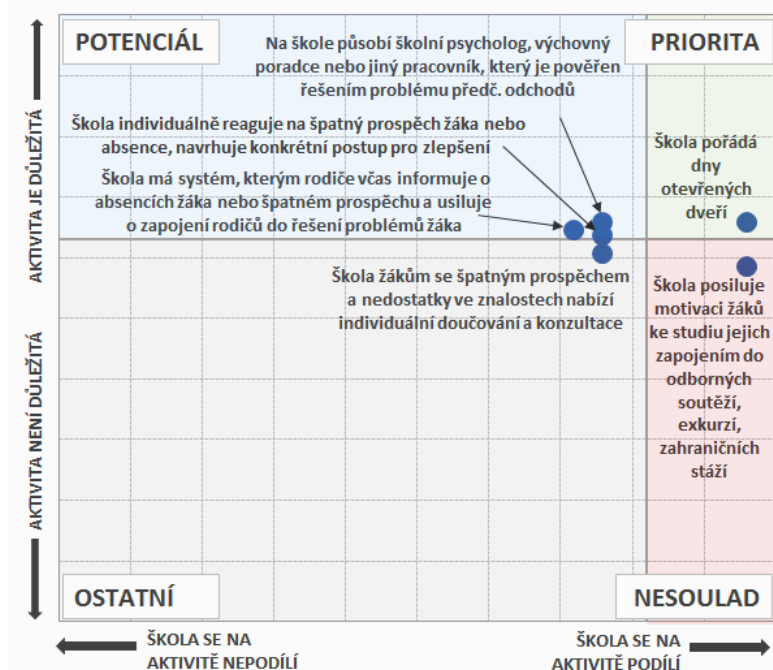
Pro **střední odborná učiliště** představují priority v oblasti prevence a intervence předčasných odchodů dny otevřených dveří, kdy informují žáky a rodiče o oborech, požadavcích a nárocích studia (96 %) a posilování motivace žáků ke studiu jejich zapojením do odborných soutěží, exkurzí, zahraničních stáží a podobně (96 %). Asi tři čtvrtiny SOU nabízí žákům se špatným prospěchem a nedostatky ve

znalostech individuální doučování a konzultace (76 %), individuálně reagují na špatný prospěch žáka nebo absence, a dále navrhuje konkrétní postup pro zlepšení (akční plán), kontrolují jeho dodržování a vyhodnocují výsledky (76 %), případně zde působí školní psycholog, výchovný poradce nebo jiný pracovník, který je pověřen řešením problému předčasných odchodů a poskytuje ohroženým žákům individuální pomoc (76 %). 72 % škol využívá systém, kterým rodiče včas informuje o absencích žáka nebo špatném prospěchu a usiluje o zapojení rodičů do řešení problémů žáka.

S menším odstupem asi dvě třetiny SOU pořádají volnočasové, kulturní a společenské akce s ohledem na možnost zapojení i žáků se sociálním znevýhodněním (68 %), realizují programy s cílem usnadnit adaptaci žáků v 1. ročnících (60 %) nebo předčasně odcházejícím žákům poskytují poradenství zaměřené na možnost přechodu na jinou školu nebo obor (60 %) nebo v případě žáků ohrožených předčasným odchodem spolupracují s PPP, SPC, OSPOD a dalšími institucemi (60 %).

Na více než na polovině SOU mohou žáci školy získat finanční podporu nebo stipendium (56 %). Méně často SOU organizují výchovné komise zaměřené i na prevenci předčasných odchodů (48 %), preventivně vyhledávají žáky potenciálně ohrožené předčasným odchodem ze školy (44 %) nebo mají vytvořen interní systém pro identifikaci žáků ohrožených předčasným odchodem na základě konkrétních kritérií (prospěch, absence,...) (40 %).

Graf 23: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých aktivit v oblasti prevence a intervence předčasných odchodů představují prioritu pro SOU pořádání dnů otevřených dveří, kdy školy informují žáky a rodiče o oborech, požadavcích a nárocích studia. Tato aktivita je SOU zmiňována nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnocena jako nadprůměrně důležitá.

Velmi často SOU také posilují motivaci žáků ke studiu jejich zapojením do odborných soutěží, exkurzí, zahraničních stáží a podobně. Tuto aktivitu ovšem považují za relativně méně důležitou, než předchozí.

Relativně menší podíl SOU uvádí, že na škole působí školní psycholog, výchovný poradce nebo jiný pracovník, který je pověřen řešením problému předčasných odchodů a poskytuje ohroženým žákům individuální pomoc, dále školy individuálně reagují na špatný prospěch žáka nebo absence, navrhuje konkrétní postup pro zlepšení, kontrolují jeho dodržování a vyhodnocují výsledky, a také využívají systém (např. elektronický), kterým rodiče včas informují o absencích žáka nebo špatném prospěchu a usilují o zapojení rodičů do řešení problémů žáka. Tyto aktivity školy realizují méně často, považují je ovšem za nadprůměrně důležité, takže představují potenciál dalšího rozvoje v této oblasti.

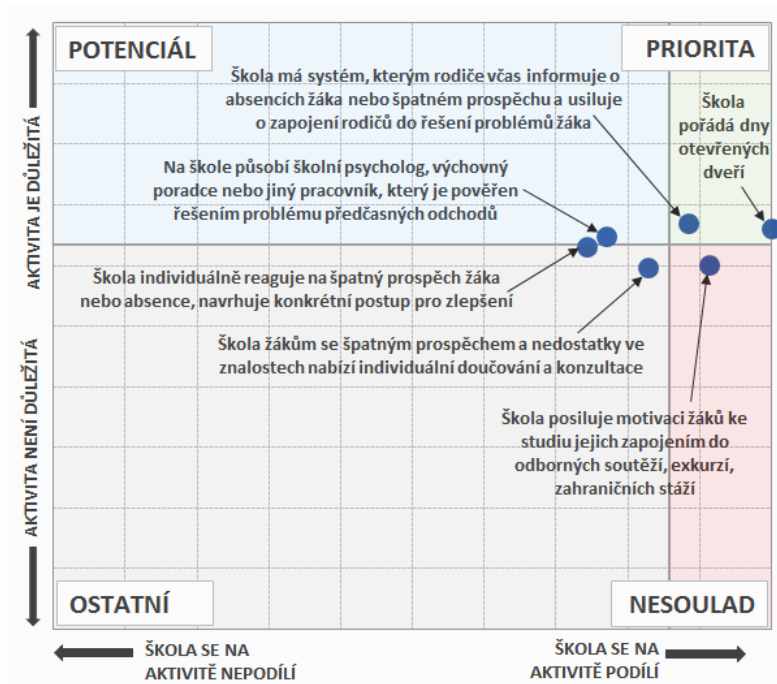
Relativně méně důležitou i méně frekventovanou v porovnání s předchozími je aktivita, kdy SOU žákům se špatným prospěchem a nedostatky ve znalostech nabízí individuální doučování a konzultace.

Z hlediska prevence a intervence předčasných odchodů **střední odborné školy** jednoznačně nejčastěji pořádají dny otevřených dveří, informují žáky a rodiče o oborech, požadavcích a nárocích studia (100 %). Většina SOŠ posiluje motivaci žáků ke studiu jejich zapojením do odborných soutěží, exkurzí, zahraničních stáží a podobně (91 %), dále většina SOŠ využívá systém, kterým rodiče včas informuje

o absencích žáka nebo špatném prospěchu a usiluje o zapojení rodičů do řešení problémů žáka (89 %). SOŠ rovněž žákům se špatným prospěchem a nedostatky ve znalostech nabízí individuální doučování a konzultace (83 %). Asi na třech čtvrtinách SOŠ působí školní psycholog, výchovný poradce nebo jiný pracovník, který je pověřen řešením problému předčasných odchodů a poskytuje ohroženým žákům individuální pomoc (77 %). SOŠ dále individuálně reagují na špatný prospěch žáka nebo absence, navrhuje konkrétní postup pro zlepšení (akční plán), kontrolují jeho dodržování a vyhodnocují výsledky (74 %).

Přibližně dvě třetiny SOŠ realizují programy s cílem usnadnit adaptaci žáků v 1. ročnících (66 %), předčasně odcházejícím žákům poskytují poradenství zaměřené na možnost přechodu na jinou školu nebo obor (63 %). Méně často pak v případě žáků ohrožených předčasným odchodem spolupracují s PPP, SPC, OSPOD a dalšími institucemi (60 %) nebo pořádají volnočasové, kulturní a společenské akce s ohledem na možnost zapojení i žáků se sociálním znevýhodněním (60 %). Asi polovina SOŠ preventivně vyhledává žáky potenciálně ohrožené předčasným odchodem ze školy, např. pomocí dotazníků nebo pedagogické dokumentace (51 %). Necelá polovina škol nabízí žákům možnost získat finanční podporu nebo stipendium (46 %). Přibližně jen asi třetina SOŠ organizuje výchovné komise zaměřené i na prevenci předčasných odchodů (34 %) nebo má vytvořen interní systém pro identifikaci žáků ohrožených předčasným odchodem na základě konkrétních kritérií (prospěch, absence,...) (34 %).

Graf 24: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých aktivit v oblasti prevence a intervence předčasných odchodů představují priority pro SOŠ pořádání dnů otevřených dveří a využívání systému, kterým rodiče včas informují o absencích žáka nebo špatném prospěchu a usilují o zapojení rodičů do řešení problémů žáka. Tyto aktivity jsou SOŠ zmiňovány nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceny jako velice důležité.

Velmi často školy posilují motivaci žáků ke studiu jejich zapojením do odborných soutěží, exkurzí, zahraničních stáží a podobně, ovšem tuto aktivitu hodnotí ve

srovnání s předchozími jako méně důležitou.

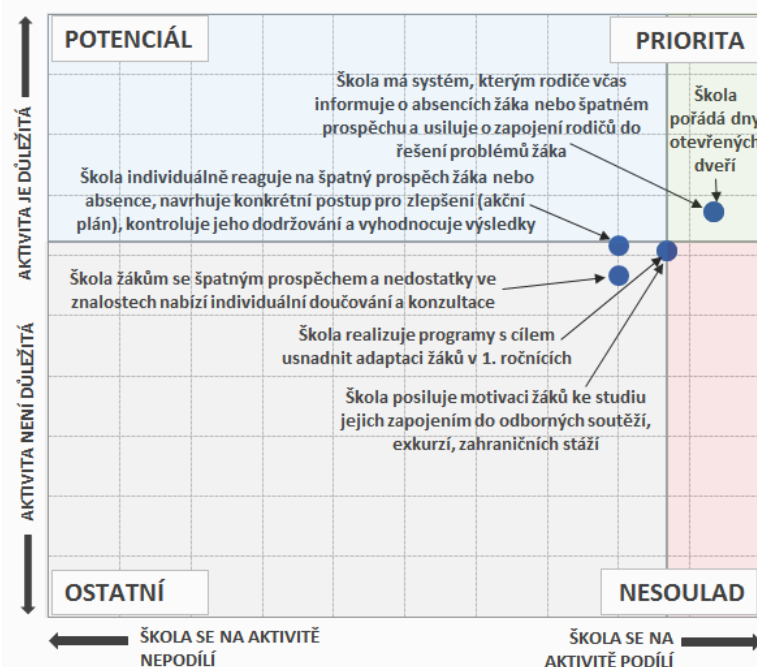
Relativně menší podíl SOŠ zmiňoval, že na škole působí školní psycholog, výchovný poradce nebo jiný pracovník, který je pověřen řešením problému předčasných odchodů a poskytuje ohroženým žákům individuální pomoc. Tato aktivita je přitom považována za nadprůměrně důležitou, proto představuje určitý potenciál rozvoje v této oblasti. Částečný potenciál skýtá také individuální reakce školy na špatný prospěch žáka nebo absence, navržení konkrétního postupu pro zlepšení (akční plán), kontrole jeho dodržování a jeho vyhodnocení. Nabídka individuálního doučování je na SOŠ méně častá a školy ji hodnotí jako relativně méně podstatnou.

Z hlediska prevence a intervence předčasných odchodů naprostá většina **gymnázií** uvedla, že pořádají dny otevřených dveří, informují žáky a rodiče o oborech, požadavcích a nárocích studia (93 %) a dále, že mají systém, kterým rodiče včas informují o absencích žáka nebo špatném prospěchu a usiluje o zapojení rodičů do řešení problémů žáka (93 %). Vysoký podíl gymnázií dále realizuje programy s cílem usnadnit adaptaci žáků v 1. ročnících (87 %) nebo posiluje motivaci žáků ke studiu jejich zapojením do odborných soutěží, exkurzí, zahraničních stáží a podobně (87 %). Většina gymnázií také

žákům se špatným prospěchem a nedostatky ve znalostech nabízí individuální doučování a konzultace (80 %), případně individuálně reagují na špatný prospěch žáka nebo absence, navrhuje konkrétní postup pro zlepšení (akční plán), kontrolují jeho dodržování a vyhodnocují výsledky (80 %).

Asi tři čtvrtiny gymnázií uvedly, že na škole působí školní psycholog, výchovný poradce nebo jiný pracovník, který je pověřen řešením problému předčasných odchodů a poskytuje ohroženým žákům individuální pomoc (73 %). Přibližně dvě třetiny gymnázií poskytují předčasně odcházejícím žákům poradenství zaměřené na možnost přechodu na jinou školu nebo obor (67 %) nebo v případě žáků ohrožených předčasným odchodem spolupracují s PPP, SPC, OSPOD a dalšími institucemi (67 %). Stejně procento gymnázií uvedlo, že pořádají volnočasové, kulturní a společenské akce s ohledem na možnost zapojení i žáků se sociálním znevýhodněním nebo problémy (67 %). Jen necelá polovina gymnázií má vytvořen interní systém pro identifikaci žáků ohrožených předčasným odchodem na základě konkrétních kritérií (prospěch, absence apod.) (47 %) a přibližně třetina z nich organizuje výchovné komise zaměřené i na prevenci předčasných odchodů (33 %). Spíše okrajově se gymnázia věnují preventivnímu vyhledávání žáků potenciálně ohrožených předčasným odchodem ze školy (20 %).

Graf 25: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých aktivit v oblasti prevence a intervence předčasných odchodů představuje pro gymnázia prioritu pořádání dnů otevřených dveří a dále využívání systému, kterým škola rodiče včas informuje o absencích žáka nebo špatném prospěchu. Tyto aktivity jsou gymnázii zmiňovány nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceny jako velice důležité.

Gymnázia poměrně často realizují programy s cílem usnadnit adaptaci žáků v 1. ročnících a dále rovněž posilují motivaci žáků ke studiu jejich zapojením do odborných

soutěží, exkurzí, zahraničních stáží. Tyto aktivity hodnotí ovšem ve srovnání s předchodzími jako méně důležité.

Méně častým, ale relativně důležitým opatřením je podle gymnázií individuální reakce na špatný prospěch žáka nebo absence, návrh konkrétního postupu (např. akčního plánu), včetně kontroly dodržování. Toto opatření představuje z hlediska gymnázií potenciál dalšího rozvoje v této oblasti.

Relativně menší podíl gymnázií zmiňoval, že škola žákům se špatným prospěchem a nedostatky ve znalostech nabízí individuální doučování. Důležitost této aktivity je ve srovnání s ostatními položkami rovněž pod průměrem.

2.6 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoj kariérového poradenství“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory rozvoje kariérového poradenství* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory rozvoje kariérového poradenství*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory rozvoje kariérového poradenství*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory kariérového poradenství na SOU

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků ke zvolené profesi či dalšímu studiu. (76 % škol)

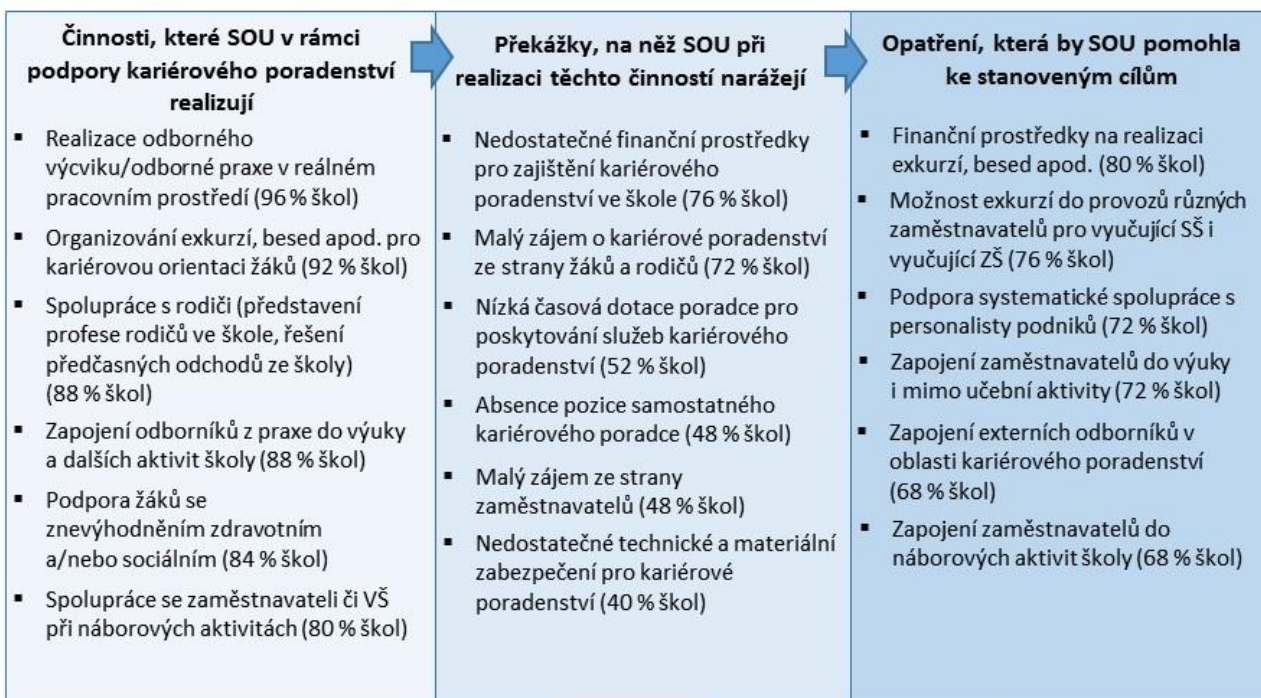
Kariérový poradce na naší škole má pro výkon této funkce odpovídající vzdělání či si jej chce doplnit, popř. je kariérové poradenství součástí práce výchovného poradce. (64 % škol)

Služby kariérového poradenství zahrnují prvky prevence předčasných odchodů ze školy. (64 % škol)

Spolupráce s externími odborníky a sociálními partnery je příležitostí. (56 % škol)

Kariérové vzdělávání je realizováno prostřednictvím vzdělávací oblasti/průřezového tématu Člověk a svět práce v souladu s RVP. (56 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory kariérového poradenství stanovila SOU

Služby kariérového poradenství zahrnují prvky prevence předč. odch. ze školy. (80 % škol)

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků k profesi či studiu. (80 % škol)

Kariérový poradce má pro výkon funkce vzděl. či si jej chce doplnit, popř. je kariér. por. součástí práce výchovného poradce. (76 % škol)

Systematicky sledujeme předč. odchody žáků, s výsledky pracujeme. (72 % škol)

Nabízíme individuální kariér. porad. všem žákům, pozornost soustředíme na žáky se spec. vzděl. potřebami. (72 % škol)

Kariérové vzděl. je realizováno prostř. vzdělávací oblasti/průřez. tématu Člověk a svět práce v souladu s RVP. (64 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory kariérového poradenství na SOŠ

Většina vyučujících usiluje o utváření pozitivního vztahu žáků k profesi či studiu. (83 % škol)

Spolupráce s externími odb. a sociálním partnery je příležitostná. (57 % škol)

Kariérový poradce na naší škole má pro výkon této funkce odpovídající vzděl. či si jej chce doplnit. (60 % škol)

Služby kariérového porad. zahrnují prvky prevence předč. odch. ze školy. (57 % škol)

Individuální i skupinové kariér. por. je využíváno žáky vyšších ročníků, pozornost je věnována žákům se spec. vz. potř. (60 % škol)

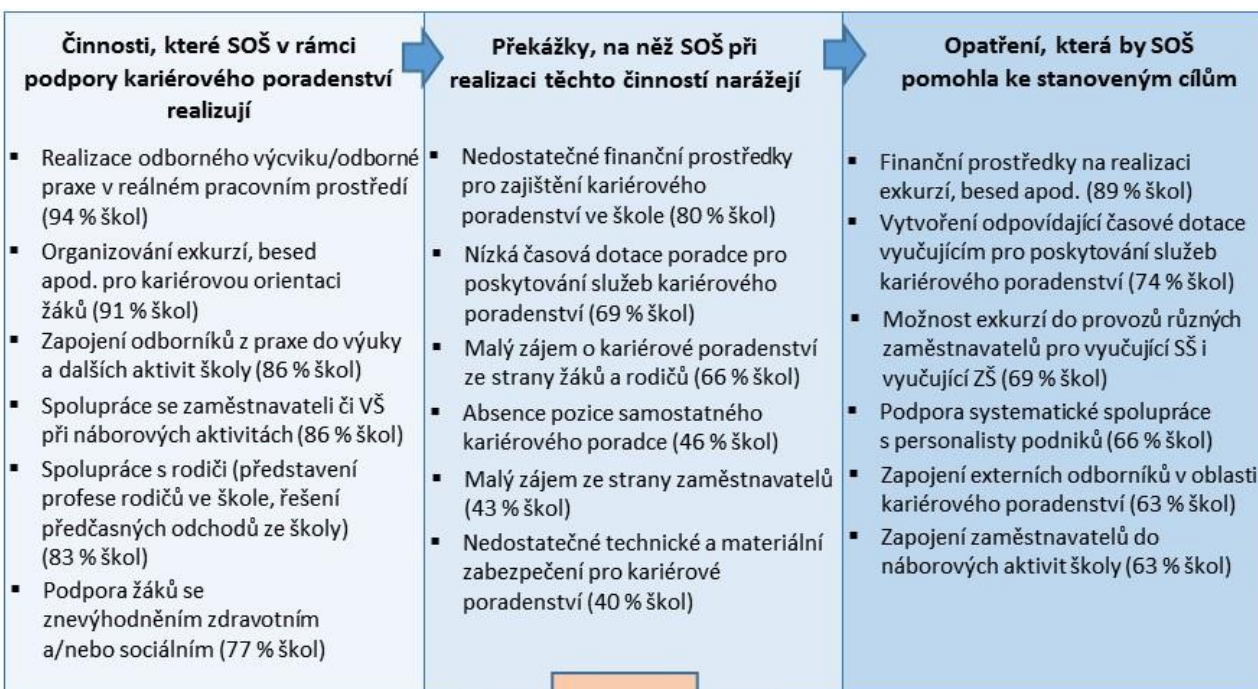
Kariérové vzděl. je realizováno prostřednictvím vzděl. oblasti Člověk a svět práce. (54 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory kariérového poradenství stanovily SOŠ

Většina vyuč. usiluje o utváření pozit. vztahu žáků k profesi či studiu. (89 % škol)

Kariér. por. má pro výkon funkce odpovídající vzděl. či si jej chce doplnit. (77 % škol)

Služby kariér. porad. zahrnují prvky prev. předč. odch. (71 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Kariér. por. úzce spolupracuje s vyučujícími. (71 % škol)

Nabízíme ind. kariér. porad. všem žákům, soustředíme se na žáky se SVP (71 % škol)

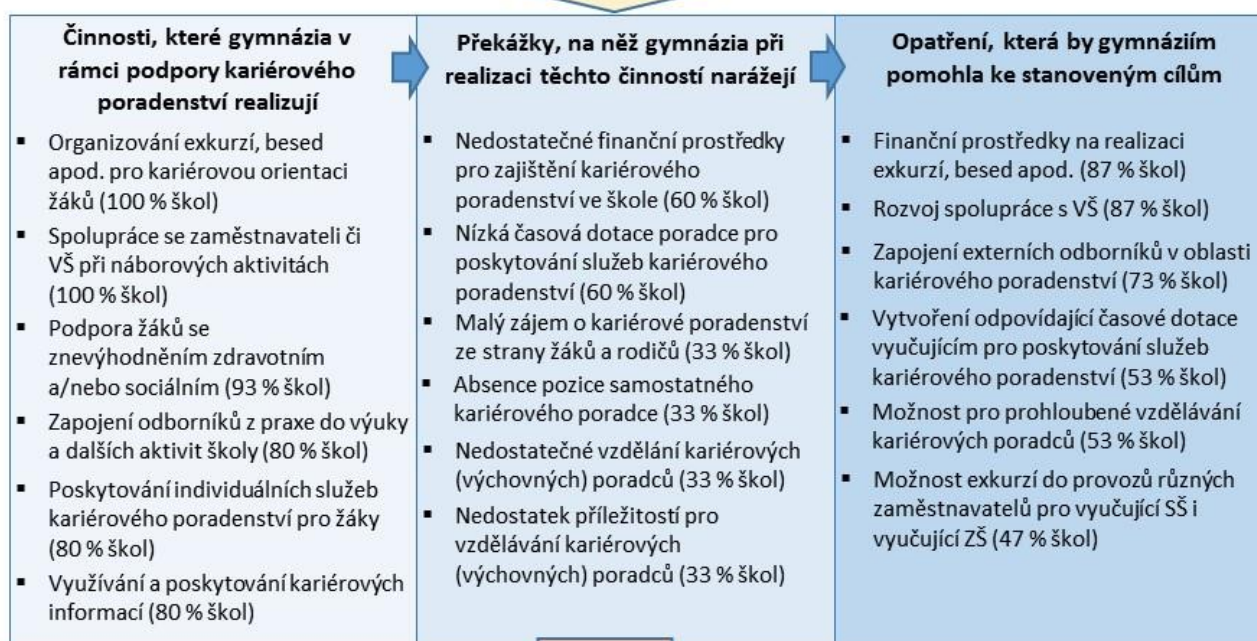
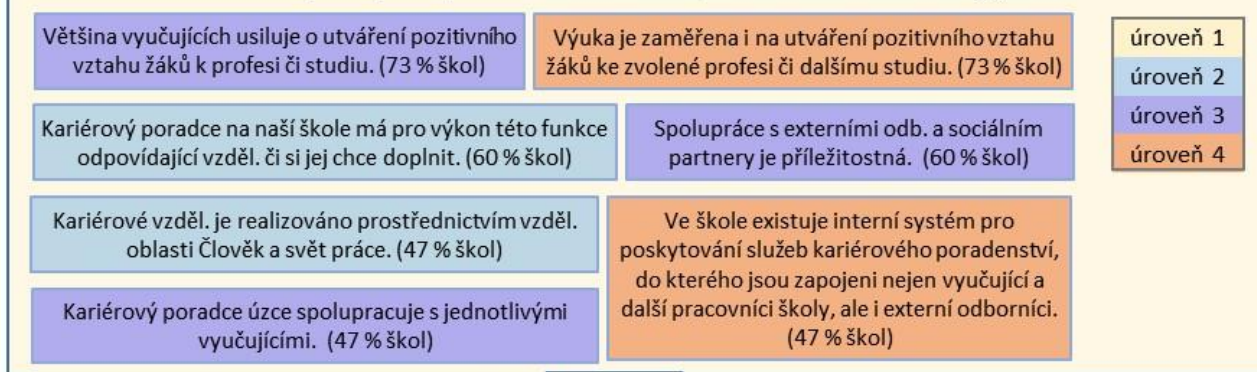
Ind. i skup. kariér. porad. je využíváno žáky vyšších roč., zejména se SVP. (66 % škol)

Výuka je zaměřena i na utváření pozit. vztahu žáků k profesi či studiu. (66 % škol)

System. sledujeme předč. odch., s výsledky pracujeme. (66 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory kariérového poradenství na gymnáziích

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory kariérového poradenství stanovila gymnázia

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

3 Podpora polytechnického vzdělávání v Plzeňském kraji

Polytechnické vzdělávání je nutno chápat jako vzdělávání **integrující přírodovědné, technické a environmentální vzdělávání** a jako **komplex vzájemných implikací mezi složkami vzdělávání a jednotlivými předmětovými oblastmi**. Jedná se o integraci:

- všeobecné složky vzdělávání x odborné složky vzdělávání;
- společenskovedních a humanitních předmětů x matematiky x polytechnických předmětů x uměleckých předmětů.

Polytechnické vzdělávání je definováno jako vzdělávání poskytující vědomosti o vědeckých principech a odvětvích výroby, znalosti z technických a jiných oborů a všeobecně technické dovednosti. Přispívá nejen k rozšiřování poznatků, ale především k vytváření pracovních dovedností a návyků, které jsou využívány v běžném a později i pracovním životě. To je vázáno na technické myšlení jako aplikaci vědomostí, dovedností a zkušeností v členění na praktické, vizuální, intuitivní a koncepční myšlení.

Cílem polytechnického vzdělávání je rozvíjet znalosti o technickém prostředí a pomáhat vytvářet a fixovat správné pracovní postupy a návyky, rozvoj spolupráce, vzájemnou komunikaci a volní vlastnosti a podporovat touhu tvořit a práci zdárně dokončit. Polytechnické vzdělávání má posilovat zájem nejen o technické obory, ale i o přírodovědné a environmentální obory.

Přírodovědné vzdělávání je definováno jako vzdělávání zaměřené na porozumění **základním přírodovědným pojmům a zákonům**, na porozumění a užívání **metod vědeckého zkoumání přírodních faktů** (přírodních objektů, procesů, vlastností, zákonitostí). Cílem v přírodovědném vzdělávání je **rozvíjet schopnosti potřebné při využívání** přírodovědných vědomostí a dovedností pro řešení konkrétních problémů, podporovat odpovědné rozhodování v osobním životě člověka, naplňovat osobní potřeby a fungování v občanském a případně budoucím profesním životě.

Technické vzdělávání jako součást technické výchovy se zaměřuje na osvojování potřebných technických vědomostí, dovedností a návyků, vytváření vztahu k technice a rozvoj tvořivého technického myšlení. Osvojení je realizováno na vědeckém základě, uvědoměle a při aktivitách majících vztah k technice, s níž se v životě setká každý jedinec. Cílem **technické výchovy** je získat správné postoje k technice a k využívání techniky v životě.

Environmentální vzdělávání dělíme na výchovu a osvětu. Environmentální výchovou rozumíme systematické působení na mladou generaci (včetně dětí předškolního věku) za účelem přijetí hodnot a jednání nezbytného pro ochranu a péči o životní prostředí. Oblastmi vzdělávání jsou: výchova o životním prostředí, výchova v životním prostředí, výchova pro životní prostředí. Úkoly **osvěty** jsou zejména v rovině informativní a jsou zaměřené na dospělou populaci a obecně na veřejnost.

Hlavní zjištění

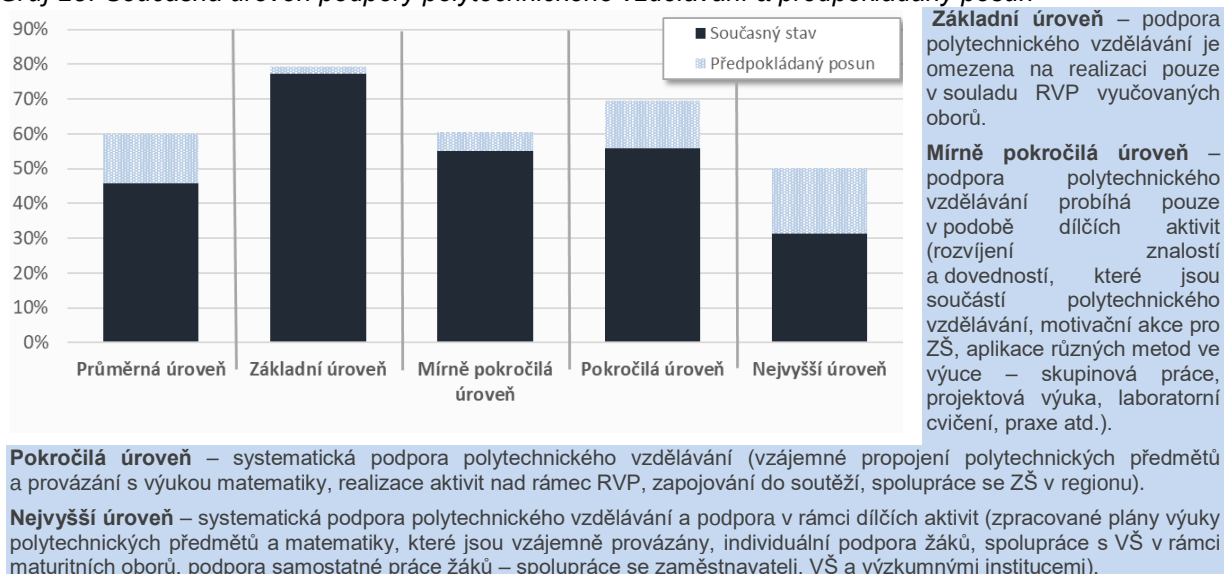
- V rámci podpory polytechnického vzdělávání školy vykonávají největší množství aktivit v souladu s RVP vyučovaných oborů – základní úroveň (77 %). Ve větší míře jsou školami realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (55 %), kdy podpora polytechnického vzdělávání probíhá v podobě dílčích aktivit, jako je např. rozvíjení znalostí a dovedností, které jsou součástí polytechnického vzdělávání, či motivační akce pro ZŠ atd. a pokročilé úrovně (56 %), kdy již probíhá systematická podpora polytechnického vzdělávání. Naopak relativně méně často realizují aktivity v rámci nejvyšší úrovně (31 %). Školy plánují rozvoj činností zejména v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 19 p. b.) a v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 14 p. b.).
- Školy v rámci podpory polytechnického vzdělávání nejčastěji začleňují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod. (79 %) a dále se žáci škol zapojují do soutěží a olympiád (79 %). Školy rovněž realizují motivační akce pro žáky ZŠ (70 %) a aktivity související s organizováním spolupráce se ZŠ (58 %). Přibližně polovina škol zajišťuje individuální práci se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (53 %) a spolupracuje s VŠ a výzkumnými pracovišti technického zaměření (47 %). SOU, SOŠ i gymnázia zejména zapojují žáky do soutěží a olympiád. SOU se dále soustředí na motivační akce pro žáky ZŠ. SOŠ a gymnázia velmi často zařazují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektovou výuku apod. do výuky polytechnických předmětů. Vysoký podíl gymnázií spolupracuje s VŠ a výzkumnými pracovišti technického zaměření.
- Školy se nejčastěji setkávají s překážkami v souvislosti se zastaralým vybavením IT pro výuku (70 %) a nedostatkem financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (62 %). Na straně žáků pak školy uvádějí jako hlavní překážky nedostatečnou motivaci žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (58 %) a nezájem žáků o polytechnické vzdělávání (55 %) a méně často i nedostatečnou podporu žáků se zájmem o polytechnické vzdělávání ze strany jejich rodičů (45 %).
- Opatřením, které by školám nejvíce pomohlo v realizaci zvolených cílů, je především zvýšení počtu a kvality ICT vybavení ve škole (87 %), které uvádí jako prioritu především SOU a SOŠ, dále nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (77 %), které uvádějí častěji zejména SOŠ a gymnázia. Dalšími opatřeními jsou zvýšení kvality softwarového vybavení školy (74 %) uváděné zejména SOU a SOŠ a možnost nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů (74 %), které uvádí především SOU a SOŠ. Mezi další častěji zmiňovaná opatření lze zařadit: zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (68 %), které patří k prioritám především na SOU. Pro gymnázia je podstatná dále i podpora spolupráce s VŠ, výzkumnými institucemi apod. a podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku.

3.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu polytechnického vzdělávání na školách v Plzeňském kraji, naprostá většina aktivit škol je realizována na základní úrovni, v rámci RVP vyučovaných oborů (77 %). Ve větší míře jsou školami realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (55 %), kdy podpora polytechnického vzdělávání probíhá pouze v podobě dílčích aktivit, jako je např. rozvíjení znalostí a dovedností, které jsou součástí polytechnického vzdělávání, či motivační akce pro ZŠ atd. a pokročilé úrovně (56 %), kdy již probíhá systematická podpora polytechnického vzdělávání. Naopak relativně méně často realizují aktivity v rámci nejvyšší úrovně (31 %).

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti podpory polytechnického vzdělávání, školy plánují rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 19 p. b.). Určitý posun lze očekávat také v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 14 p. b.). Již méně výrazný je plánovaný posun v případě činností spadajících do mírně pokročilé (předpokládaný posun o 5 p. b.) či základní (předpokládaný posun o 2 p. b.) úrovně. V zásadě tedy školy deklarují zájem o systematický rozvoj sledované oblasti, který bude zároveň podpořen rozvojem dílčích aktivit.

Graf 26: Současná úroveň podpory polytechnického vzdělávání a předpokládaný posun

Porovnáme-li situaci v roce 2015/2016 a současný stav, pak školy vykazují častěji činnosti spadající do pokročilé úrovně (nárůst o 11 p. b.) a nejvyšší úrovně (nárůst o 8 p. b.). V oblasti základní úrovně a mírně pokročilé úrovně došlo rovněž k menšímu nárůstu (6 p. b., resp. 5 p. b.)

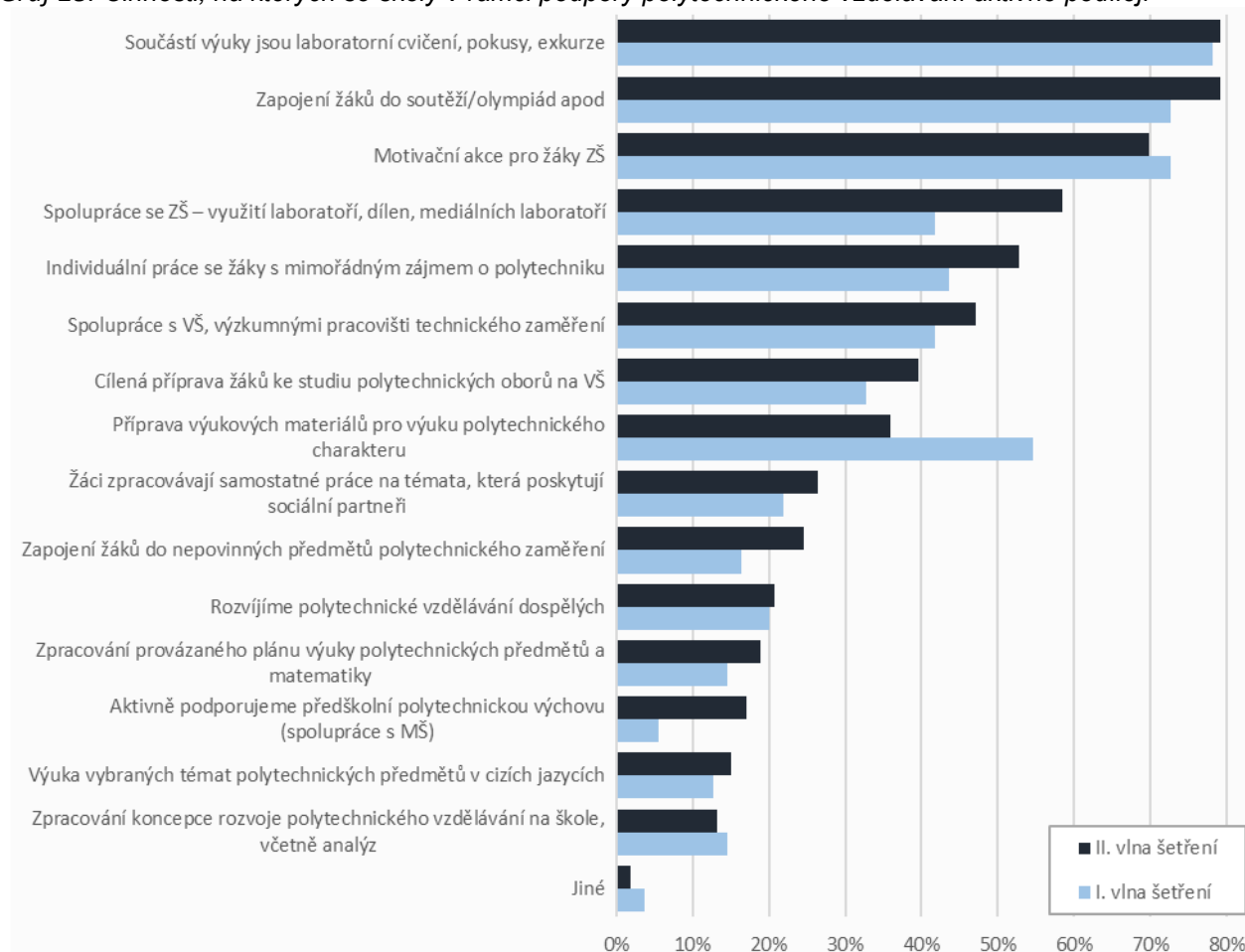
Graf 27: Srovnání současné úrovně podpory polytechnického vzdělávání (I. vlna + II. vlna)

3.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti podpory polytechnického vzdělávání školy v největší míře do výuky polytechnických předmětů začleňují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze apod. (79 %) a zapojují žáky do soutěží a olympiád (79 %). Školy rovněž realizují motivační akce pro žáky ZŠ (70 %) a aktivity související s organizováním spolupráce se ZŠ, zejména v oblasti využití laboratoří a dílen (58 %).

Graf 28: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory polytechnického vzdělávání aktivně podílejí

Přibližně polovina škol zajišťuje individuální práci se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (53 %) a spolupracuje s VŠ a výzkumnými pracovišti technického zaměření (47 %). Dále se školy zaměřují na různé aspekty přípravy žáků v oblasti polytechnických předmětů, 40 % škol uvádí cílenou přípravu žáků ke studiu polytechnických oborů na VŠ, asi na čtvrtině škol v kraji žáci zpracovávají samostatné práce na témata, která poskytují sociální partneři (26 %) a rovněž se žáci zapojují do nepovinných předmětů polytechnického zaměření (25 %).

Více než třetina škol se věnuje přípravě výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru (36 %). Asi pětina škol se věnuje širšímu rozvoji polytechnického vzdělávání, a to jak ve skupině dospělých (21 %), tak i aktivní podpoře předškolní polytechnické výchovy a spolupráci s MŠ (17 %). Asi 15 % škol pak realizuje výuku vybraných témat polytechnických předmětů i v cizích jazycích (15 %).

Z hlediska rozvoje koncepce polytechnického vzdělávání se 19 % škol věnuje zpracování provázaného plánu výuky polytechnických předmětů a matematiky a 13 % škol zpracovává koncepci rozvoje polytechnického vzdělávání na škole, včetně analýz.

Oproti roku 2015/2016 se školy více zaměřují na spolupráci se ZŠ, například využíváním dílen a laboratoří (nárůst o 17 p. b.), aktivní podporu předškolní polytechnické výchovy (nárůst o 12 p. b.), individuální práci se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (nárůst o 9 p. b.). Školy se dále více soustředí na zapojení žáků do nepovinných předmětů polytechnického zaměření (nárůst o 8 p. b.), zapojení žáků do soutěží a olympiád (nárůst o 7 p. b.) a cílenou přípravu žáků ke studiu polytechnických

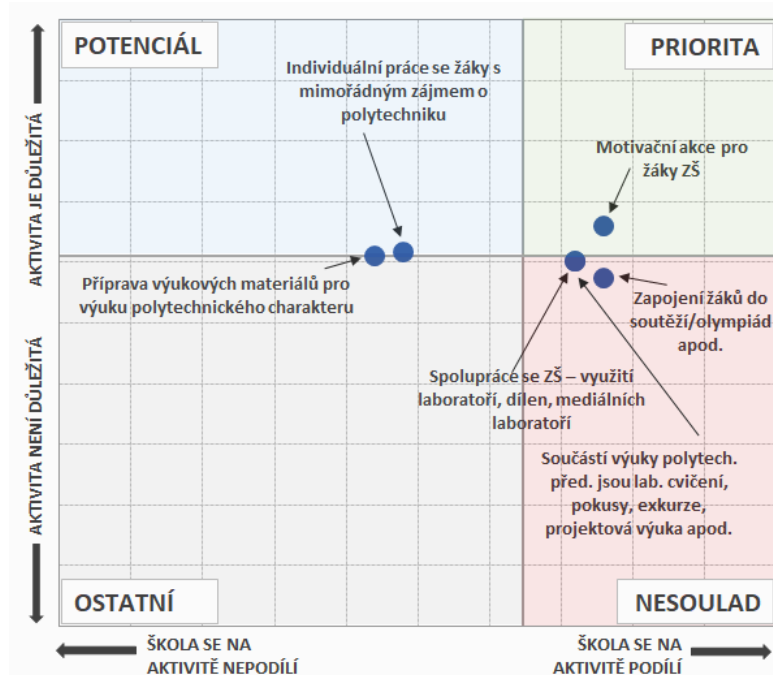
oborů na VŠ (nárůst o 7 p. b.). Naopak výrazně nižší podíl škol zmiňuje aktivity související s přípravou výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru (pokles o 19 p. b.).

3.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště v největší míře zapojují žáky do soutěží a olympiád (76 %) a realizují motivační akce pro žáky ZŠ (rovněž 76 %). Dále zařazují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektovou výuku apod. do výuky polytechnických předmětů (72 %) a realizují spolupráci se ZŠ – využití laboratoří, dílen, mediálních laboratoří (72 %). V menší míře pak SOU pracují individuálně se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (48 %) a připravují výukové materiály pro výuku polytechnického charakteru (44 %).

Další aktivity jsou už méně frekventované, patří k nim aktivní podpora předškolní polytechnické výchovy (spolupráce s MŠ) (28 %), aktivity, kdy žáci zpracovávají samostatné práce na témata, která poskytují sociální partneři (24 %), spolupráce s VŠ, výzkumnými pracovišti technického zaměření (24 %) a cílená příprava žáků ke studiu polytechnických oborů na VŠ (24 %).

Graf 29: Aktivity, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s nejčastěji realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritami pro střední odborná učiliště jsou motivační akce pro žáky ZŠ, částečně i začleňování laboratorních cvičení, pokusů a exkurzí do výuky polytechnických předmětů a spolupráce se ZŠ, zejména na využití laboratoří, dílen a mediálních laboratoří. Tato opatření střední odborná učiliště zmiňovala nejčastěji a zároveň jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přikládala relativně velký význam.

Z hlediska realizovaných aktivit se střední odborná učiliště více soustředí také na zapojení žáků do soutěží a olympiád, deklarovaná důležitost je u této aktivity ve

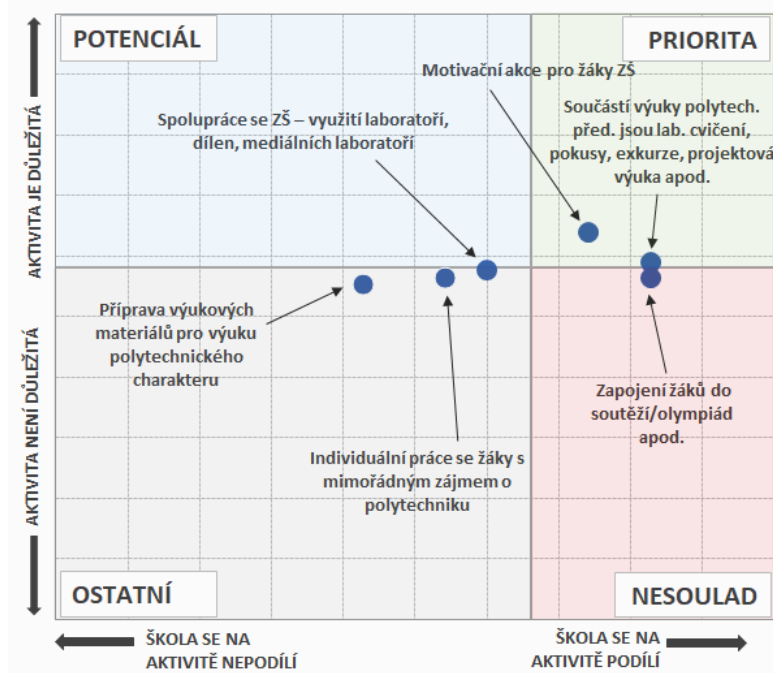
srovnání s předchozími sledovanými položkami ovšem spíše nižší. K aktivitám, které školy realizují méně často, ale považují je za relativně podstatné a představují tak určitý rozvojový potenciál patří individuální práce se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku a příprava výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru.

Střední odborné školy podobně jako střední odborná učiliště především zapojují žáky do soutěží a olympiád (83 % škol) a zařazují laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektovou výuku apod. do výuky polytechnických předmětů (též 83 %).

Relativně velký podíl škol dále také pořádá motivační akce pro žáky ze základních škol (74 %) nebo se ZŠ spolupracuje v oblasti využití laboratoří a dílen (60 %). Relativně značný podíl škol (54 %) realizuje individuální práci se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (54 %) nebo připravuje výukové materiály pro výuku polytechnického charakteru (43 %).

S nižší frekvencí pak SOU uvádějí, že spolupracují s VŠ a výzkumnými pracovišti technického zaměření (40 %), zabývají se cílenou přípravou žáků ke studiu polytechnických oborů na VŠ (37 %), dále že žáci zpracovávají samostatné práce na témata, která poskytují sociální partneři (31 %) nebo rozvíjejí polytechnické vzdělávání dospělých (29 %).

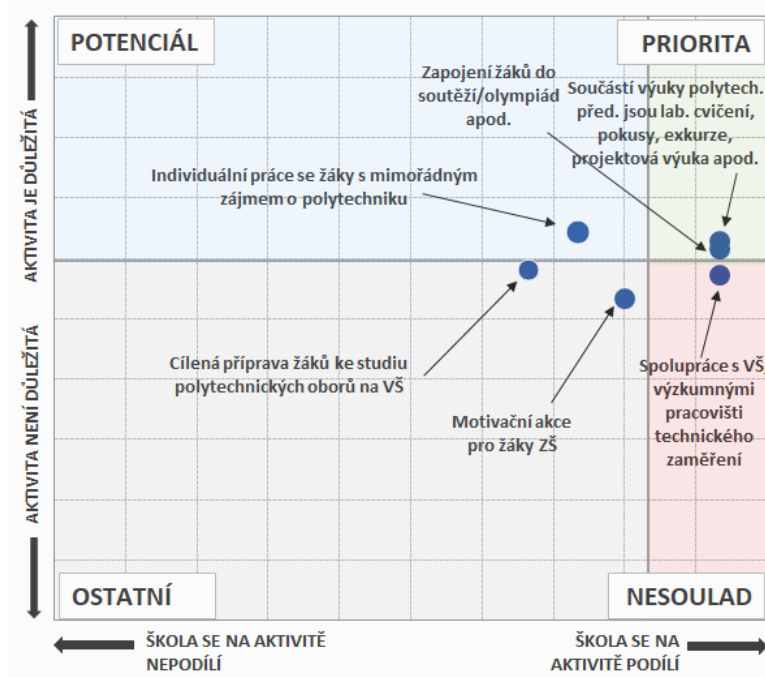
Graf 30: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

určitý rozvojový potenciál. Školy dále realizují individuální práci se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku a věnují se přípravě výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru. Nicméně těmto aktivitám je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzován spíše menší význam.

Drtivá většina **gymnází** se soustředí na zařazování laboratorních cvičení, pokusů, exkurzí, projektové výuky apod. do výuky polytechnických předmětů (93 % škol) a ve velké míře také školy zapojují žáky do soutěží a olympiád (rovněž 93 %) a dále i na spolupráci s VŠ, výzkumnými pracovišti technického zaměření (93 %). Vysoký podíl gymnází dále realizuje motivační akce pro žáky ZŠ (80 %), individuální práci se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (73 %) nebo cílenou přípravu žáků ke studiu polytechnických oborů na VŠ (67 %).

Graf 31: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

K aktivitám, které gymnázia realizují již méně často, patří spolupráce se ZŠ – využití laboratoří, dílen, mediálních laboratoří (60 %), zapojení žáků do nepovinných předmětů polytechnického zaměření (53 %) a příprava výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru (27 %).

V případě gymnází představuje priority v oblasti podpory polytechnického vzdělávání začleňování laboratorních cvičení, pokusů, exkurzí apod. do výuky polytechnických předmětů a zapojení žáků do soutěží či olympiád. Na těchto aktivitách se gymnázia v největší míře podílí a zároveň je jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzován největší

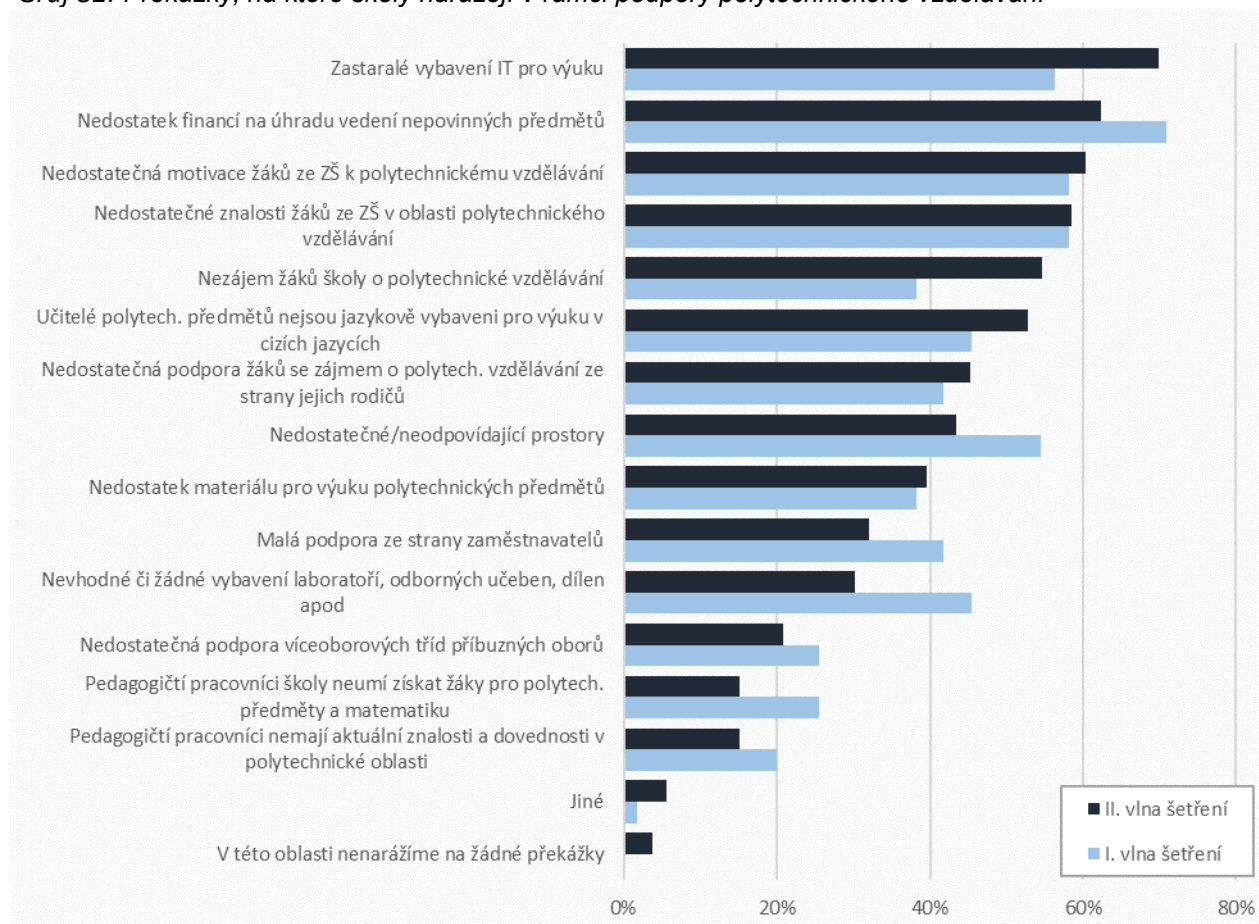
význam. Gymnázia rovněž spolupracují s VŠ, ovšem tato aktivita je považována za relativně méně podstatnou než předchozí.

Relativně velký význam gymnázia přisuzují také individuální práci se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku, a to i přes to, že se na této aktivitě podílí v nižší míře než v ostatních případech. Tato činnost tedy představuje jistý potenciál dalšího rozvoje polytechnického vzdělávání na gymnáziích. V menší míře gymnázia také pořádají motivační akce pro žáky základních škol a věnují se cílené přípravě žáků ke studiu polytechnických oborů na VŠ. Těmto aktivitám však školy ve srovnání s ostatními sledovanými položkami nepřikládají tak velký význam.

3.3 Překážky, na které školy narážejí v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují podporu polytechnického vzdělávání na školách v Plzeňském kraji, školy nejčastěji zmiňují zastaralé vybavení IT pro výuku (70 %), a nedostatek finančních prostředků na úhradu vedení nepovinných předmětů (62 %). Na straně žáků pak školy uvádějí jako hlavní překážky nedostatečnou motivaci žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (60 %), nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (58 %) a nezájem žáků o polytechnické vzdělávání (55 %) a méně často i nedostatečnou podporu žáků se zájmem o polytechnické vzdělávání ze strany jejich rodičů (45 %).

Graf 32: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory polytechnického vzdělávání

Na straně pedagogických pracovníků 53 % škol označuje jako překážku také nedostatečnou jazykovou vybavenost pro výuku v cizích jazycích mezi učiteli polytechnických předmětů. Spíše okrajově pak mezi těmito problémy školy uvádějí, že pedagogičtí pracovníci školy neumí získat žáky pro polytechnické předměty a matematiku (15 %) nebo že pedagogičtí pracovníci nemají aktuální znalosti a dovednosti v polytechnické oblasti (15 %).

Z pohledu finančních a materiálních podmínek pro polytechnické vzdělávání jsou pro školy největší překážkou nedostatečné nebo neodpovídající prostory, se kterými se potýká 43 % škol, dále nedostatek

materiálu pro výuku polytechnických předmětů (40 %) a nevhodné či žádné vybavení laboratoří, odborných učeben, dílen apod. (30 %).

Překážkou je pro část škol v tomto kraji malá podpora ze strany zaměstnavatelů (32 %) a nedostatečná podpora víceoborových tříd příbuzných oborů (21 %).

Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují problémy spojené s malým zájmem žáků o polytechnické vzdělávání (nárůst o 17 p. b.), zastaralým vybavením IT pro výuku (nárůst o 13 p. b.) a nedostatečnou jazykovou vybaveností učitelů polytechnických předmětů pro výuku v cizích jazycích (nárůst o 7 p. b.). Školy naopak deklarují zlepšení situace z hlediska vybavení laboratoří, dílen a odborných učeben (pokles o 15 p. b.), zajištění odpovídajících prostor pro výuku (pokles o 11 p. b.), podpory ze strany zaměstnavatelů (pokles o 10 p. b.) a méně často uvádějí, že pedagogičtí pracovníci školy neumí získat žáky pro polytechnické předměty a matematiku (pokles o 10 p. b.). Ve srovnání s předchozí vlnou školy méně často zmiňují nedostatek financí na úhradu vedení nepovinných předmětů (pokles o 9 p. b.). Mírné zlepšení je i v oblasti aktuálních znalostí pedagogických pracovníků ve znalostech v polytechnické oblasti (5 p. b.) a školy se méně často stěžují na nedostatečnou podporu víceoborových tříd (pokles o 5 p. b.).

3.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

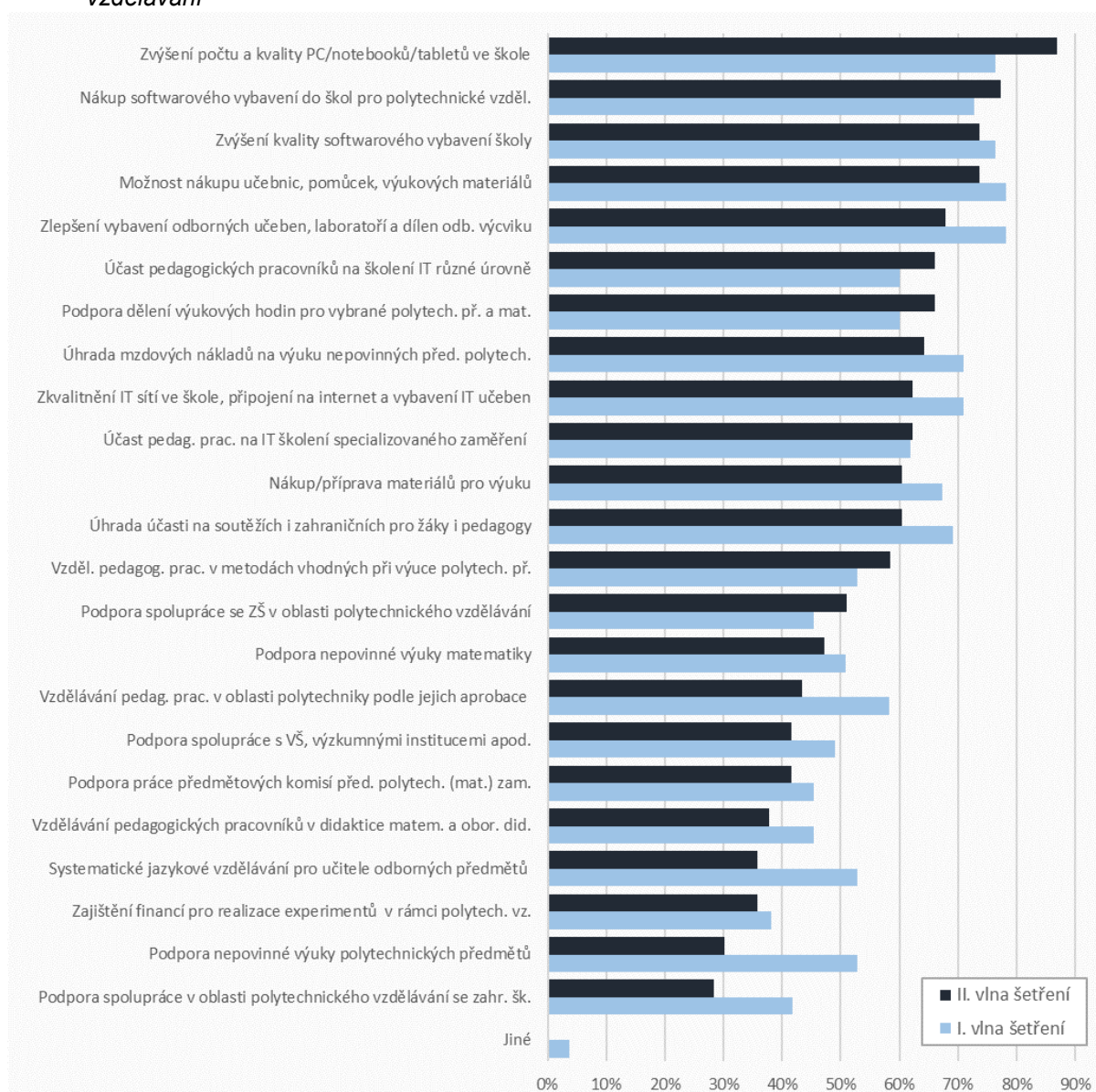
V dalším rozvoji oblasti podpory polytechnického vzdělávání by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohlo zvýšení počtu a kvality ICT vybavení ve škole (87 %), nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (77 %), zvýšení kvality softwarového vybavení školy (74 %) a možnost nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů (74 %). Mezi další častěji zmiňovaná opatření lze zařadit: zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (68 %), účast pedagogických pracovníků na školení IT (66 %), podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (66 %) a úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (64 %) a rovněž zkvalitnění IT sítě ve škole, připojení na internet a vybavení IT učeben (62 %), účast pedagogů na IT školení specializovaného zaměření (62 %). Školy rovněž uvádějí potřebu nákupu a přípravy materiálů pro výuku (60 %) a úhradu účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogy (60 %).

Důležitou oblastí pro zlepšení polytechnického vzdělávání je na řadě škol v kraji zlepšení vzdělávání pedagogů v této oblasti, kromě již zmíněné potřeby účasti pedagogických pracovníků na IT školení specializovaného zaměření (62 %), k nim patří vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů (58 %), vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti polytechniky podle jejich aprobace (43 %) a vzdělávání v didaktice matematiky a oborové didaktiky (38 %) a rovněž i systematické jazykové vzdělávání pro učitele odborných předmětů (36 %).

Další potřebná opatření zahrnují rozšiřování spolupráce středních škol s dalšími subjekty, zejména se jedná o podporu spolupráce se ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (51 %), dále pak i o podporu spolupráce s VŠ, výzkumnými institucemi apod. (42 %) a rovněž i podporu spolupráce v oblasti polytechnického vzdělávání se zahraničními školami (28 %).

Součástí potřebných opatření je dále podpora nepovinných předmětů – 47 % škol uvádí potřebu podpory nepovinné výuky matematiky, 30 % škol podporu nepovinné výuky polytechnických předmětů. K méně často uváděným opatřením patří podpora práce předmětových komisí polytechnického a matematického zaměření (42 %) a zajištění financí pro realizaci experimentů v rámci polytechnického vzdělávání (36 %).

Graf 33: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory polytechnického vzdělávání

Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu zvýšení počtu a kvality ICT vybavení na škole (nárůst o 10 p. b.), zajištění účasti pedagogických pracovníků na školení IT (nárůst o 6 p. b.), podpory udělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (nárůst o 6 p. b.) a vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách vhodných při výuce polytechnických předmětů a odborného výcviku (nárůst o 6 p. b.). Školy naopak deklarují nižší potřebu podpory nepovinné výuky polytechnických předmětů (pokles o 23 p. b.), systematického jazykového vzdělávání pro učitele odborných předmětů (pokles o 17 p. b.), vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti polytechniky podle jejich aprobace (pokles o 15 p. b.) a podpory spolupráce v oblasti polytechnického vzdělávání se zahraničními školami (pokles o 14 p. b.).

K poklesu došlo i z hlediska deklarované potřeby zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (pokles o 10 p. b.) potřebě zkvalitnění IT sítě ve škole, připojení na internet a vybavení IT učeben (pokles o 9 p. b.) a rovněž v potřebě úhrady účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogy (pokles o 9 p. b.) a potřebě podpory spolupráce s VŠ, výzkumnými institucemi apod. (8 p. b.).

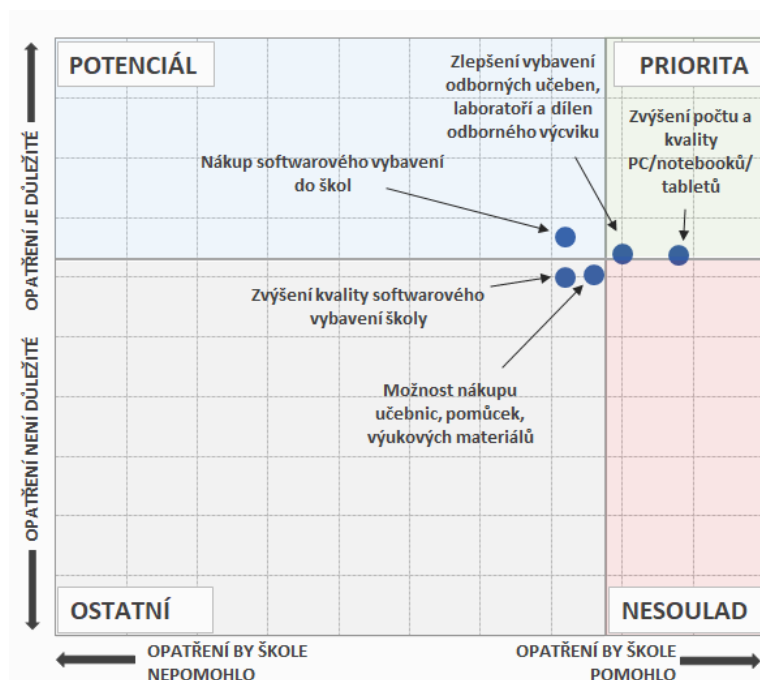
3.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji polytechnického vzdělávání pomohlo především zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole/dalších zařízení (88 %) a opatření týkající se zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen a možnosti nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů (80 % škol). Dále by školy ve větší míře ocenily také možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (76 %), zvýšení kvality softwarového vybavení školy (72 %) a nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (72 %).

K dalším, již méně frekventovaným opatřením patří zkvalitnění IT sítě ve škole, včetně připojení na internet a vybavení IT učeben (68 %), účast pedagogických pracovníků na školení IT různé úrovně (68 %), nákup/příprava materiálů pro výuku (68 %), úhrada účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor (68 %) a podpora spolupráce se ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (68 %).

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními podpory polytechnického vzdělávání zohlednili také jejich důležitost, představuje prioritu středních odborných škol zvýšení počtu a kvality PC, notebooků a tabletů a zlepšení vybavení odborných učeben laboratoří a dílen odborného výcviku. Tato opatření byla školami velmi často zmiňována a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnocena jako velmi důležitá.

Graf 34: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

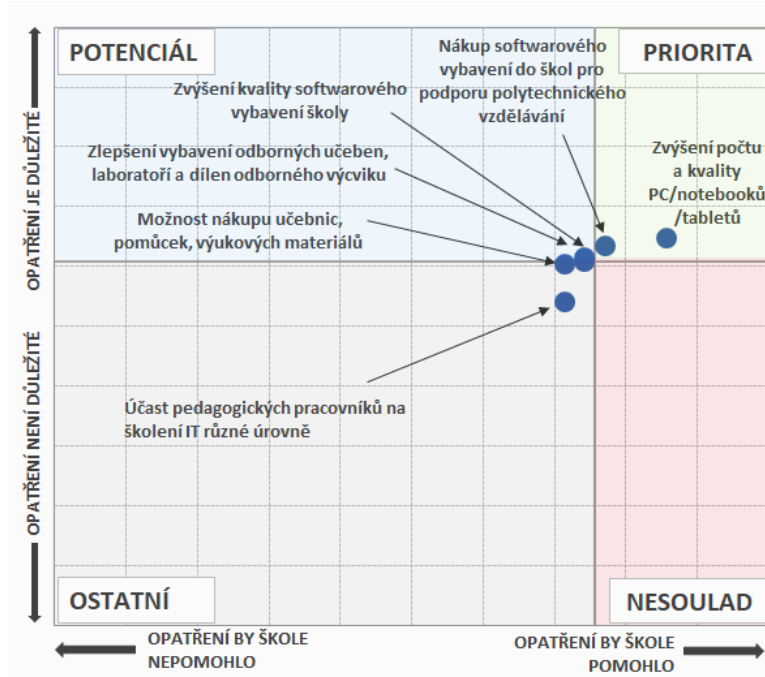
Mezi již v menší míře zmiňovaná opatření se řadí nákup softwarového vybavení do škol. Vzhledem k tomu, že je toto opatření ve srovnání s ostatními sledovanými položkami považováno za velmi důležité, představuje potenciál rozvoje polytechnického vzdělávání na středních odborných učilištích v Plzeňském kraji.

Dalším školami relativně často zmiňovaným opatřením byla možnost nákupu učebnic, pomůcek a výukových materiálů a zvýšení kvality softwarového vybavení školy. Tato opatření byla však ve srovnání s ostatními položkami hodnocena spíše jako průměrně či lehce podprůměrně důležitá.

Střední odborné školy podobně jako učiliště v největší míře uváděly potřebu zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole/dalších zařízení (86 %) a dále nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (77 %). Dále by pak školám pomohlo především zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (včetně středisek pracovního vyučování, školních provozů a statků, center polytechnického vzdělávání apod.) (74 %) a zvýšení kvality softwarového vybavení školy (74 %). Často školy uvádějí i potřebu účasti pedagogických pracovníků na školení IT různé úrovně (71 %) a možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (71 %).

K méně frekventovaným opatřením patří účast pedagogických pracovníků na IT školení specializovaného zaměření (69 %), podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (69 %) a úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (66 %).

Graf 35: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti nejčastěji uváděných opatření na podporu polytechnického vzdělávání představuje největší prioritu středních odborných škol zvýšení počtu a kvality PC, notebooků a tabletů a nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání. Tato opatření jsou školami zmiňována nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnocena jako velmi důležitá.

Potenciál středních odborných škol na základě hodnocení důležitosti nejčastěji zmiňovaných opatření představuje zlepšení kvality softwarového vybavení školy a zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku. Přestože tato opatření nejsou

školami zmiňována jako prioritní, jejich důležitost lze ve srovnání s ostatními položkami považovat za lehce nadprůměrnou. V menší míře zmiňovaným opatřením je účast pedagogických pracovníků na školení IT různé úrovně. Důležitost tohoto opatření je však ve srovnání s ostatními sledovanými položkami spíše nižší. Je však třeba zdůraznit, že rozdíly v deklarované důležitosti nejsou nikterak zásadní.

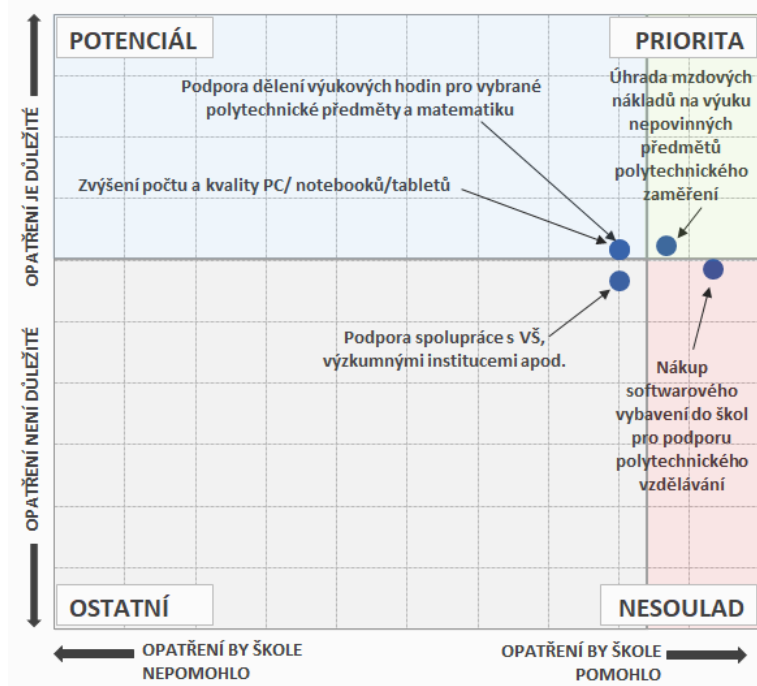
Gymnázia by ocenila především nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (93 %) a úhradu mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření (87 %). Dalšími významnými opatřeními jsou v případě gymnázií zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve školách (80 %) a podpora spolupráce s VŠ, výzkumnými institucemi apod. (rovněž 80 %) a dále i podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku (80 %).

K opatřením, která nejsou pro gymnázia již tak prioritní a která jsou uváděna s nižší frekvencí, patří zvýšení kvality softwarového vybavení školy (73 %), úhrada účasti na soutěžích i zahraničních pro žáky i pedagogický dozor (73 %), možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (73 %) a zajištění financí pro realizaci experimentů a badatelských činností v rámci polytechnického vzdělávání (rovněž 73 %).

Při zohlednění důležitosti nejfrekventovanějších opatření podpory polytechnického vzdělávání představuje prioritu gymnázií úhrada mzdových nákladů na výuku nepovinných předmětů polytechnického zaměření. Toto opatření je gymnázii zmiňováno nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceno jako relativně důležité.

Dalšími opatřeními, která jsou pro gymnázia v Plzeňském kraji relativně podstatná, je podpora dělení výukových hodin pro vybrané polytechnické předměty a matematiku a zvýšení počtu a kvality PC, notebooků a tabletů ve škole. I přesto, že tato opatření zmiňoval menší počet škol, představují pro gymnázia určitý potenciál.

Graf 36: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Vysoký podíl škol pak zmiňoval, že by jim v podpoře polytechnického vzdělávání pomohl nákup softwarového vybavení do škol pro zkvalitnění polytechnického vzdělávání. Důležitost tohoto opatření je však ve srovnání s ostatními sledovanými položkami spíše průměrná. Při vytyčování prioritních opatření na gymnáziích v Plzeňském kraji je však třeba zdůraznit, že rozdíl v deklarované důležitosti jednotlivých opatření není nijak zásadní.

3.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora polytechnického vzdělávání“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory polytechnického vzdělávání* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory polytechnického vzdělávání*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory polytechnického vzdělávání*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory polytechnického vzdělávání na SOU

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody. (80 % škol)

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (72 % škol)

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (72 % škol)

Jsmo ochotni realizovat pro ZŠ motivační akce (práci v dílnách, pokusy, semináře apod.) na podporu zájmu žáků ZŠ o polytechnické vzdělávání. (72 % škol)

Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (72 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Činnosti, které SOU v rámci podpory polytechnického vzdělávání realizují

- Zapojení žáků do soutěží/olympiád apod. (76 % škol)
- Motivační akce pro žáky ZŠ (76 % škol)
- Součástí výuky polytechnických předmětů jsou laboratorní cvičení, pokusy, exkurze, projektová výuka apod. (72 % škol)
- Spolupráce se ZŠ – využití laboratoří, dílen, mediálních laboratoří (72 % škol)
- Individuální práce se žáky s mimořádným zájmem o polytechniku (48 % škol)
- Příprava výukových materiálů pro výuku polytechnického charakteru (44 % škol)

Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatečná motivace žáků ze ZŠ k polytechnickému vzdělávání (80 % škol)
- Nedostatečné znalosti žáků ze ZŠ v oblasti polytechnického vzdělávání (72 % škol)
- Zastaralé vybavení IT pro výuku (68 % škol)
- Nezáměr žáků školy o polytechnické vzdělávání (60 % škol)
- Učitelé polytechnických předmětů nejsou jazykově vybaveni pro výuku v cizích jazycích (60 % škol)
- Nedostatečná podpora žáků se zájmem o polytechnické vzdělávání ze strany jejich rodičů (60 % škol)

Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům

- Zvýšení počtu a kvality PC/notebooků/tabletů ve škole/dalších zařízeních (88 % škol)
- Zlepšení vybavení odborných učeben, laboratoří a dílen odborného výcviku (80 % škol)
- Možnost nákupu učebnic, pomůcek, výukových materiálů (76 % škol)
- Nákup softwarového vybavení do škol pro podporu polytechnického vzdělávání (72 % škol)
- Zvýšení kvality softwarového vybavení školy (72 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory polytechnického vzdělávání stanovila SOU

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody. (92 % škol)

Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (84 % škol)

Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání. (80 % škol)

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (80 % škol)

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (76 % škol)

Jsmo ochotni realizovat pro ZŠ motivační akce na podporu zájmu žáků ZŠ o polytechnické vzdělávání. (72 % škol)

Usilujeme o vzájemné obsahové propojení výuky polytechnických předmětů s výukou matematiky. (72 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory polytechnického vzdělávání na SOŠ

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody. (86 % škol)

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (83 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

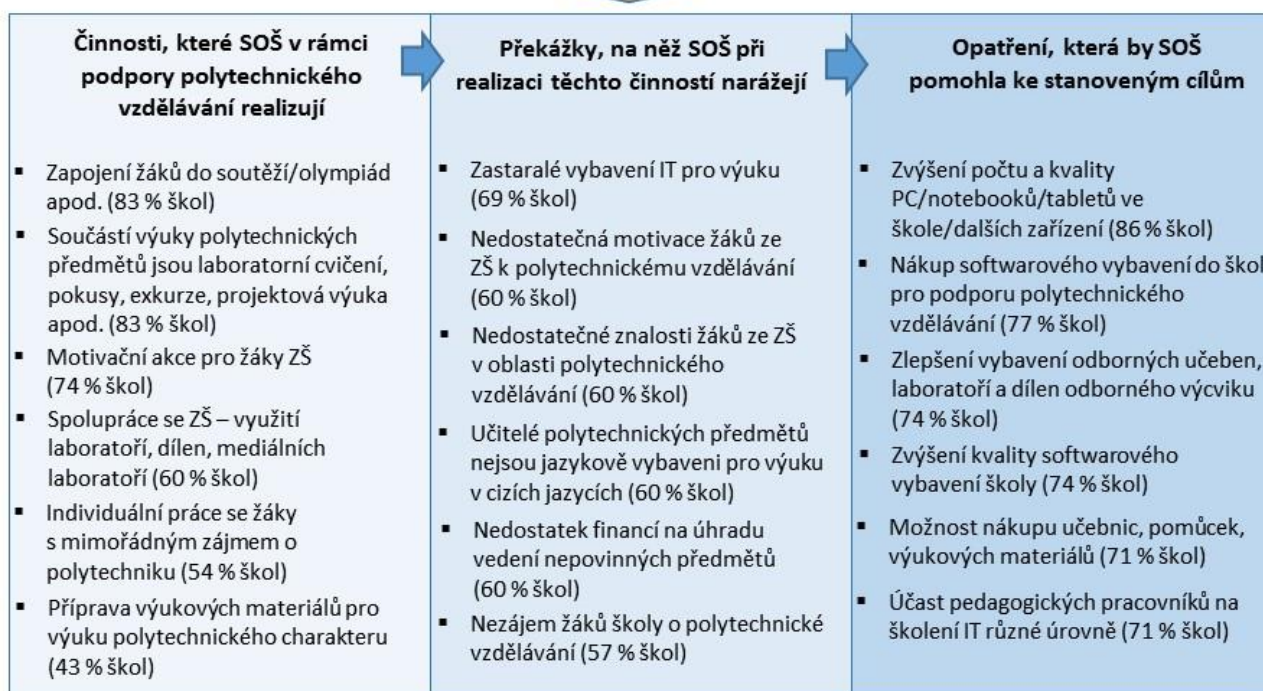
úroveň 4

Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (74 % škol)

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (71 % škol)

Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (71 % škol)

Jsme ochotni realizovat pro ZŠ motivační akce (práci v dílnách, pokusy, semináře apod.) na podporu zájmu žáků ZŠ o polytechnické vzdělávání. (66 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory polytechnického vzdělávání stanovily SOŠ

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody. (89 % škol)

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (86 % škol)

Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (83 % škol)

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (80 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (77 % škol)

Vybavení a prostory, které máme, ještě nejsou zcela odpovídající. (71 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory polytechnického vzdělávání na gymnáziích

Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (93 % škol)

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (80 % škol)

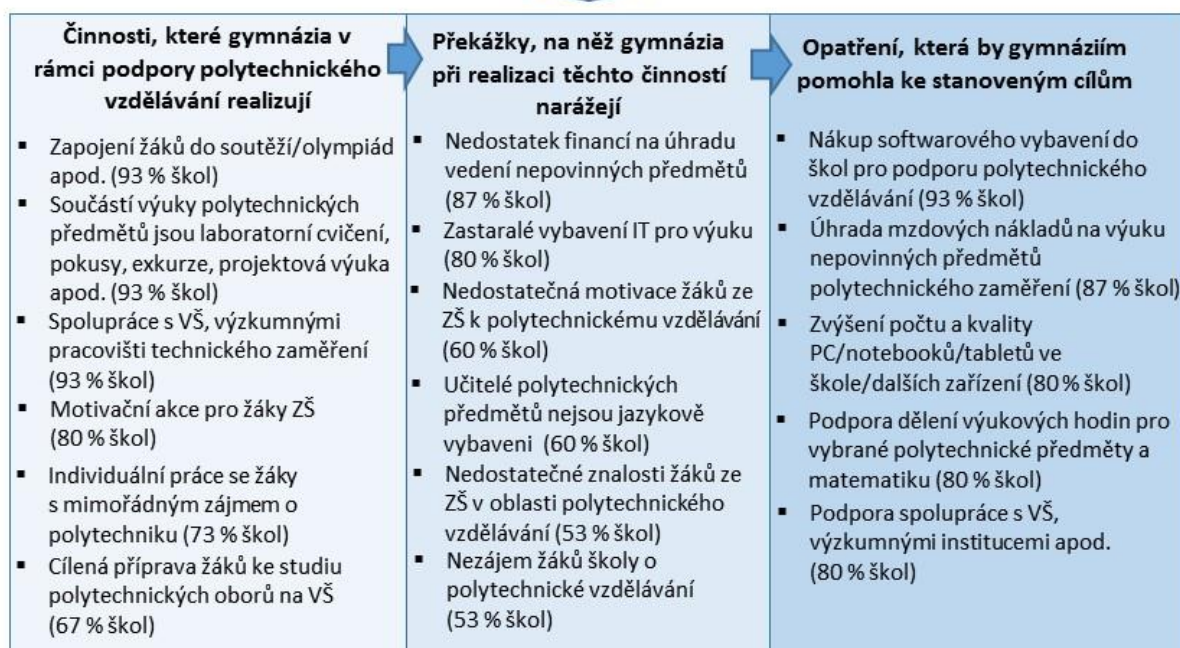
Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (80 % škol)

Vzdělávání vnímáme jako nástroj k poznávání světa a k dalšímu učení, proto usilujeme nejen o kvalitní výuku v rámci, který určuje příslušný RVP, ale realizujeme i aktivity nad rámec RVP. (80 % škol)

Důraz je kladen na to, aby ve výuce byly využívány různé metody. (73 % škol)

Technické, přírodovědné a environmentální vzdělávání je na naší škole realizováno v souladu s RVP oborů, které vyučujeme. (73 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory polytechnického vzdělávání stanovila gymnázia

Pozornost věnujeme také výuce matematiky, která je pro technické vzdělávání nezbytná. (100 % škol)

Zapojujeme žáky do soutěží orientovaných do oblasti polytechnického vzdělávání či soutěží odborných dovedností. (87 % škol)

Vzdělávání vnímáme jako nástroj k poznávání světa a realizujeme i aktivity nad rámec RVP. (87 % škol)

Škola se snaží rozvíjet znalosti a dovednosti žáků, které jsou součástí polytechnického vzdělávání. (80 % škol)

Na maturitních oborech rozvíjíme spolupráci s technickými VŠ a cíleně připravujeme žáky na VŠ studium. (80 % škol)

Součástí polytechnického vzdělávání není pouze výuka a nepovinné předměty, ale i individuální podpora žáků. (80 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

4 Podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativitě v Plzeňském kraji

V projektu P-KAP je oblast kompetencí k iniciativě, kreativitě a podnikavosti chápána v nejširším slova smyslu, tedy ve smyslu **proaktivního přístupu** jedince ke svému uplatnění na trhu práce i v rámci občanského života. Správné uchopení těchto kompetencí vede k zajištění potřeby **seberealizace** (při využití silných stránek jedince) a je také důležitým předpokladem pro tvorbu **inovací**.

Podpora rozvoje těchto kompetencí se dá shrnout pod pojem **výchova k podnikavosti** (dále VkP), používaný i odbornou veřejností, která zahrnuje všechny **výukové metody, jež směřují k posílení podnikatelských přístupů a postupů, znalostí a dovedností** (i mimo sféru podnikání). S VkP je pak také spojen pojem „**podnikavý člověk**“, kterého lze definovat jako: osobu aktivně hledající příležitosti, jež umí také využít (nikoliv však zneužít).

Podnikavost a související kompetence tedy vycházejí z podnikatelských přístupů, lze je však uplatnit nejen v komerční sféře (v podnikání i v zaměstnání), ale také v neziskovém sektoru a v občanském životě. Z tohoto pohledu je součástí VkP **ekonomické vzdělávání se zaměřením na nauku o podnikání** (vč. problematiky etiky v podnikání a oblasti společenské odpovědnosti z pohledu firmy, sociálních projektů i z pohledu jednotlivce, tj. ve smyslu dobrovolnictví). VkP také úzce navazuje na kariérové vzdělávání a poradenství.

Zejména se však v rámci VkP jedná o rozvoj určitých kompetencí, které by se daly nazvat „podnikavé“ a jsou rozvíjeny v rámci těchto témat:

- vidění příležitostí – tj. schopnost vyhledávat, kriticky hodnotit příležitosti,
- iniciativa a aktivita – tj. schopnost využívat příležitosti, aktivně přicházet s nápady a realizovat je,
- kreativní myšlení a tvořivost – tj. schopnost rozvíjet nápady,
- strategické řízení – tj. kombinační schopnosti, schopnost zpracovat nápady do podoby záměrů, dlouhodobě plánovat, schopnost předvídat,
- týmová práce – tj. leadership a schopnost práce v týmu,
- flexibilita – tj. schopnost přizpůsobovat se změnám,
- vytrvalost a smysl pro zodpovědnost,
- schopnost přijímat riziko,
- finanční povědomí – tj. schopnost vidět věci i ve finančních souvislostech.

Na Evropské úrovni najdeme **tzv. Evropský rámec kompetence k podnikavosti (EntreComp)**, který popisuje celkem 15 dílčích kompetencí a u každé stanovuje 8 úrovní od základní až po expertní. Tento rámec může sloužit jako dobrý podklad k revizím RVP.

Podle závěrů Evropské komise definovaných ve strategii Evropa 2020 **musí získat každý žák během počátečního vzdělávání praktickou zkušenost s VkP**. Prováděcím opatřením evropského cíle v ČR by mělo být **začlenění VkP plošně do výuky středních a vyšších odborných škol**. Právě uchopení podnikavosti jako klíčové kompetence dává dobrý základ pro rozvinutí výchovy k podnikavosti v rámci celé školy a většiny předmětů. Na nejvyšší úrovni pak podnikavost „proroste“ do celé **kultury školy**, kdy ji většina učitelů vědomě rozvíjí v rámci svých předmětů.

Pro začlenění podnikavosti do výuky je zapotřebí zejména **vzdělávání pedagogů a jejich pozitivní motivace k rozšíření praktické a interaktivní výuky**, která bude zajímavější a lépe přijatelná ze strany žáků a studentů.

Doporučujeme, aby **na každé škole** byl ustanoven **jeden pracovník**, který bude VkP zaštiťovat, bude se seznamovat s aktuálními informacemi a ty předávat dál ostatním učitelům. Tímto pracovníkem nemusí nezbytně být vyučující ekonomických předmětů. Vhodnou osobou je například vyučující, který má osobní zkušenost s podnikáním, či vyučující, který organizuje školní i mimoškolní aktivity. Tato role

může být také dána koordinátorovi spolupráce škol a firem či kariérovému poradci, na jehož oblast VkP úzce navazuje. V některých případech může být vhodnou osobou i aktivní rodič.

V rámci volnočasových aktivit nebo dalších aktivit školy souvisejících s odborným vzděláváním by měli mít žáci **možnost vyzkoušet si podnikání v praxi**. K tomu slouží např. akcelerační a start-up programy či inkubátory, jejichž síť by měla být přístupná také pro středoškoláky. Cílem by v tomto směru mělo být hlavně praktické vzdělávání. Zde je třeba konstatovat, že některé aktivity, které se na většině škol dějí formou vyučovacích předmětů, mohou být zařazeny i jako **předmět volitelný či nepovinný** (fiktivní firmy, JA firmy, ad.)

Na národní úrovni je zapotřebí vybudovat metodickou podporu a bázi znalostí, aby měli učitelé z čeho čerpat nové znalosti a dovednosti spojené s rozvojem podnikavosti a mohli kvalitně pracovat s žáky a studenty. Rozvoj podnikavosti by měl být součástí krajských i národních inovačních a dalších strategií.

Hlavní zjištění

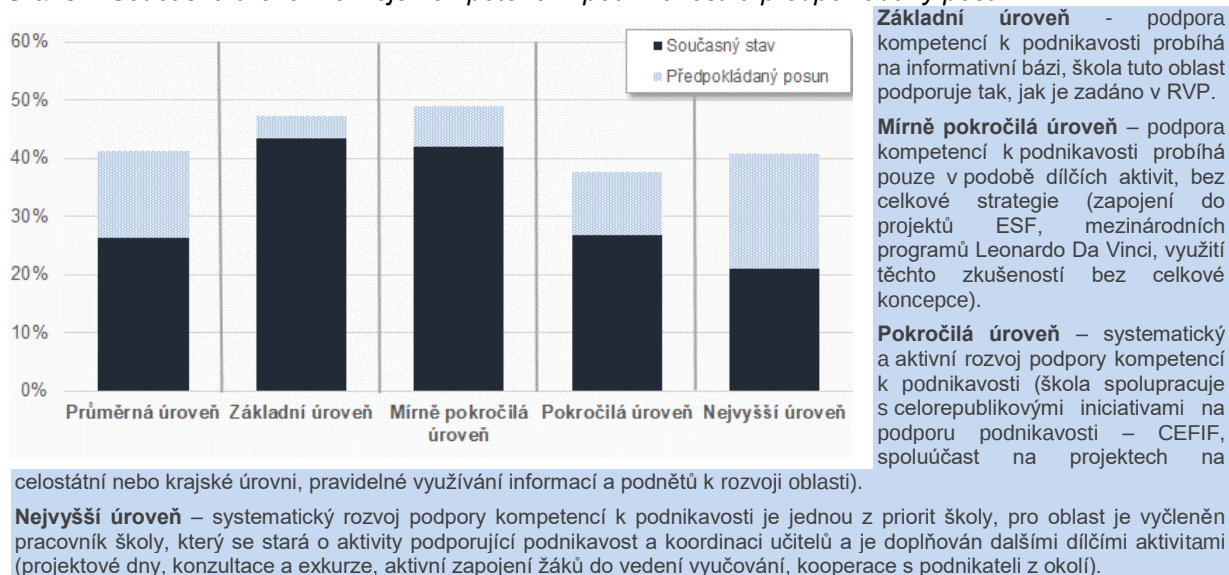
- V rámci podpory kompetencí k podnikavosti v kraji vykonávají školy největší množství aktivit v souladu s RVP vyučovaných oborů, tedy především v rámci základní úrovně. Ve větším míře jsou školami v kraji realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně, kdy podpora kompetencí k podnikavosti probíhá pouze v podobě dílčích aktivit bez celkové strategie, jako je např. zapojení do projektů ESF, mezinárodních programů apod. Školy plánují rozvoj činností zejména v rámci nejvyšší a pokročilé úrovně a deklarují tedy zájem o systematický rozvoj sledované oblasti, který bude zároveň podpořen rozvojem dílčích aktivit. Oproti roku 2015/2016 školy vykazují častěji činnosti spadající do nejvyšší a pokročilé úrovně. Naopak pokles je zaznamenán u aktivit základní a mírně pokročilé úrovně, i když je tento pokles méně významný.
- V rámci oblasti podpory kompetencí k podnikavosti se střední a vyšší odborné školy v největší míře snaží učit žáky kriticky myslet a nacházet inovativní podnikatelská řešení. SOU a SOŠ dále často organizují výchovu k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání a zařazují návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce. Gymnázia dále z velké části zařazují výchovu k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání a realizují projektové vyučování podněcující kreativní uvažování a motivující k novým nápadům, jež žáci prezentují a obhajují před ostatními. Oproti roku 2015/2016 se školy více zaměřují především na návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce a udržování pravidelných kontaktů s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků. Ve srovnání s přechozím šetřením je u většiny aktivit zaznamenán nárůst podílu škol vykonávajících dané aktivity.
- Školy se nejčastěji setkávají s překážkami v souvislosti s nedostatkem finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku. Dále školy narážejí na nedostatečný zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení a projekty, a malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu. Současně školy narážejí na nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik. Oproti roku 2015/2016 nedošlo v identifikaci překážek ze strany škol k příliš velkým změnám. K nejvýraznějšímu zhoršení situace došlo v případě zvyšujícího podílu škol, které pociťují malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení a projekty. Školy naopak deklarují zlepšení situace z hlediska informovanosti o tématu podnikavosti, jelikož se snížil podíl škol, pro které je problematika nová, nerozumí jí a nemají v ní žádné zkušenosti.
- Opatření, která by školám nejvíce pomohla v realizaci zvolených cílů, je především podpora školních projektů, jako jsou dny otevřených dveří, školní plesy apod. (uvádějí SOU, SOŠ i gymnázia), organizace přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce (zejména SOU a SOŠ). Dále by školám pomohlo kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení škol a metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (zejména SOŠ a gymnázia) Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti. Školy naopak deklarují nižší požadavek u většiny opatření ve srovnání s první vlnou šetření. Největší pokles je u podpory vytváření školních „firem“ a u analýzy stávajících a potencionálních partnerů v regionu pro možné navázání spolupráce.

4.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu kompetencí k podnikavosti na školách v Plzeňském kraji, jednoznačně jsou v největší míře rozvíjeny aktivity na podporu kompetencí k podnikavosti, které probíhají na informativní bázi pouze v souladu RVP vyučovaných oborů, tedy především v rámci základní úrovně (43 %). Ve větší míře jsou školami v kraji realizovány také aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (42 %), kdy podpora kompetencí k podnikavosti probíhá pouze v podobě dílčích aktivit, bez celkové strategie jako je např. zapojení do projektů ESF, mezinárodních programů Leonardo Da Vinci a využití těchto zkušeností bez celkové koncepce. Školy současně v určité míře realizují aktivity spadající do pokročilé úrovně (27 %), kdy již probíhá systematická podpora kompetencí k podnikavosti. V nejmenší míře školy realizují aktivity spadající do nejvyšší úrovně (21 %), v rámci které je systematická podpora kompetencí k podnikavosti dále doplňována o další dílčí aktivity.

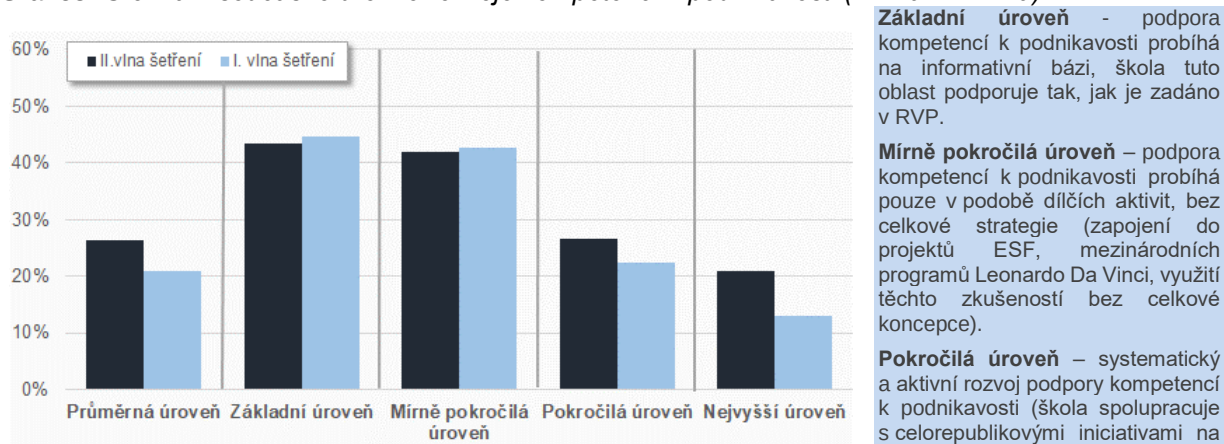
Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti podpory kompetencí k podnikavosti, školy plánují rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 20 p. b.) a deklarují tedy zájem o systematický rozvoj sledované oblasti, který bude zároveň podpořen rozvojem dílčích aktivit. Určitý posun lze očekávat také v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 11 p. b.). Již méně výrazný je předpokládaný posun v případě činností spadajících do mírně pokročilé (předpokládaný posun o 7 p. b.) a základní úrovně (předpokládaný posun o 4 p. b.).

Graf 37: Současná úroveň rozvoje kompetencí k podnikavosti a předpokládaný posun

Oproti roku 2015/2016 školy vykazují častěji činnosti spadající do nejvyšší (nárůst o 8 p. b.) a do pokročilé úrovně (nárůst o 4 p. b.). Naopak pokles je zaznamenán u vykonávaných aktivit základní a mírně pokročilé úrovně (shodný pokles o 1 p. b.).

Graf 38: Srovnání současné úrovně rozvoje kompetencí k podnikavosti (I. vlna + II. vlna)

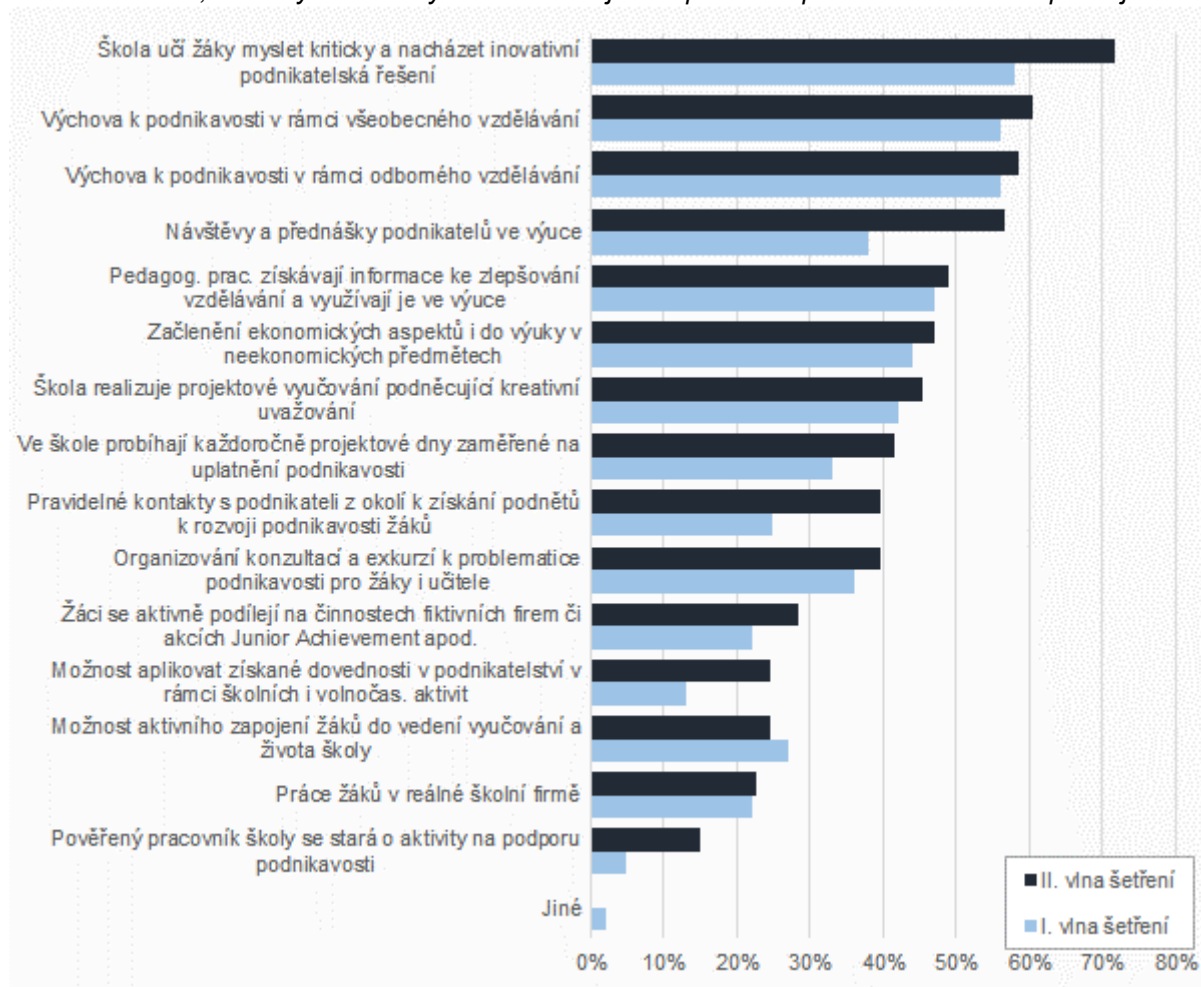
podporu podnikavosti – CEFIF, spoluúčast na projektech na celostátní nebo krajské úrovni, pravidelné využívání informací a podnětů k rozvoji oblasti).

Nejvyšší úroveň – systematický rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti je jednou z priorit školy, pro oblast je vyčleněn pracovník školy, který se stará o aktivity podporující podnikavost a koordinaci učitelů a je doplňován dalšími dílčími aktivitami (projektové dny, konzultace a exkurze, aktivní zapojení žáků do vedení vyučování, kooperace s podnikateli z okolí).

4.2 Aktivity, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti podpory kompetencí k podnikavosti střední a vyšší odborné školy v největší míře učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnikatelská řešení (72 %). Školy dále často zařazují výchovu k podnikavosti v rámci všeobecného (60 %) i v rámci odborného (58 %) vzdělávání. Školy současně organizují návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (57 %).

Graf 39: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje kompetencí k podnikavosti aktivně podílejí

Přibližně polovina škol se snaží prostřednictvím pedagogických pracovníků získat informace ke zlepšování vzdělávání (49 %) a pracují na začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech (47 %). 45 % škol realizuje projektové vyučování podněcující kreativní uvažování a podobné množství škol každoročně organizuje projektové dny zaměřené na uplatnění podnikavosti (42 %). Školy dále udržují pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získávání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků a organizují konzultace a exkurze k problematice podnikavosti pro žáky i učitele (shodných 40 %).

Již menší podíl škol (28 %) cíleně podporuje žáky, aby se aktivně podíleli na činnostech fiktivních firem či akcích jako Junior Achievement apod. Podobný podíl škol vytváří možnosti aplikovat získané dovednosti v podnikatelství v rámci školních i volnočasových aktivit, podílí se na aktivním zapojení žáků do vedení vyučování a života školy (shodných 25 %) a umožňuje práci žáků v reálné školní firmě (23 %).

Spíše výjimečně školy zajišťují pověřeného pracovníka, který se stará o aktivity na podporu podnikavosti (15 %). Školy neuvádějí žádné jiné aktivity.

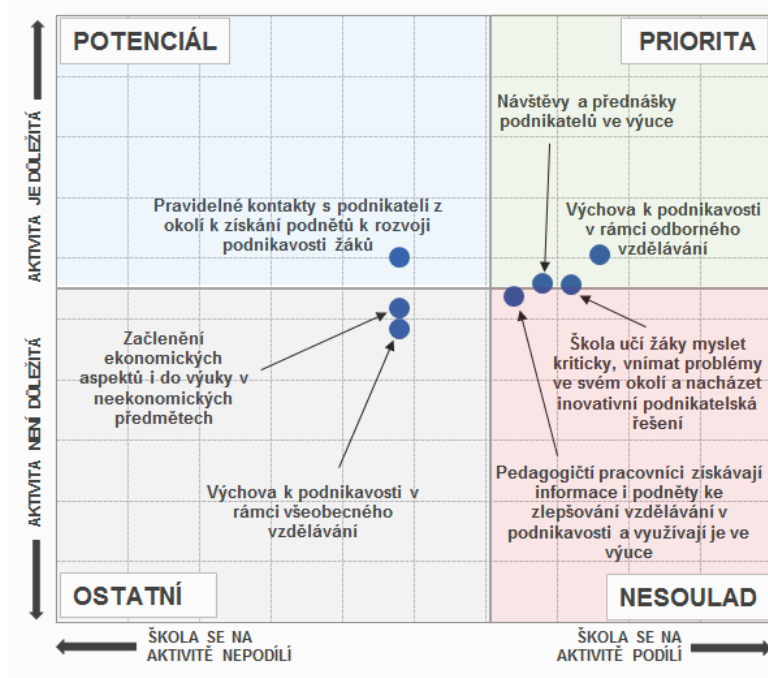
Oproti roku 2015/2016 školy více organizují návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (nárůst o 19 p. b.). Školy zároveň častěji udržují pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (nárůst o 15 p. b.) a učí žáky myslet kriticky a nacházet inovativní podnikatelská řešení (nárůst o 14 p. b.). Školy se dále více soustředí na možnost aplikovat získané dovednosti v podnikatelství v rámci školních i volnočasových aktivit (nárůst o 12 p. b.) a zajišťují pověřeného pracovníka školy, který se stará o aktivity na podporu podnikavosti (nárůst o 10 p. b.). Podobný nárůst (o 9 p. b.) je u každoročního organizování projektových dnů na školách, které se zaměřují na uplatnění podnikavosti. Školy současně více podporují žáky, aby se aktivně podíleli na činnostech fiktivních firem nebo akcích Junior Achievement (nárůst o 6 p. b.). U ostatních aktivit jsou nárůsty či poklesy podílů škol vykonávajících dané aktivity nyní ve srovnání s přechozím šetřením, zcela minimální.

4.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště z výše uvedených aktivit v oblasti podpory kompetencí k podnikavosti v největší míře organizují výchovu k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (76 %) a učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (72 %). Ve větší míře organizují školy také návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (68 %). Relativně velký podíl škol motivuje pedagogické pracovníky k získávání informací i podnětů ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (64 %).

Střední odborná učiliště dále udržují pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků, soustředí se na začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech a rozvíjí výchovu k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (shodných 48 %).

Graf 40: Aktivity, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritou pro střední odborná učiliště je výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání. Tuto aktivitu střední odborná učiliště zmiňují nejčastěji a zároveň ji ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přikládají velký význam. Mezi priority můžeme částečně začlenit návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce a současně i učení žáků myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení.

Z hlediska realizovaných aktivit se střední odborná učiliště dále soustředí na pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání

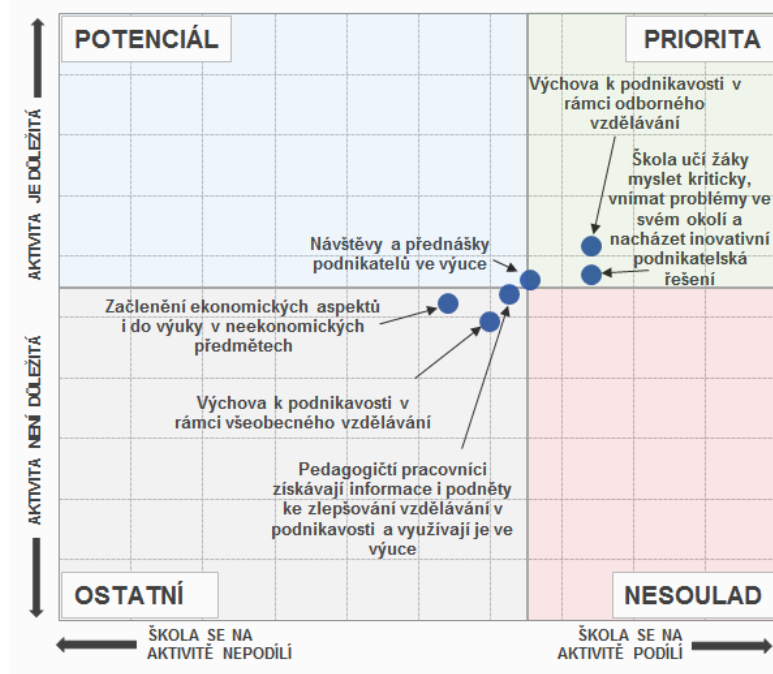
podnětů k rozvoji podnikavosti žáků. Tuto činnost vykonávají školy již v menší míře, ale deklarovaná důležitost je nadprůměrná, čímž mohou představovat pro školy činnost, která skýtá potenciál. Začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech a výchova k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání probíhá ze strany SOU v relativně menší míře (zejména ve srovnání s prioritními oblastmi) a školy ji přisuzují i menší důležitost.

Naopak v mírném nesouladu je motivace pedagogických pracovníků k získávání informací i podnětů ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a jejich využití ve výuce, na čemž se střední odborná učiliště podílejí častěji, ale přisuzují ji podprůměrnou důležitost.

Střední odborné školy v oblasti podpory kompetencí k podnikavosti se především soustředí na učení žáků myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení a zajištění výchovy k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (shodných 74 % škol). Školy dále z velké části organizují návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (66 %) a motivují pedagogické pracovníky v získávání informací a podnětů ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a jejich využívání ve výuce (63 %). Školy organizují výchovu k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (60 %) a začleňují ekonomické aspekty i do výuky v neekonomických předmětech (54 %).

Dále, i když v menší míře, školy každoročně organizují projektové dny zaměřené i na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity a udržují pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (shodných 49 %). Školy dále realizují projektové vyučování podněcující kreativní uvažování a motivující k novým nápadům, jež žáci prezentují a obhajují před ostatními a organizují konzultace, debat a exkurzí k problematice podnikavosti pro žáky i učitele (shodných 46 %).

Graf 41: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit na podporu kompetencí k podnikavosti představují priority středních odborných škol výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání a učení žáků myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. Uvedené aktivity střední odborné školy realizují ve velké míře a zároveň jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřkládají nadprůměrný význam. Často realizovanou aktivitou SOŠ je také organizování návštěv a přednášek podnikatelů ve výuce.

Školy zároveň ve velké míře podporují pedagogické pracovníky v získávání informací a podnětů ke zlepšování vzdělávání

v podnikavosti a jejich využívání ve výuce, ale míra důležitosti této aktivity je již mírně pod průměrem.

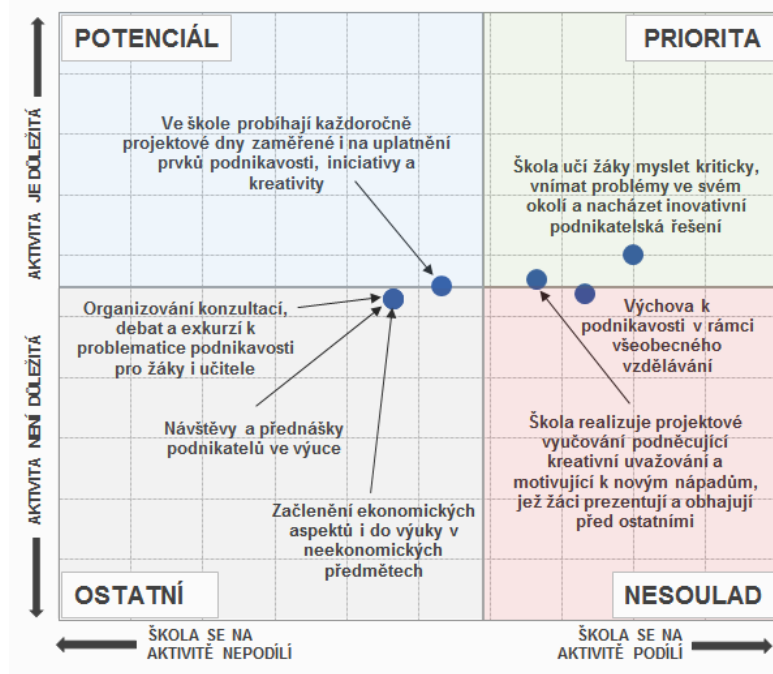
Začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech a organizování výchovy k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání se školy věnují v relativně menší míře a přisuzují jim i nižší míru důležitosti.

Gymnázia jsou v rámci podpory kompetencí k podnikavosti velice aktivní v učení žáků kriticky myslet, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (80 %). Významný podíl škol současně aktivně zařazuje výchovu k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (73 %). Přibližně 67 % škol realizuje projektové vyučování podněcující kreativní uvažování a motivující k novým nápadům, jež žáci prezentují a obhajují před ostatními.

Více než polovina gymnázií každoročně organizuje projektové dny zaměřené i na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity (53 %). Gymnázia se dále podílejí na organizování konzultací, debat a exkurzí k problematice podnikavosti pro žáky i učitele, návštěv a přednášek podnikatelů ve výuce a současně začleňují ekonomické aspekty i do výuky v neekonomických předmětech (shodných 47 %).

Gymnázia vykonávají další činnosti již v menší míře. Přibližně ve třetině gymnázií se žáci aktivně podílejí na činnostech fiktivních firem či akcích Junior Achievement nebo v obdobných dalších projektech (např. Podnikavá škola), pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce a dále školy umožňují aktivní zapojení žáků do vedení vyučování a života školy jako podmínky úspěšného kreativního vyučování (shodných 33 %).

Graf 42: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnázií představuje prioritu v oblasti podpory kompetencí k podnikavosti především učení kriticky myslet, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. Na této aktivitě se podílí převážná část gymnázií a zároveň je jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzován značný význam. Mezi prioritní činnosti gymnázií patří i realizace projektového vyučování podněcujícího žáky ke kreativnímu uvažování a motivujícího k novým nápadům, jež žáci prezentují a obhajují před ostatními.

Gymnázia se významně podílejí na výchově k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání, přičemž

této aktivitě přisuzují spíše průměrnou důležitost, a tak se tato aktivita nachází na hranici nesouladu.

Určitý potenciál představuje každoroční organizování projektových dnů zaměřených i na uplatnění prvků podnikavosti, iniciativy a kreativity, které školy často organizují a přisuzují ji průměrný význam.

Organizování konzultací, debat a exkurzí pro žáky i učitele, návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce a začleňování ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech přisuzují gymnázia jenom mírně podprůměrnou důležitost a současně tyto aktivity vykonává pouze necelá polovina z nich.

4.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

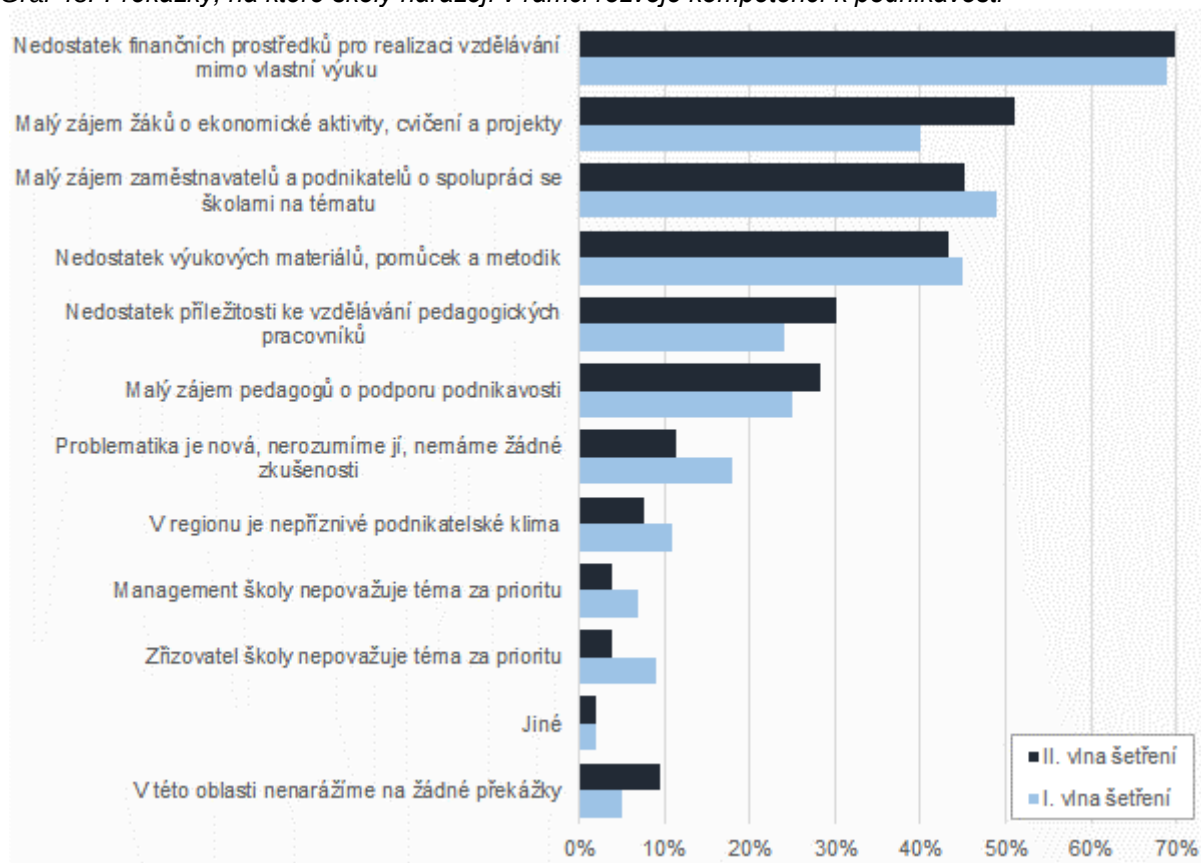
V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj podpory kompetencí k podnikavosti na středních a vyšších odborných školách v Plzeňském kraji, se školy nejčastěji potýkají s nedostatkem finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (70 %) a s nedostatečným zájmem žáků o ekonomické aktivity, cvičení a projekty (51 %).

Dále školy narážejí na nedostatečný zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami (45 %), nedostatek výukových materiálů pomůcek a metodik (43 %), nedostatek příležitostí ke vzdělávání pedagogických pracovníků (30 %) a malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti (28 %).

Školy částečně považují za překážku samotné téma podnikavosti, jelikož se jedná o novou problematiku, které školy nerozumí a nemají s ní žádné zkušenosti (11 %). Ještě v menší míře školy zmiňují nepříznivé podnikatelské klima v regionu (8 %).

Nejméně často jsou shledány překážky na straně vedoucích pracovníků škol. Pouze 4 % škol uvádí, že jejich management nebo zřizovatel školy nepovažuje téma za prioritu. 9 % škol naopak v této oblasti nenaráží na žádné překážky.

Graf 43: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje kompetencí k podnikavosti

Oproti roku 2015/2016 nedošlo v identifikaci překážek ze strany škol k příliš výrazným změnám. K nejvýraznějšímu zhoršení problému došlo v případě malého zájmu žáků o ekonomické aktivity, cvičení a projekty (nárůst o 11 p. b.). Školy dále více zdůrazňují problémy spojené s nedostatkem příležitostí ke vzdělávání pedagogických pracovníků (nárůst o 6 p. b.) a na malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti (nárůst o 3 p. b.). Celkově se zvýšil podíl škol, které v této oblasti nenaráží na žádné překážky (nárůst o 4 p. b.). Školy naopak deklarují zlepšení situace z hlediska samotného obeznámení s tématem podnikavosti. Klesl podíl škol, které považují problematiku za novou, nesrozumitelnou a za problematiku, ve které školy nemají žádné zkušenosti (pokles o 7 p. b.). Současně klesl podíl škol, které spatřovaly překážku na straně vedení škol. Podíl škol, ve kterých téma není prioritní pro zřizovatele poklesl o 5 p. b. a podobný pokles nastal v případě managementu škol (o 3 p. b.). Podobně se zlepšení situace ukazuje u malého zájmu zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami (pokles o 4 p. b.) a dále překážka nepříznivého podnikatelského klimatu v regionu (pokles o 3 p. b.).

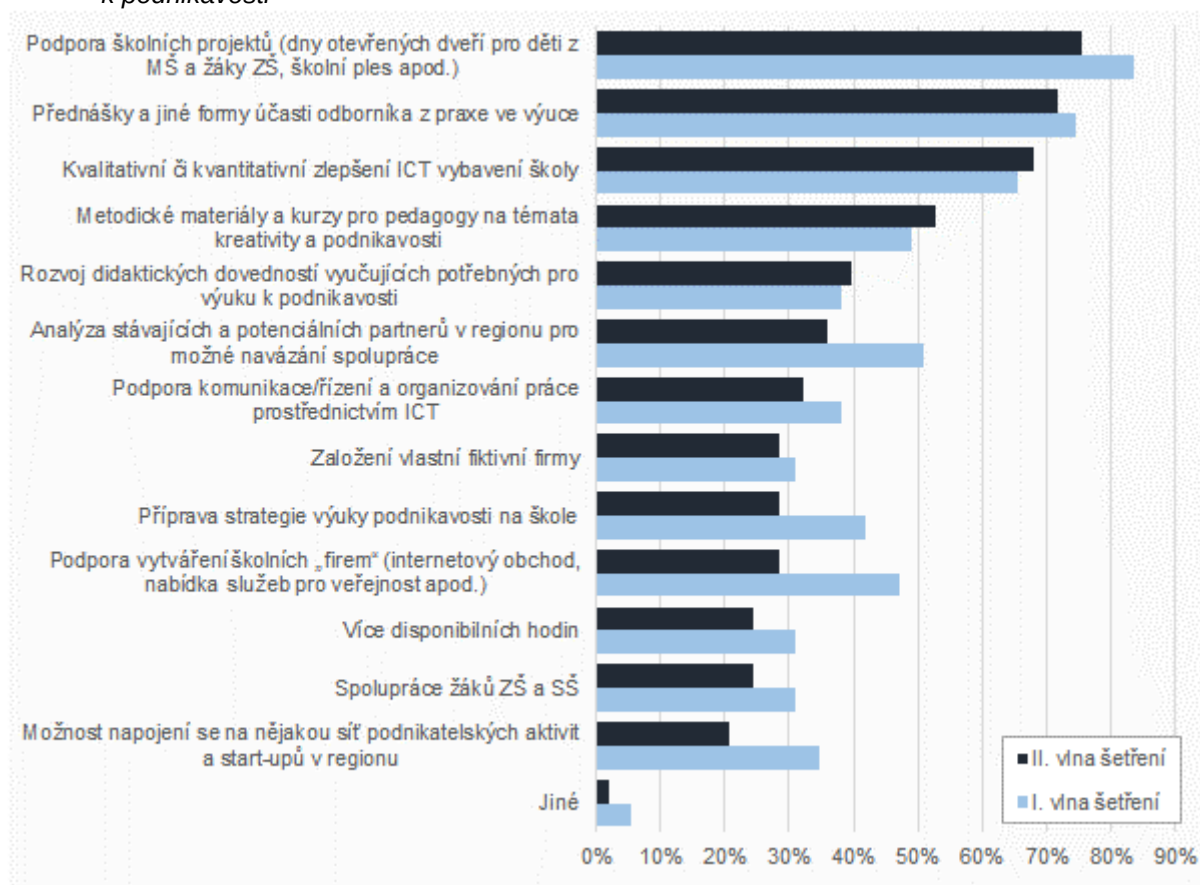
4.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti podpory kompetencí k podnikavosti by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohla podpora školních projektů, jako jsou dny otevřených dveří pro děti z MŠ a žáky ZŠ, školní ples apod. (75 %) a přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (72 %).

Školy ve velké míře uvádějí i potřebu kvalitativního či kvantitativního zlepšení ICT vybavení škol (68 %). Dále by školám pomohly metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (53 %), rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (40 %) a analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu pro možné navázání spolupráce (36 %).

Mezi další méně zmiňovaná opatření patří opatření, které se týkají dlouhodobějších projektů, a to především založení vlastní fiktivní firmy, podpora vytváření školních „firem“ jako je internetový obchod, nabídka služeb pro veřejnost apod. a příprava strategií výuky podnikavosti na školách (shodných 28 %). Menšímu podílu škol by pomohlo více disponibilních hodin a spolupráce žáků ZŠ a SŠ (shodných 25 %) a možnost napojení se na nějakou síť podnikatelských aktivit a start-upů v regionu (21 %).

Graf 44: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje kompetencí k podnikavosti

U většiny opatření uvádějí školy nižší míru potřeby, než tomu bylo v první vlně šetření. Školy deklarují zejména nižší potřebu podpory vytváření školních „firem“ (pokles o 19 p. b.), analýzy stávajících a potenciálních partnerů v regionu pro možné navázání spolupráce (pokles o 15 p. b.), přípravu strategie výuky podnikavosti na škole a možnost napojení se na nějakou síť podnikatelských aktivit a start-upů v regionu (shodný pokles o 14 p. b.). Významná část škol pociťuje nižší míru potřeby podpory školních projektů, jako jsou dny otevřených dveří nebo školní plesy (pokles o 8 p. b.), podporu komunikace, řízení a organizování práce prostřednictvím ICT, spolupráce žáků ZŠ a SŠ a více disponibilních hodin (pokles o shodných 6 p. b.).

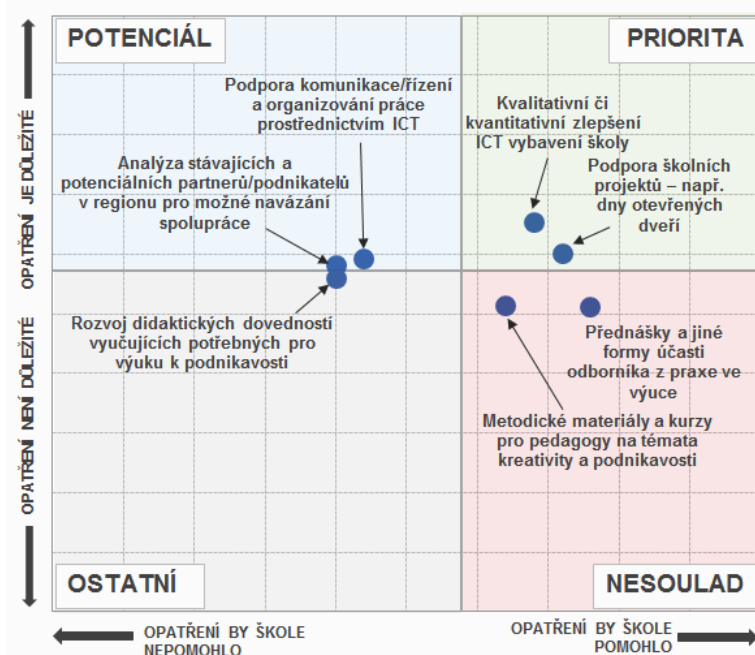
Naopak oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (nárůst o 4 p. b.) a kvalitativní a kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (minimální nárůst o 2 p. b.).

4.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji podpory kompetencí k podnikavosti pomohla především opatření týkající se organizování přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce (76 %). Dále by školy ve větší míře ocenily podporu školních projektů, jako jsou dny otevřených dveří, školní ples apod. (72 %), kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (68 %) a metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (64 %).

Necelá polovina škol dále zmiňuje podporu komunikace, řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (44 %). 40 % středních odborných učilišť pociťuje potřebu analýzy stávajících a potenciálních partnerů či podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce a potřebu rozvoje didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti.

Graf 45: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními podpory kompetencí k podnikavosti zohlednili také jejich důležitost, představují priority středních odborných učilišť potřeba zajištění kvalitativního či kvantitativního zlepšení ICT vybavení školy a podpora školních projektů jako jsou dny otevřených dveří pro děti z MŠ a žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy apod.. Tato opatření zmiňují školy nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotí jako nejdůležitější.

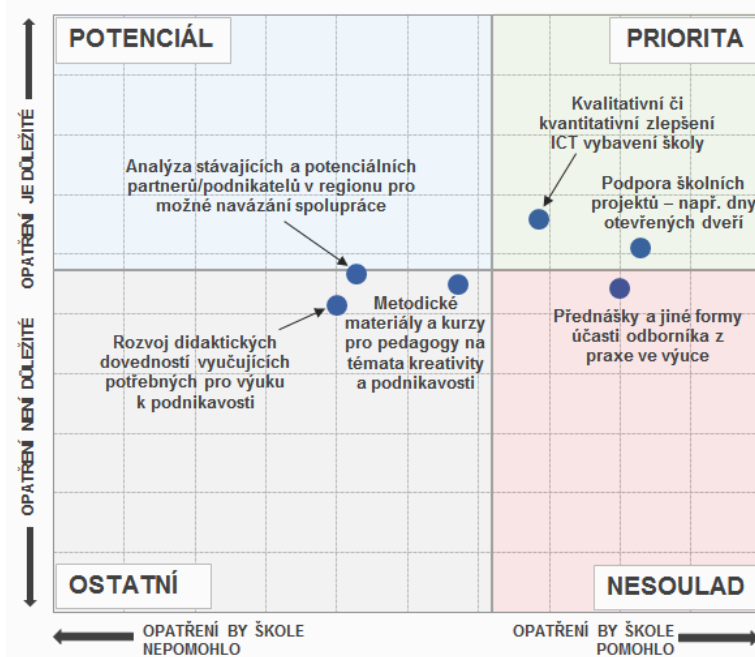
Potřebu podpory komunikace, řízení a organizování práce prostřednictvím ICT a analýzy

stávajících a potencionálních partnerů či podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce a uvádí menší podíl škol, ale vyjádřily jim nadprůměrnou míru důležitosti. Tato opatření tedy představují pro SOU opatření s potenciálem.

Ve velké míře uvádějí školy i potřebu organizování přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce a potřebu metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti. Míra důležitosti těchto opatření je relativně nižší, čímž se nachází v určitém nesouladu.

Střední odborné školy v největší míře uváděly potřebu podpory školních projektů, jako jsou dny otevřených dveří (83 %). Školy dále pocítují potřebu organizování přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce. (80 %) a kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (69 %).

Graf 46: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Více jak polovině škol by pomohly metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (57 %). 43 % škol by dále ocenilo analýzu stávajících a potencionálních partnerů či podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce a 40 % škol by pomohl rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti.

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření podpory kompetencí k podnikavosti představují největší priority středních odborných škol kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy a podpora školních projektů jako jsou dny otevřených dveří. Tato opatření

školy zmiňovaly častěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotily jako velice důležitá.

Analýza stávajících a potenciálních partnerů či podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce může představovat pro střední odborné školy opatření s potenciálem. Školy pokládají toto opatření za poměrně důležité.

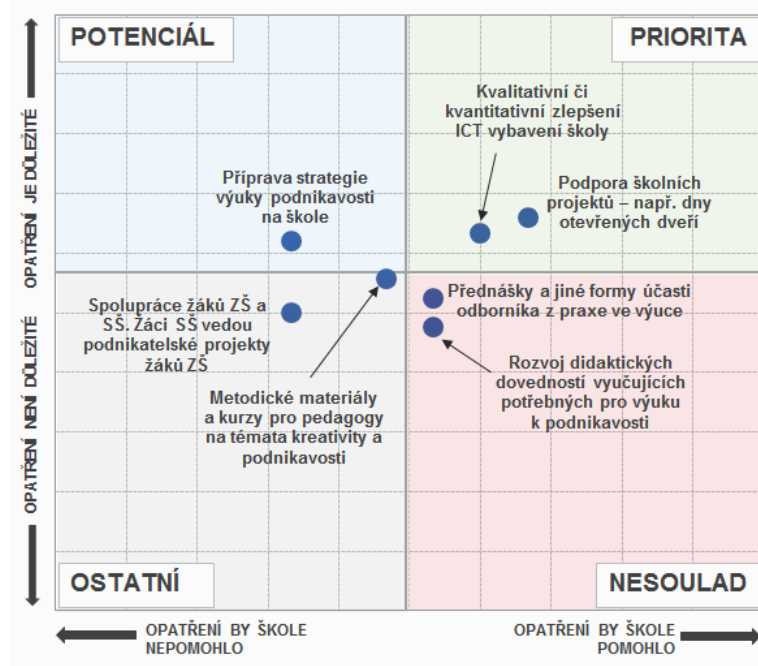
Rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti a metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti patří mezi opatření, které školy uvádějí relativně v menší míře a současně jim přiřkládají podprůměrný význam.

Na základě hodnocení důležitosti nejčastěji zmiňovaných opatření se v jistém nesouladu nachází opatření organizování přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce. Školy toto opatření zmiňují ve velké míře, ale je pro ně spíše méně důležité.

Gymnázia uvádějí celou řadu opatření, jež jim mohou pomoci v podpoře kompetencí k podnikavosti. Mezi nejčastěji uváděná opatření patří podobně, jako u středních odborných škol podpora školních projektů jakou jsou dny otevřených dveří apod. (67 %) a kvalitativní a kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (60 %). Více jak polovině gymnázií by pomohlo organizování přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce a rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (shodných 53 %).

47 % gymnázií by dále pomohly metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti. Přibližně třetině gymnázií by pomohla příprava strategie výuky podnikavosti na škole a spolupráce žáků ZŠ a SŠ, žáci SŠ vedou podnikatelské projekty žáků ZŠ (shodných 33 %).

Graf 47: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření podpory kompetencí k podnikavosti představují priority gymnázií podpora školních projektů, jako jsou dny otevřených dveří a kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy. Tato opatření jsou gymnáziím zmiňována nejčastěji a zároveň jsou ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnocena jako velice důležitá.

Realitně menší podíl škol pak zmiňoval, že by jim v rozvoji této intervence pomohla i příprava strategie výuky podnikavosti na škole, přičemž důležitost tohoto opatření je nadprůměrně vysoká, čímž představuje pro gymnázia určitý potenciál.

Spolupráce žáků ZŠ a SŠ a potřeba metodických materiálů a kurzů pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti je spíše méně častá a i přiřkládaná důležitost je podprůměrná.

V určitém nesouladu je potřeba organizování přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce a rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti, u kterých více jak polovina škol uvádí, že by jim tato opatření pomohla, avšak důležitost tohoto opatření je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami podprůměrná.

4.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora kompetencí k podnikavosti, iniciativě a kreativě“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoje kompetencí k podnikavosti* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje kompetencí k podnikavosti*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje kompetencí k podnikavosti*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory kompetencí k podnikavosti na SOU

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (72 % škol)

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (72 % škol)

Několik učitelů je připraveno na realizaci aktivit na podporu podnikavosti. (56 % škol)

Školu pravidelně navštěvují podnikatelé z okolí. (48 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (44 % škol)

Škola má pravidelné informace i podněty ke zlepšování a někteří vyučující je využívají. (40 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Škola se v posledních 3 letech zapojila v rámci projektů (ESF, mezinárodních programů Leonardo da Vinci, Norských fondů, regionální spolupráce apod.) do praktických aktivit na podporu podnikavosti. (40 % škol)

Činnosti, které SOU v rámci podpory kompetencí k podnikavosti realizují

- Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (76 % škol)
- Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (72 % škol)
- Návštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (68 % škol)
- Pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (64 % škol)
- Výchova k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (48 % škol)
- Začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech (48 % škol)
- Pravidelné kontakty s podnikateli z okolí k získání podnětů k rozvoji podnikavosti žáků (48 % škol)

Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (72 % škol)
- Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (64 % škol)
- Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (60 % škol)
- Malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu (56 % škol)
- Nedostatek příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků (24 % škol)
- Malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti (24 % škol)

Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům

- Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (úspěšného mladého podnikatele) ve výuce (76 % škol)
- Podpora školních projektů – např. dny otevřených dveří pro děti z MŠ, žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy apod. (72 % škol)
- Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (68 % škol)
- Metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (64 % škol)
- Podpora komunikace/řízení a organizování práce prostřednictvím ICT (44 % škol)
- Rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (40 % škol)
- Analýza stávajících a potenciálních partnerů/podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce (40 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory kompetencí k podnikavosti stanovila SOU

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (80 % škol)

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (76 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (68 % škol)

Školu pravidelně navštěvují podnikatelé z okolí. (68 % škol)

Několik učitelů je připraveno na realizaci aktivit na podporu podnikavosti. (64 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy a nacházet podnikatelská řešení a umožňuje jim aplikovat získané dovednosti v rámci školních i volnočasových aktivit. (56 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory kompetencí k podnikavosti na SOŠ

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (86 % škol)

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (80 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (66 % škol)

Několik učitelů je připraveno na realizaci aktivit na podporu podnikavosti. (51 % škol)

Škola se v posledních 3 letech zapojila v rámci projektů (ESF, mezinárodních programů Leonardo da Vinci, Norských fondů, regionální spolupráce apod.) do praktických aktivit na podporu podnikavosti. (49 % škol)

Škola má pravidelné informace i podněty ke zlepšování a někteří vyučující je využívají. (40 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Činnosti, které SOŠ v rámci podpory kompetencí k podnikavosti realizují

- Výchova k podnikavosti v rámci odborného vzdělávání (74 % škol)
- Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení (74 % škol)
- Navštěvy a přednášky podnikatelů ve výuce (66 % škol)
- Pedagogičtí pracovníci získávají informace i podněty ke zlepšování vzdělávání v podnikavosti a využívají je ve výuce (63 % škol)
- Výchova k podnikavosti v rámci všeobecného vzdělávání (60 % škol)
- Začlenění ekonomických aspektů i do výuky v neekonomických předmětech (54 % škol)

Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatek finančních prostředků pro realizaci vzdělávání mimo vlastní výuku (71 % škol)
- Malý zájem žáků o ekonomické aktivity, cvičení, projekty (60 % škol)
- Malý zájem zaměstnavatelů a podnikatelů o spolupráci se školami na tématu (49 % škol)
- Nedostatek výukových materiálů, pomůcek a metodik (46 % škol)
- Malý zájem pedagogů o podporu podnikavosti (31 % škol)
- Nedostatek příležitosti ke vzdělávání pedagogických pracovníků (29 % škol)

Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným cílům

- Podpora školních projektů – např. dny otevřených dveří pro děti z MŠ, žáky ZŠ, školní ples, sportovní dny, akademie školy, výstavy apod. (83 % škol)
- Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe (úspěšného mladého podnikatele) ve výuce (80 % škol)
- Kvalitativní či kvantitativní zlepšení ICT vybavení školy (69 % škol)
- Metodické materiály a kurzy pro pedagogy na témata kreativity a podnikavosti (57 % škol)
- Analýza stávajících a potenciálních partnerů/podnikatelů v regionu pro možné navázání spolupráce (43 % škol)
- Rozvoj didaktických dovedností vyučujících potřebných pro výuku k podnikavosti (40 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory kompetencí k podnikavosti stanovily SOŠ

Škola v rámci ŠVP podporuje klíčové kompetence k pracovnímu uplatnění a podnikatelským aktivitám, jak je zadáno v RVP. (89 % škol)

Někteří učitelé ve výuce směřují k rozvoji kompetencí k podnikavosti, či iniciativě nebo ke kreativitě. (83 % škol)

Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy ve svém okolí a nacházet inovativní podnikatelská řešení. (77 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

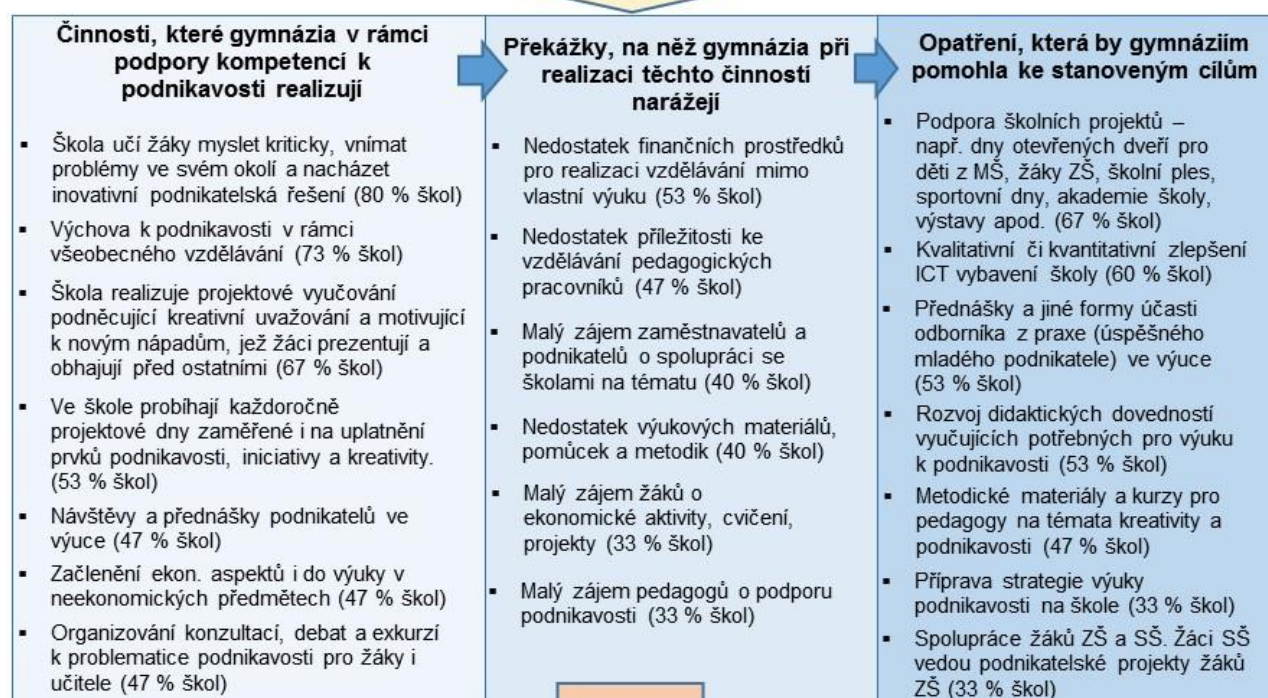
Škola učí žáky myslet kriticky, vnímat problémy a nacházet podnikatelská řešení a umožňuje jim aplikovat získané dovednosti v rámci školních i volnočasových aktivit. (66 % škol)

Školu pravidelně navštěvují podnikatelé z okolí. (63 % škol)

Pro žáky a učitele jsou organizovány konzultace, debaty a exkurze k problematice podnikavosti. (60 % škol)

Škola realizuje projektové vyučování podněcující kreativní uvažování a motivující k novým nápadům, jež žáci definují, prezentují a obhajují před ostatními. (60 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

5 Rozvoj škol jako center celoživotního učení v Plzeňském kraji

Koncept celoživotního učení je vyjádřen v Memorandu o celoživotním učení (EK, 2001), kdy se pojmem celoživotní učení rozumí „veškeré účelné formalizované i neformální činnosti související s učením, které se průběžně realizují s cílem dosáhnout zdokonalení znalostí, dovedností a odborných předpokladů“. Celoživotní učení v tomto kontextu obsahuje veškeré vzdělávací aktivity jedince, které mají za cíl rozvoj kompetencí umožňující jak jeho osobnostní rozvoj a růst, tak občanské a profesní uplatnění. Těmito aktivitami rovněž dochází k rozvoji sítí středních škol jako Center celoživotního učení. Koncept škol jako center CŽU zahrnuje působení škol, zařazených v systému počátečního vzdělávání i v systému dalšího vzdělávání:

- V rovině systému life-long je umožněna jedinci individuální volba vzdělávací dráhy během života a volba způsobu získání svého vzdělání (rekvalifikace, rozšíření kompetencí, zvýšení kvalifikace),
- v rovině life-wide je poskytováno vzdělání různého charakteru:
 - formální a neformální, jsou vytvářeny příležitosti pro informální učení (učení v praxi) a jsou uznávány výsledky nejen formálního, ale se stejnou platností i výsledky neformálního vzdělávání a informálního učení. Vzdělávání různého charakteru v obou rovinách tvoří celek a je vzájemně propojováno.
- Škola je schopna v rámci profesního vzdělávání poskytovat vzdělávání různého charakteru:
 - formální – výsledkem dosažení stupně vzdělání, kvalifikace;
 - neformální – např. aktualizace, prohloubení znalostí.
- Škola může poskytovat i vzdělávání občanské a zájmové v rámci celé životní dráhy jedince jako dospělého, později seniora (rovina life-long).

V předchozím období byly krajské sítě středních odborných škol zakládány v souladu s celorepublikovým projektem ESF UNIV 2 KRAJE (realizovaným NÚV v roce 2009 – 2013) a bylo podporováno jejich využití při profesním vzdělávání dospělých. V období realizace projektu P-KAP (realizovaném NÚV, nyní NPI ČR, 2016 – 2021) je kladen důraz na aktivitu krajských sítí v jednotlivých krajích a rozšiřování jejich funkcí vůči zapojeným školám, dalším zájemcům z řad škol i vzdělávacímu prostředí dospělých (poradenství zájemcům o další vzdělávání dospělých z řad veřejnosti, poradenství poskytovatelům dalšího vzdělávání dospělých, sdružování škol s různými obory vzdělávání do společných vzdělávacích projektů, sdílení zkušeností s profesním vzděláváním dospělých, informování o programech vzdělávání dospělých poskytovaných středními školami v krajích ad.) Do sítě se svými vzdělávacími programy určenými dospělým zapojují nově i gymnázia, lycea a konzervatoře. Sítě svou působnost rozšiřují např. o působení v oblasti dalšího vzdělávání pedagogů odborných předmětů a odborného výcviku programy DVPP a spolupráci s jinými vzdělávacími organizacemi, které se podílejí na celoživotním vzdělávání v kraji.

Funkce Center CŽU ve středních odborných školách:

- **Vzdělávací** zahrnující poskytování dalšího vzdělávání dospělých (dále DVD) včetně vzdělávání seniorů.
- **Informační** zahrnující poskytování informací veřejnosti i jednotlivcům o organizaci a podmínkách DVD, včetně Národní soustavy povolání (NSP) a Národní soustavy kvalifikací (NSK).
- **Poradenská** zahrnující poradenství v oblasti orientace v DVD, individuální kariérové poradenství zaměřené na získání kvalifikace nebo rekvalifikace, provádění procesem uznávání (role průvodce, poradce).

Složky poskytovaného dalšího vzdělávání dospělých (DVD):

- Vzdělávání profesní,
- vzdělávání zájmové,
- vzdělávání občanské,
- vzdělávání seniorů.

Předpokládá se rozšíření počtu středních a vyšších odborných škol, které budou poskytovat DVD **profesní**, vedoucí ke složení zkoušky podle standardů Národní soustavy kvalifikací (NSK) v systému uznávání neformálních a informálních výsledků učení (předchozích výsledků učení), a zároveň budou působit jako autorizované osoby pro tuto zkoušku podle zákona č. 179/2006 Sb. o ověřování a uznávání dalšího vzdělávání.

Školy poskytující tento druh DVD vzdělávají podle programů akreditovaných MŠMT, a pokud chtějí zároveň působit jako zkušební orgán pro určitou profesní kvalifikaci, musí být autorizovány. Školy mají v současnosti volně k dispozici přes 350 vzdělávacích programů z různých oborů, vytvořených a pilotovaných v projektu UNIV 3, právě tak jsou k dispozici i ověřená konkrétní zadání pro zkoušku k získání jednotlivých profesních kvalifikací podle standardů NSK.

Zájemci z řad škol, které dosud nemají s profesním vzděláváním vedoucím k získání profesní kvalifikace zkušenost, mohou absolvovat v rámci intervence P-KAP program vzdělávání k přípravě a vedení zkoušky i k tvorbě vzdělávacího programu a zadání zkoušky podle standardů profesních kvalifikací NSK. Pedagogičtí pracovníci, kteří působí jako lektori DVD, by měli rozšířit svoji kvalifikaci a získat profesní kvalifikaci Lektor dalšího vzdělávání dospělých.

Zájmové vzdělávání dospělých, ale i dětí, poskytované středními školami, není předmětem zvýšené podpory vzdělávací politiky. Existuje celá, státem podporovaná, oblast zájmového vzdělávání se specializovanými institucemi a pedagogy. Zájmové vzdělávání je ale součástí komplexního pojetí celoživotního učení a školy mají možnost poskytovat vzdělávací programy i tohoto typu. Většinou nabízejí specifické vzdělávací programy, které nejsou součástí běžné vzdělávací nabídky, jsou veřejností žádané a vycházejí z oboru vzdělání, které škola poskytuje (např. programy zhotovování oděvů a konstrukce stříhů; vyřezávání ovoce, míchané nápoje; roubování; aranžování květin atd.). Programy zájmového vzdělávání, pro které školy mohou pravděpodobně získat podporu v rámci projektů, jsou programy určené předškolním dětem v oblasti polytechnického vzdělávání a žákům základních škol ve stejné oblasti.

Další oblastí vzdělávání dospělých, na které se střední školy mají podílet, je **vzdělávání občanské a zájmové**. Výzvou je rozšířit působení středních škol především v oblasti **občanského vzdělávání**. Toto vzdělávání nemá stejný cíl a obsah jako školní **občanské vzdělávání** v počátečním vzdělávání, je určeno občanům proto, aby si aktualizovali své znalosti nebo získávali nové znalosti především ve státem preferovaných oblastech - ve vybraných gramotnostech společných občanům EU:

- digitální, environmentální, finanční, jazyková (cizí jazyky jako prostředek porozumění občanů v rámci Evropy – ne cizojazyčné vzdělávání pro potřeby výkonu profese, jako např. němčina pro tesaře, angličtina pro kosmetičky nebo **zájmové**, kdy je studium jazyka koníčkem a předmětem osobnostního rozvoje, které školy také poskytují),
- politická (např. systém státní správy a politický systém včetně volebního), právní, také ve vzdělávání zaměřeného oblast zdravotní a bezpečnostní (zdravotní prevence, zdravý životní styl včetně cvičení, první pomoc, sebeobrana, ochrana spotřebitele, ochrana před živelními pohromami),
- znalost regionů (historie, osobnosti, příroda, umění), příprava na stáří a stárnutí, vzdělávání rodičů ad.

Školy tak mohou vytvářet vzdělávací programy využívající znalostí učitelů podle oborů vzdělání, které škola poskytuje v počátečním vzdělávání, nebo podle zájmových specializací učitelů.

Poslední oblastí celoživotního vzdělávání je **vzdělávání seniorů**. Střední školy mají být dalším vzdělávacím prostředím tohoto vzdělávání kromě univerzit třetího věku, knihoven, vzdělávacích agentur a kulturních center. Seniorům tak může být rozšířena dostupnost vzdělávání jak zvýšením dosažitelnosti v blízkosti bydliště, tak nabízenými tématy.

U vzdělávání seniorů ve středních školách je upřednostňováno mezigenerační učení, kdy se na programech podílejí žáci školy jako lektori, asistenti lektorů či instruktoři. Zároveň ale učitelé ve vzdělávání vytvářejí situace vzájemného učení i opačným směrem, kdy se žáci učí od seniorů.

Školy mohou pro seniory vytvářet programy:

- občanského nebo zájmového vzdělávání podle svých možností i cílů kurikula počátečního vzdělávání (např. obory gastronomické – moderní stravování a příprava pokrmů; sociální péče a zdravotnické – tréninky paměti, rozpomínání, arteterapie;
- technické školy – digitální vzdělávání aj.), žáci účastníci se programů pro seniory si nejen procvičují získané znalosti, ale mohou je prokázat i jinak, než je běžné v rámci zkoušení, tedy tím, že učí druhé, procvičují si tím i specifické profesní dovednosti spojené s komunikací, zároveň, a to je výchovný přínos pro počáteční vzdělávání žáků, společná účast v programech slouží k mezigeneračnímu poznávání a porozumění;
- vztah k seniorům je součástí kultivačního působení školy a promítá se do celé kultury školy.

V rámci intervence projektu P-KAP v této oblasti mohou školy získat podporu pro tvorbu vzdělávacích programů založených na principech mezigeneračního učení a pro vzdělávací postupy modifikované pro seniory.

Hlavní zjištění

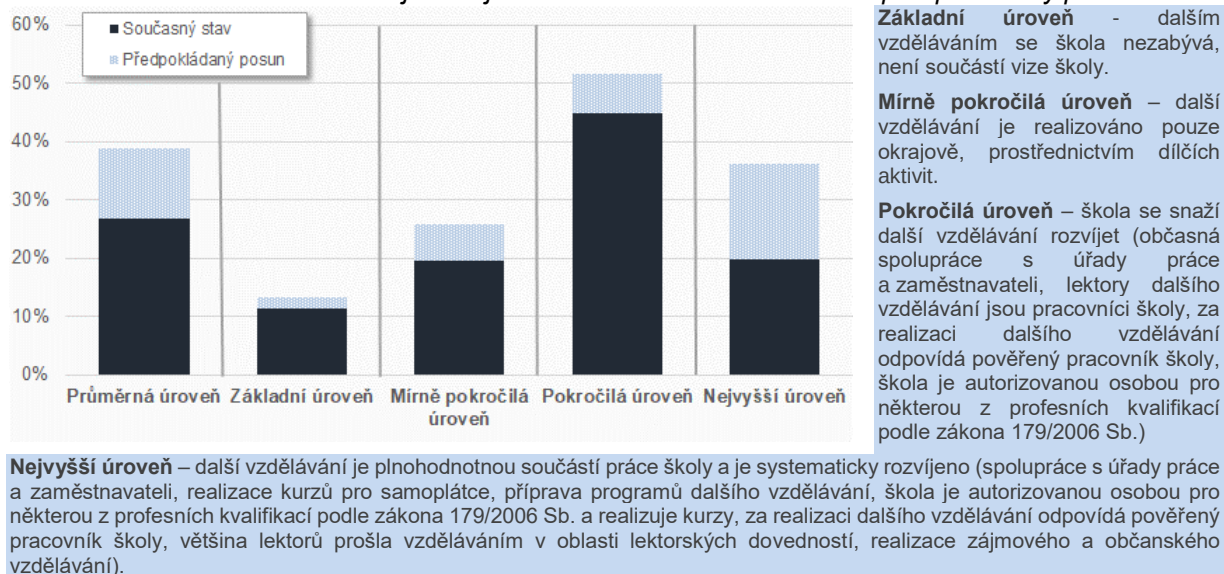
- V rámci podpory celoživotního vzdělávání školy v Plzeňském kraji vykonávají největší množství aktivit spadajících do pokročilé úrovně, ve které se školy snaží další vzdělávání rozvíjet prostřednictvím občanské spolupráce s úřady práce a zaměstnavateli, přičemž lektory dalšího vzdělávání jsou pracovníci školy. Ve větší míře jsou školami v kraji realizovány také aktivity spadající do nejvyšší úrovně, kdy je celoživotní učení plnohodnotnou součástí práce školy a je systematicky rozvíjeno prostřednictvím spolupráce s úřady práce a zaměstnavateli, realizací kurzů pro samoplátce atd. Školy plánují rozvoj činností zejména v rámci nejvyšší úrovně a deklarují tedy zájem o systematický rozvoj sledované oblasti, který bude zároveň podpořen rozvojem dílčích aktivit. Oproti roku 2015/2016 školy vykazují častěji činnosti spadající do téměř všech úrovní, nejvíce v pokročilé a nejvyšší úrovni. Pokles nastal pouze u činností spadajících do základní úrovně.
- V rámci oblasti podpory celoživotního vzdělávání střední a vyšší odborné školy v největší míře organizují zájmové vzdělávání pro veřejnost, podílejí se na dalším vzdělávání pedagogů, odborném vzdělávání pro zaměstnavatele a vzdělávání v oblasti ICT dovedností. Zhruba třetina SOU a SOŠ dále organizuje také rekvalifikace. Gymnázia se častěji věnují vzdělávání v oblasti ICT. Oproti roku 2015/2016 se školy téměř všem činnostem věnují v menší míře, než tomu bylo v první vlně šetření, ačkoli se nejedná o významné poklesy. Nejvýraznější pokles nastal u organizování rekvalifikací. Naopak nárůst nastal u zájmového vzdělávání pro veřejnost.
- Školy se nejčastěji setkávají s překážkami v souvislosti s nedostatkem finančních prostředků pro pracovníka, který by zaštiťoval tuto oblast a s malým zájem dospělých o další vzdělávání. Dále školy narážejí na malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání a malý zájem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání. Oproti roku 2015/2016 došlo v identifikaci překážek ze strany škol k nejvýraznějšímu zhoršení problému v případě malého zájmu pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání a u nedostatečné propagace dalšího vzdělávání realizovaného školou. Naopak k nejvýraznějšímu zlepšení situace došlo u administrativní náročnosti při získání autorizace podle z. 179/2006 Sb. a méně škol si současně stěžuje na nedostatečnou spolupráci s úřady práce.
- Opatření, která by školám nejvíce pomohla v realizaci zvolených cílů, jsou především zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce a finance na kvalitní materiál. SOU a SOŠ společně zmiňují často také rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení. Dále SOU zmiňují vybavení dílen pro odborný výcvik. SOŠ a gymnázia uvádějí velmi často potřebu zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů. Oproti roku 2015/2016 školy u většiny opatření deklarují menší potřebu. K největšímu poklesu došlo v případě proškolení

pracovníka školy v problematice výběrového řízení a vedení dokumentace. Naopak ve školách vzrostla potřeba zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů.

5.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu celoživotního vzdělávání na školách v Plzeňském kraji, jednoznačně v největší míře jsou rozvíjeny aktivity na podporu celoživotního učení spadající do pokročilé úrovně, ve které se škola snaží rozvíjet další vzdělávání prostřednictvím občanské spolupráce s úřady práce a zaměstnavateli (45 %). Ve větší míře jsou školami v kraji realizovány také aktivity spadající do nejvyšší úrovně (20 %), kdy je další vzdělávání plnohodnotnou součástí práce školy a je systematicky rozvíjeno prostřednictvím mnoha aktivit, mezi které patří, např. spolupráce s úřady práce a zaměstnavateli. Podobným dílem jsou školami realizovány aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (19 %), ve které je další vzdělávání realizováno pouze okrajově prostřednictvím dílčích aktivit. V nejmenší míře jsou realizovány aktivity spadající do základní úrovně (11 %), ve které se školy dalším vzděláváním nezabývají.

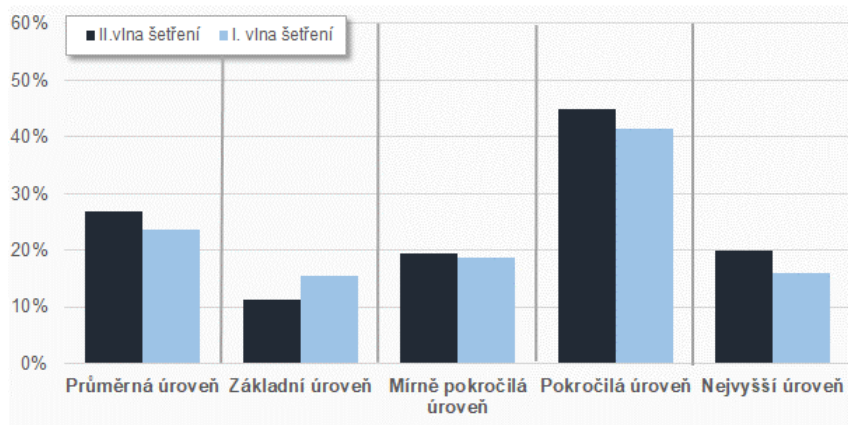
Graf 48: Současná úroveň rozvoje škol jako center celoživotního učení a předpokládaný posun

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti podpory celoživotního učení, školy plánují rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 16 %) a deklarují tedy zájem o systematický rozvoj sledované oblasti, který bude zároveň podpořen rozvojem dílčích aktivit. Určitý posun lze očekávat také v rámci pokročilé (předpokládaný posun o 7 %) a mírně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 6 %). Již méně výrazný je plánovaný posun v případě činností spadajících do základní úrovně (předpokládaný posun o 2 %).

Oproti roku 2015/2016 školy vykazují častěji činnosti spadající téměř do všech úrovní, i když se jedná o relativně méně výrazný rozdíl - v pokročilé (nárůst o 3 p. b.), nejvyšší (nárůst o 4 p. b.) i mírně pokročilé úrovni (nárůst o 1 p. b.). Pokles je zaznamenán u vykonávaných aktivit základní úrovně (pokles o 4 p. b.).

Graf 49: Srovnání současné úrovně rozvoje škol jako center celoživotního učení (I. vlna + II. vlna)

Základní úroveň – dalším vzděláváním se škola nezabývá, není součástí vize školy.

Mírně pokročilá úroveň – další vzdělávání je realizováno pouze okrajově, prostřednictvím dílčích aktivit.

Pokročilá úroveň – škola se snaží další vzdělávání rozvíjet (občasná spolupráce s úřady práce a zaměstnavateli, lektory dalšího vzdělávání jsou pracovníci školy, za realizaci dalšího vzdělávání odpovídá pověřený pracovník školy, škola je autorizovanou osobou pro některou z profesních kvalifikací

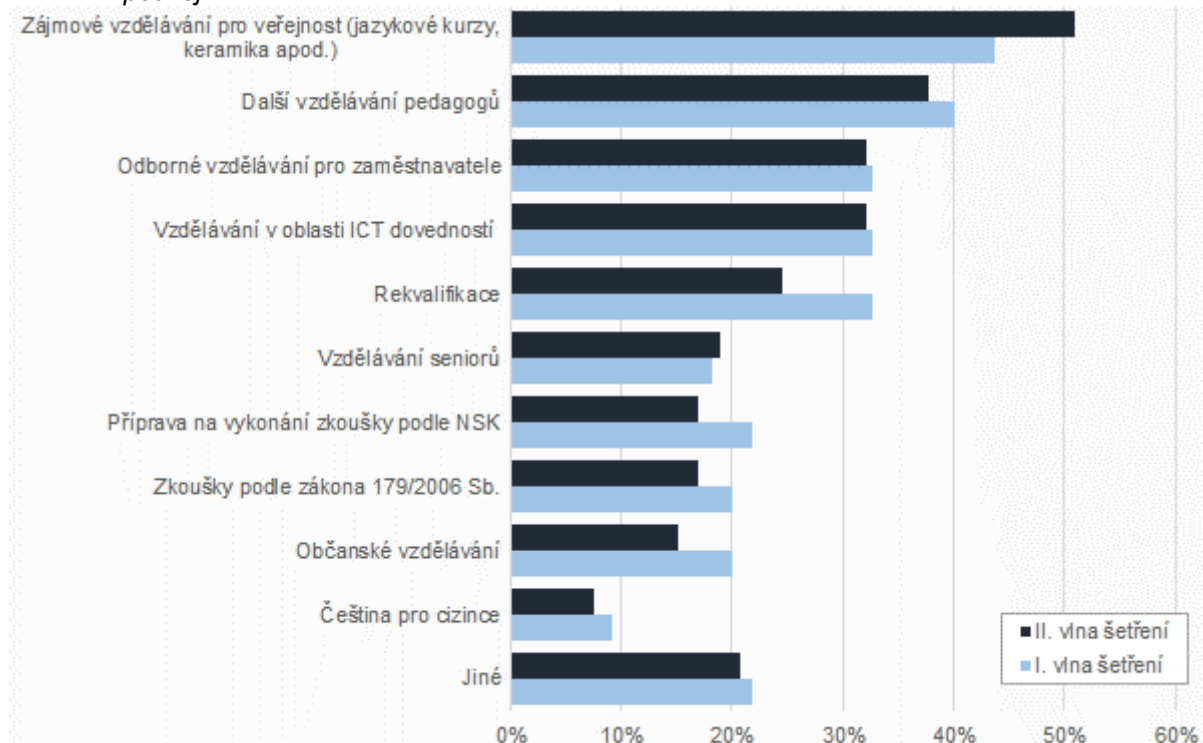
podle zákona 179/2006 Sb.)

Nejvyšší úroveň – další vzdělávání je plnohodnotnou součástí práce školy a je systematicky rozvíjeno (spolupráce s úřady práce a zaměstnavateli, realizace kurzů pro samoplátce, příprava programů dalšího vzdělávání, škola je autorizovanou osobou pro některou z profesních kvalifikací podle zákona 179/2006 Sb. a realizuje kurzy, za realizaci dalšího vzdělávání odpovídá pověřený pracovník školy, většina lektorů prošla vzděláváním v oblasti lektorských dovedností, realizace zájmového a občanského vzdělávání).

5.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti podpory celoživotního vzdělávání střední školy a vyšší odborné školy v největší míře organizují zájmové vzdělávání pro veřejnost (51 %). Školy dále často organizují další vzdělávání pedagogů (38 %). 32 % škol organizuje odborné vzdělávání pro zaměstnavatele a stejný podíl škol se věnuje vzdělávání v oblasti ICT dovedností. Čtvrtina škol se podílí na rekvalifikacích (25 %).

Graf 50: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení aktivně podílejí

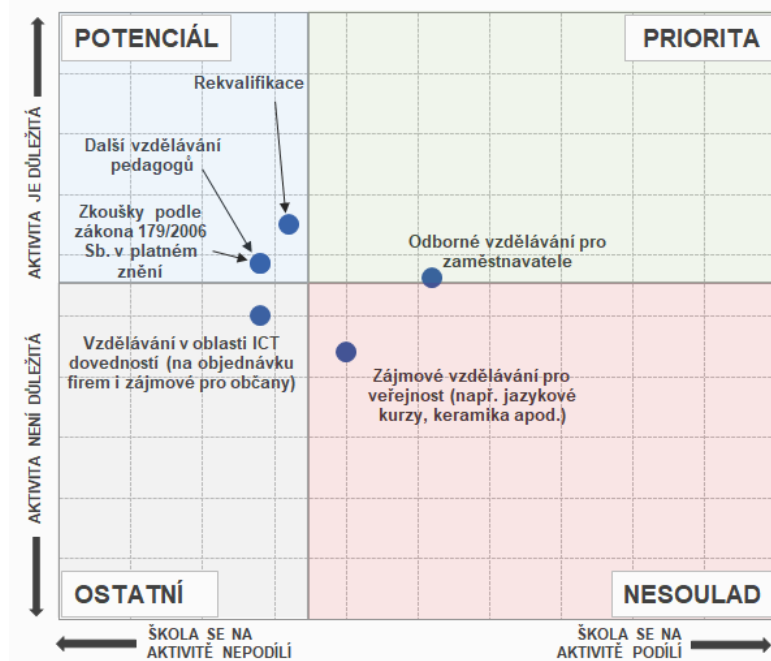
Menší podíl škol se dále věnuje vzdělávání seniorů (19%), přípravě na vykonání zkoušky podle NSK a zkoušek podle zákona 179/2006 Sb. (shodných 17 %). Pouze 15% škol se věnuje občanskému vzdělávání. Spíše výjimečně probíhá na školách výuka češtiny pro cizince (8 %). 21 % školy uvádí další jiné aktivity, přičemž ale příliš neuvádějí konkrétní činnosti.

Oproti roku 2015/2016 se školy více zaměřují na zájmové vzdělávání pro veřejnost (nárůst o 7 p. b.). Školy se naopak méně soustředí na rekvalifikace (pokles o 8 p. b.), méně často organizují přípravu na vykonání zkoušky podle NSK a občanské vzdělávání (shodný pokles o 5 p. b.). U ostatních aktivit jsou nárůsty či poklesy podílů škol vykonávajících dané aktivity nyní ve srovnání s přechozím šetřením, zcela minimální.

5.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště z výše uvedených aktivit v oblasti celoživotního vzdělávání v největší míře organizují vzdělávání pro zaměstnavatele (52 %) a zájmové vzdělávání pro veřejnost (40 %). Necelá třetina školy se věnuje rekvalifikacím (32 %). Relativně méně často školy organizují zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění, organizují další vzdělávání pedagogů a vzdělávání v oblasti ICT dovedností (shodných 28 %).

Graf 51: Aktivity, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritou pro střední odborná učiliště je odborné vzdělávání pro zaměstnavatele. Tuto aktivitu střední odborná učiliště realizují nejčastěji a zároveň jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřkládají velký význam.

Z hlediska realizovaných aktivit se střední odborná učiliště dále soustředí na zájmové vzdělávání pro veřejnost. Této aktivitě přiřkládají relativně menší význam, čímž se nachází v určitém nesouladu.

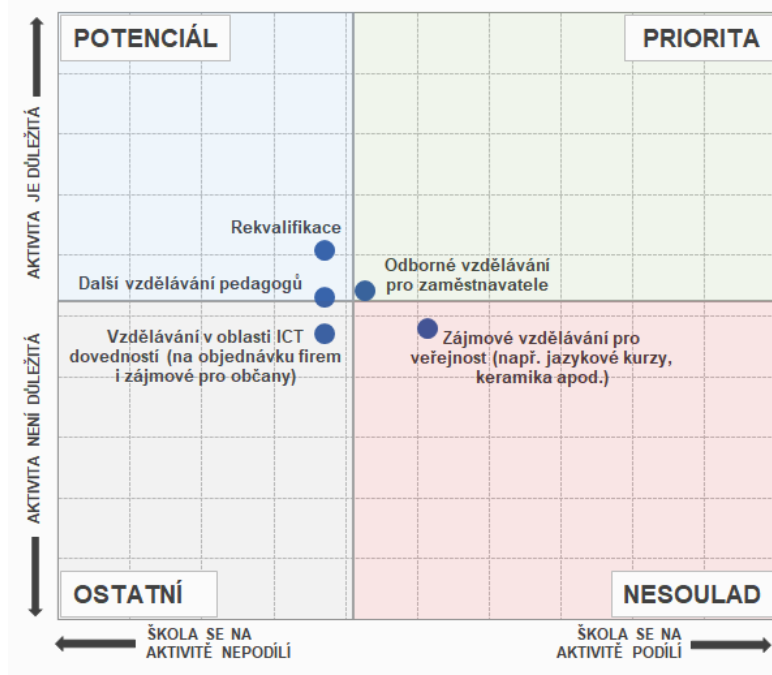
Rekvalifikace, další vzdělávání pedagogů a organizování zkoušek podle zákona 179/2006 Sb.

v platném znění jsou aktivity skýtající potenciál, jelikož jim školy přiřkládají nadprůměrný význam, ačkoli se na těchto aktivitách podílejí méně často.

Vzdělávání v oblasti ICT dovedností se řadí mezi aktivity, které nejsou příliš významné ani se na nich školy příliš nepodílejí.

Střední odborné školy, podobně jako střední odborná učiliště, v oblasti celoživotního vzdělávání především organizují zájmové vzdělávání pro veřejnost (51 %) a odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (43 %). Relativně menší podíl škol organizuje rekvalifikace, další vzdělávání pedagogů a vzdělávání v oblasti ICT dovedností (shodných 37 %).

Graf 52: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit k podpoře celoživotního vzdělávání představuje prioritu středních odborných škol odborné vzdělávání pro zaměstnavatele. Tuto aktivitu školy realizují nadprůměrně často a současně ji považují za důležitou.

V menší míře se střední odborné školy věnují rekvalifikacím a dalšímu vzdělávání pedagogů, ačkoli tyto aktivity hodnotí jako důležité, a tak mohou představovat pro školy určitý potenciál.

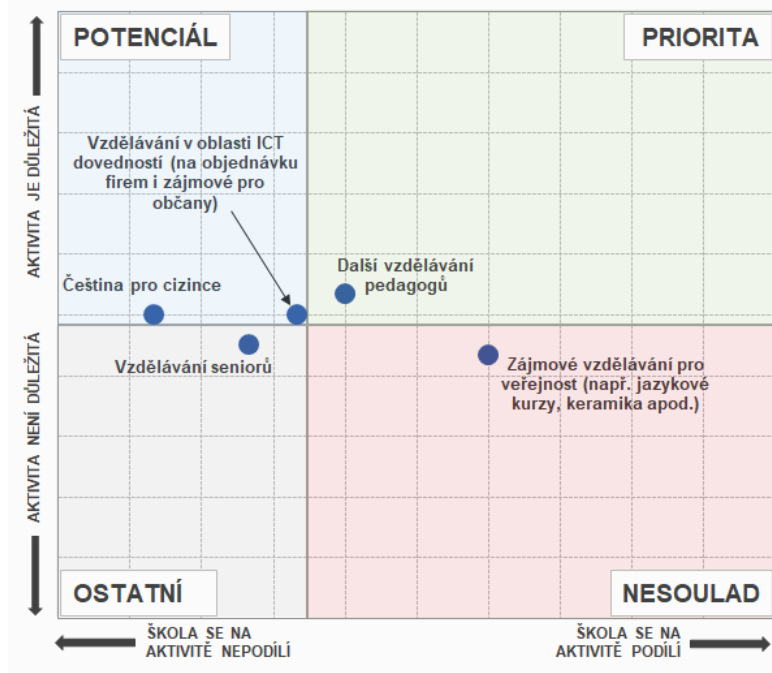
Zájmové vzdělávání pro veřejnost školy organizují nejčastěji, ale přiřkládají mu spíše podprůměrnou důležitost, a proto se tato aktivita nachází spíše v nesouladu.

Vzdělávání v oblasti ICT dovedností organizují školy v relativně menší míře a přisuzují mu i nižší míru důležitosti.

Gymnázia jsou v rámci podpory celoživotního vzdělávání nejaktivnější v zájmovém vzdělávání pro veřejnost (60 %). 40 % škol dále organizuje další vzdělávání pedagogů. Menší podíl gymnázií se věnuje vzdělávání v oblasti ICT dovedností (33 %) a vzdělávání seniorů (23%). Spíše mimořádně gymnázia organizují výuku češtiny pro cizince (13 %).

V případě gymnázií představuje prioritu v oblasti podpory celoživotního vzdělávání další vzdělávání pedagogů. Na této aktivitě se gymnázia podílí často a zároveň je jí ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přisuzován značný význam.

Graf 53: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Na základě hodnocení důležitosti nejčastěji zmiňovaných aktivit představuje pro gymnázia potenciál výuka češtiny pro cizince a vzdělávání v oblasti ICT dovedností, ale i těmto aktivitám přisuzují gymnázia jenom mírně nadprůměrný význam.

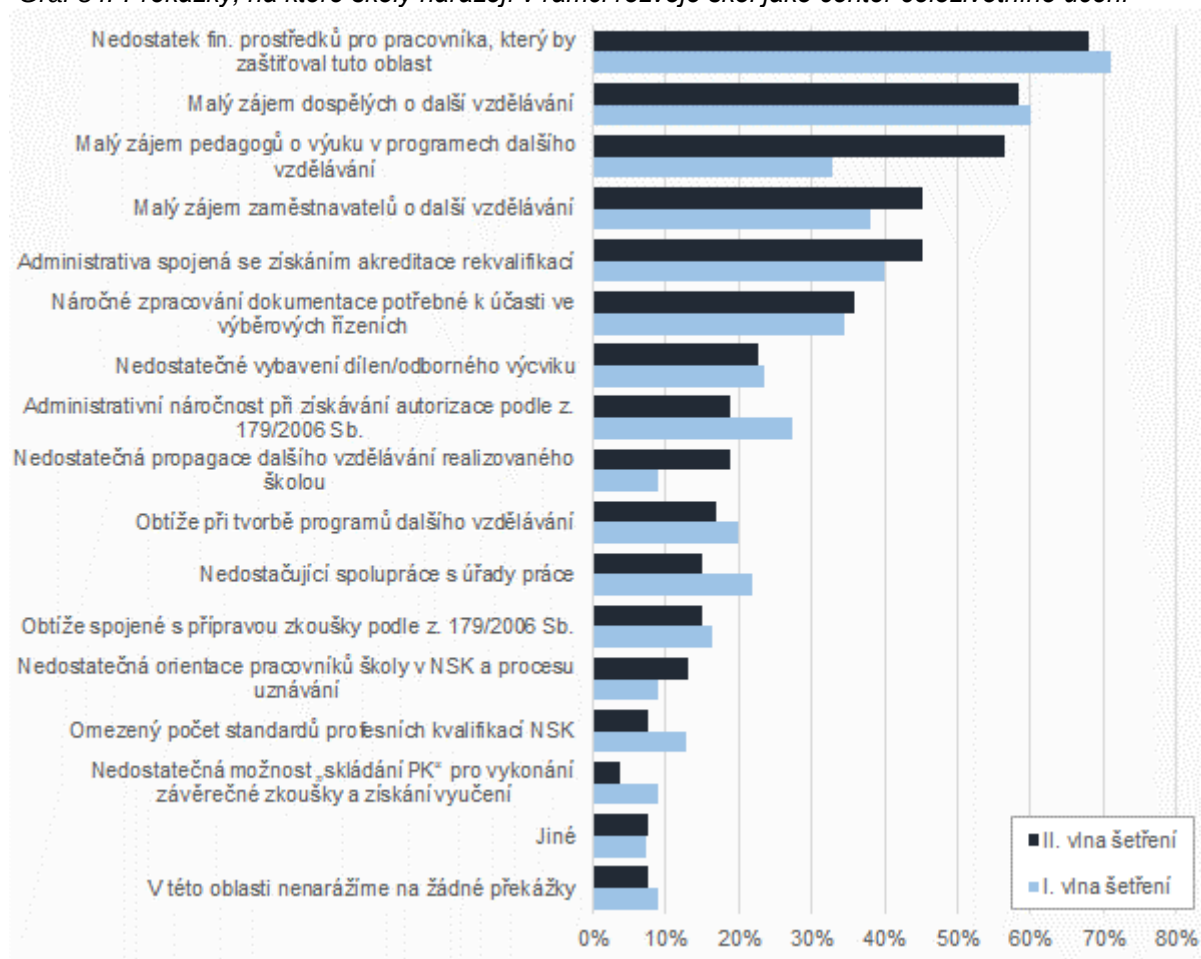
Určitý nesoulad představuje zájmové vzdělávání pro veřejnost, které organizují tři pětiny gymnázií, ale přisuzovaná důležitost je podprůměrná.

Vzdělávání seniorů organizují školy v relativně menší míře a přisuzují mu i nižší míru důležitosti.

5.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj podpory celoživotního vzdělávání na středních a vyšších odborných školách v Plzeňském kraji, se školy nejčastěji potýkají s nedostatkem finančních prostředků pro pracovníka, který by zaštiťoval tuto oblast (68 %). Dále školy narážejí na malý zájem dospělých o další vzdělávání (58 %) a pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání (57 %). 45 % škol uvádí jako překážku administrativu spojenou se získáním akreditace rekvalifikací a malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání. Více než třetina škol zmiňuje náročné zpracování dokumentace potřebné k účasti ve výběrových řízeních (36%).

Graf 54: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení

V menší míře školy zmiňují nedostatečné vybavení dílen/odborného výcviku (23 %), administrativní náročnost při získávání autorizace podle z. 179/2006 Sb. a nedostatečnou propagaci dalšího vzdělávání realizovaného školou (shodných 19 %). Školy pocítují obtíže i při tvorbě programů dalšího vzdělávání (17 %). Dále je pro školy nedostačující spolupráce s úřady práce (15 %), cítí obtíže spojené s přípravou zkoušky podle z. 179/2006 Sb. (15 %) a nedostačující orientaci pracovníků školy v NSK a procesu uznávání (13 %). Spíše výjimečně školy shledávají překážky jako je omezený počet standardů profesních kvalifikací NSK (8 %) a nedostatečná možnost „skládání PK“ pro vykonání závěrečné zkoušky a získání vyučení (4 %).

Necelá desetina škol nenaráží na žádné překážky (8 %).

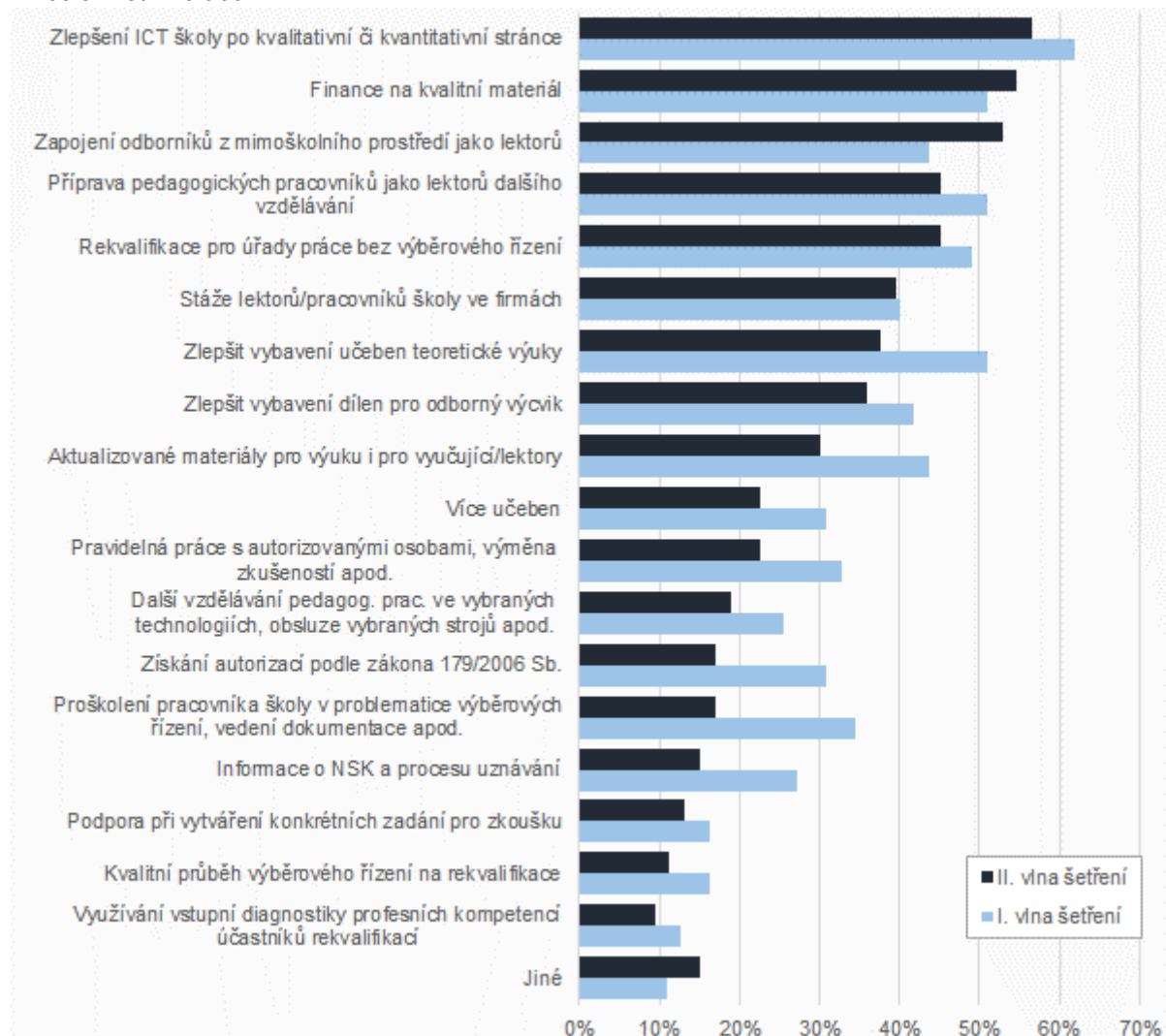
Oproti roku 2015/2016 došlo v identifikaci překážek ze strany škol k nejvýraznějšímu zhoršení problému v případě malého zájmu pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání. (nárůst o 24 p. b.) a nedostatečné propagace dalšího vzdělávání realizovaného školou (nárůst o 10 p. b.). Školy dále více zdůrazňují problémy spojené s nedostatečným zájmem zaměstnavatelů o další vzdělávání (nárůst o 7 p. b.). Školy naopak deklarují zlepšení situace z hlediska administrativní náročnosti při získávání

autorizace podle z. 179/2006 Sb. (pokles o 8 p. b.) a z hlediska nedostačující spolupráce s úřady práce (nárůst o 7 p. b.). Shodný pokles o 5 p. b. je deklarován u omezeného počtu standardů profesních kvalifikací NSK a u nedostatečné možnosti „skládání PK“ pro vykonání závěrečné zkoušky a získání vyučení.

5.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti podpory celoživotního vzdělávání by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohlo zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (57 %), finance na kvalitní materiál (55 %) a zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (53 %). Příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání a rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení by pomohly 45 % škol. Školy ve vyšší míře uvádějí i organizování stáží lektorů/pracovníků školy ve firmách (40 %), zlepšení vybavení učeben teoretické výuky (38 %) a vybavení dílen pro odborný výcvik (36 %). Dále školy zmiňují potřebu aktualizovaných materiálů pro výuku i pro vyučující/lektory (30 %), více učeben a pravidelnou práci s autorizovanými osobami, výměnu zkušeností apod. (shodných 23 %).

Graf 55: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje škol jako center celoživotního učení

Menší podíl škol zmiňoval další vzdělávání pedagogických pracovníků ve vybraných technologiích, obsluze vybraných strojů apod. (19 %), získání autorizací podle zákona 179/2006 Sb. a proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení, vedení dokumentace apod. (shodných 17 %). Podobný podíl škol uvedl, že by jim pomohly informace o NSK a procesu uznávání (15 %). Zhruba desetina škol se vyslovila pro podporu při vytváření konkrétních zadání pro zkoušku

(13 %), kvalitní průběh výběrového řízení na rekvalifikaci (11 %) a využívání vstupní diagnostiky profesních kompetencí účastníků rekvalifikací (9%). 15 % škol dále uvádělo, že by jim pomohla jiná opatření.

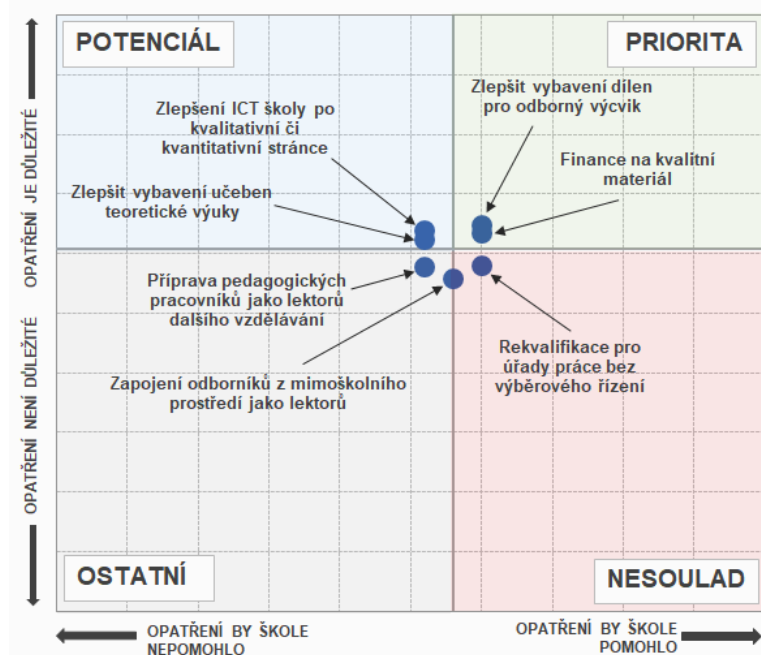
Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (nárůst o 9 p. b.). U většiny dalších opatření nastal alespoň mírný pokles jejich potřebnosti. Nejvýraznější pokles nastal u potřeby proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení (pokles o 18 p. b.) a získání autorizací podle zákona 179/2006 Sb. (pokles o 14 p. b.). Shodný pokles o 13 p. b. nastal v případě zlepšení vybavení učeben teoretické výuky a potřeby aktualizovaných materiálů pro výuku i pro vyučující/lektory. Školy deklarují také nižší potřebu informací o NSK a procesu uznávání (pokles o 12 p. b.) a pravidelné práce s autorizovanými osobami, výměny zkušeností apod. (pokles o 10 p. b.). Školy dále cítí menší potřebu většího počtu učeben (pokles o 8 p. b.).

5.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji celoživotního vzdělávání pomohlo především zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik, dostatek financí na kvalitní materiál a rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (shodných 60 %). Dále by školy ve větší míře ocenily zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (56 %). Více než polovině škol by pomohla příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání, zlepšení ICT školy po kvalitativní a kvantitativní stránce a zlepšení vybavení učeben teoretické výuky (shodných 52 %).

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními podpory celoživotního vzdělávání zohlednili také jejich důležitost, představují priority středních odborných učilišť především zajištění financí na kvalitní materiál a zlepšení vybavení dílen pro odborný výcvik. Tato opatření zmiňují školy nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotí jako nejdůležitější.

Graf 56: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

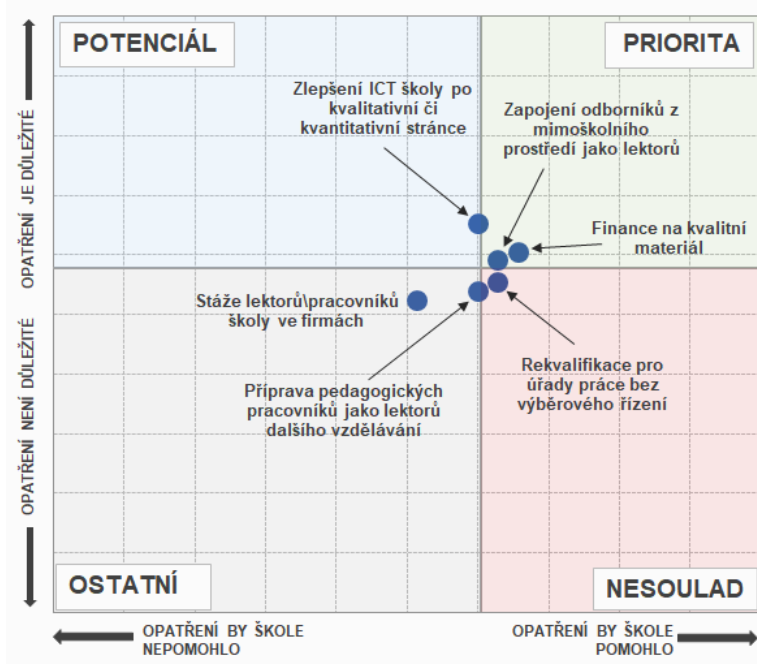

Potřebu zlepšení vybavení učeben teoretické výuky a zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce uvádí nižší podíl škol než prioritní opatření, ale školy těmto opatřením vyjádřily vyšší míru důležitosti, čímž mohou představovat pro střední odborná učiliště potenciál v jejich rozvoji v oblasti celoživotního vzdělávání.

Ve velké míře uvádějí školy i potřebu rekvalifikací pro úřady práce bez výběrového řízení a zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů. Míra důležitosti těchto opatření je už relativně nižší, proto se ocitají v oblasti nesouladu.

Střední odborné školy podobně jako učiliště v největší míře uváděly potřebu dostatečných financí na kvalitní materiál (66 %), zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů a rekvalifikací pro úřady práce bez výběrového řízení (shodných 63 %). Dále školy pociťují potřebu přípravy pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání a zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (shodných 60 %). Polovina škol by také ocenila stáže lektorů/pracovníků školy ve firmách (51 %).

Graf 57: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

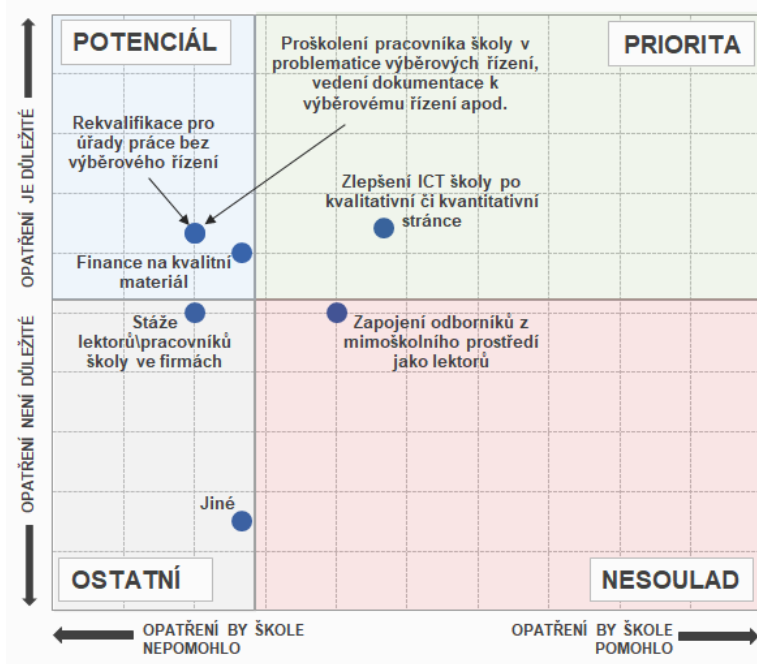
Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření podpory celoživotního vzdělávání představují největší priority středních odborných škol zajištění financí na kvalitní materiál, zapojení odborníků z mimoškolního prostředí a částečně i zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce. Tato opatření školy zmiňovaly nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotily jako velice důležitá.

Na základě hodnocení důležitosti nejčastěji zmiňovaných opatření představuje pro střední odborné školy určitý nesoulad potřeba rekvalifikací pro úřady práce bez výběrového řízení a příprava pedagogických pracovníků jako

lektorů dalšího vzdělávání. Tato opatření zmiňují školy často, ale nepřikládají jim příliš velký význam.

Gymnázia by nejčastěji potřebovala zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (47 %) a zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (40 %). V menší míře školy zmiňují potřebu financí na kvalitní materiál a další jiná opatření (27%). Mezi dalšími opatřeními školy zmiňují stáže lektorů/pracovníků školy ve firmách, rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení a proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení (shodných 20 %).

Graf 58: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření gymnázia nejčastěji uvádějí zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce. Toto opatření je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnoceno jako velice důležité.

Realitně menší podíl škol pak zmiňoval, že by jim v podpoře celoživotního vzdělávání pomohlo proškolení pracovníka školy v problematice výběrových řízení, rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení a finance na kvalitní materiál. Důležitost těchto opatření je však ve srovnání s ostatními sledovanými položkami nadprůměrná, čímž pro gymnázia představují potenciál v rozvoji celoživotního učení.

V určitém nesouladu se ocitá zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů, které by školám ve velké míře pomohlo, ale je pro školy méně důležité.

5.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoj škola jako center celoživotního učení“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoje škol jako center celoživotního učení* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje škol jako center celoživotního učení*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje škol jako center celoživotního učení*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav rozvoje školy jako centra celoživotního učení na SOU

Lektory dalšího vzdělávání jsou pracovníci školy, nejčastěji učitelé odborného výcviku a učitelé odborných předmětů. (80 % škol)

Další vzdělávání je pro školu pouze příležitostná činnost, pokud nás někdo osloví, snažíme se další vzdělávání realizovat. (44 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Další vzdělávání se snažíme rozvíjet, ale máme ještě velké rezervy. (60 % škol)

Někteří z našich lektorů absolvovali vzdělávání v oblasti lektorských dovedností. (60 % škol)

Spolupracujeme občasné s úřady práce, někdy i se zaměstnavateli. (72 % škol)

Za realizaci dalšího vzdělávání odpovídá pověřený pracovník školy. (40 % škol)

Činnosti, které SOU v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení realizují

- Odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (52 % škol)
- Zájmové vzdělávání pro veřejnost (např. jazykové kurzy, keramika apod.) (40 % škol)
- Rekvalifikace (32 % škol)
- Další vzdělávání pedagogů (28 % škol)
- Vzdělávání v oblasti ICT dovedností (na objednávku firem i zájmové pro občany) (28 % škol)
- Zkoušky podle zákona 179/2006 Sb. v platném znění (28 % škol)

Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí

- Malý zájem dospělých o další vzdělávání (72 % škol)
- Nedostatek finančních prostředků pro pracovníka, který by zajišťoval oblast dalšího vzdělávání na škole (68 % škol)
- Malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání (60 % škol)
- Administrativa spojená se získáním akreditace rekvalifikací (56 % škol)
- Náročné zpracování dokumentace potřebné k účasti ve výběrových řízeních (např. úřady práce) (48 % škol)
- Malý zájem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání (44 % škol)

Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům

- Finance na kvalitní materiál (60 % škol)
- Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (60 % škol)
- Zlepšit vybavení dílen pro odborný výcvik (60 % škol)
- Zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (56 % škol)
- Zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (52 % škol)
- Příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (52 % škol)
- Zlepšit vybavení učeben teoretické výuky (52 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení stanovila SOU

Lektory dalšího vzdělávání jsou pracovníci školy, nejčastěji učitelé odborného výcviku a učitelé odborných předmětů. (84 % škol)

Spolupracujeme občasné s úřady práce, někdy i se zaměstnavateli. (76 % škol)

Spolupracujeme s úřady práce, zaměstnavateli apod., realizujeme kurzy pro samoplátce. (56 % škol)

Někteří z našich lektorů absolvovali vzdělávání v oblasti lektorských dovedností. (68 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Další vzdělávání je pro školu pouze příležitostná činnost, pokud nás někdo osloví, snažíme se další vzdělávání realizovat. (48 % škol)

Další vzdělávání se snažíme rozvíjet, ale máme ještě velké rezervy. (68 % škol)

Za realizaci dalšího vzdělávání odpovídá pověřený pracovník školy. (48 % škol)

Realizaci dalšího vzdělávání zajišťuje samostatný úsek/pracovník. (48 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje školy jako centra celoživotního učení na SOŠ

Lektory dalšího vzdělávání jsou pracovníci školy, nejčastěji učitelé odborného výcviku a učitelé odborných předmětů. (83 % škol)

Spolupracujeme s úřady práce, zaměstnavateli apod., realizujeme kurzy pro samoplátce. (43 % škol)

Někteří z našich lektorů absolvovali vzdělávání v oblasti lektorských dovedností. (63 % škol)

Spolupracujeme občasné s úřady práce, někdy i se zaměstnavateli. (63 % škol)

Další vzdělávání se snažíme rozvíjet, ale máme ještě velké rezervy. (60 % škol)

Za realizaci dalšího vzdělávání odpovídá pověřený pracovník školy. (49 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Činnosti, které SOŠ v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení realizují

- Zájmové vzdělávání pro veřejnost (např. jazykové kurzy, keramika apod.) (51 % škol)
- Odborné vzdělávání pro zaměstnavatele (43 % škol)
- Rekvalifikace (37 % škol)
- Další vzdělávání pedagogů (37 % škol)
- Vzdělávání v oblasti ICT dovedností (na objednávku firem i zájmové pro občany) (37 % škol)

Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí

- Nedostatek finančních prostředků pro pracovníka, který by zajišťoval oblast dalšího vzdělávání na škole (74 % škol)
- Malý zájem dospělých o další vzdělávání (69 % škol)
- Administrativa spojená se získáním akreditace rekvalifikací (57 % škol)
- Malý zájem pedagogů o výuku v programech dalšího vzdělávání (57 % škol)
- Malý zájem zaměstnavatelů o další vzdělávání (54 % škol)
- Náročné zpracování dokumentace potřebné k účasti ve výběrových řízeních (např. úřady práce) (46 % škol)

Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným cílům

- Finance na kvalitní materiál (66 % škol)
- Rekvalifikace pro úřady práce bez výběrového řízení (63 % škol)
- Zapojení odborníků z mimoškolního prostředí jako lektorů (63 % škol)
- Zlepšení ICT školy po kvalitativní či kvantitativní stránce (60 % škol)
- Příprava pedagogických pracovníků jako lektorů dalšího vzdělávání (60 % škol)
- Stáže lektorů/pracovníků školy ve firmách (51 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení stanovily SOŠ

Lektory dalšího vzdělávání jsou pracovníci školy, nejčastěji učitelé odborného výcviku a učitelé odborných předmětů. (86 % škol)

Někteří z našich lektorů absolvovali vzdělávání v oblasti lektorských dovedností. (71 % škol)

Další vzdělávání se snažíme rozvíjet, ale máme ještě velké rezervy. (66 % škol)

Spolupracujeme s úřady práce, zaměstnavateli apod., realizujeme kurzy pro samoplátce. (66 % škol)

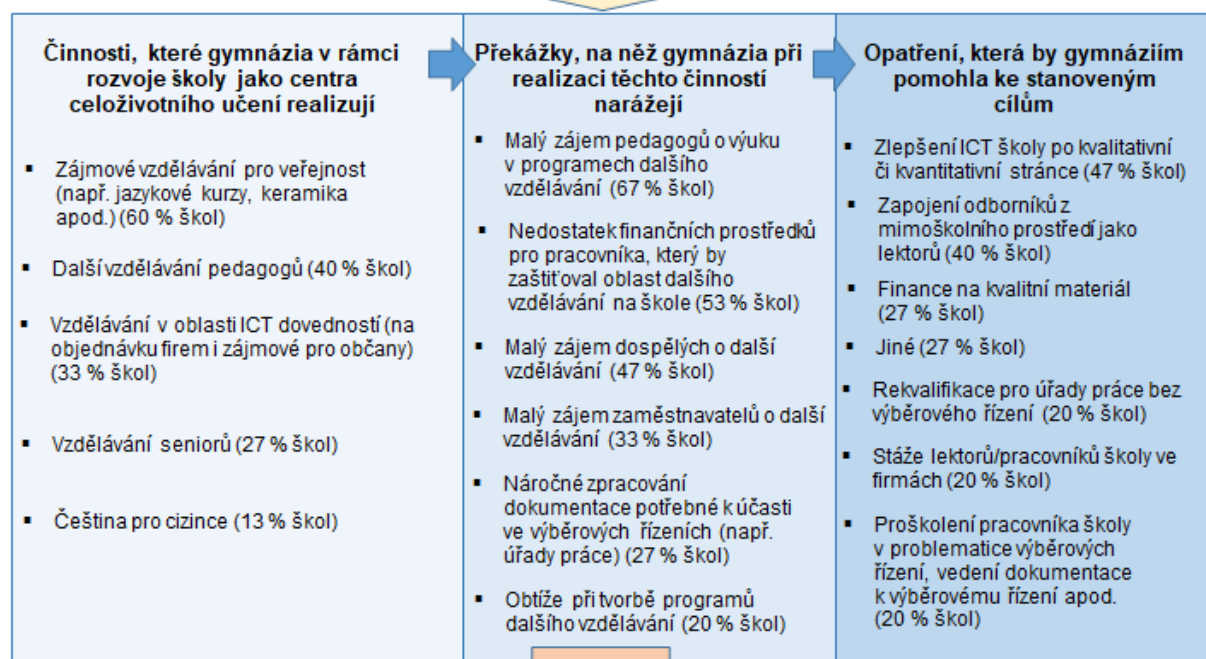
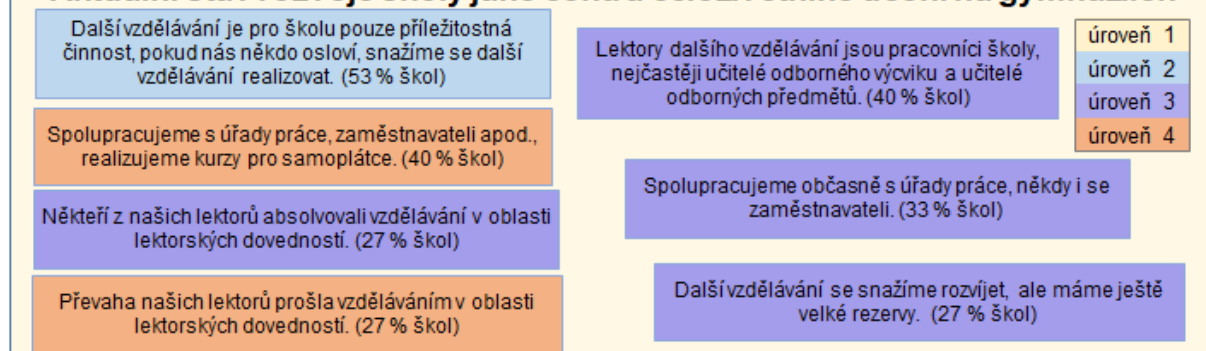
Spolupracujeme občasné s úřady práce, někdy i se zaměstnavateli. (63 % škol)

Za realizaci dalšího vzdělávání odpovídá pověřený pracovník školy. (54 % škol)

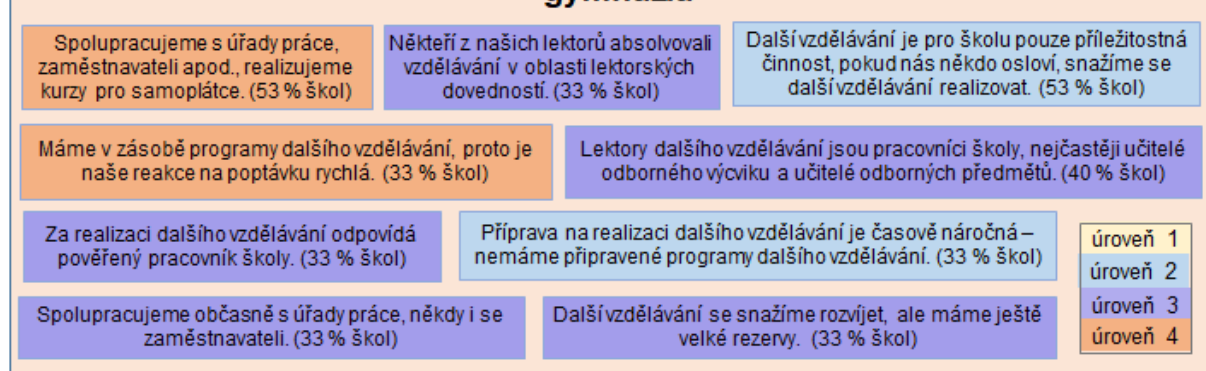
úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje školy jako centra celoživotního učení na gymnáziích

Cíle, které si v rámci rozvoje školy jako centra celoživotního učení stanovila gymnázia

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-9 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

6 Podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli v Plzeňském kraji

Počáteční odborné vzdělávání směřuje k získání znalostí, dovedností a kompetencí, které odpovídají určité kvalifikaci a je možné je přímo uplatnit na trhu práce při výkonu povolání na určité pracovní pozici – na rozdíl od vzdělávání všeobecného, které směřuje k osvojení klíčových kompetencí, vědomostí, dovedností a návyků pro další vzdělávání a život, včetně budoucí profesní specializace a občanského života.

Podpora oblasti odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli je v projektu P-KAP zaměřena na počáteční vzdělávání na všech středních školách a na vyšších odborných školách. Také gymnázia mohou spolupracovat se zaměstnavateli a přes svůj všeobecně-vzdělávací charakter dílčím způsobem rozvíjet i odborné kompetence využitelné v dalším studiu i při následném uplatnění absolventů na trhu práce.

Jedním z pilířů odborného vzdělávání je **spolupráce škol a zaměstnavatelů**¹. Objevuje se ve strategických dokumentech jako jeden ze základních předpokladů zajištění kvality odborného vzdělávání, a to zejména s ohledem na uplatnitelnost absolventů na trhu práce. Žákům a studentům umožňuje osvojit si odborné dovednosti v reálném pracovním prostředí, tedy v reálném tempu, čase, se skutečnými nároky a především v souladu s aktuálními potřebami trhu práce, který rychleji reflektuje nové trendy a dynamiku změn v odvětvích. Role zaměstnavatelů je nezastupitelná také při rozvíjení sociálních dovedností, které zaměstnavatelé od absolventů očekávají a škola sama je nemůže v plné míře zajistit. Mezi ně patří běžné pracovní návyky, jako např. dochvilnost, schopnost převzít zodpovědnost, pracovat v týmu nebo přijímat kritiku. Významná je také možnost poznat firemní procesy a zvyky, které se ve školním prostředí nasimulovat nedají. Tyto dovednosti usnadňují absolventům přechod ze školy do praxe, pomáhají jim lépe se identifikovat s oborem a orientovat se v reálném pracovním prostředí.

Vzájemná dobře fungující spolupráce s poměrně dlouhou tradicí byla v 90. letech 20. století přerušena a důsledkem bylo odtržení praktického vyučování od skutečných potřeb zaměstnavatelů. Po roce 2000 se ze stran zaměstnavatelů začaly ozývat hlasy volající po nápravě, kterou někteří zaměstnavatelé spatřovali v zavedení duálního systému vzdělávání. O možnosti zavedení duálního systému se v České republice v posledních letech stále živě diskutuje. Pro jeho legislativní zavedení se všemi konsekvencemi ovšem chybí některé základní předpoklady. Překážkou zavedení duálního systému je např. nutnost zavedení dvojího statusu žáka (ve škole žák, ve firmě zaměstnanec) i velký podíl všeobecně vzdělávací složky v kurikulu odborného vzdělávání. Tím spíše je žádoucí rozvíjet spolupráci škol a zaměstnavatelů ve stávajícím systému a posilovat v něm tzv. prvky duálního vzdělávání. To v praxi znamená aktivní zapojení zaměstnavatelů do vzdělávacího procesu žáka na základě dobrovolnosti, které se děje na základě smlouvy zaměstnavatele se školou.

Platná legislativa ukládá škole povinnost uzavírat smlouvu se všemi zaměstnavateli, u nichž její žáci vykonávají praktické vyučování. Školský zákon umožňuje použití části finančních prostředků, které škola získává formou normativu ze státního rozpočtu, na úhradu nákladů, které v souvislosti se vzděláváním vznikají spolupracujícím zaměstnavatelům. S účinností od září 2017 je ve školském zákoně explicitně stanovena povinnost škol „vyvinout úsilí spolupracovat se zaměstnavateli při vytváření předpokladů pro výkon povolání nebo pracovní činnosti, je-li to s ohledem na obor vzdělání vhodné a možné“ a zákon i demonstrativně zmiňuje obvyklé formy spolupráce.

Určitým náznakem koordinace sociálních partnerů je uzavření dohody mezi MŠMT, Hospodářskou komorou ČR, Svazem průmyslu a dopravy ČR, Agrární komorou ČR a Konfederací zaměstnavatelských a podnikatelských svazů ČR o rozdělení odpovědnosti za jednotlivé skupiny oborů vzdělání a s cílem koordinace praktické výuky žáků na pracovištích zaměstnavatelů v říjnu 2016. Na celostátní úrovni se před koncem roku 2017 zastoupení signatářů dohody promítlo v tzv. oborových skupinách externích

¹ Za zaměstnavatele v tomto kontextu považujeme všechny aktéry na trhu práce, kteří mohou do smysluplné spolupráce se školami vstupovat, tedy nejen soukromé podniky zaměřené na výrobu, obchod či služby, OSVČ, ale také výzkumné, vzdělávací a veřejnoprávní instituce.

odborníků, kteří se s podporou MŠMT zapojují do vývoje RVP středoškolského odborného vzdělávání. S posílením činností této dohody počítá také návrh Strategie 2030+.

Účinná koordinace s přímým dopadem na konkrétní školy, žáky a firmy ovšem stále probíhá spíš lokálně, tj. přímo mezi jednotlivými školami a zaměstnavateli, někdy s podporou regionálních aktérů (kraj, cechy).

Očekávání obou stran se občas liší, avšak to, co školy a zaměstnavatele spojuje, je zájem o kvalitního absolventa, připraveného v souladu s aktuálními i budoucími s potřebami trhu práce.

Hlavní zjištění

- V rámci aktivity rozvoj spolupráce škol a zaměstnavatelů na školách v Plzeňském kraji školy realizují v největší míře aktivity v rámci pokročilé úrovně (48 %), kdy už školy systematicky spolupracují se zaměstnavateli, např. formou účasti zaměstnavatelů u zkoušek nebo odborného výcviku v modelovém pracovním prostředí. Ve větší míře jsou školami také rozvíjeny aktivity spadající do nejvyšší úrovně (30 % aktivit škol), kdy systematická spolupráce se zaměstnavateli je doplněna o další aktivity. Méně často jsou realizovány školami aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (19 %). V rámci základní úrovně je pak realizováno jen kolem 8 % aktivit. Pokud měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti rozvoje spolupráce škol se zaměstnavateli, pak plánují především rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 19 %) a deklarují tedy zájem o vytvoření systematické spolupráce se zaměstnavateli doplněné o další aktivity, méně často předpokládají posun v rámci pokročilé úrovně (o 9 p. b.) a deklarují tak zájem o systematickou spolupráci se zaměstnavateli. Již menší nižší rozvoj aktivit školy předpokládají v rámci mírně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 6 p. b.).
- Naprostá většina škol v rámci rozvoje spolupráce škol a zaměstnavatelů realizuje přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (89 %) a asi tři čtvrtiny škol rovněž pořádají odborný výcvik nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (75 %). Ostatní aktivity v oblasti spolupráce škol a zaměstnavatelů školy realizují již méně často. Přibližně polovina škol uvádí účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (49 %) a dále organizují kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (49 %) nebo spolupracují se ZŠ na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oborů (45 %). Střední odborná učiliště z aktivit v oblasti rozvoje spolupráce škol a zaměstnavatelů v největší míře realizují odborný výcvik nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (96 %), přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (88 %) a dále většina z nich organizuje účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (80 %). Střední odborné školy, podobně jako střední odborná učiliště realizují odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (94 %) a přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (94 %). Naopak gymnázia realizují aktivity související se spoluprací s firmami vzhledem ke svému všeobecnému zaměření méně často, aktivní jsou zejména v pořádání přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce (80 %). Oproti roku 2015/2016 školy více realizují stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (nárůst o 21 p. b.) nebo přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (nárůst o 20 p. b.).
- V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj spolupráce škol a zaměstnavatelů na středních a vyšších odborných školách v Plzeňském kraji, se školy nejčastěji potýkají s problémem finanční náročnosti zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště, který uvádí skoro polovina škol (47 %). K dalším překážkám, které uvádí asi třetina škol, patří nedostatečná motivace žáků pro práci v reálném pracovním prostředí (34 %), dále pak je problémem, že se firmy nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků (32 %).
- V dalším rozvoji spolupráce škol a zaměstnavatelů by středním a vyšším odborným školám jednoznačně nejvíce pomohly přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (62 %). Více než polovina škol dále uvedla, že by jim pomohl odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (58 %), dále finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům (57 %) a stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků) (57 %). Oproti roku 2015/2016 školy přitom více zdůrazňují zejména potřebu odborného výcviku nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů a přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce. Podíváme-li se na jednotlivé typy škol, pak SOU nejvíce zdůrazňují odborný

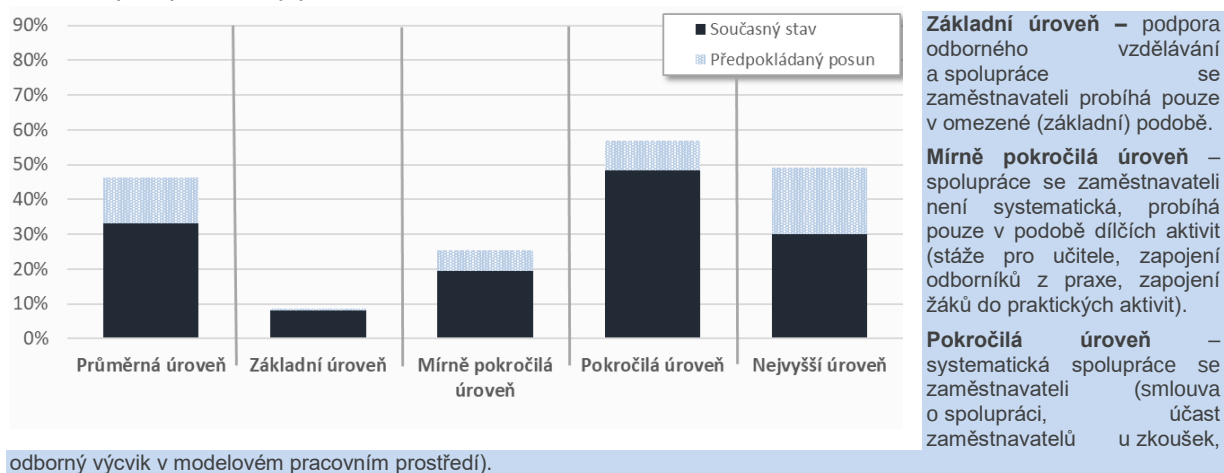
výcvik nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (80 %), přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku (72 %) a finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik/odborné předměty (72 %). Podobně SOŠ nejvíce potřebují přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku (74 %) dále potřebu odborného výcviku nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (71 %). Gymnázia oproti tomu nejvíce potřebují pro rozvoj spolupráce škol a zaměstnavatelů analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace (53 %).

6.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

V rámci aktivity rozvoj spolupráce škol a zaměstnavatelů na školách v Plzeňském kraji dochází v největší míře k rozvoji této oblasti v rámci pokročilé úrovně (48 %), kdy školy již realizují systematickou spolupráci se zaměstnavateli, např. formou účasti zaměstnavatelů u zkoušek nebo odborného výcviku v modelovém pracovním prostředí. Ve větší míře jsou školami také rozvíjeny aktivity spadající do nejvyšší úrovně (30 %), kdy systematická spolupráce se zaměstnavateli je doplněna o další aktivity. Méně často jsou realizovány školami aktivity spadající do mírně pokročilé úrovně (19 %). V rámci základní úrovně, kdy spolupráce probíhá jen v omezené podobě je pak realizováno již jen kolem 8 % aktivit škol.

Pokud měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti rozvoje spolupráce škol se zaměstnavateli, pak především rozvoj činností školy plánují v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 19 %) a deklarují tedy zájem o vytvoření systematické spolupráce se zaměstnavateli doplněné o další aktivity, méně často školy předpokládají rozvoj aktivit v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 9 p. b.), kdy deklarují zájem o systematickou spolupráci se zaměstnavateli. Dále školy předpokládají již jen nižší rozvoj aktivit na mírně pokročilé úrovni (předpokládaný posun o 6 p. b.). V rámci základní úrovně už se další rozvoj aktivit nepředpokládá.

Graf 59: Současná úroveň podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli a předpokládaný posun

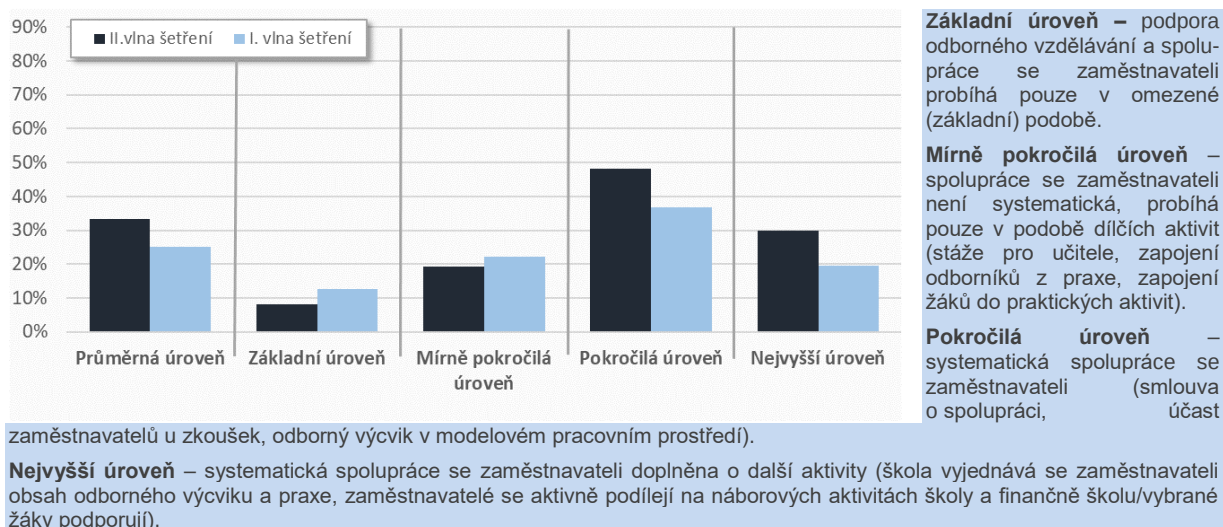

odborný výcvik v modelovém pracovním prostředí).

Nejvyšší úroveň – systematická spolupráce se zaměstnavateli doplněna o další aktivity (škola vyjednává se zaměstnavateli obsah odborného výcviku a praxe, zaměstnavatelé se aktivně podílejí na náborových aktivitách školy a finančně školu/vybrané žáky podporují).

Porovnáme-li I. a II. vlnu šetření, pak oproti roku 2015/2016 školy častěji vykazují činnosti spadající do pokročilé úrovně (nárůst o 11 p. b.) a nejvyšší úrovně (nárůst o 10 p. b.). Naopak se snížil podíl aktivit realizovaných na základní úrovni (pokles o 5 p. b.).

Graf 60: Srovnání současné úrovně podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli (I. vlna + II. vlna)

6.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

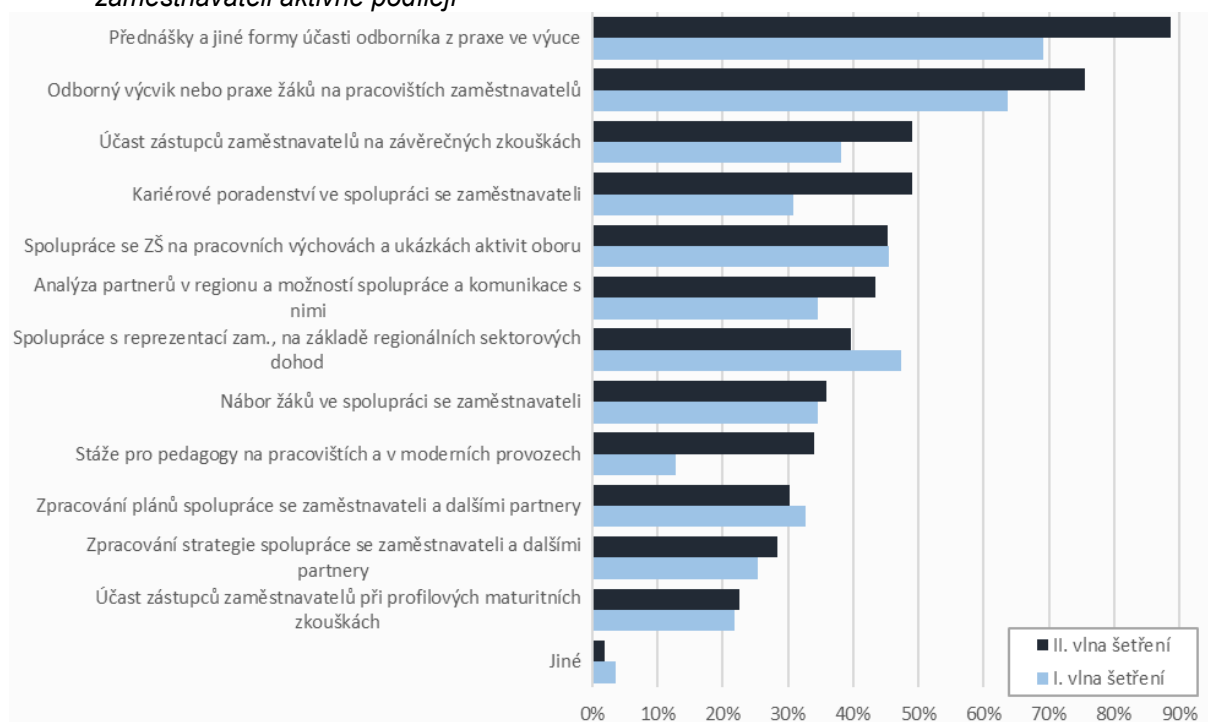
Naprostá většina škol v rámci rozvoje spolupráce škol a zaměstnavatelů realizuje přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (89 %) a asi tři čtvrtiny škol rovněž pořádají odborný výcvik nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (75 %).

Ostatní aktivity v oblasti spolupráce škol a zaměstnavatelů školy realizují již méně často. Přibližně polovina škol uvádí účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (49 %), dále organizují kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (49 %) nebo spolupracují se ZŠ na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (45 %). Poměrně vysoký podíl škol má rovněž provedenu analýzu partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi (43 %) nebo spolupracuje s reprezentací zaměstnavatelů na základě regionálních sektorových dohod (40 %).

Přibližně třetina škol provádí nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (36 %), realizuje stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (34 %) nebo zpracovává plány spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (30 %). Strategii spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery zpracovává kolem 28 % škol. Méně často školy uvádějí účast zástupců zaměstnavatelů při profilových maturitních zkouškách (23 %).

Oproti roku 2015/2016 školy více realizují stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (nárůst o 21 p. b.) nebo přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (nárůst o 20 p. b.). Výrazně častěji se také zaměřují na kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (nárůst o 18 p. b.). Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů školy rovněž organizují častěji než v předchozím období (nárůst o 12 p. b.) a rovněž se zvýšila i účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (o 11 p. b.). Více škol také zpracovává analýzu partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi (9 p. b.). Naopak relativně méně se školy věnují spolupráci s reprezentací zaměstnavatelů na základě regionálních sektorových dohod (pokles o 8 p. b.).

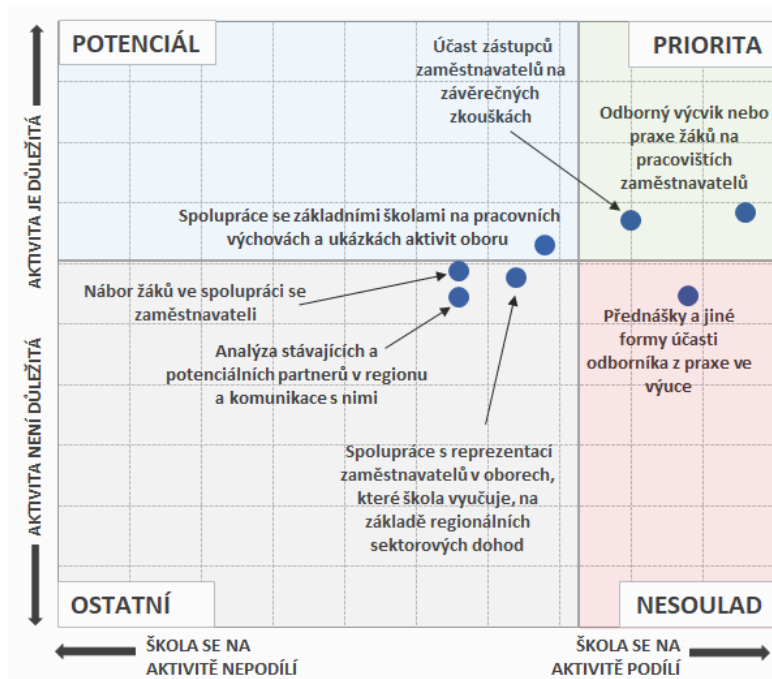
Graf 61: Činnosti, na kterých se školy v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli aktivně podílejí

6.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště z aktivit v oblasti rozvoje spolupráce škol a zaměstnavatelů v největší míře realizují odborný výcvik nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů (96 %), přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (88 %) a dále většina z nich organizuje účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (80 %).

Graf 62: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Asi dvě třetiny SOU spolupracují se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (68 %) a rovněž i s reprezentací zaměstnavatelů (cechy, profesní sdružení apod.) v oborech, které škola vyučuje, na základě regionálních sektorových dohod (64 %). Více než polovina SOU zpracovává analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi (56 %) a realizuje nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (56 %).

Necelá polovina SOU pak realizuje kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (48 %). Přibližně třetina učilišť pořádá stáže pro pedagogy na

pracovištích a v moderních provozech (36 %), zpracovává strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (32 %). Méně frekventovanými aktivitami v rámci této intervence je vytváření plánů

spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (28 %) a účast zástupců zaměstnavatelů při profilových maturitních zkouškách (24 %).

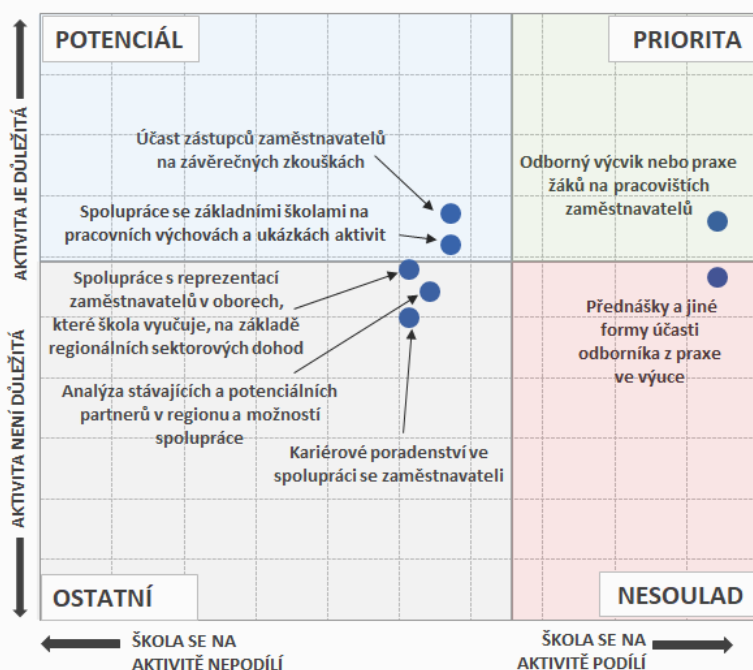
Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritou pro střední odborná učiliště je odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů a účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách. Těmto aktivitám se střední odborná učiliště věnují jednoznačně v největší míře a zároveň jim ve srovnání s ostatními sledovanými položkami přiřkládají velký význam.

Určitý potenciál rozvoje představuje spolupráce se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru. Tuto aktivitu SOU hodnotí jako důležitou, ale zatím se jí nevěnují příliš často. K jistému nesouladu pak dochází v případě přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce. Školy tuto aktivitu poměrně často realizují, ale nepovažují ji za tak důležitou, jako předchozí.

Spíše podprůměrný význam školy přiřkládají spolupráci s reprezentací zaměstnavatelů (cechy, profesní sdružení apod.) v oborech, které škola vyučuje, na základě regionálních sektorových dohod, analýze stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi a náboru žáků ve spolupráci se zaměstnavateli. Tyto aktivity zároveň realizují méně často.

Střední odborné školy, podobně jako střední odborná učiliště, z výše uvedených aktivit v oblasti spolupráce škol a zaměstnavatelů realizují odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (94 %) a přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (94 %).

Graf 63: Aktivity, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Ostatní aktivity v rámci spolupráce škol se zaměstnavateli už jsou realizovány podstatně méně často. Lehce nadpoloviční většina SOŠ uvádí účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (57 %) a spolupráci se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (57 %). Dále pak školy realizují analýzy stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi (54 %), věnují se kariérovému poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (51 %) a spolupracují s reprezentací zaměstnavatelů (cechy, profesní sdružení apod.) v oborech, které škola vyučuje, na základě regionálních sektorových dohod (51 %). Méně často SOŠ

uskutečňují stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (43 %), organizují nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (43 %), zpracovávají strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (40 %). Kolem třetiny SOŠ zpracovává plány spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (37 %) a uvádí účast zástupců zaměstnavatelů při profilových maturitních zkouškách (31 %).

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit rozvoje spolupráce škol a zaměstnavatelů představuje hlavní prioritu středních odborných škol realizace odborného výcviku či odborné praxe v reálném pracovním prostředí. Tato aktivita byla školami zmiňována ve velké míře a zároveň jí byla přiřkládána vysoká důležitost. Potenciál pro SOŠ představují zejména účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách a spolupráce se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru. Tyto aktivity SOŠ považují za důležité, ale realizují je méně často. Určitý nesoulad je patrný v případě

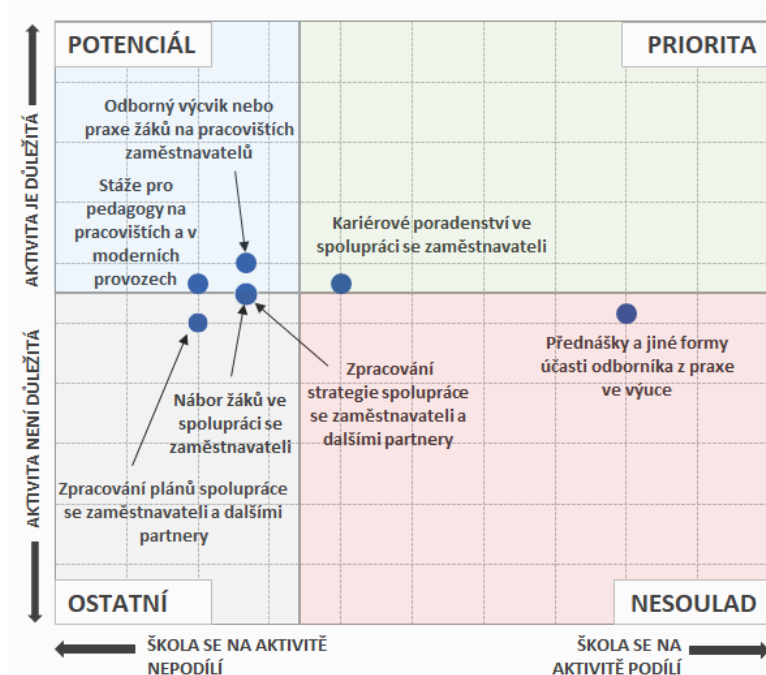
přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce, kdy tuto aktivitu realizují školy poměrně často, ale hodnotí ji jako méně podstatnou.

Jako relativně méně podstatné i důležité ve srovnání s předchozími hodnotí SOŠ spolupráci s reprezentací zaměstnavatelů (cechy, profesní sdružení apod.) v oborech, které škola vyučuje, na základě regionálních sektorových dohod, dále analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi a rovněž kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli.

Gymnázia jsou v rámci rozvoje spolupráce škol a zaměstnavatelů velice aktivní v pořádání přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce (80 %). Ostatní aktivity v této oblasti jsou i s ohledem na všeobecné vzdělávání, které gymnázia poskytují, méně frekventované, než v případě SOU a SOŠ. Necelá polovina gymnázií se věnuje kariérovému poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (40 %). Méně než třetina gymnázií zpracovává strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (27 %), organizuje odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (27 %) nebo pořádá nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (27 %). Asi pětina gymnázií dále zpracovává plány spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (20 %) nebo organizují stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (20 %).

Spíše okrajově menší podíl gymnázií také provádí analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce a komunikace s nimi (13 %), umožňují účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (13 %), spolupracují se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (13 %) nebo s reprezentací zaměstnavatelů v oborech, které škola vyučuje, na základě regionálních sektorových dohod (13 %).

Graf 64: Aktivity, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnázií lze za prioritu v oblasti rozvoje spolupráce škol a zaměstnavatelů považovat kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli. Této aktivitě se gymnázia věnují nejčastěji a zároveň ji v rámci sledovaných položek považují za lehce nadprůměrně důležitou.

Potenciál dalšího rozvoje v oblasti spolupráce škol a zaměstnavatelů gymnázia vidí v odborném výcviku nebo praxi žáků na pracovištích zaměstnavatelů a ve stážích pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech a částečně i ve zpracování strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery a v náboru žáků ve spolupráci se zaměstnavateli. Určitý nesoulad

najdeme v případě přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce, které gymnázia relativně často pořádají, ale nepovažují je za příliš podstatné. Jako podprůměrně důležité hodnotí gymnázia zpracování plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery a této aktivitě se zároveň příliš nevěnují.

6.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj spolupráce škol a zaměstnavatelů na středních a vyšších odborných školách v Plzeňském kraji, se školy nejčastěji potýkají s problémem finanční

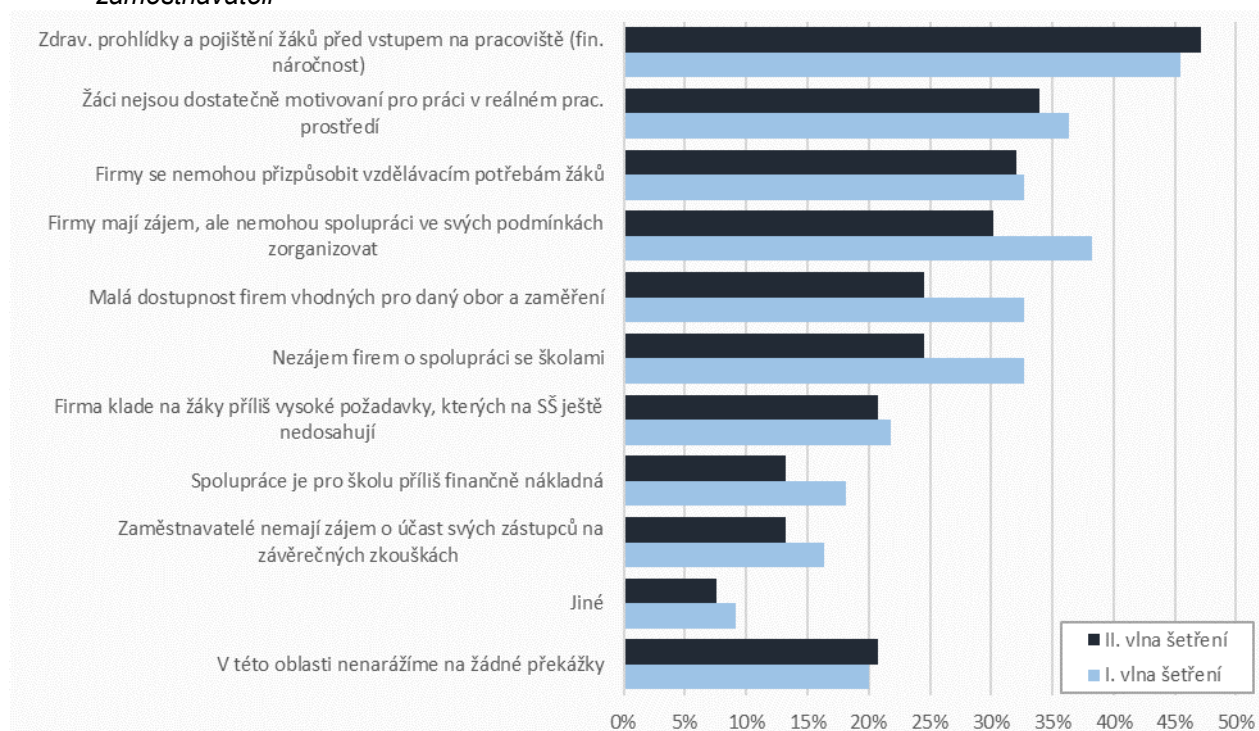
náročnosti zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště, který uvádí skoro polovina škol (47 %).

K dalším překážkám, které uvádí asi třetina škol, patří nedostatečná motivace žáků pro práci v reálném pracovním prostředí (34 %), dále pak je problémem, že se firmy nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků (32 %), případně firmy mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat (30%). Asi čtvrtina škol uvádí mezi překážkami malou dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření (25 %) a nezájem firem o spolupráci se školami (25 %), nebo si stěžují, že firmy kladou na žáky příliš vysoké požadavky, kterých na SŠ ještě nedosahují (21 %).

Spíše okrajově školy uvádějí, že spolupráce je pro školu příliš finančně nákladná (13 %) nebo zaměstnavatelé nemají zájem o účast svých zástupců na závěrečných zkouškách (13 %).

Přibližně pětina škol v této oblasti nenaráží na žádné překážky (21 %).

Graf 65: Překážky, na které školy narážejí v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli

Oproti roku 2015/2016 školy lehce více zdůrazňují problémy spojené s finanční náročností zdravotních prohlídek a pojištění žáků před vstupem na pracoviště (nárůst o 2 p. b.), naopak méně zdůrazňují malou dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření (pokles o 8 p. b.), nezájem firem o spolupráci se školami (pokles o 8 p. b.) a skutečnost, že firmy mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat (pokles o 8 p. b.). Ve srovnání s předchozím obdobím školy méně často uvádějí, že spolupráce je pro školu příliš finančně nákladná (pokles o 5 p. b.) nebo skutečnost, že zaměstnavatelé nemají zájem o účast svých zástupců na závěrečných zkouškách (pokles o 3 p. b.).

6.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji spolupráce škol a zaměstnavatelů by středním a vyšším odborným školám jednoznačně nejvíce pomohly přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (62 %). Více než polovina škol dále uvedla, že by jim pomohl odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (58 %), dále finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům (57 %) a stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků) (57 %).

Kolem poloviny škol uvedlo mezi potřebnými opatřeními vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku – rozvoj odbornosti (53 %) nebo zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (např. úhrada zdravotních prohlídek) (53 %).

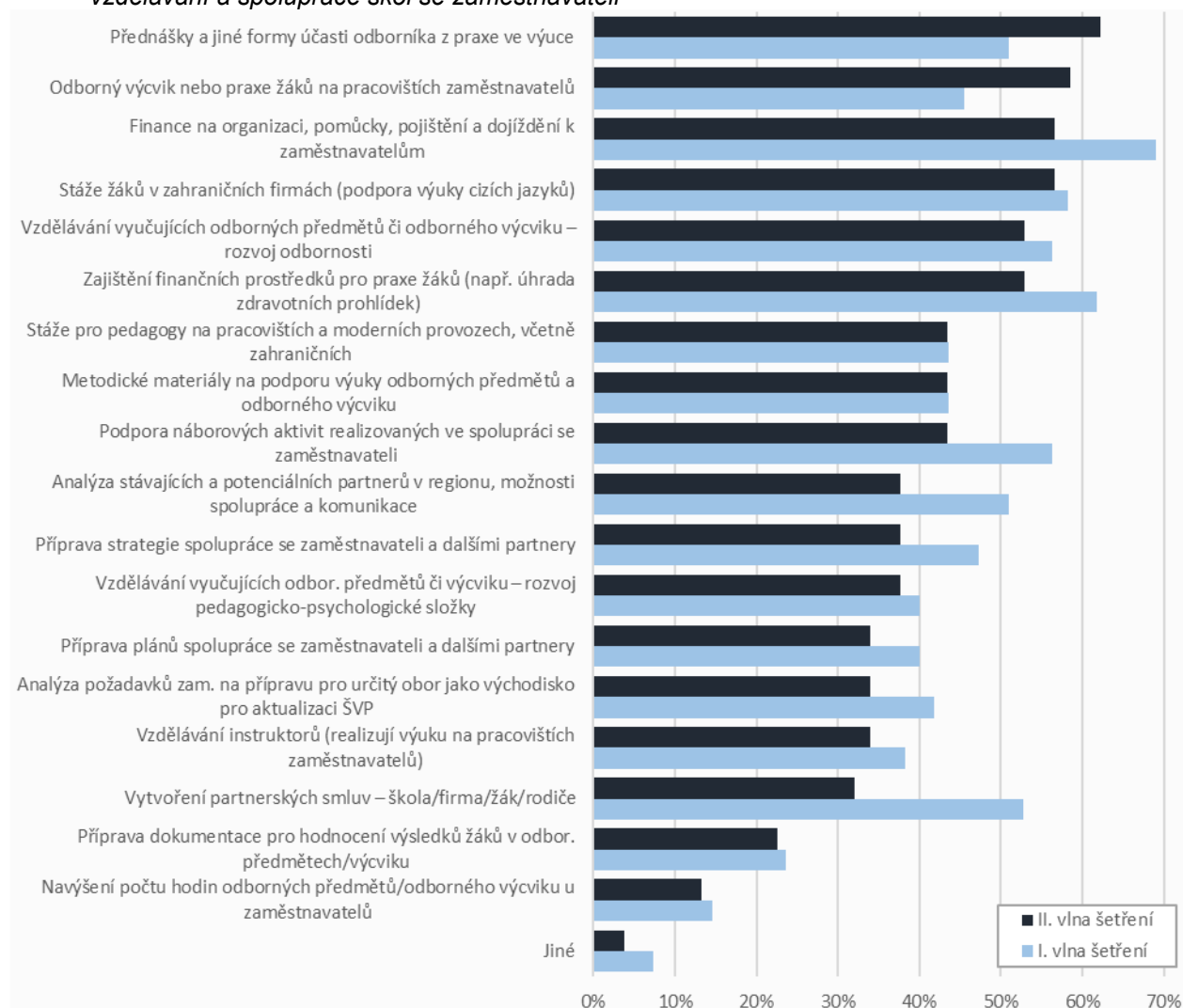
Méně často školy uváděly mezi potřebnými opatřeními pro rozvoj spolupráce škol a zaměstnavatelů potřebu stáží pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech, včetně zahraničních (43 %), dostupnost metodických materiálů na podporu výuky odborných předmětů a odborného výcviku (43 %) nebo podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli (43 %).

Více než třetina škol mezi potřebná opatření řadí analýzy stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace (38 %), přípravu strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (38 %), vzdělávání vyučujících odborných předmětů či výcviku – rozvoj pedagogicko-psychologické složky (38 %). Dále podobný podíl škol řadí mezi potřebná opatření přípravu plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (34 %), analýzu požadavků zaměstnavatelů na přípravu pro určitý obor jako východisko pro aktualizaci ŠVP (34 %), vzdělávání instruktorů (34 %) nebo vytvoření partnerských smluv mezi školou, firmou, žákem nebo rodiči (32 %).

Přibližně čtvrtina škol mezi potřebná opatření v této oblasti řadí přípravu dokumentace pro hodnocení výsledků žáků v odborných předmětech nebo výcviku (23 %).

Spíše okrajově školy uvádějí i potřebu navýšení počtu hodin odborných předmětů/odborného výcviku u zaměstnavatelů (13 %).

Graf 66: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli

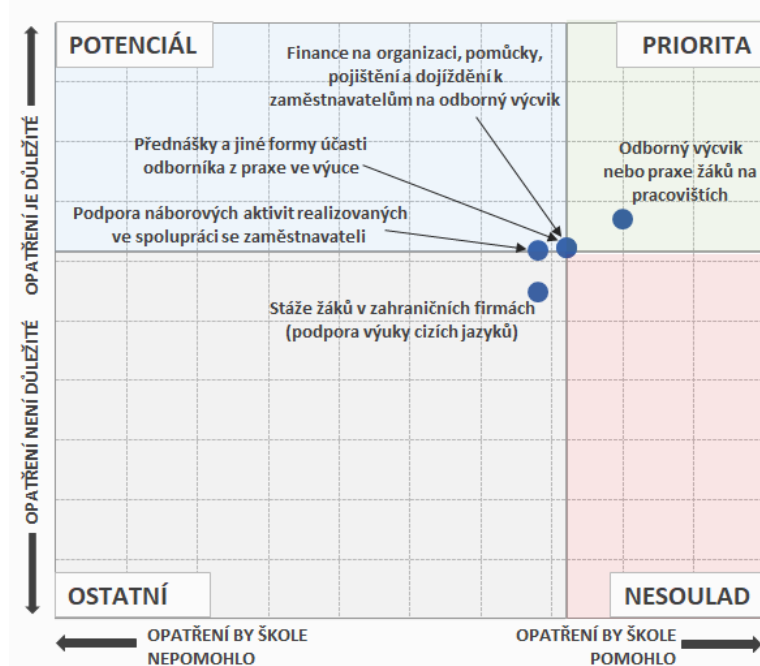

Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu odborného výcviku nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (nárůst o 13 p. b.) a přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce (nárůst 11 p. b.). Ve srovnání s předchozí vlnou naopak patří mezi méně zdůrazňovaná opatření vytvoření partnerských smluv – škola/firma/žák/rodiče (pokles o 21 p. b.), podpora náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli (pokles o 13 p. b.), analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možnosti spolupráce a komunikace (pokles o 13 p. b.). Rovněž se snížila potřeba financí na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům (pokles 12 p. b.) nebo potřeba přípravy strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (pokles o 10 p. b.). Školy dále méně často zdůrazňují potřebu zajištění finančních prostředků pro praxe žáků, např. úhradu zdravotních prohlídek (pokles o 9 p. b.), nutnost analýzy požadavků zaměstnavatelů na přípravu pro určitý obor jako východisko pro aktualizaci ŠVP (pokles o 8 p. b.) nebo přípravy plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (pokles o 6 p. b.).

6.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji spolupráce škol a zaměstnavatelů především pomohly odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (80 %), přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku (72 %) a finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik/odborné předměty (72 %). Kolem dvou třetin SOU uvádí mezi zmiňovanými opatřeními potřebu podpory náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli (68 %), stáže žáků v zahraničních firmách na podporu výuky cizích jazyků (68 %), metodické materiály na podporu výuky odborných předmětů a odborného výcviku (64 %), vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku – rozvoj odbornosti (64 %) a dále pak zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (např. úhrada zdravotních prohlídek) (64 %).

Graf 67: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Více než polovina učilišť považuje za podstatná opatření stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (56 %), analýzu požadavků konkrétních zaměstnavatelů na přípravu pro určitý obor jako východisko pro aktualizaci ŠVP (52 %) a vzdělávání instruktorů (52 %).

Necelá polovina SOU uvádí mezi potřebnými opatřeními přípravu strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (48 %), vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku – rozvoj pedagogicko-psychologické složky (44 %), přípravu plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (40 %) nebo vytvoření

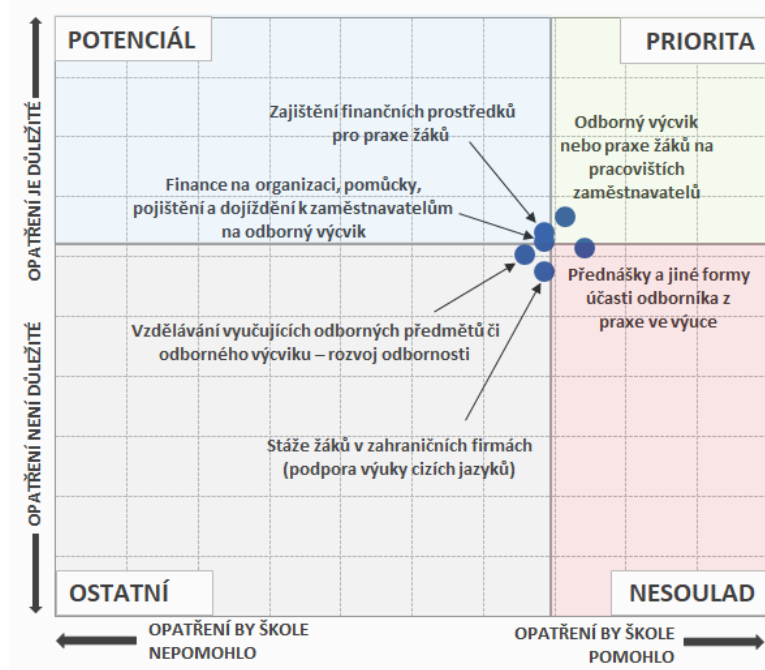
partnerských smluv – škola/firma/žák/rodiče (40 %).

Kolem třetiny SOU řadí mezi potřebná opatření rozvoje spolupráce škol a zaměstnavatelů přípravu dokumentace pro hodnocení výsledků žáků v odborných předmětech/odborném výcviku na bázi kompetencí (36 %). Menší podíl SOU uvádí potřebu analýzy stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace (28 %) nebo navýšení počtu hodin odborných předmětů/odborného výcviku u zaměstnavatelů (16 %).

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními zohlednili také jejich důležitost, prioritou pro rozvoj spolupráce škol a zaměstnavatelů na středních odborných učilištích je odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů a částečně i finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik/odborné předměty a přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku. Tato opatření zmiňují školy nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotí jako důležitá. Potenciál pro SOU představují opatření na podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli, které je hodnoceno jako důležité, ale není realizováno příliš často. Jako relativně méně důležité jsou vzhledem k předchozím opatřením stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků).

Střední odborné školy uvádějí nejčastěji potřebu přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku (74 %) dále potřebu odborného výcviku nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (71 %) a finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik/odborné předměty (69 %), stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků) (69 %). Stejný podíl SOŠ potřebuje zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (např. úhrada zdravotních prohlídek) (69 %). Dále uvádějí SOŠ i potřebu vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku – rozvoj odbornosti (66 %).

Graf 68: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Nadpoloviční většina SOŠ by potřebovala pro zlepšení spolupráce škol a zaměstnavatelů stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (57 %), podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli (57 %) a vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku – rozvoj pedagogicko-psychologické složky (54 %).

Kolem poloviny škol uvádí mezi potřebnými opatřeními pro rozvoj spolupráce škol a zaměstnavatelů i metodické materiály na podporu výuky odborných předmětů a odborného výcviku (49 %), zpracování analýzy požadavků konkrétních zaměstnavatelů na

přípravu pro určitý obor jako východisko pro aktualizaci ŠVP (46 %) a vytvoření partnerských smluv – škola/firma/žák/rodiče (46 %).

Méně často SOŠ potřebují pro rozvoj v této oblasti vzdělávání instruktorů (43 %), analýzu stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace (40 %), příprava strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (37 %) a přípravu plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (37 %).

Mezi opatření, která SOŠ zmiňují méně často, patří příprava dokumentace pro hodnocení výsledků žáků v odborných předmětech/odborném výcviku na bázi kompetencí (26 %) a navýšení počtu hodin odborných předmětů/odborného výcviku u zaměstnavatelů (14 %).

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními zohlednili také jejich důležitost, prioritou pro rozvoj spolupráce škol a zaměstnavatelů na středních odborných školách by měly být především odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů, zhruba na úrovni průměru je pak hodnocení důležitosti přednášek a jiných forem účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku. Tato opatření zmiňují školy nejčastěji a zároveň jej ve srovnání s ostatními

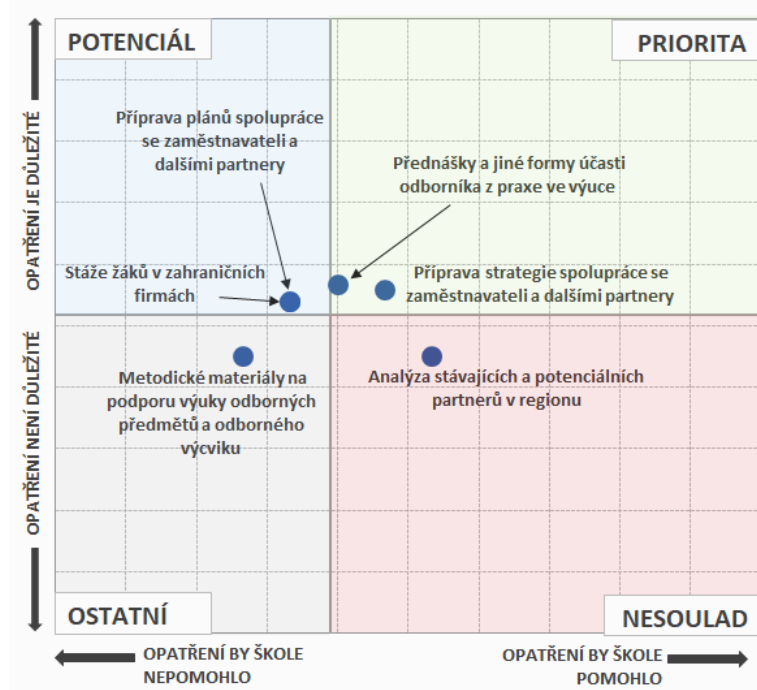
sledovanými položkami hodnotí jako nejdůležitější. Určitý potenciál dalšího rozvoje spolupráce škol a zaměstnavatelů pro SOŠ představuje zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (např. úhrada zdravotních prohlídek) a finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik/odborné předměty. Méně podstatné ve srovnání s předchozími opatřeními jsou z pohledu SOŠ vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku – rozvoj odbornosti a stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků).

Gymnázia nejčastěji uvádějí, že by jim v rozvoji spolupráce škol a zaměstnavatelů pomohla analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce a komunikace (53 %). Dále pak z jejich pohledu patří k potřebným opatřením příprava strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (47 %) a přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku (40 %). Asi třetinu gymnázií by pomohla příprava plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (33 %), stáže žáků v zahraničních firmách (33 %) nebo méně často metodické materiály na podporu výuky odborných předmětů a odborného výcviku (27 %).

Asi pětina gymnázií by potřebovala stáže pro pedagogy na pracovištích a moderních provozech, včetně zahraničních (20 %), finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměstnavatelům na odborný výcvik/odborné předměty (20 %), dále vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku – rozvoj odbornosti (20 %) a rovněž i vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku – rozvoj pedagogicko-psychologické složky (20 %). Stejně procento gymnázií uvádí i potřebu navýšení počtu hodin odborných předmětů/odborného výcviku u zaměstnavatelů (20 %).

Vzhledem k všeobecnému vzdělání, na které jsou gymnázia zaměřena, jen okrajově uvádí, že potřebují odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (13 %), podporu náborových aktivit realizovaných ve spolupráci se zaměstnavateli (13 %), zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (13 %), vytvoření partnerských smluv – škola/firma/žák/rodiče (13 %).

Graf 69: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření představuje pro rozvoj spolupráce škol a zaměstnavatelů priority pro gymnázia příprava strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery a dále pak přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku. Tato opatření gymnázia zmiňovala v největší míře a zároveň jim přikládají lehce nadprůměrný význam.

Potenciál představuje pro gymnázia příprava plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery a stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků). Ve značné míře by školám pomohla také analýza stávajících

a potenciálních partnerů v regionu nicméně tomuto opatření přikládají gymnázia spíše podprůměrnou důležitost.

Podprůměrný význam přisuzují gymnázia také metodickým materiálům na podporu výuky odborných předmětů a odborného výcviku, toto opatření by jim zároveň příliš nepomohlo.

6.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „podpora odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory odborného vzdělávání a spolupráce škol se zaměstnavateli*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav spolupráce škol a zaměstnavatelů na SOU

Je zajištěna stálá účast zaměstnavatelů při zkouškách a ukončování studia. (88 % škol)	Konkrétní pracovník školy pověřený ředitelem se stará o spolupráci se zaměstnavateli. (72 % škol)	úroveň 1
Spolupráci se zaměst. a dalšími partnery zajišťuje pověřený pracovník školy. (72 % škol)	Škola má dvě a více smluv se zaměstnavateli po dobu delší než 2 roky, vyjednává si aktivity v rámci spolupráce v regionu. (80 % škol)	úroveň 2
Škola si poslední 2 roky pravidelně mapuje potenciální partnery v regionu. (64 % škol)	Škola vyjednává s firmami obsah odborného výcviku a praxí, společně hodnotí žáky a kvalitu. (68 % škol)	úroveň 3
		úroveň 4

Činnosti, které SOU v rámci podpory spolupráce škol a zaměstnavatelů realizují	Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí	Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům
- Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (96 % škol) - Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (88 % škol) - Účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (80 % škol) - Spolupráce se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (68 % škol) - Spolupráce s reprezentací zaměstnavatelů v oborech, které škola vyučuje (64 % škol) - Analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce (56 % škol) - Nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (56 % škol)	- Zdravotní prohlídky a pojištění žáků před vstupem na prac. zaměst. – finanční náročnost (60 % škol) - Žáci nejsou dostatečně disciplinováni a motivováni pro práci v reálném prac. prostř. (52 % škol) - Firmy se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků (40 % škol) - Firmy mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat (36 % škol) - Firma požaduje po žácích příliš vysoký standard práce, zručnosti a dovednosti, které nedosahují (32 % škol) - Malá dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření (28 % škol)	- Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměst. (80 % škol) - Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odbor. před. (72 % škol) - Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměst. na odborný výcvik (72 % škol) - Stáže žáků v zahraničních firmách (68 % škol) - Podpora náborových aktivit ve spolupráci se zaměst. (68 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory spolupráce škol a zaměstnavatelů stanovila SOU

Škola má dvě a více smluv se zaměst. po dobu delší než 2 roky, vyjednává aktivity v rámci spolupráce s partnery v regionu. (88 % škol)	Škola vyjednává s firmami obsah odborného výcviku a praxí, společně hodnotí žáky. (84 % škol)	úroveň 1
Konkrétní pracovník školy pověřený ředitelem se stará o spolupráci se zaměstnavateli. (84 % škol)		úroveň 2
Je zajištěna stálá účast zaměstnavatelů při zkouškách a ukončování studia. (88 % škol)	Škola si poslední 2 roky pravidelně mapuje potenciální partnery v regionu. (76 % škol)	úroveň 3
Spolupráci se zaměstnavateli a dalšími partnery zajišťuje pověřený pracovník školy. (76 % škol)	Škola se podílí i na vybraných aktivitách profesních organizací. (64 % škol)	úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav spolupráce škol a zaměstnavatelů na SOŠ

Škola má dvě a více smluv se zaměst. po dobu delší než 2 roky, vyjednává spolupráci s partnery v regionu. (80 % škol)

Škola vyjednává s firmami obsah odborného výcviku a praxí, společně hodnotí žáky a kvalitu. (66 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Konkrétní pracovník školy pověřený ředitelem se stará o spolupráci se zaměstnavateli. (71 % škol)

Škola si poslední 2 roky pravidelně mapuje potenciální partnery v regionu. (69 % škol)

Spolupráci se zaměst. a dalšími partnery zajišťuje pověřený pracovník školy. (71 % škol)

Je zajištěna stálá účast zaměst. při zkouškách a ukončování studia. (63 % škol)

Činnosti, které SOŠ v rámci podpory spolupráce škol a zaměstnavatelů realizují

- Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (94 % škol)
- Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (94 % škol)
- Účast zástupců zaměstnavatelů na závěrečných zkouškách (57 % škol)
- Spolupráce se základními školami na pracovních výchovách a ukázkách aktivit oboru (57 % škol)
- Analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu a možností spolupráce. (54 % škol)
- Spolupráce s reprezentací zaměst. v oborech, které škola vyučuje, na základě sektor. dohod (51 % škol)
- Kariérové poradenství ve spolupráci se zaměst. (51 % škol)

Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí

- Zdravotní prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na pracoviště zaměst. – finanční náročnost (63 %)
- Firmy se nemohou přizpůsobit vzdělávacím potřebám žáků (43 % škol)
- Firmy mají zájem, ale nemohou spolupráci ve svých podmínkách zorganizovat (37 % škol)
- Žáci nejsou dostatečně disciplinováni a motivováni pro práci v reálném prac. prostředí. (34 % škol)
- Malá dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření (31 % škol)
- Nezáměr firem o spolupráci se školami (29 % škol)

Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným cílům

- Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odbor. předmětů či výcviku (74 % škol)
- Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (71 % škol)
- Finance na organizaci, pomůcky, pojištění a dojíždění k zaměst. na odborný výcvik/odborné předměty (69 % škol)
- Stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků) (69 % škol)
- Zajištění finančních prostředků pro praxe žáků (69 % škol)
- Vzdělávání vyučujících odborných předmětů či odborného výcviku – rozvoj odbornosti (66 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory spolupráce škol a zaměstnavatelů stanovily SOŠ

Škola má dvě a více smluv se zaměstnavateli po dobu delší než 2 roky, vyjednává si aktivity v rámci spolupráce s partnery v regionu. (86 % škol)

Škola se podílí i na aktivitách profesních organizací. (66 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Spolupráci se zaměstnavateli a dalšími partnery zajišťuje pověřený pracovník školy. (86 % škol)

Konkrétní pracovník školy pověřený ředitelem se stará o spolupráci se zaměstnavateli. (83 % škol)

Škola si poslední 2 roky pravidelně mapuje potenciální partnery v regionu. (74 % škol)

Škola vyjednává s firmami obsah odborného výcviku a praxí, společně hodnotí žáky a kvalitu. (83 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav spolupráce škol a zaměstnavatelů na gymnáziích

Škola má dvě a více smluv se zaměstnavateli po dobu delší než 2 roky, vyjednává si aktivity v rámci spolupráce s partnery v regionu. (47 % škol)

Škola si poslední 2 roky pravidelně mapuje potenciální partnery v regionu. (47 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Konkrétní pracovník školy pověřený ředitelem se stará o spolupráci se zaměstnavateli. (33 % škol)

V rámci projektů zapojuje škola žáky do praktických aktivit. (27 % škol)

Spolupráci se zaměstnavateli a dalšími partnery zajišťuje pověřený pracovník školy. (27 % škol)

Získané zkušenosti jsou jednotlivé bez celkové strategie spolupráce na další rok. (33 % škol)

Spolupráci se zaměstnavateli a dalšími partnery zajišťuje pověřený pracovník školy. (27 % škol)

Činnosti, které gymnázia v rámci podpory spolupráce škol a zaměstnavatelů realizují

- Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce (80 % škol)
- Kariérové poradenství ve spolupráci se zaměstnavateli (40 % škol)
- Odborný výcvik nebo praxe žáků na pracovištích zaměstnavatelů (27 % škol)
- Nábor žáků ve spolupráci se zaměstnavateli (27 % škol)
- Zpracování strategie spolupráce se zaměstnavateli. (27 % škol)
- Zpracování plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (20 % škol)
- Stáže pro pedagogy na pracovištích a v moderních provozech (20 % škol)

Překážky, na něž gymnázia při realizaci těchto činností narážejí

- V této oblasti nenarážíme na žádné překážky (47 % škol)
- Firmy se nemohou přizpůsobit vzděl. potř. žáků (27 % škol)
- Firmy mají zájem, ale nemohou spolupráci svých podm. zorganizovat (27 % škol)
- Zdravotní prohlídky a pojištění žáků školy před vstupem na prac. zaměst. – finanční náročnost (20 % škol)
- Malá dostupnost firem vhodných pro daný obor a zaměření (20 % škol)
- Nezáměr firem o spolupráci se školami (20 % škol)
- Spolupráce je pro školu příliš finančně nákladná (20 % škol)

Opatření, která by gymnáziím pomohla ke stanoveným cílům

- Analýza stávajících a potenciálních partnerů v regionu, možnosti spolupráce. (53 % škol)
- Příprava strategie spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (47 % škol)
- Přednášky a jiné formy účasti odborníka z praxe ve výuce odborných předmětů či odborného výcviku (40 % škol)
- Stáže žáků v zahraničních firmách (podpora výuky cizích jazyků) (33 % škol)
- Příprava plánů spolupráce se zaměstnavateli a dalšími partnery (33 % škol)
- Metodické materiály na podporu výuky odborných předmětů a odborného výcviku (27 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory spolupráce škol a zaměstnavatelů stanovila gymnázia

Škola má dvě a více smluv se zaměstnavateli po dobu delší než 2 roky, vyjednává aktivity v rámci spolupráce s partnery v regionu. (53 % škol)

Konkrétní pracovník školy pověřený ředitelem se stará o spolupráci se zaměstnavateli. (47 % škol)

úroveň 1

úroveň 2

úroveň 3

úroveň 4

Škola si poslední 2 roky pravidelně mapuje potenciální partnery v regionu. (53 % škol)

Škola má zpracovanou strategii spolupráce se zaměstnavateli. (47 % škol)

Spolupráci se zaměstnavateli a dalšími partnery zajišťuje pověřený pracovník školy. (40 % škol)

Zaměstnavatelé podporují účast žáků školy v odborných soutěžích. (40 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

7 Inkluzivní vzdělávání v Plzeňském kraji

Inkluzivní vzdělávání, označované také pojmem společné vzdělávání, vychází z požadavku přizpůsobení edukačního prostředí žákům. V takovém prostředí lze pracovat s heterogenní skupinou žáků a akceptovat tak různorodost pohlaví, etnicity, kultury, jazyka, sociálního prostředí, popř. věku; lze také pracovat s různou úrovní předpokladů, včetně žáků se speciálními vzdělávacími potřebami či mimořádným nadáním. Inkluzivní vzdělávání dává možnost vytvoření „školy pro všechny“.

Zároveň je potřeba chápat, že **pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je zásadní volba vhodného oboru,** který odpovídá jejich osobním možnostem i omezením. Důležité je tedy racionální pochopení reálných hranic inkluze tak, aby byla skutečně přínosem pro všechny, neboť stanovení nereálných studijních cílů nepovede, ani při maximálním využití odpovídajících podpůrných opatření, k jejich naplnění, a v konečném důsledku povede naopak ke ztížení pracovního, a pravděpodobně i společenského uplatnění handicapovaného žáka v budoucnu. Zde je potřeba vyzdvihnout také význam motivace takových žáků ke správnému postoji, kde prioritní není dosažení nějaké formy úlevy, ale spíše využití podpory k rozvoji takového žáka.

Je důležité neopomenout ani význam podpory žáků s nadáním a mimořádným nadáním a vytváření (inkluzivního) prostředí, ve kterém budou mít možnost efektivně své nadání rozvíjet. V této souvislosti je potřeba nepodceňovat význam včasné identifikace, nebo i diagnostiky nadání a význam dostatečné metodické podpory dotčených pedagogů v této oblasti.

V této souvislosti chceme zmínit z důvodu **vymezení nadání** Renzulliho model² (1986), dle kterého mají lidé uznání za své výrazné výkony poměrně dobře definovatelnou sadu tří vzájemně se prolínajících shluků:

- nadprůměrná schopnost,
- angažovanost v úkolu,
- tvořivost.

Je důležité upozornit, že žádná z těchto komponent samostatně nadání netvoří. Jedná se totiž o interakci mezi zmíněnými třemi shluky.

Vývoj v této oblasti intervence se dá v podstatě popsat jako **posun od integrace k inkluzi**. Proto je důležité také vzájemné vymezení pojmů inkluze versus integrace. Dle Tomáše Houšky³ na rozdíl od integrace, kdy se pomůže jednotlivci v začlenění do třídy a přizpůsobení se třídě, znamená inkluze vytvoření diferencovaných podmínek různým žákům tak, že všichni – ač se svými schopnostmi mohou lišit – získají prostředí, které je optimálně rozvíjí, a přitom mohou pracovat ve společné, výkonově heterogenní sociální skupině.

Definice oblasti této intervence je dána naplněním těchto základních znaků inkluzivního vzdělávání:

- ke vzdělávání mají přístup všichni bez rozdílu,
- vzdělávání je snadno a bezpečně fyzicky přístupné,
- vzdělávání si mohou dovolit všichni, je ekonomicky dostupné,
- vzdělávání je poskytováno v odpovídající kvalitě, reaguje na potřeby měnící se společnosti, včetně odborného náhledu na potřeby zdravotně postižených i komunit z odlišného kulturního a sociálního prostředí.

Základním a logickým východiskem je především školský zákon č. 561/2004 Sb., v platném znění, respektive vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (č.27/2016 Sb. v aktuálním znění). Těmito právními normami je zaváděn systém pěti stupňů podpůrných opatření pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Příslušná vyhláška popisuje podpůrná opatření prvního stupně jako opatření, která představují minimální úpravu metod, organizace a hodnocení vzdělávání a jsou poskytována žákovi, u kterého se projevuje potřeba úprav ve vzdělávání nebo školských službách a zapojení v kolektivu. Podpůrná opatření prvního stupně nemají normovanou finanční náročnost a jsou financována v režii školy. Podpůrná opatření druhého až pátého stupně se poskytují na základě doporučení školského poradenského zařízení a s informovaným souhlasem

² www.nadanedeti.cz/pro-odborniky-modely-nadani

³ HOUSKA, T. Inkluzivní škola, Osmileté gymnázium Buďanka o.p.s. Praha: Česká pedagogická komora, 2007.

zletilého žáka nebo zákonného zástupce žáka. Financování těchto stupňů nárokuje škola ze státního rozpočtu.

Hlavní zjištění

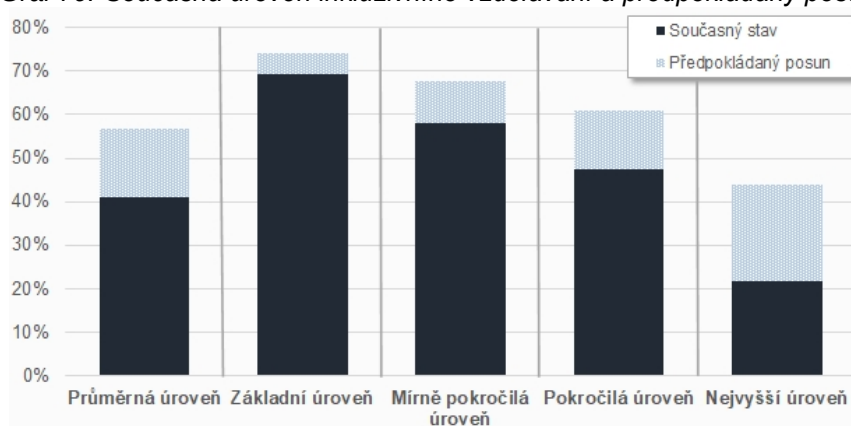
- V rámci podpory inkluzivního vzdělávání školy v Plzeňském kraji vykonávají největší množství aktivit v základní úrovni. Inkluzivní vzdělávání tedy rozvíjí pouze v podobě dílčích aktivit, jako je přijímání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Ve větší míře jsou školami rozvíjeny také aktivity patřící do mírně pokročilé úrovně, ve které má škola již zpracovanou strategii pedagogické podpory inkluzivního vzdělávání, a pokročilé úrovně. V té má škola zpracované komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání. V nejnižší míře školy realizují aktivity spadající do nejvyšší úrovně, ve které je komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání dále rozšiřováno. Školy plánují rozvoj činností ve všech úrovních, ale zejména v nejvyšší a pokročilé úrovni, čímž deklarují zájem o komplexnější pojetí inkluzivního vzdělávání na škole. Oproti roku 2015/2016 školy vykazují častěji činnosti spadající do všech úrovní.
- V rámci oblasti podpory inkluzivního vzdělávání střední školy a vyšší odborné školy v nejvyšší míře evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení a při ukončování studia, spolupracují se školskými poradenskými zařízeními (ŠPZ), která mají jejich žáky v péči, a jejich vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků. V naprosté většině škol vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků. Více než čtyři pětiny škol potom zpracovávají a průběžně vyhodnocují individuální vzdělávací nebo výchovné plány. Oproti roku 2015/2016 vzrostl zejména podíl škol, které se zaměřují na metodické vedení vyučujících školským poradenským zařízením (ŠPZ), aby podporovali naplňování speciálních vzdělávacích potřeb žáků, a které zajišťují a využívají asistenta pedagoga. Více škol také zahrnuje témata inkluzivního vzdělávání do plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků školy a zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia.
- V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj podpory inkluzivního vzdělávání na středních a vyšších odborných školách v Plzeňském kraji, se školy nejčastěji potýkají s nedostatkem finančních prostředků pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole. Alespoň dvě pětiny škol naráží na nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání a příliš velký počet žáků se SVP v jedné třídě. Přibližně třetinu škol trápí, že na škole nepůsobí ŠPP v rozšířené podobě, anebo nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělání.
- Opatření, která by školám nejvíce pomohla v realizaci podpory inkluzivního vzdělávání, jsou vytvoření odpovídajících finančních a personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Přibližně polovina škol potřebuje zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole a další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce. Více než dvě pětiny škol by také ocenily zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání, zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání či vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky.
- V rámci podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků se v Plzeňském kraji na školách v první řadě pedagogičtí pracovníci vzájemně komunikují o formě podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků. Na více než polovině škol se žáci účastní soutěží pro nadané a mimořádně nadané žáky. Dvě pětiny škol nabízí mimoškolní a volnočasové aktivity pro nadané žáky a necelé dvě pětiny škol při péči o nadané žáky spolupracují se zákonnými zástupci a při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků využívají různé formy práce.

7.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu inkluzivního vzdělávání na školách v Plzeňském kraji, jsou v nejvyšší míře rozvíjeny aktivity patřící do základní úrovně (69 %). V této úrovni je inkluzivní vzdělávání rozvíjeno pouze v podobě dílčích aktivit. Ve vysoké míře jsou rozvíjeny také aktivity z mírně pokročilé úrovně (58 %), v té má škola v rámci inkluzivního vzdělávání zpracovanou strategii a plán pedagogické podpory. Ve vyšší míře jsou rozvíjeny také aktivity z pokročilé úrovně (47 %), ve které má škola již zpracované komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání. V nejnižší míře školy realizují aktivity spadající do nejvyšší úrovně (22 %), v rámci které je komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání dále rozšiřováno.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti podpory inkluzivního vzdělávání, školy plánují rozvoj činností zejména v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 22 p. b.), čímž deklarují zájem o systematický rozvoj sledované oblasti. Výrazný posun lze očekávat také v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 14 p. b.). Méně výrazný je plánovaný posun v případě mírně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 10 p. b.) či základní (předpokládaný posun o 5 p. b.) úrovně.

Graf 70: Současná úroveň inkluzivního vzdělávání a předpokládaný posun

Základní úroveň – inkluzivní vzdělávání je rozvíjeno pouze v podobě dílčích aktivit (škola přijímá žáky se spec. vzdělávacími potřebami, vyučující se jim věnují podle svých možností ve vazbě na platnou legislativu, vedení umožňuje pedagog. sboru vzdělávání s problematikou inkluzivního vzdělávání, na škole působí poradenské pracoviště).

Mírně pokročilá úroveň – škola má v rámci inkluzivního vzdělávání zpracovanou strategii a plán pedagogické podpory (práce s integrovanými žáky, vytváření vhodných podmínek pro integraci, součástí plánu vzdělávání pedagog.

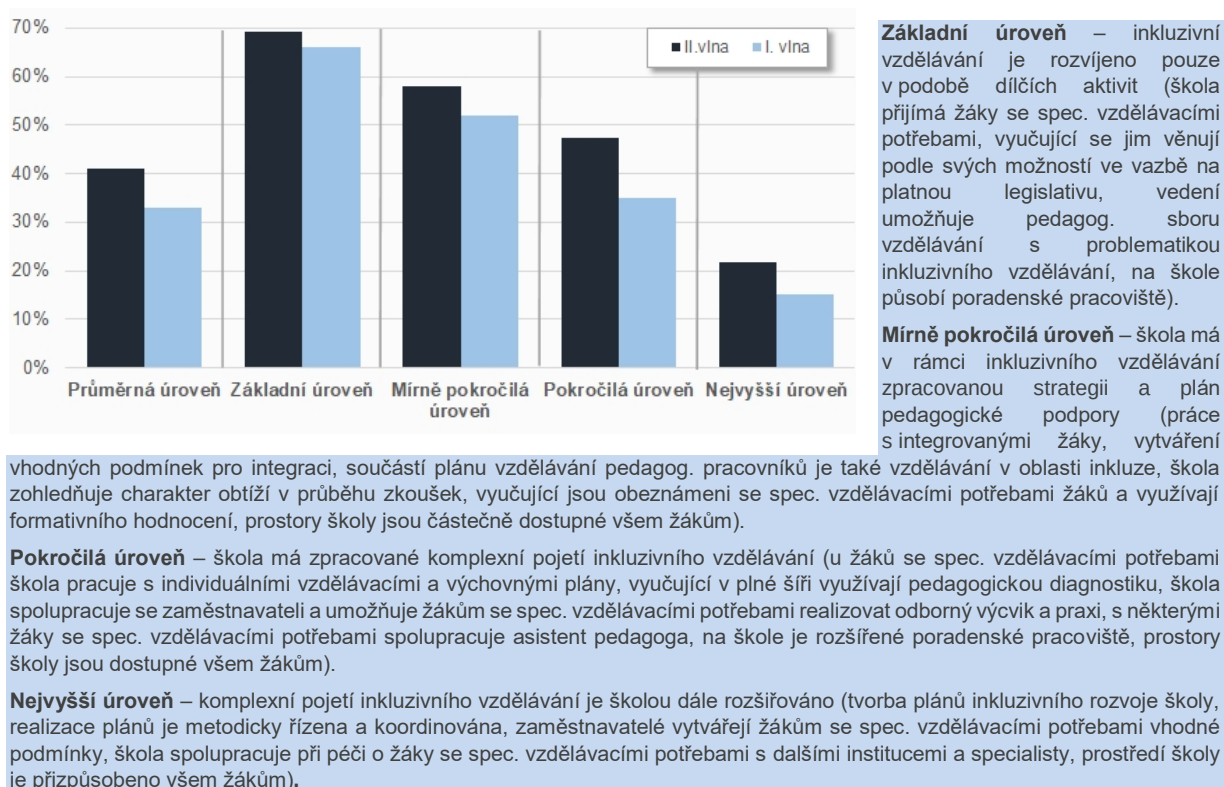
pracovníků je také vzdělávání v oblasti inkluze, škola zohledňuje charakter obtíží v průběhu zkoušek, vyučující jsou obeznámeni se spec. vzdělávacími potřebami žáků a využívají formativního hodnocení, prostory školy jsou částečně dostupné všem žákům).

Pokročilá úroveň – škola má zpracované komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání (u žáků se spec. vzdělávacími potřebami škola pracuje s individuálními vzdělávacími a výchovnými plány, vyučující v plné šíři využívají pedagogickou diagnostiku, škola spolupracuje se zaměstnavateli a umožňuje žákům se spec. vzdělávacími potřebami realizovat odborný výcvik a praxi, s některými žáky se spec. vzdělávacími potřebami spolupracuje asistent pedagoga, na škole je rozšířené poradenské pracoviště, prostory školy jsou dostupné všem žákům).

Nejvyšší úroveň – komplexní pojetí inkluzivního vzdělávání je školou dále rozšiřováno (tvorba plánů inkluzivního rozvoje školy, realizace plánů je metodicky řízena a koordinována, zaměstnavatelé vytvářejí žákům se spec. vzdělávacími potřebami vhodné podmínky, škola spolupracuje při péči o žáky se spec. vzdělávacími potřebami s dalšími institucemi a specialisty, prostředí školy je přizpůsobeno všem žákům).

Oproti roku 2015/2016 školy vykazují častěji činnosti spadající do všech úrovní – v pokročilé úrovni (nárůst o 12 p. p.), nejvyšší úrovni (nárůst o 7 p. b.), mírně pokročilé úrovni (nárůst o 6 p. b.) i základní úrovni (nárůst o 3 p. b.).

Graf 71: Srovnání současné úrovně inkluzivního vzdělávání (I. vlna + II. vlna)

7.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti podpory inkluzivního vzdělávání střední školy a vyšší odborné školy v největší míře evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (96 %), zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení a při ukončování studia (92 %), spolupracují se školskými poradenskými zařízeními (ŠPZ), která mají jejich žáky v péči, a jejich vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků (shodně 91 %).

V naprosté většině škol vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (87 %). Více než čtyři pětiny škol potom zpracovávají a průběžně vyhodnocují individuální vzdělávací nebo výchovné plány (83 %). Celkem 77 % škol podporuje vyučující, aby spolupracovali při naplňování vzdělávacích potřeb žáků, např. společnými poradami. Pro více než tři pětiny škol platí, že vedení vytváří podmínky pro realizaci inkluzivních principů ve vzdělávání na škole, při vyučování zohledňují potřeby žáků s jiným mateřským jazykem (shodně 64 %) a ŠPZ metodicky vede vyučující k tomu, aby podporovali naplňování speciálních vzdělávacích potřeb žáků (62 %). Přesně tři pětiny škol potom spolupracují s dalšími institucemi při péči o žáky se SVP (60 %). Srovnatelný podíl škol upravuje organizaci vyučování v souladu s potřebami žáků (57 %). Přibližně polovina škol má v plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků zahrnuta témata inkluzivního vzdělávání (49 %), provádí diagnostiku žáků, vyhodnocení výsledků a volbu formy výuky (45 %).

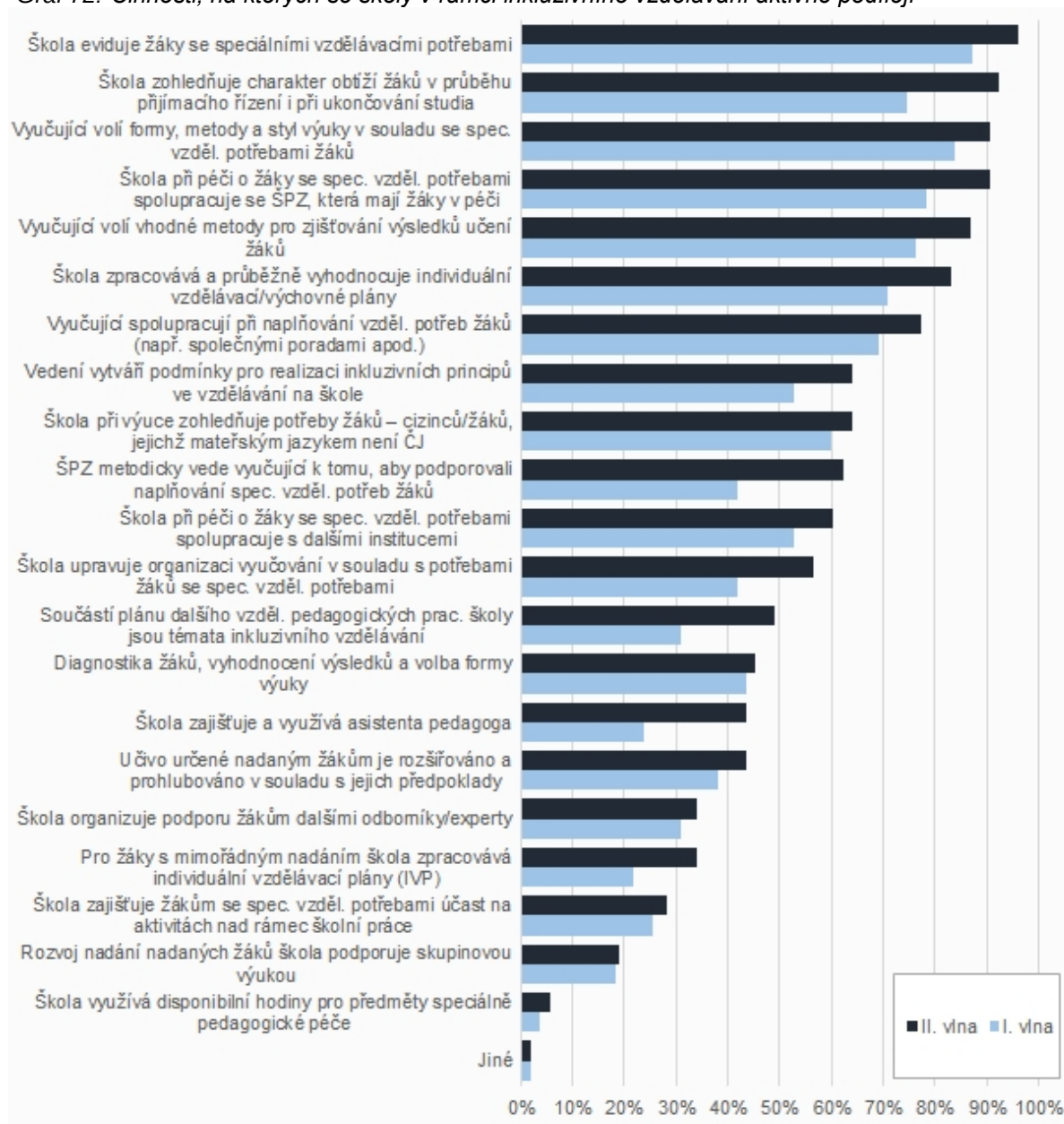
Celkem 43 % škol využívá asistenta pedagoga a učivo určené nadaným žákům dále rozšiřuje a prohlubuje dle žákovských předpokladů. Přibližně třetina škol organizuje podporu žákům dalšími odborníky a zpracovává individuální vzdělávací plány pro žáky s mimořádným nadáním (shodně 34 %).

Menší podíl škol dále například zajišťuje žákům se speciálními vzdělávacími potřebami účast na aktivitách nad rámec školní práce (28 %), podporuje rozvoj nadaných žáků skupinovou výukou (19 %) a využívá disponibilní hodiny pro předměty speciálně pedagogické péče (6 %).

Oproti roku 2015/2016 vzrostl zejména podíl škol, které se zaměřují na metodické vedení vyučujících školským poradenským zařízením (ŠPZ), aby podporovali naplňování speciálních vzdělávacích potřeb žáků, a které zajišťují a využívají asistenta pedagoga (nárůst shodně o 20 p. b.). Více škol zahrnuje témata inkluzivního vzdělávání do plánu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků školy

a zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (nárůst shodně o 18 p. b.). Školy také více upravují organizaci vyučování v souladu s potřebami žáků se speciálními vzdělávacími potřebami (nárůst o 15 p. b.). Vzrostl také podíl škol, které při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracují se ŠPZ, anebo zpracovávají individuální vzdělávací plány (nárůst shodně o 12 p. b.). Také u ostatních aktivit došlo k nárůstu alespoň o 5 p. b. K nejnižšímu nárůstu došlo u rozvoje nadání nadaných žáků škola za pomoci skupinové výuky (nárůst o 1 p. b.).

Graf 72: Činnosti, na kterých se školy v rámci inkluzivního vzdělávání aktivně podílejí

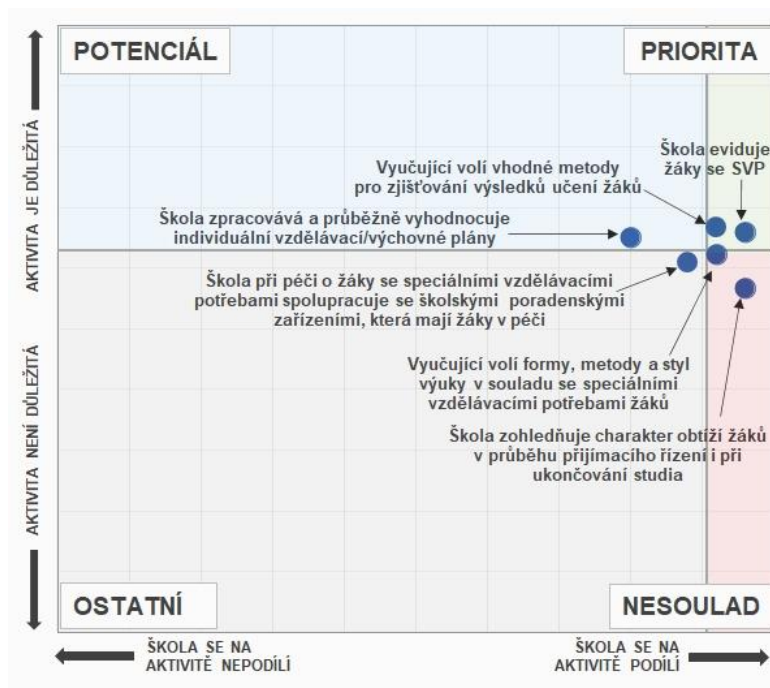

7.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště z výše uvedených aktivit v oblasti inkluzivního vzdělávání v největší míře evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení nebo při ukončování studia (shodně 96 %). V případě naprosté většiny SOU také vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků a vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (shodně 92 %).

Ve značné míře také školy při péči o žáky se SVP spolupracují se školskými poradenskými zařízeními, která mají žáky v péči (88 %), nebo zpracovávají a průběžně vyhodnocují individuální vzdělávací či výchovné plány (80 %).

Graf 73: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritou pro střední odborná učiliště je, aby škola evidovala žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a aby vyučující volili vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků. Tyto aktivity učiliště realizují nejčastěji a přiřazují jim i nejvyšší význam.

Další nejčastěji realizovanými aktivitami jsou volba formy, metody a stylu výuky vyučujícími v souladu se SVP žáků a zohlednění charakteru obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení a ukončování studia. Těmto aktivitám je však přisuzována podprůměrná důležitost. V hodnocení priority je tedy patrný nesoulad.

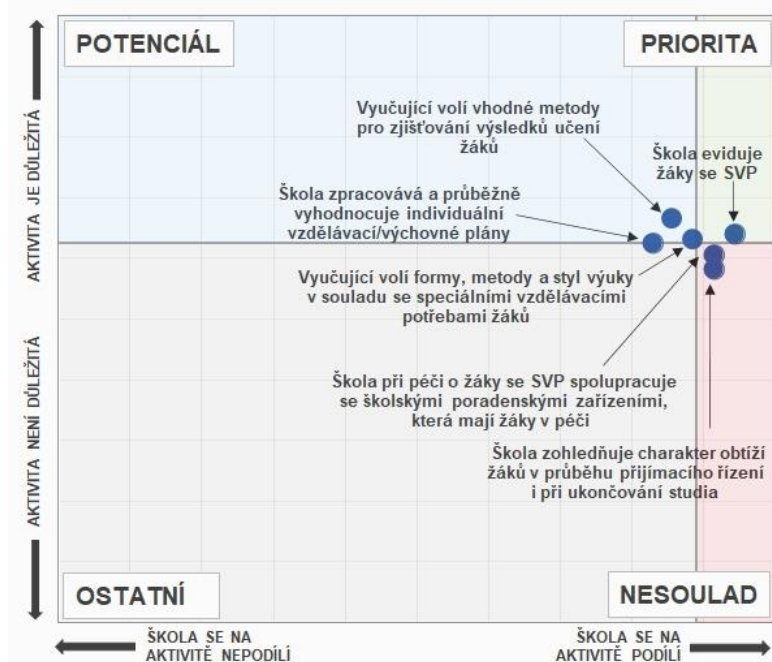
Naopak aktivitou, která má velký význam, ale školy ji realizují méně často, je zpracovávání a průběžné vyhodnocování individuálních vzdělávacích či výchovných plánů. Této aktivitě by se učiliště mohla věnovat více, a představuje tak pro ně potenciál k rozvoji oblasti inkluze.

Střední odborné školy v rámci inkluzivního vzdělávání nejčastěji evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (94 %), pečují o žáky se SVP ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními a zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení a při ukončování studia (shodně 91 %).

Na 89 % škol vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se SVP žáků, na srovnatelném podílu škol vyučující volí také vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (86 %). Značný podíl škol zpracovává a průběžně vyhodnocuje individuální vzdělávací plány (83 %).

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit na podporu inkluzivního vzdělávání představuje prioritu středních odborných škol, aby škola evidovala žáky se SVP.

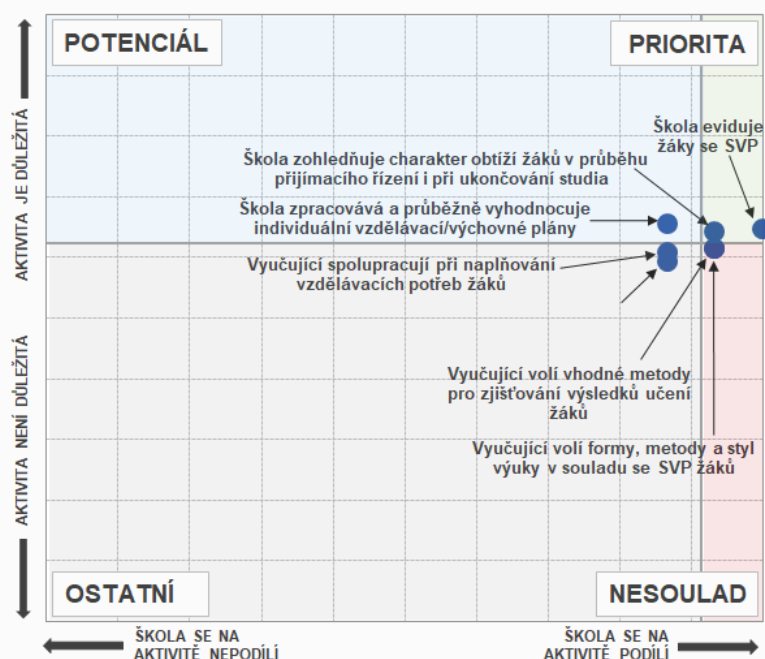
Graf 74: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

oblasti s potenciálem k rozvoji inkluzivního vzdělávání.

Na všech **gymnáziích** v rámci podpory rozvoje inkluzivního vzdělávání evidují žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (100 %). Na naprosté většině gymnázií vyučující volí vhodné formy, metody a styl výuky v souladu se SVP žáků a vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků, a škola také zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení a při ukončování studia (shodně 93 %). Dále jsou gymnázia aktivní ve zpracovávání a průběžném vyhodnocování individuálních vzdělávacích plánů, ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními při péči o žáky se SVP, a vzájemné spolupráci vyučujících při naplňování vzdělávacích potřeb žáků (shodně 87 %).

Graf 75: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

představují pro gymnázia potenciál pro rozvoj oblasti inkluzivního vzdělávání.

Velký podíl škol sice spolupracuje při péči o žáky se SVP se školskými poradenskými zařízeními a zohledňují charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení a při ukončování studia, ale hodnotí význam těchto aktivit podprůměrně. Patří proto do oblasti tzv. nesouladu.

Zcela nejdůležitější je pro školy, že vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků. Tuto aktivitu ale zmiňují méně často, a proto představuje pro školy potenciál v oblasti rozvoje inkluzivního vzdělávání.

Aktivitu, kdy vyučující volí metody, formy a styl výuky v souladu se SVP žáků, hodnotí školy lehce nad průměrem, a také patří ještě do

Prioritou je pro gymnázia evidence žáků se SVP a zohlednění charakteru obtíží žáků při přijímacím řízení a při ukončování studia. Tyto aktivity patří mezi nejčastější a školy jim přisuzují nadprůměrný význam.

Volbu vhodných metod pro zjišťování výsledků učení žáků a vhodných forem, metod a stylu výuky v souladu se SVP žáků realizují gymnázia často, přisuzují jim ale podprůměrnou důležitost, což působí nesoulad.

Oproti tomu méně častou, ale nadprůměrně hodnocenou činností je zpracovávání a průběžné vyhodnocování individuálních vzdělávacích plánů. Tato činnost proto

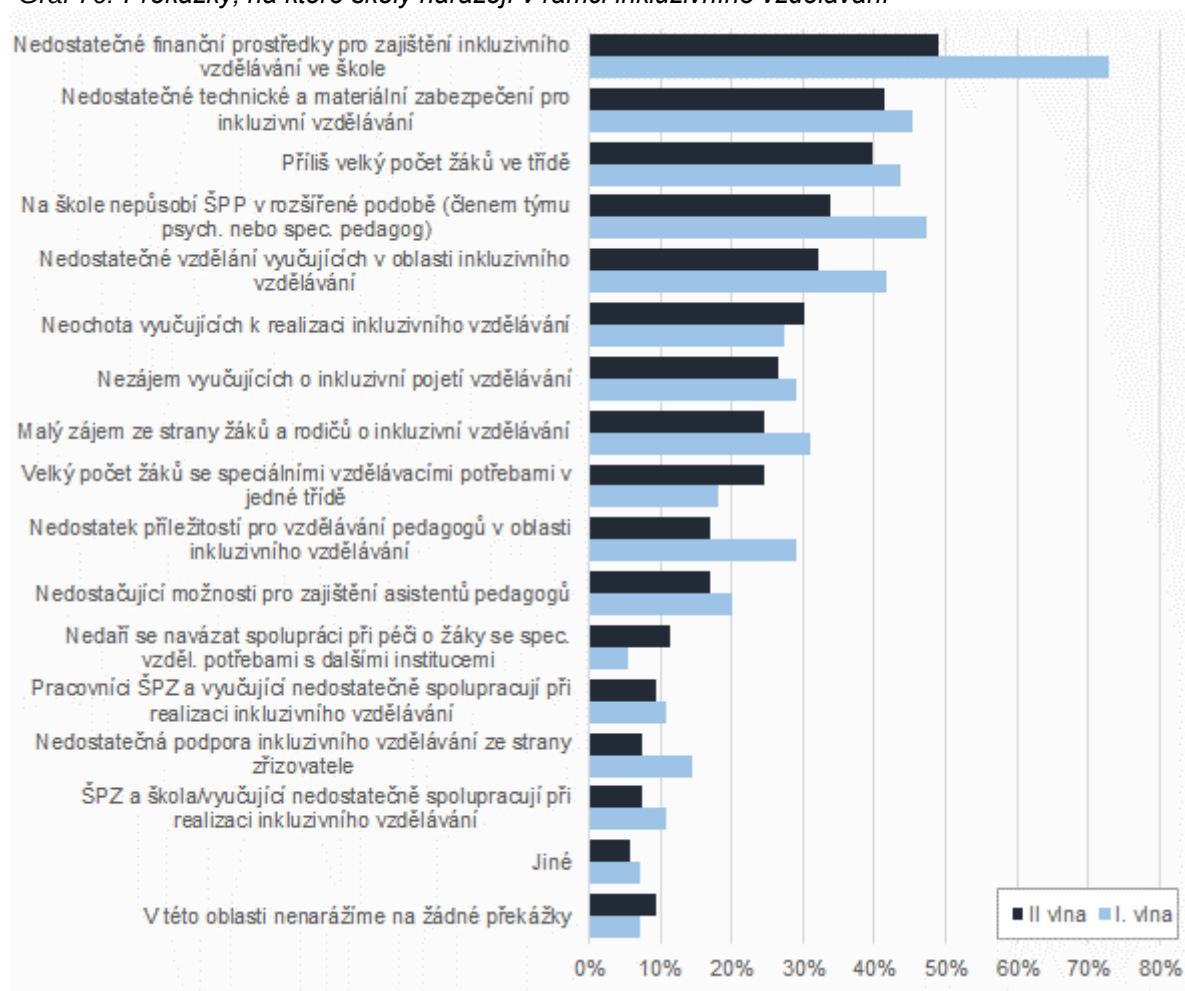
7.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj podpory inkluzivního vzdělávání na středních a vyšších odborných školách v Plzeňském kraji, se školy nejčastěji potýkají s nedostatkem finančních prostředků pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole (49 %). Alespoň dvě pětiny škol naráží na nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání (42 %) a příliš velký počet žáků se SVP v jedné třídě (40 %).

Přibližně třetinu škol trápí, že na škole nepůsobí ŠPP v rozšířené podobě (34 %), anebo nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání (32 %). Pro 30 % škol je překážkou neochota vyučujících k realizaci inkluzivního vzdělávání. Přibližně čtvrtina škol potom naráží na nezáměr vyučujících o inkluzivní pojetí vzdělávání (26 %), malý zájem ze strany žáků a rodičů o inkluzivní vzdělávání a velký počet žáků se SVP v jedné třídě (shodně 25 %).

Menší podíl škol si potom stěžuje na nedostačující možnosti pro zajištění asistentů pedagoga a nedostatek příležitostí pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (shodně 17 %). Téměř desetina škol nenaráží na žádné překážky (9 %).

Graf 76: Překážky, na které školy narážejí v rámci inkluzivního vzdělávání

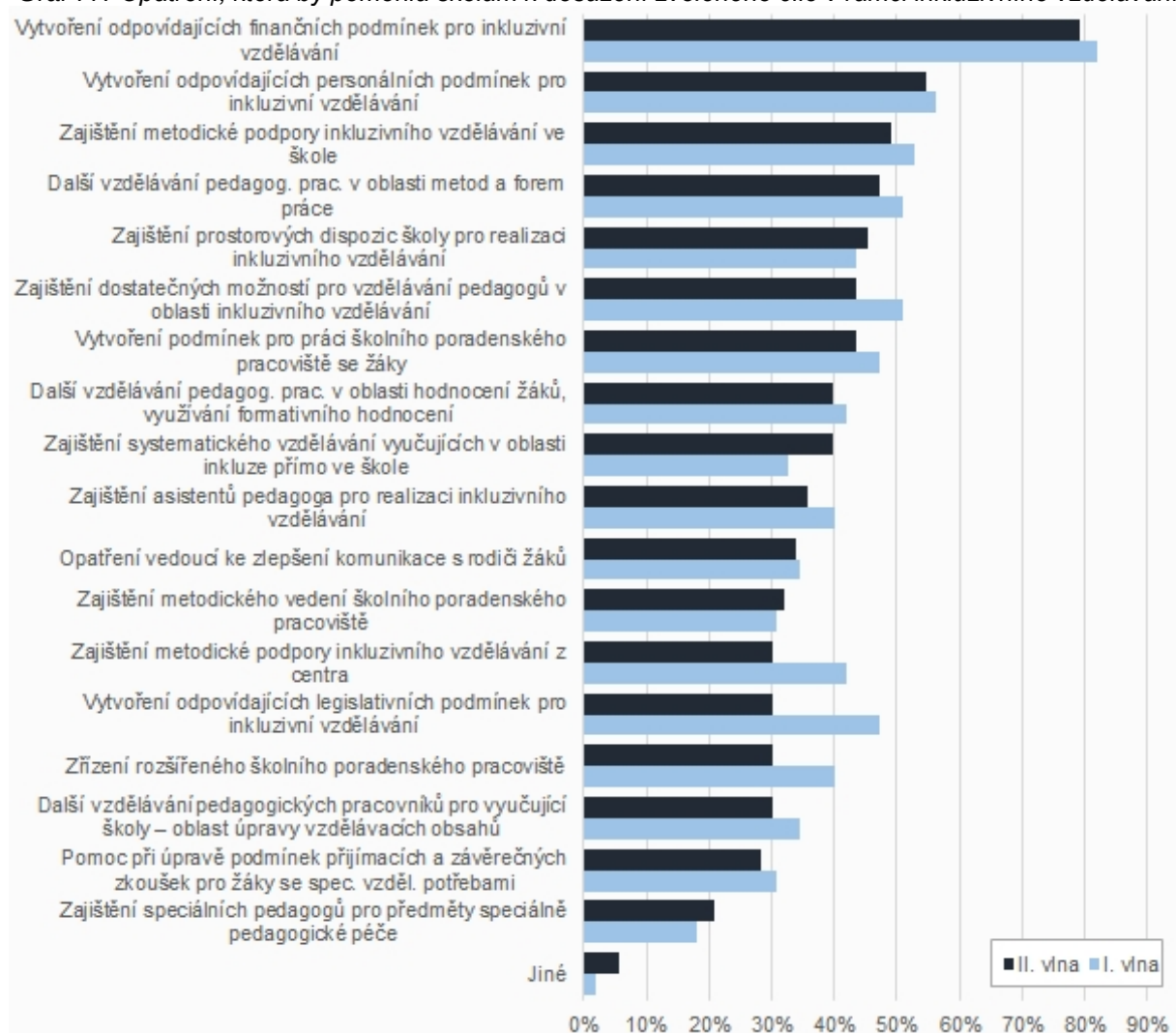
Oproti roku 2015/2016 se školy méně potýkaly s nedostatečnými finančními prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole (pokles o 24 p. b.). Méně často si také stěžovaly na absenci ŠPP na škole v rozšířené podobě, kdy je členem týmu psycholog nebo speciální pedagog (pokles o 13 p. b.) a na nedostatek příležitostí pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (pokles o 12 p. b.). Naopak častěji se mezi překážkami objevoval velký počet žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v jedné třídě a nezdary v navázání spolupráce při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami s dalšími institucemi (nárůst shodně o 6 p. b.).

7.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti podpory inkluzivního vzdělávání by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohlo vytvoření odpovídajících finančních (79 %) a personálních (55 %) podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Přibližně polovina škol potřebuje zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole (49 %) a další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce (47 %). Více než dvě pětiny škol by také ocenily zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání (45 %), zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání či vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky (shodně 43 %).

Dvěma pětinám škol k realizaci inkluzivního vzdělávání chybí další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti hodnocení žáků a využívání formativního hodnocení, a zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole (shodně 40 %). Přibližně třetině škol by pomohlo zajištění asistentů pedagoga (36 %), opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků (34 %) nebo zajištění metodického vedení školního poradenského pracoviště (32 %).

Graf 77: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci inkluzivního vzdělávání

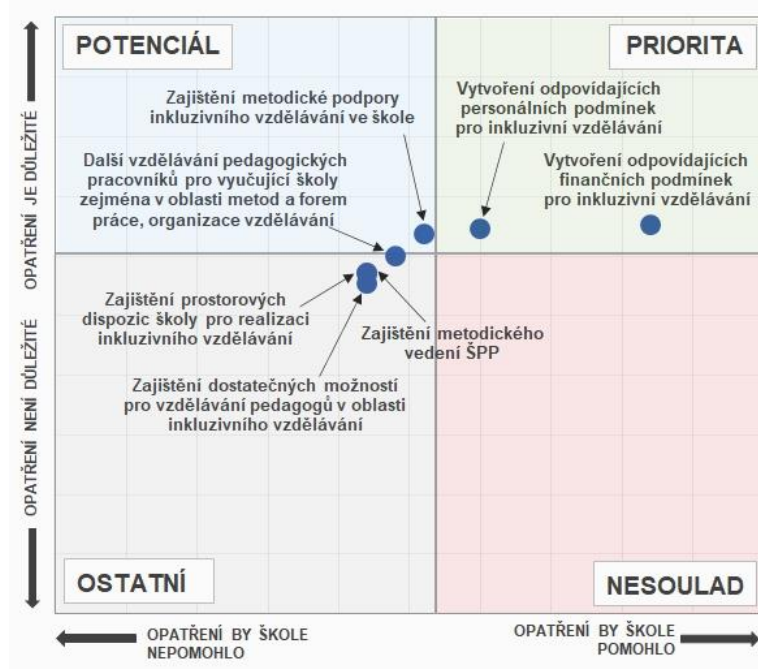

Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole (nárůst o 7 p. b.). Ve většině ostatních opatření školy naopak deklarují nižší potřebu. Zejména v případě vytvoření odpovídajících legislativních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (pokles o 17 p. b.), zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání z centra (pokles o 12 p. b.) a zřízení rozšířeného školního poradenského pracoviště (pokles o 10 p. b.).

7.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji inkluzivního vzdělávání pomohlo vytvoření odpovídajících finančních (84 %) nebo personálních (60 %) podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Přibližně polovina učilišť by ocenila zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole (52 %) a další vzdělávání pedagogických pracovníků zejména v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání (48 %). Celkem 44 % SOU chybí zajištění metodického vedení školního poradenského pracoviště nebo prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání, či zřízení rozšířeného školního poradenského pracoviště.

Graf 78: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Prioritním opatřením je pro střední odborná učiliště vytvoření odpovídajících finančních a personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Tato opatření volil nejvyšší podíl škol a také jim je přikládána nejvyšší důležitost.

Třetím nejčastěji zmiňovaným opatřením je zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole, i toto opatření je nadprůměrně hodnocené. Školy je však zmiňují méně často, a proto představuje potenciál pro rozvoj oblasti inkluzivního vzdělávání.

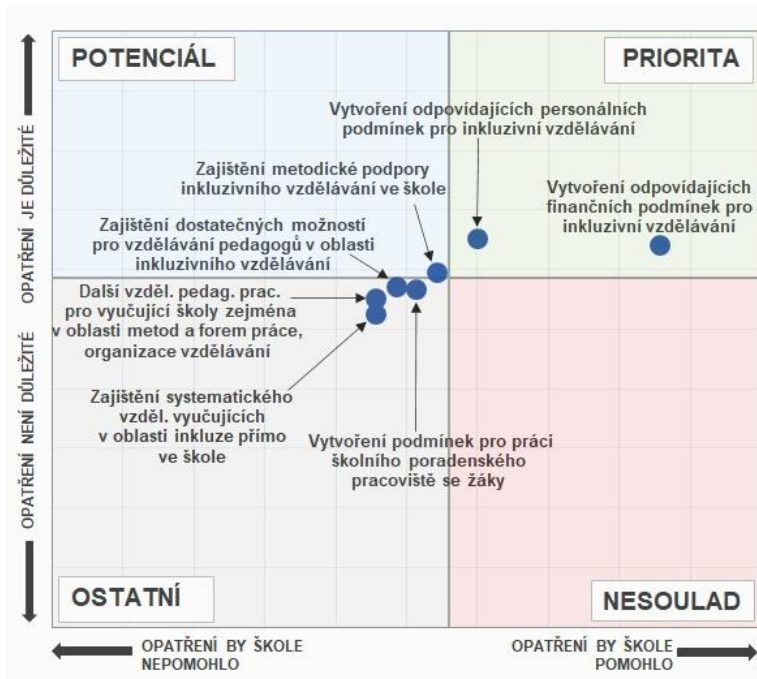
Další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující v oblasti metod a forem práce je pro školy průměrně důležité.

Střední odborné školy podobně jako učiliště v největší míře uváděly potřebu vytvoření odpovídajících finančních (86 %) a personálních podmínek (60 %) pro inkluzivní vzdělávání. Více než polovina škol by také ocenila zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole (54 %) a vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky (51 %).

Téměř polovina SOŠ by také potřebovala zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (49 %), další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce, a organizace vzdělávání a zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole (shodně 46 %).

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření podpory inkluzivního vzdělávání představuje největší prioritu SOŠ vytvoření odpovídajících finančních a personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání. Tato opatření školy uváděly nejčastěji a přikládaly jim i nejvyšší důležitost.

Graf 79: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

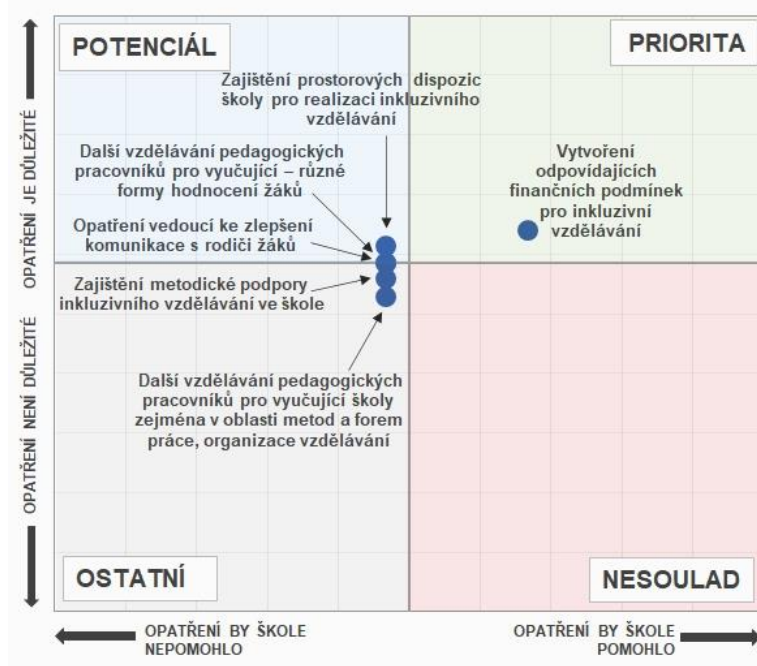
Za opatření s potenciálem v rozvoji inkluzivního vzdělávání lze považovat zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole. Jedná se o opatření, která školy zmiňují méně často, ale přisuzují mu nadprůměrnou důležitost.

Ostatní opatření zmiňovaly střední odborné školy méně často a také je z hlediska významu hodnotily podprůměrně.

Žádné z opatření svým hodnocením školy nezařadily do oblasti tzv. nesouladu.

Gymnázia by nejvíce ocenila vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (67 %). Celkem 47 % gymnázií by pomohlo zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole, další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání nebo v oblasti forem hodnocení žáků, zajištění prostorových dispozic školy pro realizaci inkluzivního vzdělávání či opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků. Dvě pětiny gymnázií potřebují vytvoření odpovídajících legislativních podmínek pro inkluzivní vzdělávání, asistenty pedagoga pro realizaci inkluzivního vzdělávání a vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky (shodně 40 %).

Graf 80: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření podpory inkluzivního vzdělávání představuje jednoznačnou prioritu gymnázií vytvoření odpovídajících finančních podmínek. Toto opatření je zmiňováno nejčastěji a zároveň mu je přisuzována vysoká důležitost.

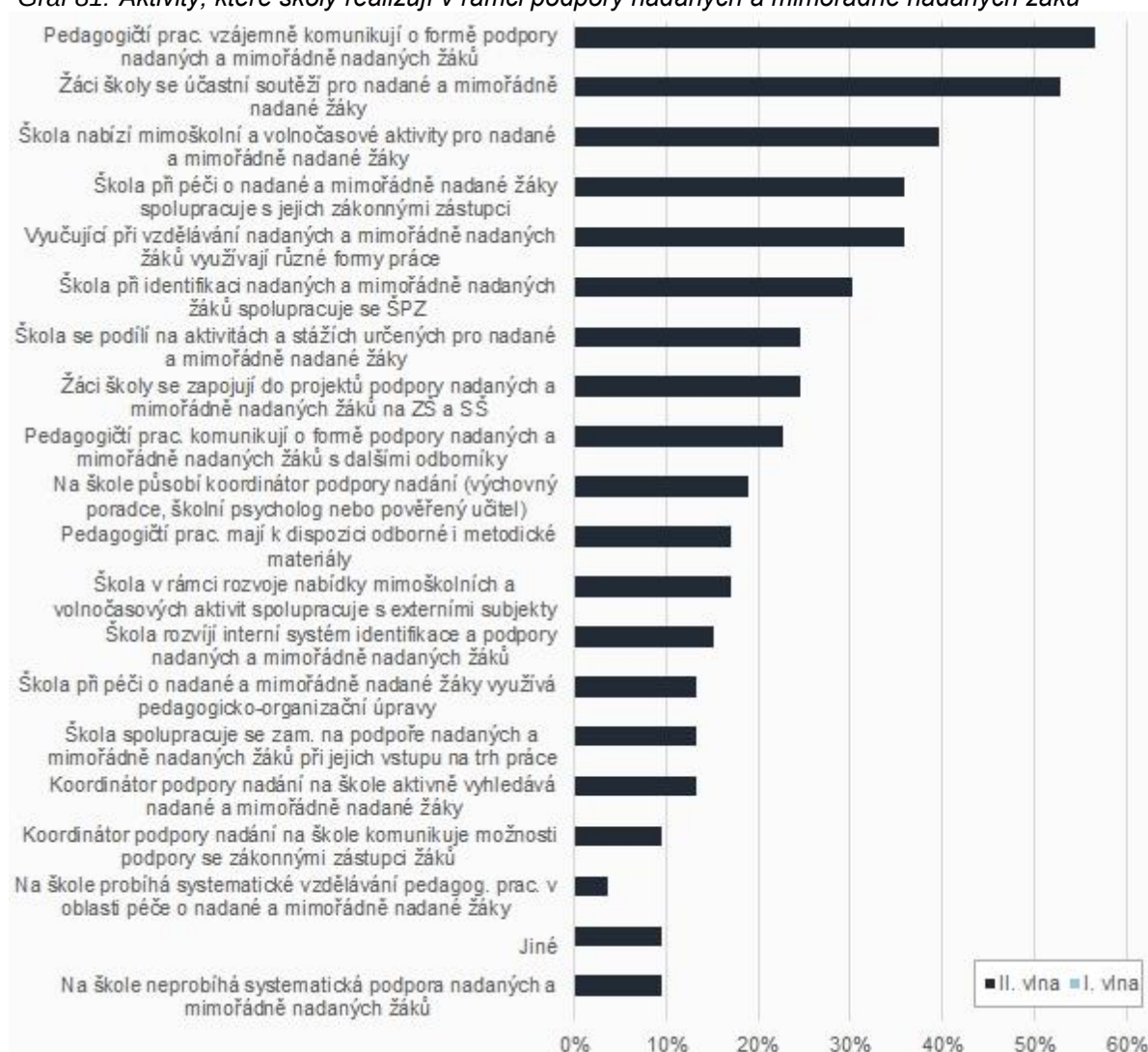
Další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti formativního hodnocení, opatření vedoucí ke zlepšení komunikace s rodiči žáků a zajištění prostorových dispozic zmiňují gymnázia méně často, ale přisuzují jim průměrnou či nadprůměrnou důležitost. Mohou proto představovat pro gymnázia potenciál pro rozvoj sledované oblasti.

7.5 Aktivita, které školy realizují v rámci podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků

V rámci podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků v Plzeňském kraji v první řadě pedagogičtí pracovníci vzájemně komunikují o formě podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků (57 %). Na více než polovině škol se žáci účastní soutěží pro nadané a mimořádně nadané žáky (53 %). Dvě pětiny škol nabízí mimoškolní a volnočasové aktivity pro nadané žáky (40 %). Celkem 36 % škol při péči o nadané žáky spolupracuje se zákonnými zástupci a při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků využívají různé formy práce. Téměř třetina škol při identifikaci nadaných a mimořádně nadaných žáků spolupracuje se ŠPZ (30 %).

Přibližně čtvrtina škol se podílí na aktivitách a stážích určených pro nadané a mimořádně nadané žáky a zapojuje žáky do projektů podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků na ZŠ a SŠ (shodně 25 %), a jejich pedagogičtí pracovníci komunikují o formě podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků s dalšími odborníky (23 %).

Graf 81: Aktivita, které školy realizují v rámci podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků

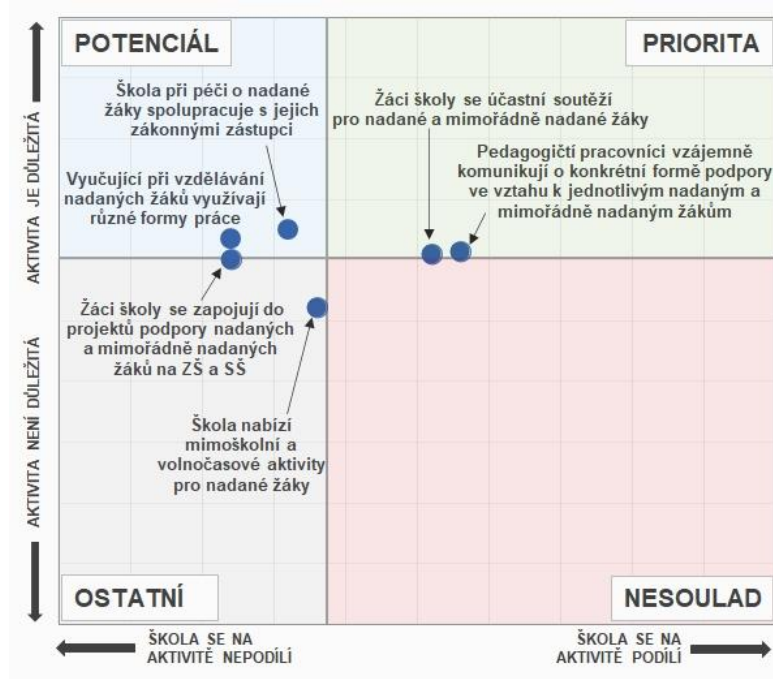

Pozn. Data z první vlny šetření nejsou k dispozici.

7.5.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště v rámci podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků nejčastěji podporují vzájemnou komunikaci pedagogických pracovníků o konkrétní formě podpory ve vztahu k jednotlivým nadaným a mimořádně nadaným žákům (56 %). Na více než polovině SOU se žáci školy účastní soutěží pro nadané a mimořádně nadané žáky (52 %). Přibližně třetina škol nabízí mimoškolní a volnočasové aktivity pro nadané a mimořádně nadané žáky (36 %) a při péči o nadané a mimořádně nadané žáky spolupracuje s jejich zákonnými zástupci (32 %).

Graf 82: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků je pro učiliště prioritou, aby spolu pedagogičtí pracovníci komunikovali o formě podpory ve vztahu k jednotlivým nadaným žákům a aby se žáci účastnili soutěží pro nadané a mimořádně nadané žáky. Tyto aktivity školy zmiňují nejčastěji a zároveň je považují za nadprůměrně důležité.

Méně často zmiňovaly školy tyto aktivity: spolupráci školy a zákonných zástupců nadaných žáků a využívání různých forem práce vyučujících při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků. Tyto aktivity jsou však školami hodnoceny jako nadprůměrně důležité, a představují tak potenciál pro rozvoj

sledované oblasti.

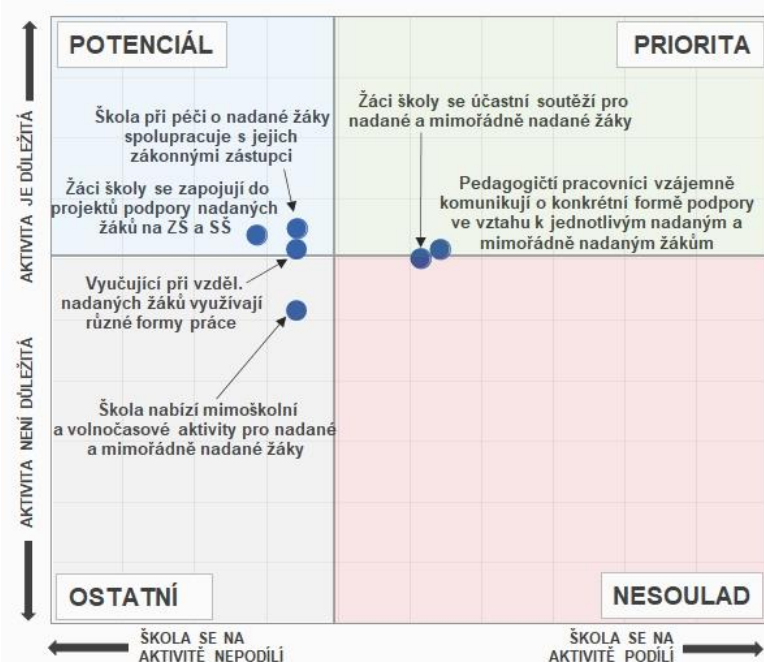
Lehce podprůměrně školy hodnotí zapojení do projektů podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků na SŠ a ZŠ.

Střední odborné školy v rámci podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků nejčastěji podporují, aby jejich pedagogičtí pracovníci škol vzájemně komunikovali o konkrétní formě podpory ve vztahu k jednotlivým nadaným a mimořádně nadaným žákům (54 %) a aby se tyto žáci účastnili soutěží pro nadané a mimořádně nadané žáky (51 %).

Přibližně třetina SOŠ spolupracuje se zákonnými zástupci nadaných žáků, nabízí mimoškolní a volnočasové aktivity pro nadané a mimořádně nadané žáky, vyučující při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků využívají různé formy práce, jako např. mentoring, zadávání specifických úkolů, individuální úkoly apod. (shodně 34 %). Na celkem 29 % SOŠ se žáci zapojují do projektů podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků.

Hlavní prioritou pro rozvoj podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků jsou pro střední odborné školy pedagogičtí pracovníci, kteří vzájemně komunikují o konkrétní formě podpory ve vztahu k jednotlivým nadaným žákům.

Graf 83: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

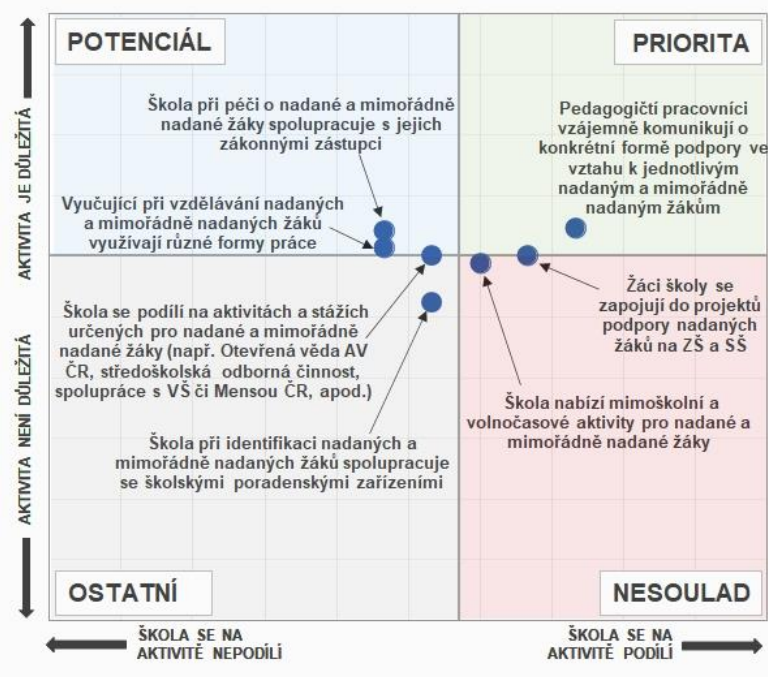

Další častou aktivitou je účast žáků školy na soutěžích pro nadané a mimořádně nadané žáky. Tuto aktivitu ale střední odborné školy hodnotily jako podprůměrně důležitou, a představuje pro ně tak tzv. nesoulad.

Naopak aktivitami, které pro střední odborné školy představují potenciál k rozvoji sledované oblasti, jsou péče o nadané a mimořádně nadané žáky ve spolupráci s jejich zákonnými zástupci, využívání různých forem práce vyučujícími, a zapojení žáků do projektů podpory nadaných žáků na SŠ a ZŠ. Na těchto činnostech se školy podílejí méně často, ale považují je ve srovnání s jinými za nadprůměrně důležité.

Gymnázia v rámci podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků podporují nejčastěji, aby pedagogičtí pracovníci vzájemně komunikovali o konkrétní formě podpory ve vztahu k jednotlivým nadaným a mimořádně nadaným žákům (73 %). Více než dvě třetiny gymnázií žáky školy zapojují do projektů podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků na ZŠ a SŠ (67 %). Tři pětiny škol nabízí mimoškolní a volnočasové aktivity pro nadané a mimořádně nadané žáky (60 %). Více než polovina škol při identifikaci nadaných a mimořádně nadaných žáků spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními nebo se podílí na aktivitách a stážích určených pro nadané a mimořádně nadané žáky, jako jsou např. Otevřená věda AV ČR, středoškolská odborná činnost, spolupráce s VŠ či Mensou ČR, apod. (shodně 53 %).

Graf 84: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Celkem 47 % gymnázií při péči o nadané a mimořádně nadané žáky spolupracuje s jejich zákonnými zástupci a vyučující při vzdělávání nadaných a mimořádně nadaných žáků využívají různé formy práce (mentoring, zadávání specifických úkolů, individuální úkoly, apod.).

Prioritou v oblasti podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků je pro gymnázia vzájemná komunikace pedagog. pracovníků o konkrétní formě podpory ve vztahu k jednotlivým nadaným a mimořádně nadaným žákům.

V nesouladu s četností, jakou se těmto aktivitám gymnázia věnují, je hodnoceno zapojení do projektů určených pro nadané a mimo-

řádně nadané žáky na ZŠ a SŠ a nabídka mimoškolních a volnočasových aktivit pro tyto žáky. Tyto aktivity gymnázia hodnotila z hlediska důležitosti pod průměrem, ačkoliv se jim věnují relativně často.

Potenciál pro rozvoj podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků představuje spolupráce s jejich zákonnými zástupci a využívání různých forem práce při vzdělávání těchto žáků.

7.6 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „inkluzivního vzdělávání“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

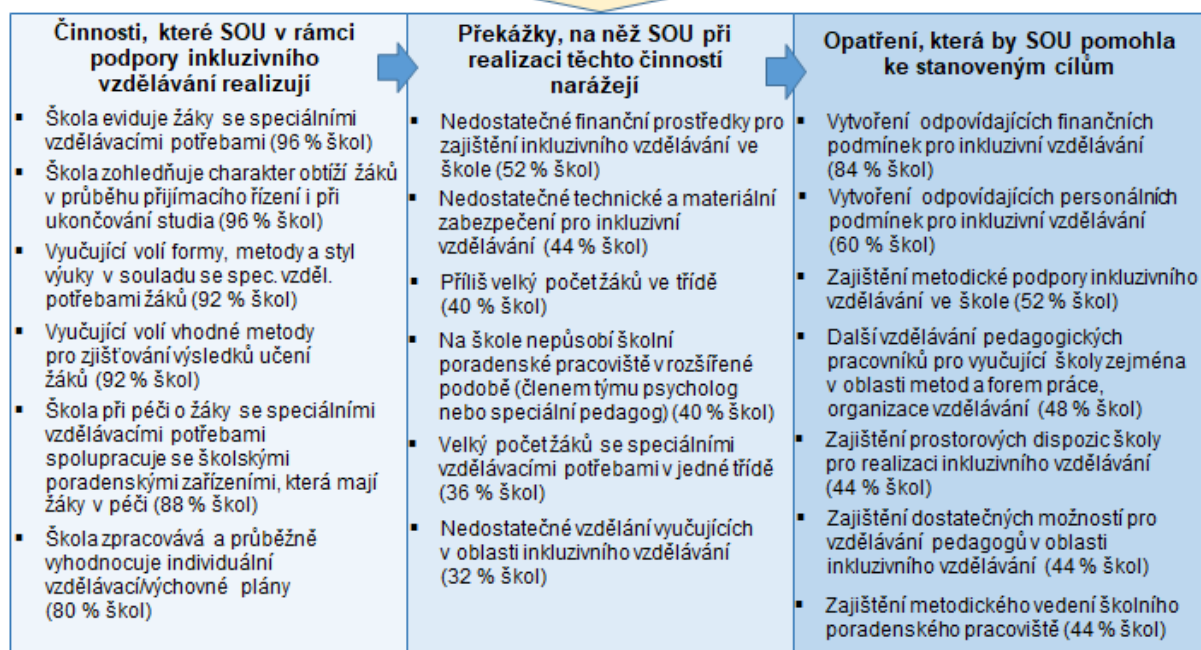
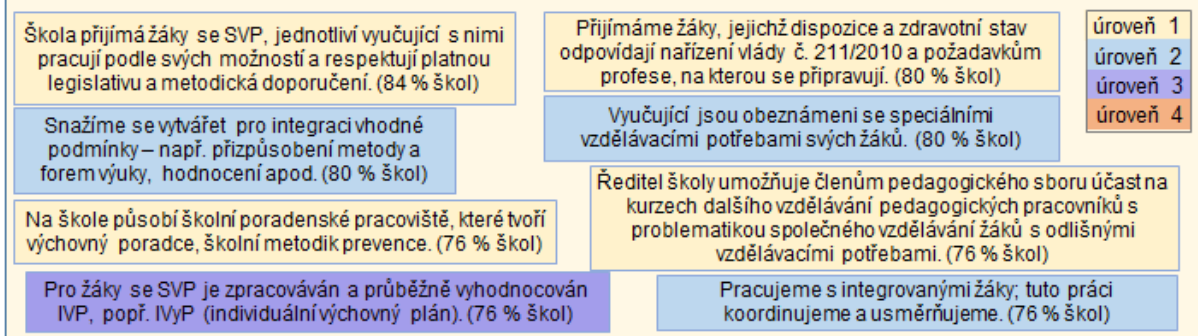
Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *inkluzivního vzdělávání* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *inkluzivního vzdělávání*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

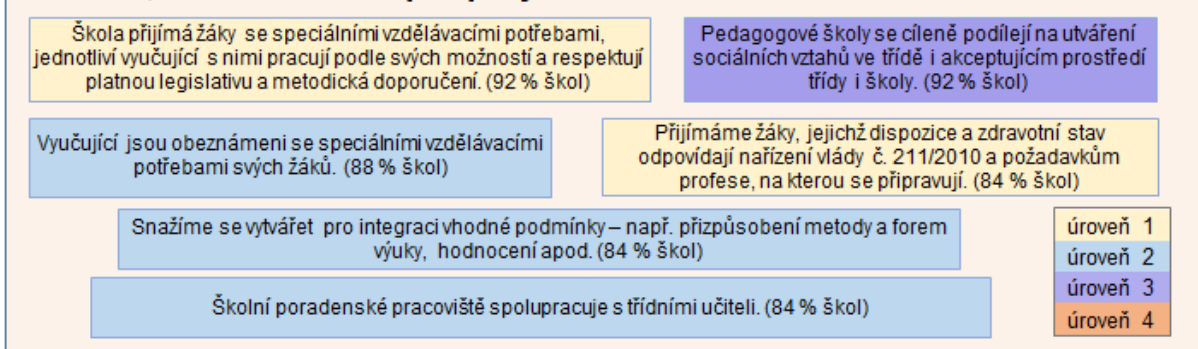
V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *inkluzivního vzdělávání*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory inkluzivního vzdělávání na SOU

Cíle, které si v rámci podpory inkluzivního vzdělávání stanovila SOU

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory inkluzivního vzdělávání na SOŠ

Vyučující jsou obeznámeni se speciálními vzdělávacími potřebami svých žáků. (83 % škol)	Snažíme se vytvářet pro integraci vhodné podmínky – např. přizpůsobení metody a forem výuky, hodnocení apod. (80 % škol)
Škola spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními (ŠPZ), které mají v péči její žáky. (80 % škol)	Škola přijímá žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, jednotliví vyučující s nimi pracují podle svých možností a respektují platnou legislativu a metodická doporučení. (77 % škol)
Ředitel školy umožňuje členům pedagogického sboru účast na kurzech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků s problematikou společného vzdělávání žáků s odlišnými vzdělávacími potřebami. (77 % škol)	
Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je zpracováván a průběžně vyhodnocován IVP, popř. IVyP (individuální výchovný plán). (77 % škol)	Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu zkoušek, přijímacího řízení i při ukončování studia. (77 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Činnosti, které SOŠ v rámci podpory inkluzivního vzdělávání realizují	Překážky, na něž SOŠ při realizaci těchto činností narážejí	Opatření, která by SOŠ pomohla ke stanoveným cílům
- Škola eviduje žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (94 % škol) - Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu přijímacího řízení i při ukončování studia (91 % škol) - Škola při péči o žáky se speciálními vzdělávacími potřebami spolupracuje se školskými poradenskými zařízeními, která mají žáky v péči (91 % škol) - Vyučující volí formy, metody a styl výuky v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami žáků (89 % škol) - Vyučující volí vhodné metody pro zjišťování výsledků učení žáků (86 % škol) - Škola zpracovává a průběžně vyhodnocuje individuální vzdělávací/výchovné plány (83 % škol)	- Nedostatečné finanční prostředky pro zajištění inkluzivního vzdělávání ve škole (57 % škol) - Nedostatečné technické a materiální zabezpečení pro inkluzivní vzdělávání (40 % škol) - Příliš velký počet žáků ve třídě (37 % škol) - Na škole nepůsobí školní poradenské pracoviště v rozšířené podobě (členem týmu psycholog nebo speciální pedagog) (37 % škol) - Nedostatečné vzdělání vyučujících v oblasti inkluzivního vzdělávání (37 % škol) - Neochota vyučujících k realizaci inkluzivního vzdělávání (31 % škol)	- Vytvoření odpovídajících finančních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (86 % škol) - Vytvoření odpovídajících personálních podmínek pro inkluzivní vzdělávání (60 % škol) - Zajištění metodické podpory inkluzivního vzdělávání ve škole (54 % škol) - Vytvoření podmínek pro práci školního poradenského pracoviště se žáky (51 % škol) - Zajištění dostatečných možností pro vzdělávání pedagogů v oblasti inkluzivního vzdělávání (49 % škol) - Další vzdělávání pedagogických pracovníků pro vyučující školy zejména v oblasti metod a forem práce, organizace vzdělávání (46 % škol) - Zajištění systematického vzdělávání vyučujících v oblasti inkluze přímo ve škole (46 % škol)

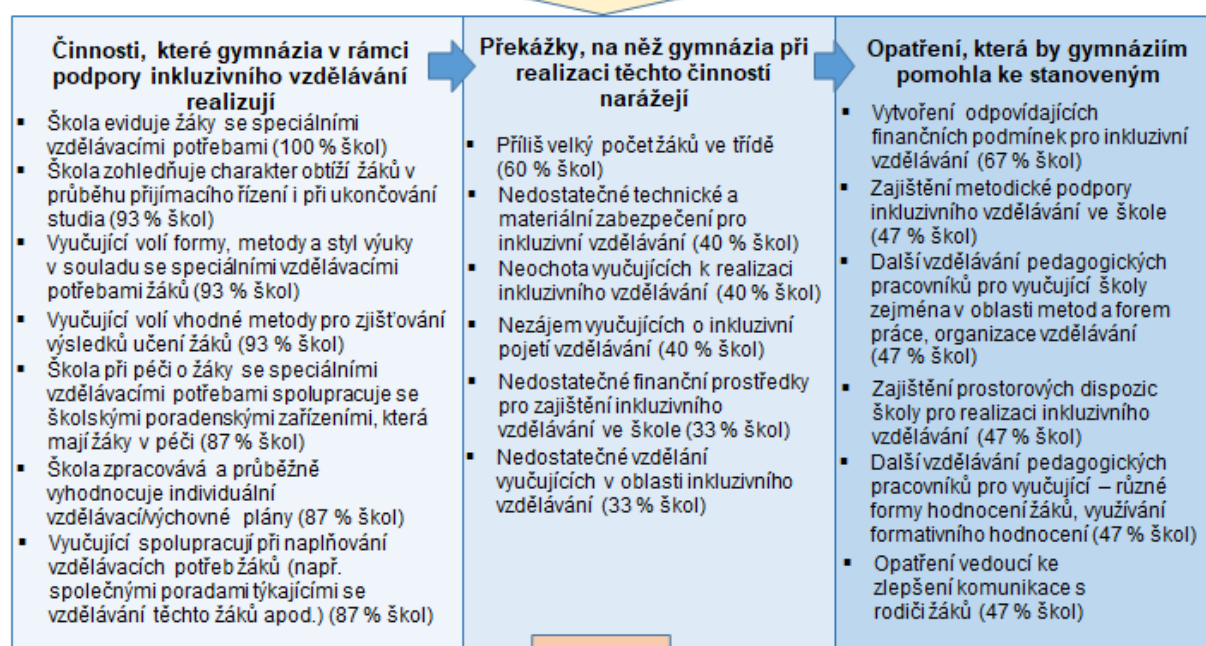
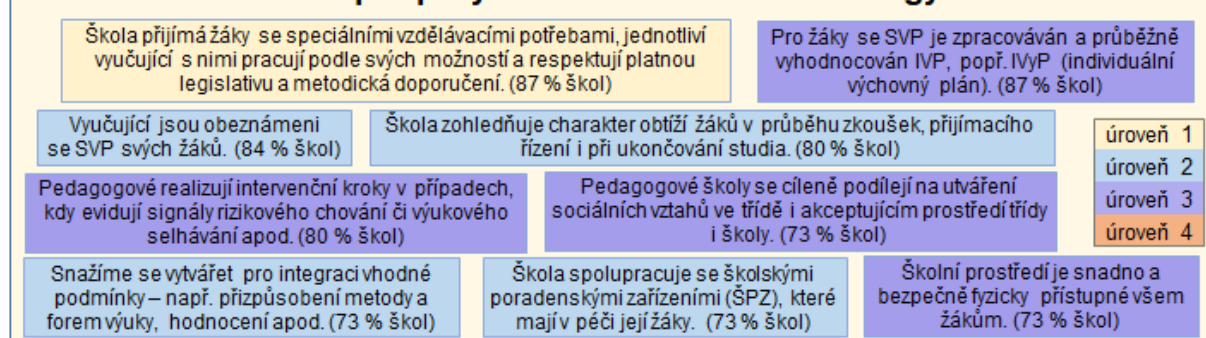
Cíle, které si v rámci podpory inkluzivního vzdělávání stanovily SOŠ

Vyučující jsou obeznámeni se speciálními vzdělávacími potřebami svých žáků. (91 % škol)	Pedagogové školy se cíleně podílejí na utváření sociálních vztahů ve třídě i akceptujícím prostředí třídy i školy. (89 % škol)
Škola zohledňuje charakter obtíží žáků v průběhu zkoušek, přijímacího řízení i při ukončování studia. (89 % škol)	Škola přijímá žáky se speciálními vzdělávacími potřebami, jednotliví vyučující s nimi pracují podle svých možností a respektují platnou legislativu a metodická doporučení. (86 % škol)
Ředitel školy umožňuje členům pedagogického sboru účast na kurzech dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků s problematikou společného vzdělávání žáků s odlišnými vzdělávacími potřebami. (86 % škol)	Snažíme se vytvářet pro integraci vhodné podmínky – např. přizpůsobení metody a forem výuky, hodnocení apod. (86 % škol)
	Pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami je zpracováván a průběžně vyhodnocován IVP, popř. IVyP (individuální výchovný plán). (86 % škol)

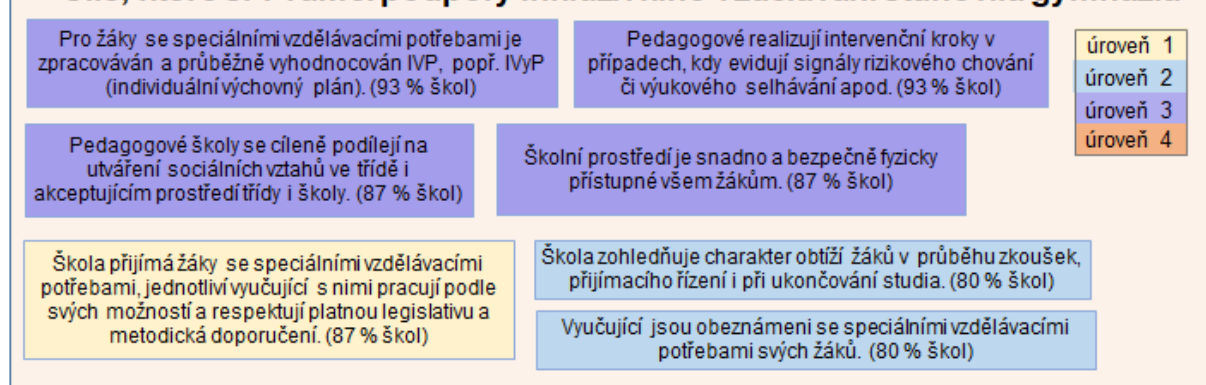
úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav podpory inkluzivního vzdělávání na gymnáziích

Cíle, které si v rámci podpory inkluzivního vzdělávání stanovila gymnázia

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-9 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

8 Rozvoj výuky cizích jazyků v Plzeňském kraji

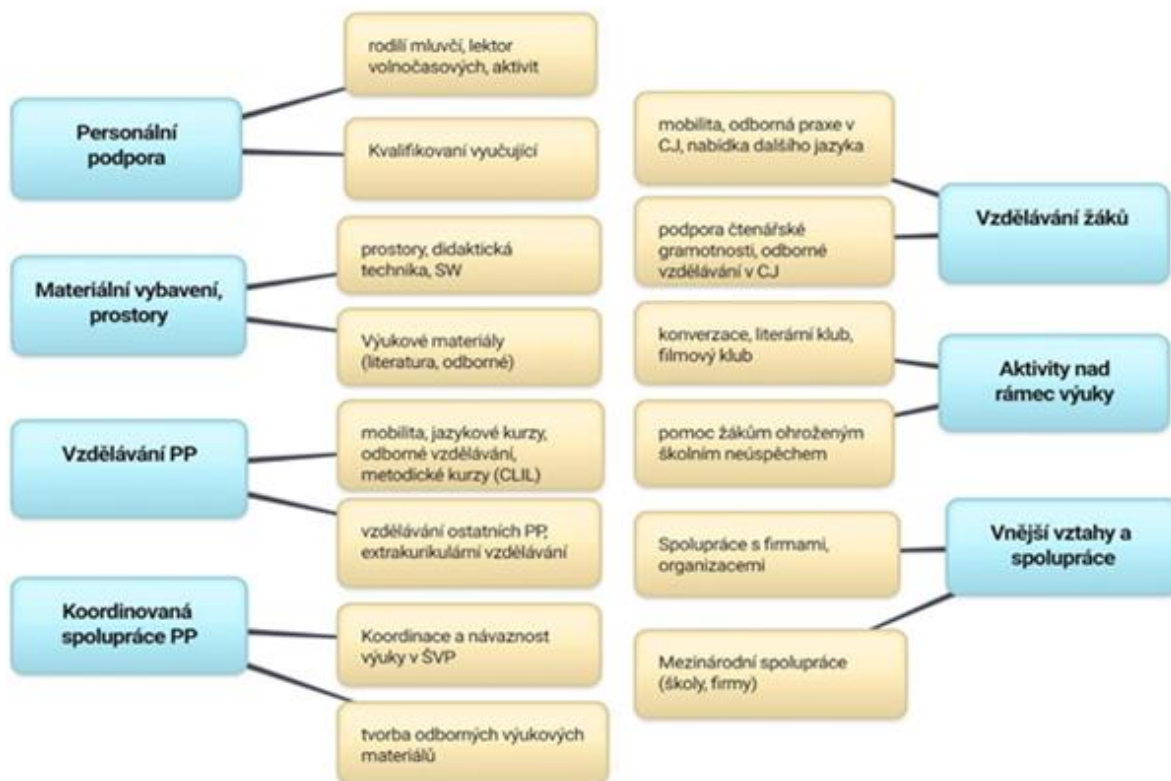
Jazykové vzdělávání dlouhodobě reflektuje současnou nezbytnost aktivní znalosti cizích jazyků, neboť přispívá k účinnější komunikaci v mezinárodním měřítku i k naplnění osobních potřeb žáků, kterým usnadňuje přístup k informacím a k intenzivnějším osobním kontaktům. Znalost cizího jazyka zvyšuje mobilitu žáka a jeho rychlejší orientaci. V současné době je ve výuce cizích jazyků kladen důraz na zvyšování komunikativní úrovně, aby žáci mohli v tomto jazyce účinně komunikovat o běžných tématech, mohli navazovat společenské a osobní vztahy a naučili se chápat a respektovat kultury a zvyky jiných lidí.

Mobilita pracovních sil pak přináší zvýšené nároky na znalost všeobecného i odborného jazyka a schopnost jeho využití v praxi. Současně jde o to připravit budoucí pracovníky na neustálý proces změny, aby se dokázali flexibilně přizpůsobit novým výzvám, potřebám, ale i příležitostem, které se nabízí. V souvislosti s cizími jazyky jde tedy o vytvoření sady pracovních strategií a nástrojů, které umožňují efektivní uchopování nových potřebných poznatků v rámci pracovního procesu.

Pro komplexní osvojování a evaluaci jazykových znalostí je nutné **systematicky využívat širokou škálu nástrojů, strategicky je propojovat a vzájemně doplňovat**. Většina moderních přístupů pak klade důraz na funkčně obsahovou stránku jazyka (komunikativní strategie, koherenci a kohezi textu, plynulost promluvy), zatímco strukturální složka jazyka (gramatika, výslovnost, intonace) je částečně upozaděna, pokud nebrání v porozumění.

Cílem oblasti intervence Rozvoj výuky cizích jazyků je celkový rozvoj výuky, nikoli pouze zvýšení jazykových kompetencí, což by měl být samozřejmě cíl zastřešující. K dosažení tohoto hlavního cíle je třeba strategicky plánovat v následujících oblastech:

- obsah výuky zaměřený na rozvoj aktivních komunikativních dovedností (s důrazem na **interakci a mediaci**) a vícejazyčnosti s plným přijetím digitálního věku;
- personální podpora s důrazem na systematické kontinuální vzdělávání pedagogických pracovníků, spolupráce v rámci předmětových týmů, zvýšení povědomí a informovanosti o existujících zdrojích, možnostech a úskalích jejich používání;
- materiální podpora zahrnující vybavení školy odpovídající současným potřebám jazykového vzdělávání a s výrazným akcentem na aktivní tvorbu vlastních výukových materiálů a využití již existujících prověřených zdrojů.

Pojetí oblasti intervence vychází ze Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020, jedním z jejích tří cílů je otevřít vzdělávání novým metodám a způsobům učení prostřednictvím digitálních technologií. V definování pojmu blended learning převažuje pojetí, kde dominantní roli hraje spojení digitálních technologií a tradiční výuky ve třídě. Harvi Singh a Chris Ree definují blended learning jako učení zaměřující se na optimální dosažení učebních cílů za pomoci vhodných technologií, které odpovídají učebním stylům učícího se jedince, aby tak došlo k získání adekvátních dovedností správné osoby v správný čas.

Hlavní zjištění

- V rámci podpory výuky cizích jazyků školy v Plzeňském kraji v nejvyšší míře rozvíjí aktivity patřící do mírně pokročilé úrovně, kdy škola využívá tradiční i moderní výukové metody, jednotliví učitelé se snaží začleňovat nové metody v návaznosti na DVPP a projektů mezinárodní mobility se škola účastní nesystematicky, a pokročilé úrovně, kdy škola využívá moderní výukové metody pravidelně a systematicky. Méně často školy rozvíjí tuto oblast na základní úrovni, kdy je jazykové vzdělávání na škole realizováno v souladu s RVP a dále se podpora jeho výuky nerozšiřuje, ve které se předmětové týmy cizích jazyků snaží spolupracovat v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků. V nejnižší míře se rozvíjejí aktivity na nejvyšší úrovni, ve které předmětové týmy cizích jazyků již plně spolupracují
- Pro podporu jazykového vzdělávání střední školy a vyšší odborné školy v největší míře podporují žáky ohrožené školním neúspěchem, realizují výuku dalšího cizího jazyka, podporují nadané žáky v jazykových soutěžích a olympiádách a organizují další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti rozvoje jazykových znalostí. Více než dvě třetiny škol organizují lokální mobilitu žáků, jako jsou besedy, přednášky a divadla. SOU a SOŠ se výrazněji věnují podpoře žáků ohrožených školním neúspěchem, oproti gymnáziím, která se zase v největší míře věnují podpoře nadaných žáků.
- Školy v rozvoji výuky cizích jazyků nejčastěji naráží na nízkou vstupní úroveň jazykových znalostí žáků. Tři pětiny škol trápí nedostatek finančních zdrojů na nákup techniky a výukových materiálů. Více než polovina škol situaci stěžuje nízká motivovanost žáků, např. k účasti ve výuce, aktivitách nebo k mobilitě, nedostatečné technické a materiální vybavení tříd a vysoká míra diferenciaci jazykové úrovně žáků v rámci tříd. Polovina škol naráží na to, že na škole nepůsobí rodilý mluvčí.
- V realizaci zvolených cílů by školám pomohla hlavně digitální podpora výuky cizích jazyků. Téměř dvě třetiny škol by také ocenily vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků a prostředky pro zajištění mobility žáků. Výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením by ocenily tři pětiny škol. Více než polovina škol by dále potřebovala mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence a prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným. Téměř polovina škol nemá dostatek zvukových nahrávek z různých oblastí. Oproti roku 2015/2016 došlo u téměř všech opatření k poklesu jejich potřebnosti. Výrazně méně škol by potřebovalo prostředky na zajištění mobility žáků a mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence. Poklesla také potřeba podpory rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků, orientace vyučujících cizího jazyka v oboru, pro který se jejich žáci připravují, a systematického jazykového vzdělávání pro učitele odborných předmětů včetně zaměření na obor.

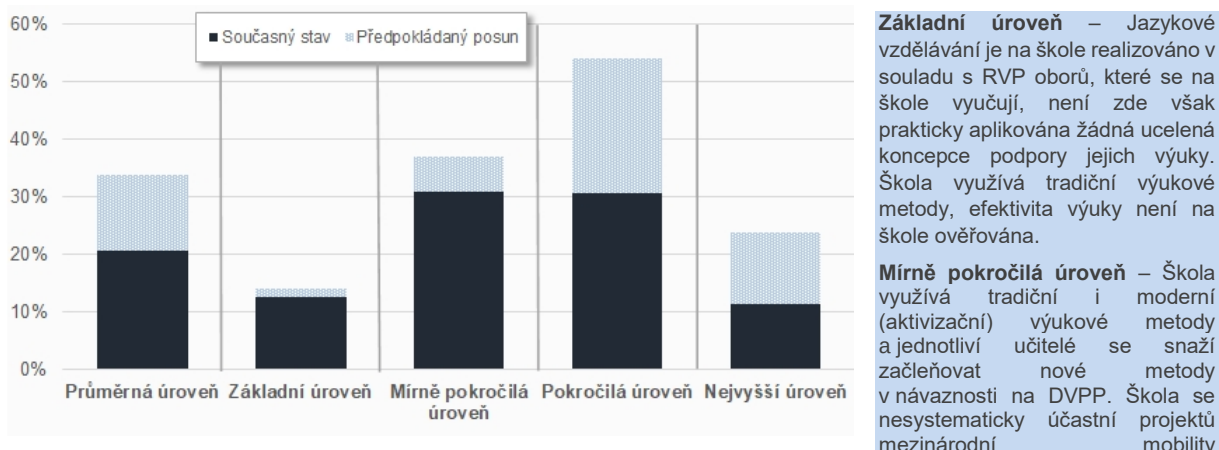
8.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu jazykového vzdělávání na školách v Plzeňském kraji, jsou v nejvyšší míře rozvíjeny aktivity patřící do mírně pokročilé úrovně, kdy škola využívá tradiční i moderní výukové metody, jednotliví učitelé se snaží začleňovat nové metody v návaznosti na DVPP a projektů mezinárodní mobility se škola účastní nesystematicky, a pokročilé úrovně (shodně 31 %), kdy škola využívá moderní výukové metody pravidelně a systematicky.

Méně často školy rozvíjí tuto oblast na základní úrovni (13 %), kdy je jazykové vzdělávání na škole realizováno v souladu s RVP a dále se podpora jeho výuky nerozšiřuje, ve které se předmětové týmy cizích jazyků snaží spolupracovat v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků. V nejnižší míře se rozvíjejí aktivity na nejvyšší úrovni (11 %), ve které předmětové týmy cizích jazyků již plně spolupracují.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti podpory jazykového vzdělávání, nejvyšší posun se předpokládá u pokročilé úrovně (24 p. b.). Dále školy plánují rozvoj činností v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 12 p. b.) a deklarují tedy zájem o systematické pojetí výuky cizích jazyků, využívání nových metod výuky a účasti na projektech mezinárodní úrovně. K nižším plánovaným posunům dochází u mírně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 6 p. b.) a u základní úrovně (předpokládaný posun o 1 p. b.).

Graf 85: Současná úroveň rozvoje výuky cizích jazyků a předpokládaný posun

(např. Erasmus, eTwinning). DVPP probíhá nepravidelně a bez jasných výstupů (pracovní listy, plány hodin, dovednostní certifikáty) a přesahuje do výuky.

Pokročilá úroveň – Jazykové předmětové týmy cizích jazyků se snaží spolupracovat v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků s důrazem na konkrétní výstupy žáků. Efektivita výuky je pravidelně ověřována observacemi a testováním. Autoevaluace a vzájemné hodnocení mezi kolegy však není využíváno. Škola systematicky využívá ve výuce cizích jazyků moderní (aktivizační) výukové metody. Učitelé spolupracují při pravidelném zavádění nových metod výuky v návaznosti na DVPP.

Nejvyšší úroveň – Předmětové týmy cizích jazyků plně spolupracují v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků (týmová výuka). Spolupráce probíhá i s dalšími předmětovými týmy (tandemová výuka, tvorba materiálů atd.). Nové metody výuky jsou nejen systematicky využívány, ale i sdíleny v rámci jednotlivých předmětových týmů i mezi nimi. Škola má kromě účasti na projektech vytvořeny vlastní sítě na podporu mezinárodní mobility žáků.

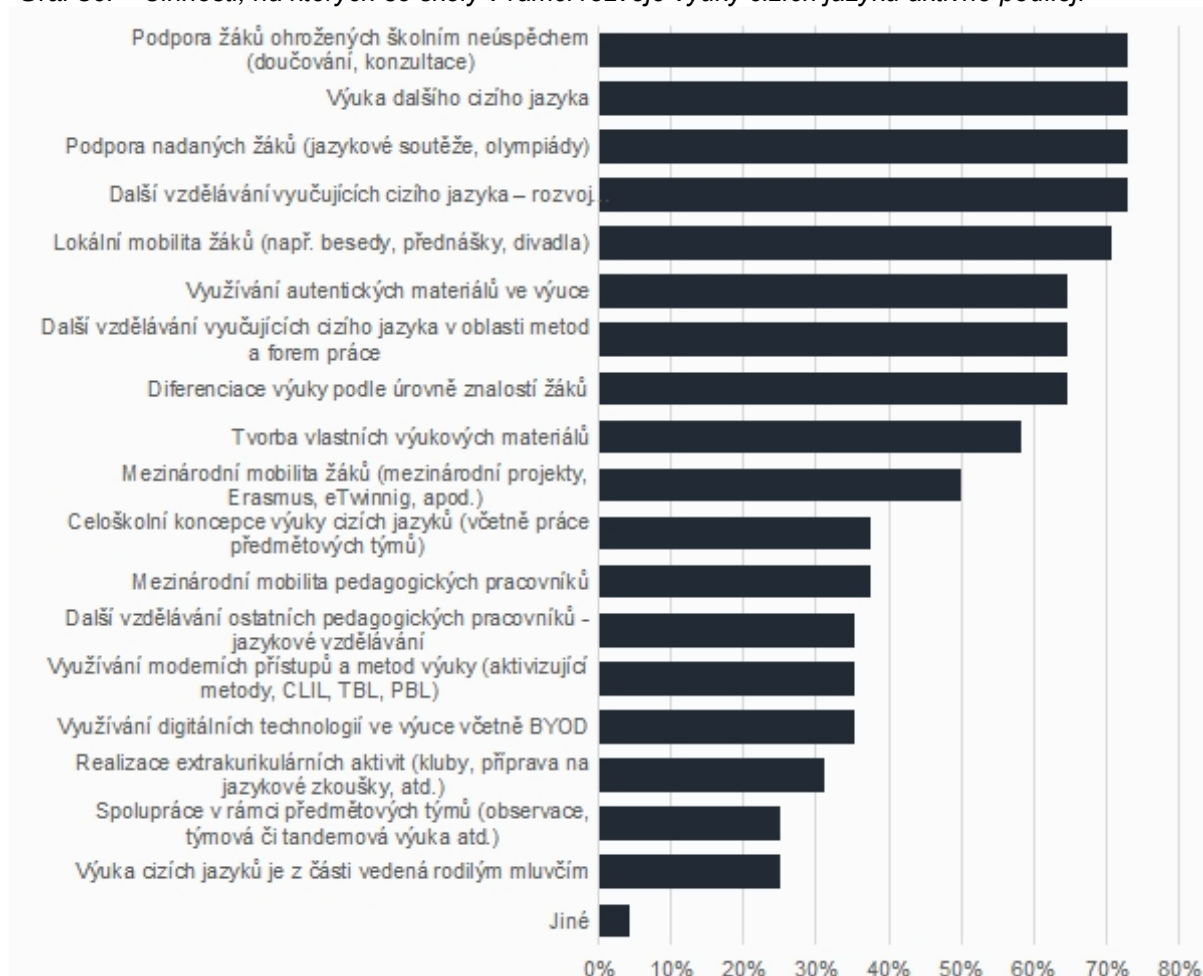
8.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti podpory jazykového vzdělávání střední školy a vyšší odborné školy v největší míře podporují žáky ohrožené školním neúspěchem, realizují výuku dalšího cizího jazyka, podporují nadané žáky v jazykových soutěžích a olympiádách a organizují další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti rozvoje jazykových znalostí (shodně 73 %). Více než dvě třetiny škol organizují lokální mobilitu žáků, jako jsou besedy, přednášky a divadla (71 %). Celkem 65 % škol se zaměřuje na využívání autentických materiálů ve výuce, další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti metod a forem práce a diferenciaci výuky podle úrovně znalostí žáků.

Alespoň polovina škol tvoří vlastní výukové materiály (58 %) a realizuje projekty mezinárodní mobility žáků, mezinárodní projekty, Erasmus, eTwinning, apod. (50 %).

Necelé dvě pětiny škol se soustředí na celoškolní koncepci výuky cizích jazyků (včetně práce předmětových týmů) a mezinárodní mobilitu pedagogických pracovníků (38 %).

Graf 86: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje výuky cizích jazyků aktivně podílejí

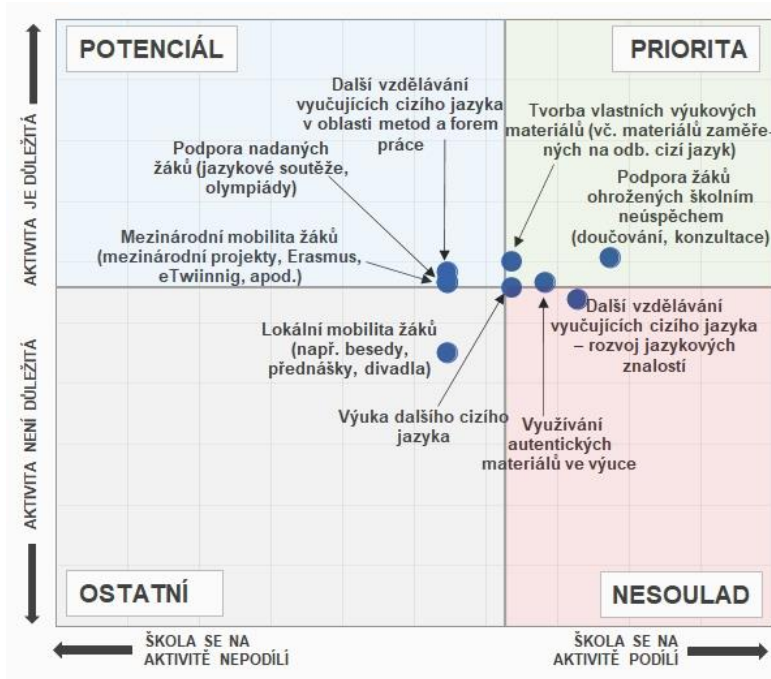
Pozn. Data z první vlny šetření nejsou k dispozici.

8.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště z výše uvedených aktivit v oblasti jazykového vzdělávání v největší míře podporují žáky ohrožené školním neúspěchem v podobě doučování nebo konzultací (77 %) a realizují další vzdělávání ostatních pedagogických pracovníků v oblasti jazykového vzdělávání (73 %). Více než dvě třetiny středních odborných učilišť využívají autentické materiály ve výuce (68 %). Celkem 64 % učilišť se také soustředí na vytváření vlastních výukových materiálů a výuku dalšího cizího jazyka.

Více než polovina škol dále realizuje další vzdělávání vyučujícím cizího jazyka v oblasti metod a forem práce, podílí se na lokální mobilitě žáků, např. v podobě besed, přednášek nebo divadel, i na mezinárodní mobilitě žáků a podporuje nadané žáky, například formou jazykových soutěží (shodně 55 %).

Graf 87: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritami pro střední odborná učiliště je podpora žáků ohrožených školním neúspěchem. Tato aktivita je hodnocena nejvýše a také nejčastěji zmiňovaná. Dalšími prioritami jsou tvorba vlastních výukových materiálů a využívání autentických materiálů ve výuce.

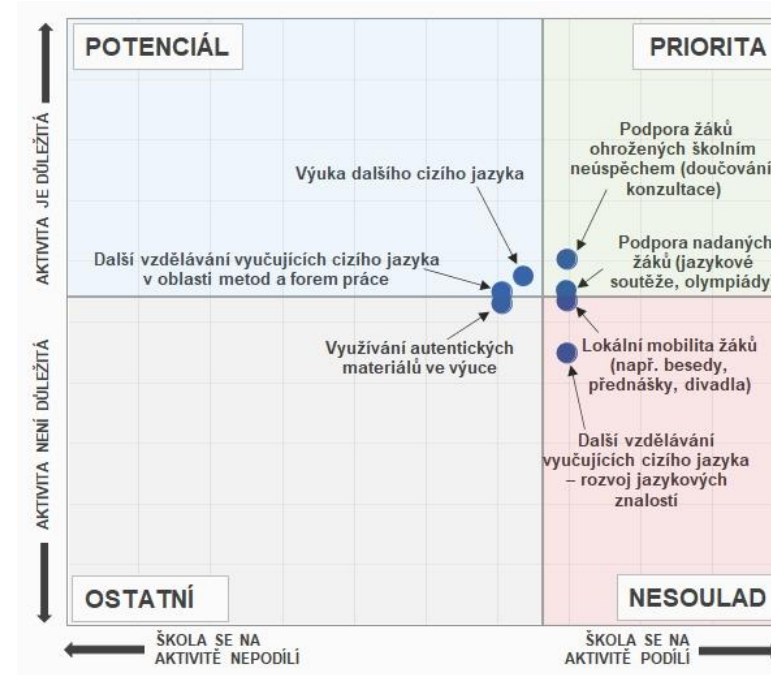
Častou aktivitou je také další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti jazykových znalostí, které však školy hodnotí pod průměrem, což působí nesoulad.

Mezi aktivity, které pro učiliště představují potenciál pro rozvoj

sledované oblasti, patří další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti metod a forem práce, podpora nadaných žáků, a mezinárodní mobilita žáků. Tyto aktivity realizuje nižší podíl škol než prioritní aktivitu, ale je jim přisuzována nadprůměrná důležitost. Aktivitou průměrnou z pohledu významu i četnosti je výuka dalšího jazyka.

Střední odborné školy nejčastěji v rámci podpory jazykového vzdělávání podporují lokální mobilitu žáků, další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti rozvoje jazykových znalostí, nadané žáky (např. formou jazykových soutěží, olympiád) a žáky ohrožené školním neúspěchem (shodně 70 %). Výrazný podíl škol se také věnuje výuce dalšího cizího jazyka (64 %), organizuje další vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti metod a forem práce a využívá ve výuce autentické materiály (shodně 61 %).

Graf 88: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit na podporu jazykového vzdělávání představuje prioritu SOŠ podpora žáků ohrožených školním neúspěchem a podpora nadaných žáků. Školy je realizují často a jsou pro ně velmi důležité.

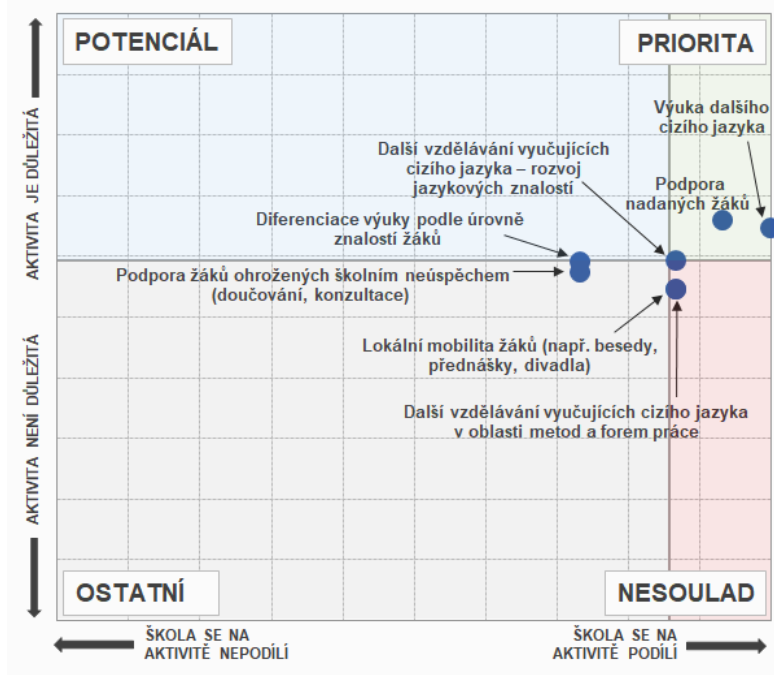
Lokální mobility žáků a další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti rozvoje jazykových znalostí školy realizují poměrně často, ale přisuzují jim spíše nižší důležitost.

Výuka dalšího cizího jazyka a další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti metod a forem práce představují pro školy potenciál v rozvoji výuky cizích jazyků. Tyto aktivity

vykonává relativně nižší podíl škol, ale jsou považovány za nadprůměrně důležité.

Všechna gymnázia v rámci podpory rozvoje jazykového vzdělávání realizují výuku dalšího cizího jazyka (100 %). Gymnázia jsou také velice aktivní v podpoře nadaných žáků (93 %). Celkem 87 % gymnázií se také věnuje lokální mobilitě žáků (např. besedy, přednášky, divadla), organizaci dalšího vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti rozvoje jazykových znalostí a v oblasti metod a forem práce. Téměř tři čtvrtiny gymnázií se soustředí na podporu nadaných žáků a diferenciaci výuky podle úrovně znalostí žáků v cizím jazyce (shodně 73 %).

Graf 89: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Z pohledu důležitosti jednotlivých aktivit v oblasti podpory jazykového vzdělávání je prioritou pro gymnázia podpora nadaných žáků a výuka dalšího cizího jazyka. Těmto činnostem se gymnázia věnují často a hodnotí je nadprůměrně. Lehce nad průměrem, ale na hranici priorit s oblastí tzv. nesouladu hodnotí školy další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti rozvoje jazykových znalostí.

Stejně často se dále věnují činnostem, které ale hodnotí výrazně podprůměrně, a to dalšímu vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti metod a forem práce a lokální mobilitě žáků. Tyto činnosti proto pro gymnázia představují

tzv. nesoulad.

Podporu žáků ohrožených školním neúspěchem a diferenciaci žáků podle úrovně znalostí již gymnázia realizují méně často a také hodnotí lehce pod průměrem.

8.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

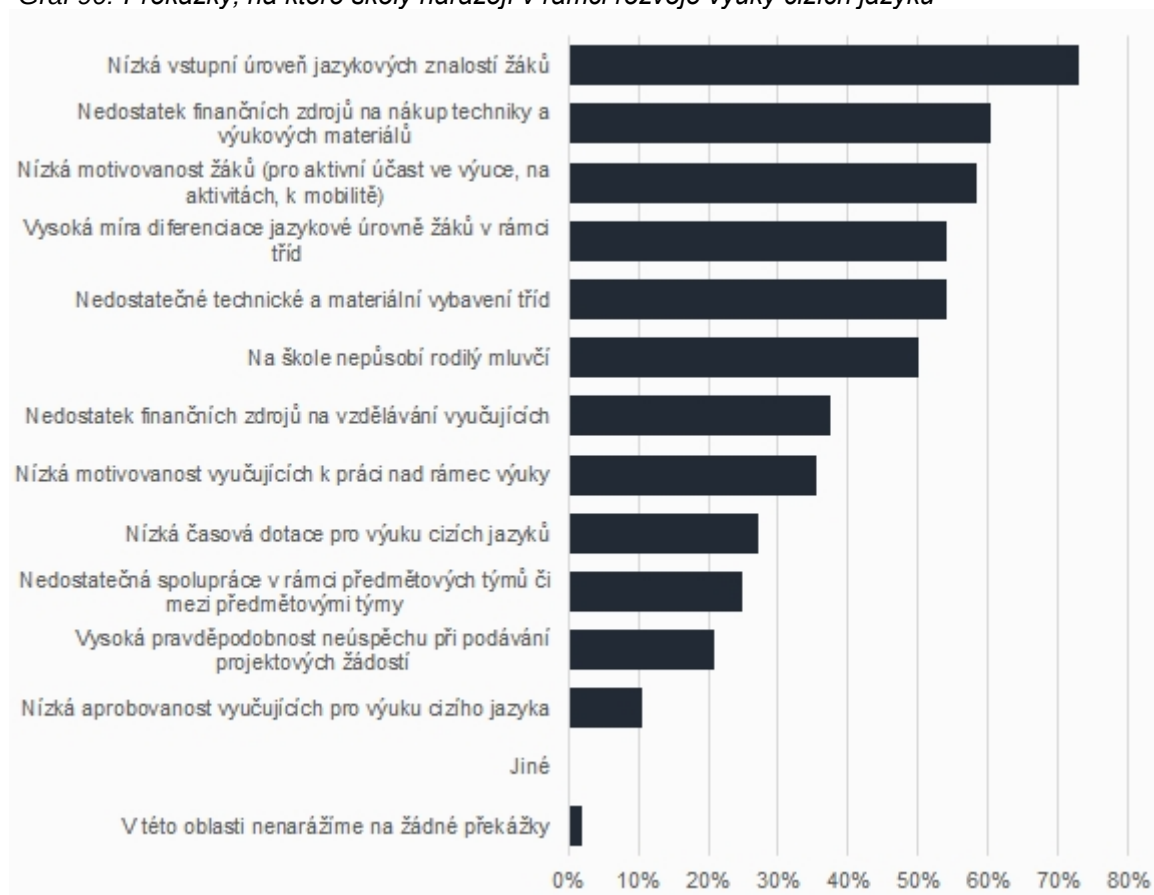
V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj podpory jazykového vzdělávání na středních a vyšších odborných školách v Plzeňském kraji, se školy nejčastěji potýkají s nízkou vstupní úrovní jazykových znalostí žáků (73 %). Tři pětiny škol trápí nedostatek finančních zdrojů na nákup techniky a výukových materiálů (60 %). Více než polovina škol situaci stěžuje nízká motivovanost žáků, např. k účasti ve výuce, aktivitách nebo k mobilitě (58 %), nedostatečné technické a materiální vybavení tříd a vysoká míra diferenciaci jazykové úrovně žáků v rámci tříd (shodně 54 %).

Polovina škol naráží na to, že na škole nepůsobí rodilý mluvčí (50 %). Více než třetina škol si stěžuje na nedostatek finančních zdrojů na vzdělávání vyučujících (38 %) a nízkou motivovanost vyučujících k práci nad rámec výuky (35 %).

Celkem 27 % škol uvádí jako překážku nízkou časovou dotaci pro výuku cizích jazyků. Čtvrtina škol naráží na nedostatečnou spolupráci v rámci předmětových týmů či mezi předmětovými týmy (25 %). S dalšími překážkami se setkala alespoň desetina škol.

Pouze 2 % škol v této oblasti nenaráží na žádné překážky.

Graf 90: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje výuky cizích jazyků

Pozn. Data z první vlny šetření nejsou k dispozici.

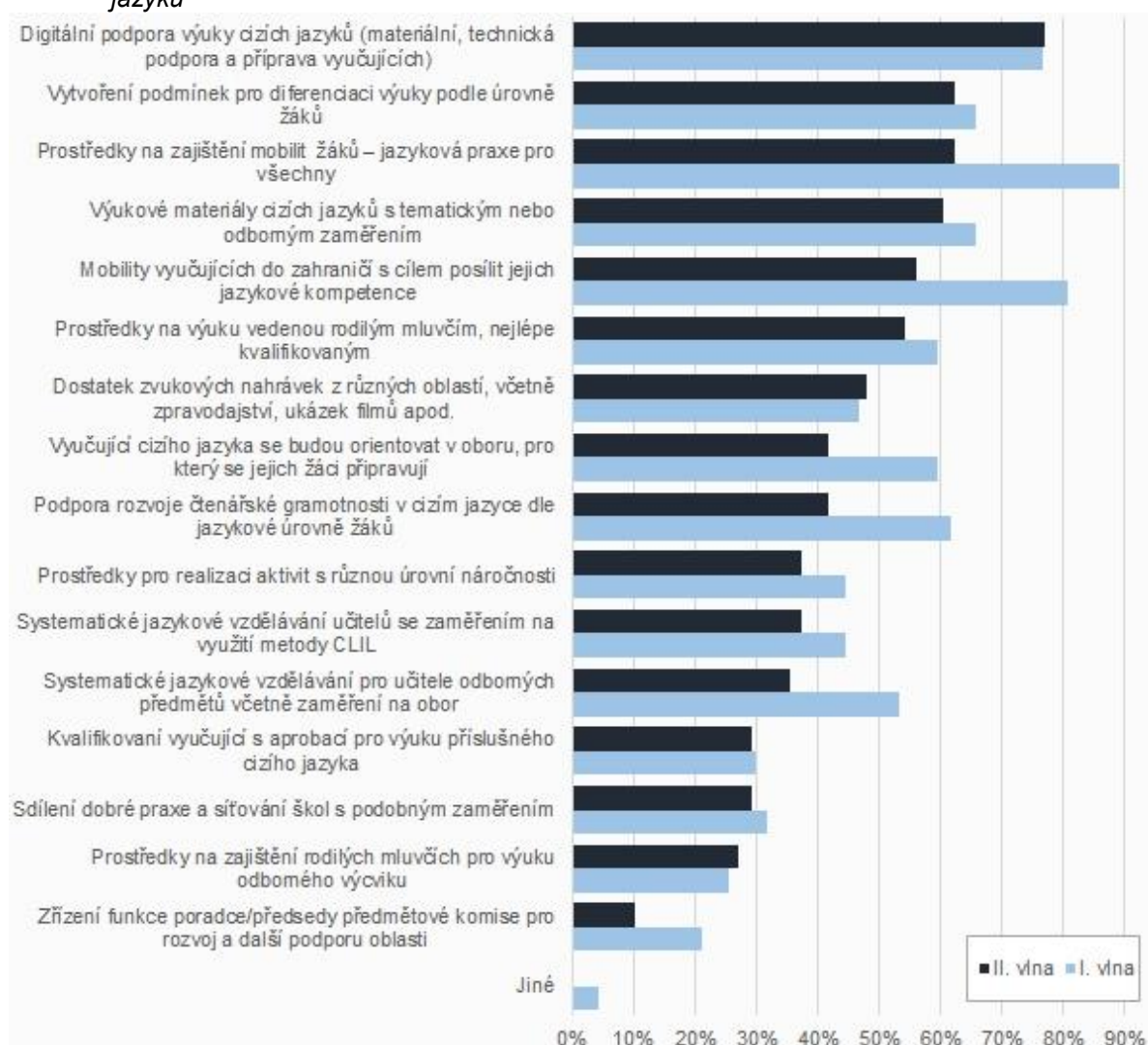
8.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti podpory výuky cizích jazyků by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohla digitální podpora výuky cizích jazyků (77 %). Téměř dvě třetiny škol by také ocenily vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků a prostředky pro zajištění mobility žáků (shodně 63 %). Výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením (60 %) by ocenily tři pětiny škol.

Více než polovina škol by dále potřebovala mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence (56 %) a prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným (54 %). Téměř polovina škol nemá dostatek zvukových nahrávek z různých oblastí (48 %).

Celkem 42 % škol potřebuje podporu rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků, a aby se vyučující cizího jazyka orientovali v oboru, pro který se jejich žáci připravují. Srovnatelný podíl škol by ocenil systematické jazykové vzdělávání učitelů se zaměřením na využití metody CLIL a prostředky pro realizaci aktivit s různou úrovní náročnosti (shodně 38 %).

Graf 91: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje výuky cizích jazyků

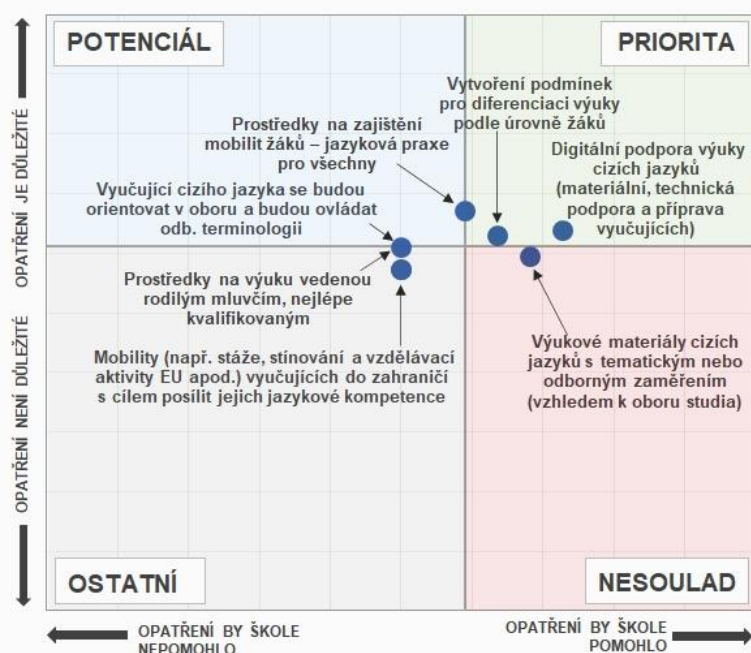
Oproti roku 2015/2016 došlo u téměř všech opatření k poklesu jejich potřeby. Výrazně méně škol by potřebovalo prostředky na zajištění mobilit žáků (pokles o 27 p. b.) a mobility vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence (pokles o 25 p. b.). Poklesla také potřeba podpory rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků (pokles o 20 p. b.), orientace vyučujících cizího jazyka v oboru, pro který se jejich žáci připravují (pokles o 18 p. b.), a systematického jazykového vzdělávání pro učitele odborných předmětů včetně zaměření na obor (pokles o 18 p. b.).

8.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji jazykového vzdělávání nejvíce pomohla digitální podpora výuky cizích jazyků (73 %) a výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením (68 %). Téměř dvě třetiny učilišť také potřebují vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků (64 %). Přibližně tři pětiny učilišť by potřebovaly prostředky na zajištění mobilit žáků s cílem zajistit jazykovou praxi pro všechny (59 %). Polovině škol chybí podpora mobility (např. stáže, stínování a vzdělávací aktivity EU apod.) vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence, prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným a orientace vyučujících cizího jazyka v oboru, pro který se jejich žáci připravují, vč. ovládnutí odborné terminologie (shodně 50 %).

Prioritami pro střední odborná učiliště v rozvoji podpory výuky jazykového vzdělávání jsou digitální podpora výuky cizích jazyků a vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně znalostí žáků. Tato opatření školy zmiňují nejčastěji a zároveň jim přisuzují nadprůměrnou důležitost.

Graf 92: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

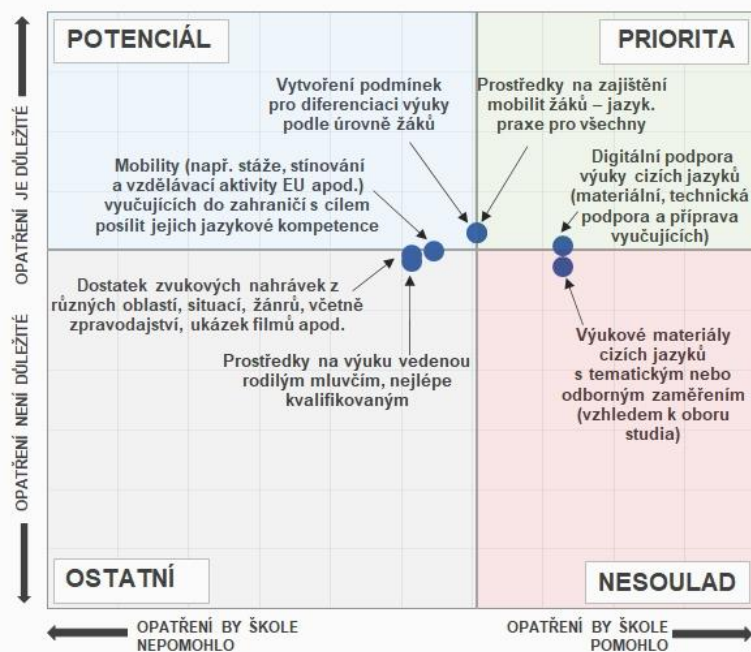

Na druhém místě učiliště nejčastěji mezi opatřeními zmiňovala výukové materiály cizích jazyků s odborným zaměřením. Toto opatření ale zároveň hodnotí podprůměrně, což působí nesoulad.

Naopak opatřením s potenciálem pro rozvoj oblasti výuky cizích jazyků na středních odborných učilištích jsou prostředky na zajištění mobility žáků s cílem zajistit jazykovou praxi pro všechny. Toto opatření zmiňuje průměrný podíl středních odborných učilišť, ale ve srovnání s ostatními položkami je mu přisuzována nejvyšší důležitost.

Střední odborné školy by pro rozvoj jazykového vzdělávání nejvíce ocenily digitální podporu výuky cizích jazyků a výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením vzhledem k oboru studia (shodně 73 %). Přibližně tři pětiny škol se také vyjádřily pro prostředky na zajištění mobility žáků s cílem zajistit jazykovou praxi pro všechny a vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle jazykových znalostí žáků (shodně 61 %).

Graf 93: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Více než polovina učilišť by potřebovala podporu mobility (např. stáže, stínování a vzdělávací aktivity EU apod.) vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence (55 %), prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným a dostatek zvukových nahrávek z různých oblastí, situací, žánrů, včetně zpravodajství, ukázek filmů apod. (shodně 52 %).

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření podpory jazykového vzdělávání představuje největší prioritu SOŠ digitální podpora výuky cizího jazyka.

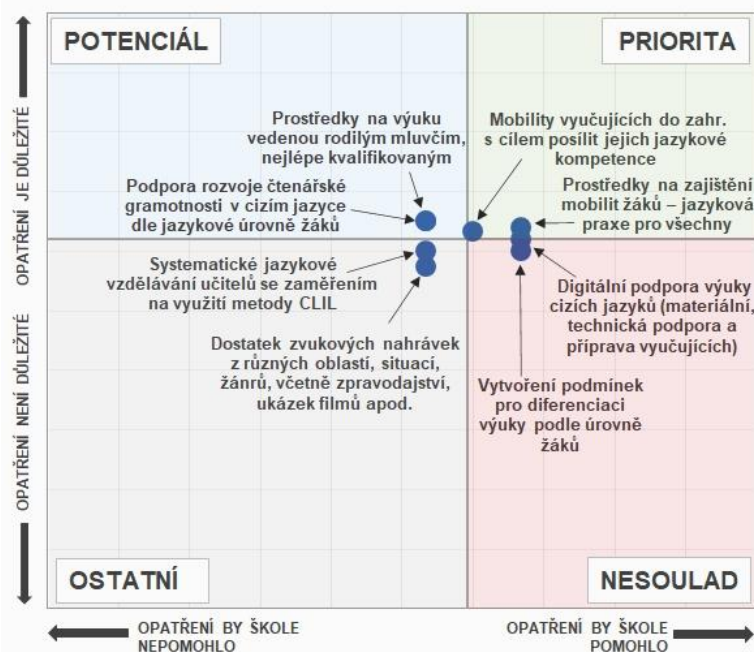
Výukové materiály s odborným zaměřením zmiňovaly školy stejně

často, ale hodnotí jako méně významné (tzn. v nesouladu).

Prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím a vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně znalostí žáků jsou zmiňovány sice průměrně často, ale je jim přisuzována nejvyšší důležitost. Představují proto pro školy potenciál k rozvoji sledované oblasti.

Gymnázia by v rozvoji výuky cizích jazyků nejvíce ocenila vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně znalostí žáků, prostředky na zajištění mobility žáků do zahraničí a digitální podporu výuky cizích jazyků (materiální, technická podpora a příprava vyučujících) (shodně 67 %). Tři pětiny gymnázií by potřebovaly možnost mobility vyučujících do zahraničí, např. stáže, stínování a vzdělávací aktivity EU apod. (60 %). Více než polovina škol se vyjádřila pro dostatek zvukových nahrávek z různých oblastí, situací, žánrů, včetně zpravodajství, ukázek filmů apod., prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, systematické jazykové vzdělávání učitelů (minimální úroveň B1, cílem B2-C1) se zaměřením na využití metody CLIL a pro podporu rozvoje čtenářské gramotnosti v cizím jazyce dle jazykové úrovně žáků (nákup literatury, materiálů, příprava učitelů, organizační zabezpečení) (shodně 53 %).

Graf 94: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření podpory výuky cizích jazyků představují prioritu gymnázií prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím a mobility vyučujících do zahraničí. Tato opatření by ocenil nadprůměrný podíl gymnázií, která je současně považují za velmi důležitá.

Vysoký podíl gymnázií se vyslovil pro digitální podporu výuky cizích jazyků a vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně znalostí žáků. Důležitost těchto opatření je však mírně pod průměrem (tzv. nesoulad).

Prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím a podpora rozvoje čtenářské gramotnosti

v cizím jazyce představují potenciál pro rozvoj sledované oblasti. Pro tato opatření se vyslovoval nižší podíl gymnázií, ale zároveň jim přisuzoval nejvyšší důležitost.

8.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoje výuky cizích jazyků“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoje výuky cizích jazyků* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje výuky cizích jazyků*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje výuky cizích jazyků*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav rozvoje výuky cizích jazyků na SOU

Škola využívá tradiční i moderní (aktivizační) výukové metody a jednotliví učitelé se snaží začleňovat nové metody v návaznosti na DVPP. (68 % škol)

Ve výuce cizích jazyků jsou používány digitální technologie zejména vyučujícími (např. jako zdroj autentických materiálů – poslech, videa). Žáci využívají technologie pouze příležitostně. (59 % škol)

Škola využívá tradiční výukové metody. (36 % škol)

Škola příležitostně nabízí extrakurikulární jazykové aktivity (doučování, kluby, příprava na jazyk. zkoušky atd.). (32 % škol)

DVPP probíhá pouze na individuální úrovni. (32 % škol)

Jednotlivé jazykové předmětové týmy cizích jazyků pracují převážně individuálně dle ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků s jasnými přesahy do výuky a konkrétními výstupy žáků. (32 % škol)

Jazykové předmětové týmy cizích jazyků se snaží spolupracovat v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků s důrazem na konkrétní výstupy žáků. (32 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Činnosti, které SOU v rámci rozvoje výuky cizích jazyků realizují

- Podpora žáků ohrožených školním neúspěchem (77 % škol)
- Další vzdělávání vyučujících cizího jazyka – rozvoj jazyk. znalostí (73 % škol)
- Využívání autentických materiálů ve výuce (68 % škol)
- Výuka dalšího cizího jazyka (64 % škol)
- Tvorba vlastních výukových materiálů (vč. zaměřených na odborný cizí jazyk) (64 % škol)
- Podpora nadaných žáků (55 % škol)
- Lokální mobilita žáků (např. besedy, přednášky, divadla) (55 % škol)
- Další vzdělávání vyučujících cizího jazyka v oblasti metod a forem práce (55 % škol)
- Mezinár. mobilita žáků (Erasmus, eTwinning, apod.) (55 % škol)

Překážky, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí

- Nízká vstupní úroveň jazykových znalostí žáků (82 % škol)
- Nízká motivovanost žáků (pro aktivní účast ve výuce, na aktivitách, k mobilitě) (77 % škol)
- Na škole nepůsobí rodilý mluvčí (64 % škol)
- Nedostatek finančních zdrojů na nákup techniky a výukových materiálů (59 % škol)
- Nedostatek finančních zdrojů na nákup techniky a výukových materiálů (59 % škol)
- Nedostatečné technické a materiální vybavení tříd (pro výuku v souladu s plným přijetím digitálního věku) (59 % škol)

Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům

- Digitální podpora výuky cizích jazyků (materiální, technická podpora a příprava vyučujících) (73 % škol)
- Výukové materiály cizích jazyků s tematickým nebo odborným zaměřením (vzhledem k oboru studia) (68 % škol)
- Vytvoření podmínek pro diferenciaci výuky podle úrovně žáků (64 % škol)
- Prostředky na zajištění mobility žáků – jazyková praxe pro všechny (59 % škol)
- Mobility (např. stáže, stínování a vzdělávací aktivity EU apod.) vyučujících do zahraničí s cílem posílit jejich jazykové kompetence (50 % škol)
- Prostředky na výuku vedenou rodilým mluvčím, nejlépe kvalifikovaným (50 % škol)
- Vyučující cizího jazyka se budou orientovat v oboru, pro který se jejich žáci připravují, a budou ovládat odbornou terminologii (50 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje výuky cizích jazyků stanovila SOU

Škola využívá tradiční i moderní (aktivizační) výukové metody a jednotliví učitelé se snaží začleňovat nové metody v návaznosti na DVPP. (73 % škol)

Jazykové předmětové týmy cizích jazyků se snaží spolupracovat v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků s důrazem na konkrétní výstupy žáků. (64 % škol)

Škola systematicky využívá ve výuce cizích jazyků moderní (aktivizační) výukové metody. Učitelé spolupracují při pravidelném zavádění nových metod výuky v návaznosti na DVPP. (64 % škol)

Ve výuce cizích jazyků jsou používány digitální technologie zejména vyučujícími (např. jako zdroj autentických materiálů – poslech, videa). Žáci využívají technologie pouze příležitostně. (59 % škol)

Digitální technologie jsou pevnou součástí výuky cizích jazyků (elektronické učebnice, online testování, e-booky, prezentace). Jsou pravidelně využívány žáky i učiteli. (55 % škol)

Škola se dlouhodobě a systematicky účastní projektů mezinárodní mobility (např. Erasmus, eTwinning) s jasnými přesahy do výuky a výstupy žáků. (55 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-9 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje výuky cizích jazyků na SOŠ

Škola využívá tradiční i moderní (aktivizační) výukové metody a jednotliví učitelé se snaží začleňovat nové metody v návaznosti na DVPP. (70 % škol)

Ve výuce cizích jazyků jsou používány digitální technologie zejména vyučujícími (např. jako zdroj autentických materiálů – poslech, videa). Žáci využívají technologie pouze příležitostně. (55 % škol)

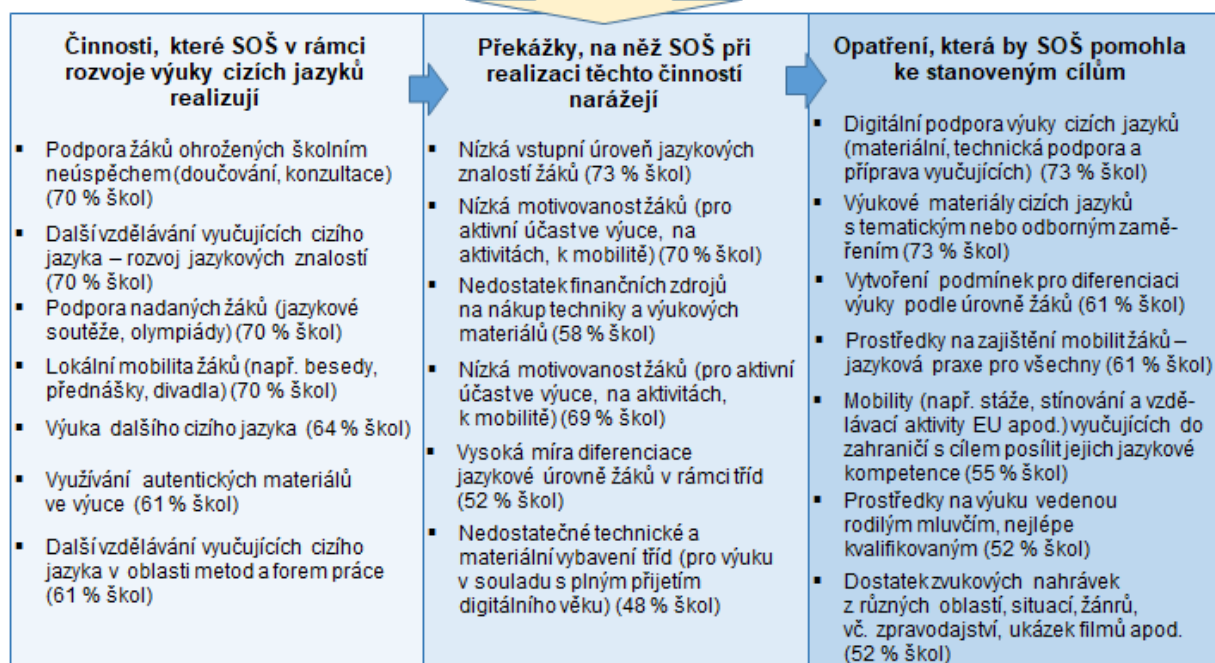
úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Jazykové předmětové týmy cizích jazyků se snaží spolupracovat v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků s důrazem na konkrétní výstupy žáků. (36 % škol)

Jednotlivé jazykové předmětové týmy cizích jazyků pracují převážně individuálně dle ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků s jasnými přesahy do výuky a konkrétními

Škola se dlouhodobě a systematicky účastní projektů mezinárodní mobility (např. Erasmus, eTwinning) s jasnými přesahy do výuky a výstupy žáků. (33 % škol)

Digitální technologie jsou pevnou součástí výuky cizích jazyků (elektronické učebnice, online testování, e-booky, prezentace). Jsou pravidelně využívány žáky

Cíle, které si v rámci rozvoje výuky cizích jazyků stanovily SOŠ

Škola využívá tradiční i moderní (aktivizační) výukové metody a jednotliví učitelé se snaží začleňovat nové metody v návaznosti na DVPP. (73 % škol)

Škola systematicky využívá ve výuce cizích jazyků moderní (aktivizační) výukové metody. Učitelé spolupracují při pravidelném zavádění nových metod výuky v návaznosti na DVPP. (73 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Digitální technologie jsou pevnou součástí výuky cizích jazyků (elektronické učebnice, online testování, e-booky, prezentace). Jsou pravidelně využívány žáky i učiteli. (70 % škol)

Jazykové předmětové týmy cizích jazyků se snaží spolupracovat v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků s důrazem na konkrétní výstupy žáků. (61 % škol)

Ve výuce cizích jazyků jsou používány digitální technologie zejména vyučujícími (např. jako zdroj autentických materiálů – poslech, videa). Žáci využívají technologie pouze příležitostně. (58 % škol)

Škola se dlouhodobě a systematicky účastní projektů mezinárodní mobility (např. Erasmus, eTwinning) s jasnými přesahy do výuky a výstupy žáků. (52 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje výuky cizích jazyků na gymnáziích

Škola využívá tradiční i moderní (aktivizační) výukové metody a jednotliví učitelé se snaží začleňovat nové metody v návaznosti na DVPP. (53 % škol)

Digitální technologie jsou pevnou součástí výuky cizích jazyků (elektronické učebnice, online testování, e-booky, prezentace). Jsou pravidelně využívány žáky i učiteli. (53 % škol)

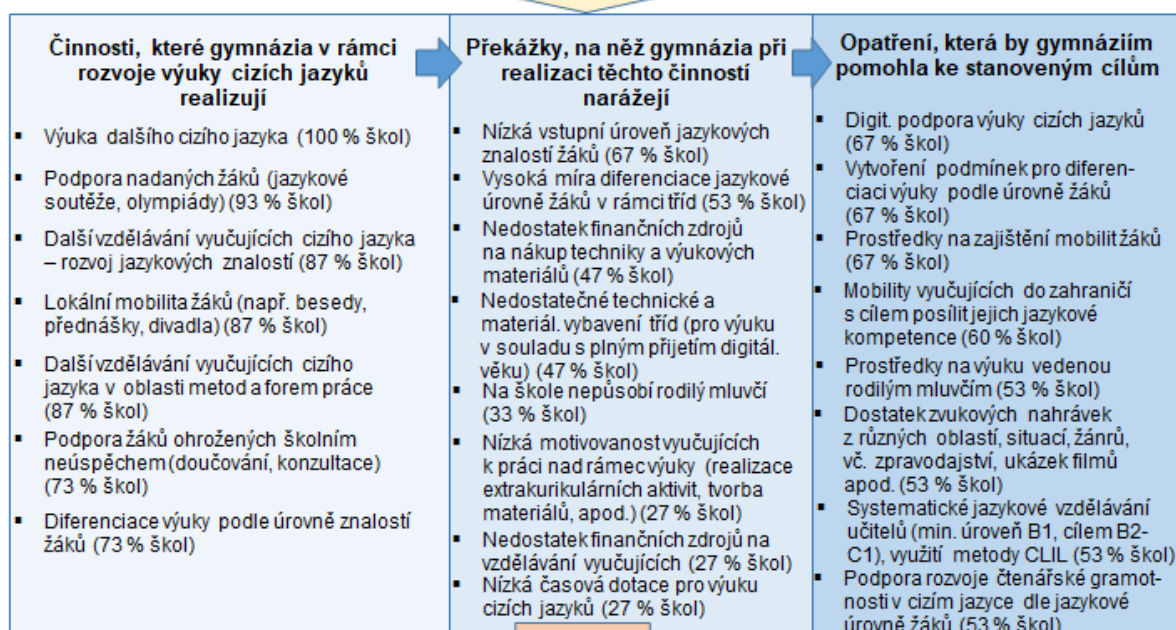
úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Škola stabilně nabízí extrakurikulární jazykové aktivity (doučování, kluby, příprava na jazykové zkoušky atd.) dle aktuálních možností vyučujících a zájmu žáků. (53 % škol)

Škola se dlouhodobě a systematicky účastní projektů mezinárodní mobility (např. Erasmus, eTwinning) s jasnými přesahy do výuky a výstupy žáků. (47 % škol)

Jazykové předmětové týmy cizích jazyků se snaží spolupracovat v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků s důrazem na konkrétní výstupy žáků. (40 % škol)

Efektivita výuky je pravidelně ověřována observací a testováním. Autoevaluace a vzájemné hodnocení mezi kolegy však není využíváno. (40 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje výuky cizích jazyků stanovila gymnázia

Digitální technologie jsou pevnou součástí výuky cizích jazyků (elektronické učebnice, online testování, e-booky, prezentace). Jsou pravidelně využívány žáky i učiteli. (73 % škol)

Jazykové předmětové týmy cizích jazyků se snaží spolupracovat v rámci ucelené koncepce podpory rozvoje výuky cizích jazyků s důrazem na konkrétní výstupy žáků. (73 % škol)

Škola systematicky využívá ve výuce cizích jazyků moderní (aktivizační) výukové metody. Učitelé spolupracují při pravidelném zavádění nových metod výuky v návaznosti na DVPP. (67 % škol)

Škola se dlouhodobě a systematicky účastní projektů mezinárodní mobility (např. Erasmus, eTwinning) s jasnými přesahy do výuky a výstupy žáků. (67 % škol)

Škola stabilně nabízí extrakurikulární jazykové aktivity (doučování, kluby, příprava na jazykové zkoušky atd.) dle aktuálních možností vyučujících a zájmu žáků. (60 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Škola využívá tradiční i moderní (aktivizační) výukové metody a jednotliví učitelé se snaží začleňovat nové metody v návaznosti na DVPP. (53 % škol)

Efektivita výuky je pravidelně ověřována observací a testováním. Autoevaluace a vzájemné hodnocení mezi kolegy však není využíváno. (53 % škol)

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

9 Podpora čtenářské gramotnosti v Plzeňském kraji

Rada Evropské unie v Doporučení z května 2018 o klíčových kompetencích pro celoživotní učení doporučuje zaměřit vzdělávání na rozvoj kompetencí, a to jak žáků, tak učitelů. **Gramotnosti jsou podmínkou pro získání klíčových kompetencí i pro dosažení důležitých cílů vzdělávání a odborné přípravy.** Rozvoj gramotností je základem pro další učení i pro uplatnění na měnícím se pracovním trhu a je potřebné rozvíjet je **průřezově napříč vzdělávacími obory.**

Jedním z cílů Strategického rámce evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě (ET 2020) je šířit osvědčené postupy týkající se **schopnosti žáků porozumět psanému textu** a vypracovat závěry, jak zlepšit gramotnost v celé EU, **zlepšit znalosti z matematiky a přírodních věd na vyšších stupních vzdělávání a odborné přípravy.** A rovněž více zohledňovat klíčové průřezové kompetence ve vzdělávacích oblastech, hodnocení a kvalifikacích.

Koncept gramotností má ústřední místo také v **šetření PISA**, které se užívá i v českém prostředí. Důležitým charakteristickým rysem projektu PISA je pravidelné zjišťování nabytých dovedností a vědomostí, o nichž se předpokládá, že budou nezbytné pro úspěšné zapojení žáků do reálného konkurenčního prostředí a budou pro ně výhodou v dalším vzdělávání i na trhu práce. Záměrem není zkoumat, jak žáci dovedou reprodukovat získané vědomosti, ale **jak dokáží v úlohách vytvořených na základě rozmanitých situací běžného života využít své schopnosti a osvojené dovednosti.**

V návaznosti na výše uvedené je tak cílem oblasti intervence Čtenářská a matematická gramotnost podporovat **systematický rozvoj gramotnosti ve školách** a tím přispívat k lepšímu uplatnění žáků v dalším vzdělávání a na pracovním trhu. Díky funkční schopnosti pracovat s texty a dokumenty, porozumět jim, zužitkovat získané informace, aplikovat získaný matematický aparát na úlohy z běžného života, přemýšlet v souvislostech a návaznostech, zaujmout postoj a sdílet a formulovat vlastní myšlenky mohou žáci zažít úspěch nejen ve škole, ale samozřejmě v práci a osobním i veřejném životě.

Čtenářská gramotnost ve smyslu schopnosti praktického uplatnění znalostí v rozmanitých životních situacích umožňuje **porozumět psanému textu**, který využívá jazyk ve své grafické podobě (včetně vizuálních útvarů jako např. diagramy, mapy, tabulky grafy), nakládat s **informacemi v kontextu**, vyvozovat a **usuzovat v souladu s vlastními rostoucími zkušenostmi**, posuzovat **věrohodnost textů** a číst z **většího počtu zdrojů**, často multimodálního charakteru. Psanými texty jsou myšleny vedle klasických, tzv. statických textů také tzv. dynamické texty, které jsou charakteristické pro digitální média.

Nezbytnou podmínkou pro získání čtenářské gramotnosti je **osvojení si čtenářských strategií**. Těžiště jejich rozvoje je v základním vzdělávání, na středních školách by měly být dále rozvíjeny a prohlubovány. Cílem je, aby se žáci naučili pracovat se strategiemi vědomě, aby věděli, kdy mají které použít, a hlavně aby přemýšleli, proč a jak by je měli použít. Strategie jsou prostředkem k dosažení toho, že žáci budou schopni přemýšlet o tom, co a jak čtou, a naučí se, jak porozumět obsahu textu, záměru autora apod. Pro úspěšný rozvoj čtenářské gramotnosti jsou základním předpokladem také **vhodné materiální a organizační podmínky ve škole.**

Zjištění šetření PISA ve výsledcích českých žáků dlouhodobě ukazují na **potřebu věnovat pozornost významným rozdílům ve výsledcích žáků jednotlivých druhů škol.** Rozdíl mezi výsledkem žáků víceletých gymnázií a středních odborných škol bez maturity je větší než dvě gramotnostní úrovně. Rozdílných výsledků je dosahováno také dívkami a chlapci, je proto třeba rovněž v rozvoji čtenářské gramotnosti pracovat s hlediskem genderových specifik.

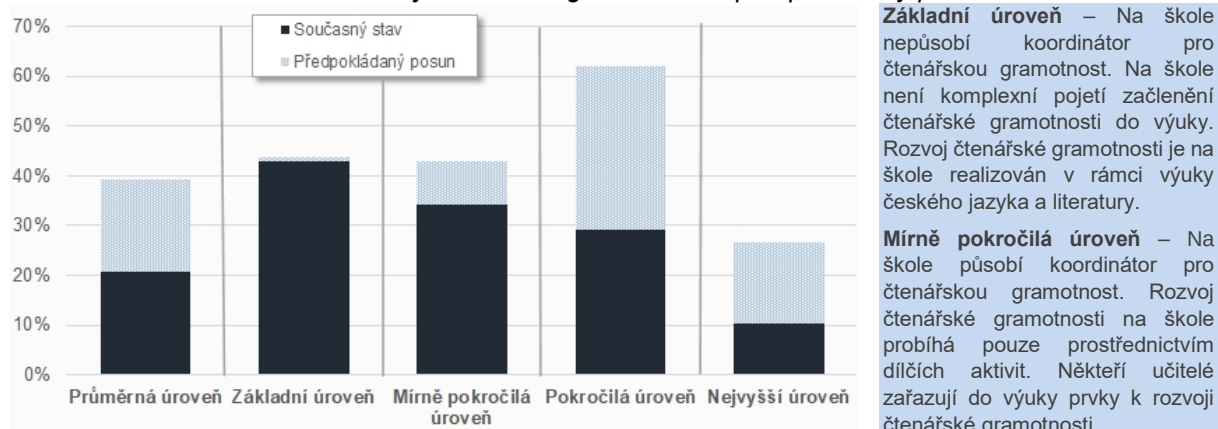
Hlavní zjištění

- V rámci podpory čtenářské gramotnosti školy v Plzeňském kraji jsou nejčastěji rozvíjeny aktivity základní úrovně, ve které je rozvoj čtenářské gramotnosti realizován v rámci výuky českého jazyka a literatury a na škole nepůsobí koordinátor čtenářské gramotnosti. Ve vyšší míře je rozvíjena také mírně pokročilá úroveň, kdy na škole působí koordinátor pro čtenářskou gramotnost, a pokročilá úroveň, v té na škole koordinátor čtenářské gramotnosti spolupracuje s jednotlivými učiteli. Nejméně je rozvíjena nejvyšší úroveň.
- V rámci oblasti podpory čtenářské gramotnosti střední školy a vyšší odborné školy v největší zmiňují zvyšování motivace žáků ke čtení a práci s odbornými texty ve výuce. Pro přibližně čtyři pětiny škol je důležité, že mají vlastní knihovnu, pomáhají žákům s vlastním výběrem četby a pracují s beletristickými texty ve výuce. Více než dvě třetiny škol pracují ve výuce s různou podobou textu, jako jsou grafy, tabulky, mapy, diagramy apod. Velká část škol pracuje s texty napříč předměty. Tři pětiny škol pořádají pravidelné návštěvy knihovny nebo realizují mimoškolní aktivity na podporu čtenářské gramotnosti.
- Školy v souvislosti s překážkami v podpoře čtenářské gramotnosti nejčastěji narážejí na nedostatečnou motivaci žáků k rozvoji čtenářské gramotnosti (neochotu číst) a na nedostatečnou úroveň čtenářské gramotnosti žáků ze ZŠ. Na nedostatek finančních prostředků na materiální zajištění rozvoje čtenářské gramotnosti si stěžují více než dvě třetiny škol a více než polovina škol poukazuje na nedostatek finančních prostředků na realizaci mimoškolních aktivit.
- Opatření, která by školám nejvíce pomohla v realizaci zvolených cílů, se týkají zejména podpory čtenářské gramotnosti napříč předměty. Více než dvě třetiny škol také potřebují prostředky na realizaci mimoškolních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost, dostatečné prostředky na nákup beletrie a odborných textů pro školní knihovnu a využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti. Přibližně tři pětiny škol by ocenily systematickou práci žáků s odbornými texty.

9.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu čtenářské gramotnosti na školách v Plzeňském kraji, nejčastěji jsou rozvíjeny aktivity základní úrovně (43 %), ve které je rozvoj čtenářské gramotnosti realizován v rámci výuky českého jazyka a literatury a na škole nepůsobí koordinátor čtenářské gramotnosti. Ve vyšší míře je rozvíjena také mírně pokročilá úroveň (34 %), kdy na škole působí koordinátor pro čtenářskou gramotnost, a pokročilá úroveň (29 %), v té na škole koordinátor čtenářské gramotnosti spolupracuje s jednotlivými učiteli. Nejméně je rozvíjena nejvyšší úroveň (10 %).

Graf 95: Současná úroveň rozvoje čtenářské gramotnosti a předpokládaný posun

Pokročilá úroveň – Koordinátor čtenářské gramotnosti spolupracuje s jednotlivými učiteli. Na škole je snaha o vytvoření uceleného pojetí začlenění čtenářské gramotnosti do výuky. Učitelé napříč předměty běžně zařazují do výuky prvky k rozvoji čtenářské gramotnosti.

Nejvyšší úroveň – Čtenářská gramotnost je obsahově i časově koordinována pracovníkem, který k tomu má vytvořeny odpovídající podmínky. Škola má zpracovanou ucelenou koncepci rozvoje čtenářské gramotnosti. Pravidelně dochází ke sdílení poznatků, reflexi učitelů napříč předměty o zkušenostech ze zařazování prvků rozvoje čtenářské gramotnosti do jejich předmětů. Spolupráce s externími partnery (např. místní knihovna, známé osobnosti, nakladatelství apod.) je pravidelnou součástí výuky.

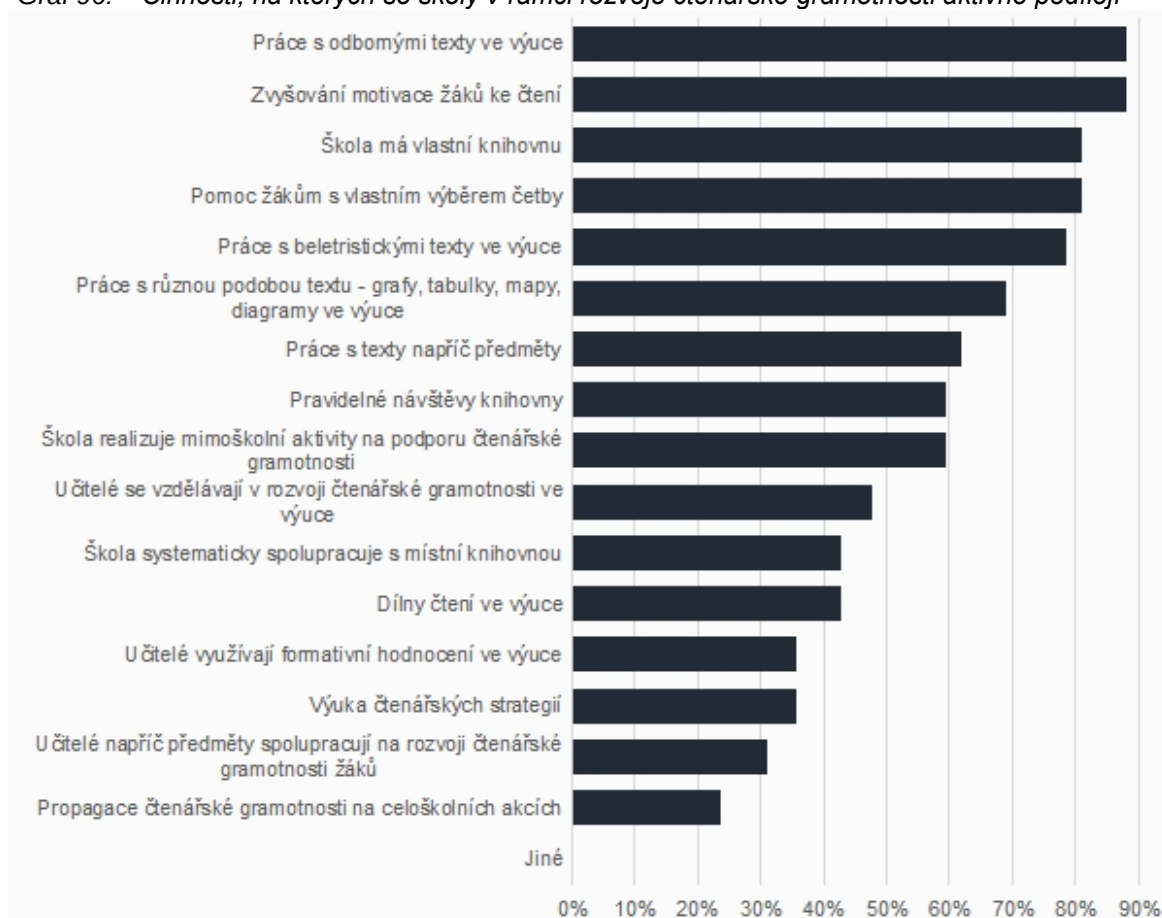
Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti podpory čtenářské gramotnosti, školy plánují rozvoj především v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 33 p. b.) a nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 16 p. b.). Tím deklarují zájem o ucelenou koncepci rozvoje čtenářské gramotnosti na škole, kterou bude mít obsahově i časově na starosti koordinátor čtenářské gramotnosti. V již nižší míře lze očekávat posun v rámci mírně pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 9 p. b.) a základní úrovně (předpokládaný posun o 1 p. b.).

9.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

V rámci oblasti podpory čtenářské gramotnosti střední školy a vyšší odborné školy v největší míře zmiňují zvyšování motivace žáků ke čtení a práci s odbornými texty ve výuce (shodně 88 %). Pro přibližně čtyři pětiny škol je důležité, že mají vlastní knihovnu, pomáhají žákům s vlastním výběrem četby (shodně 81 %) a pracují s beletristickými texty ve výuce (79 %).

Více než dvě třetiny škol pracují ve výuce s různou podobou textu, jako jsou grafy, tabulky, mapy, diagramy apod. (69 %). Ve významném podílu škol se pracuje s texty napříč předměty (62 %). Tři pětiny škol pořádají pravidelné návštěvy knihovny nebo realizují mimoškolní aktivity na podporu čtenářské gramotnosti (shodně 60 %). V případě téměř poloviny škol se učitelé vzdělávají v rozvoji čtenářské gramotnosti ve výuce (48 %).

Graf 96: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje čtenářské gramotnosti aktivně podílejí

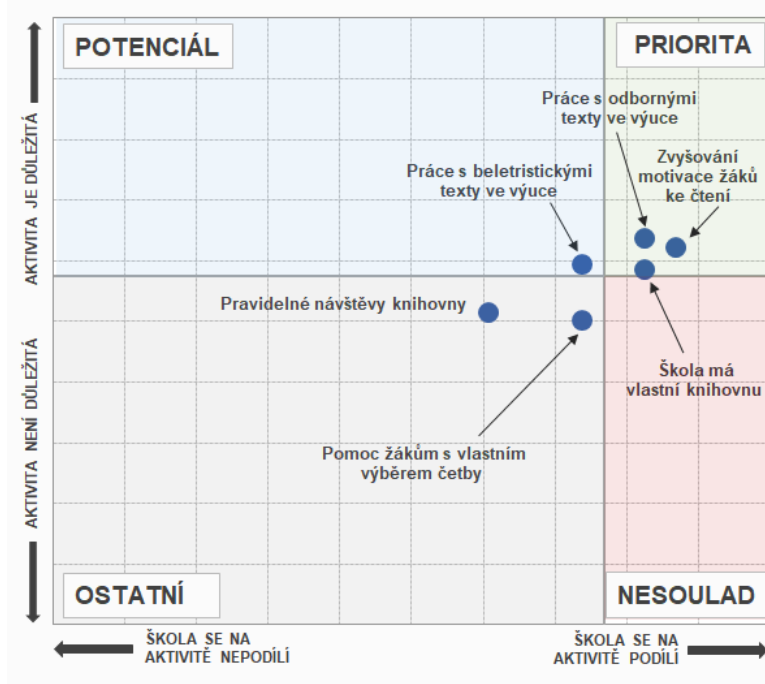
Pozn. Data z první vlny šetření nejsou k dispozici.

Celkem 43 % škol systematicky spolupracuje s místní knihovnou či pořádá dílny čtení ve výuce. Více než třetina škol provádí výuku čtenářských strategií a učitelé využívají formativní hodnocení ve výuce (shodně 36 %).

9.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště se z výše uvedených aktivit v oblasti čtenářské gramotnosti nejčastěji soustředí na zvyšování motivace žáků ke čtení (87 %), mají vlastní knihovnu a pracují s odbornými texty ve výuce (shodně 83 %). Celkem 74 % učilišť pracuje s beletristickými texty ve výuce a pomáhá žákům s vlastním výběrem četby. Tři pětiny škol pravidelně navštěvují knihovnu (61 %). Více než polovina učilišť ve výuce pracuje s různou podobou textu - grafy, tabulky, mapy, diagramy (52 %).

Graf 97: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

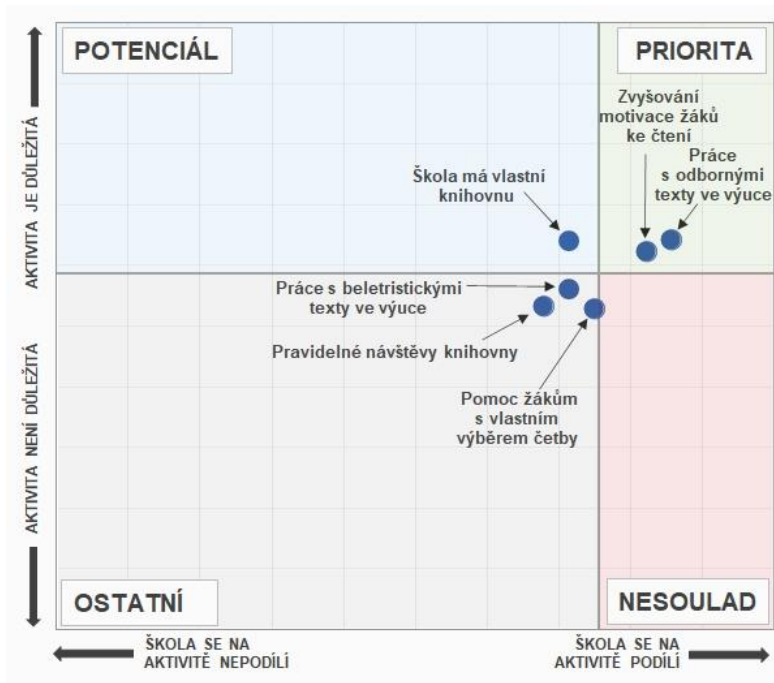
Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritami pro střední odborná učiliště je zvyšování motivace žáků ke čtení, práce s odbornými texty ve výuce a vlastní knihovna. Tyto aktivity učiliště realizují nejčastěji a přisuzují jim také nadprůměrnou důležitost.

Práci s beletristickými texty ve výuce realizuje relativně nižší podíl učilišť než výše zmíněné aktivity, ale je jí přisuzována mírně nadprůměrná důležitost. Proto patří mezi činnosti s potenciálem k rozvoji čtenářské gramotnosti na středních odborných učilištích.

Pravidelné návštěvy knihovny a pomoc žákům s vlastním výběrem četby jsou hodnoceny jak z pohledu četnosti, tak z hlediska významu spíše podprůměrně.

Střední odborné školy v oblasti čtenářské gramotnosti pracují zejména s odbornými texty ve výuce (86 %) a pracují na zvyšování motivace žáků ke čtení (82 %). Tři čtvrtiny škol pomáhají žákům s vlastním výběrem četby (75 %). Značný podíl škol také disponuje vlastní knihovnou, anebo pracují s beletristickými texty ve výuce (shodně 71 %).

Graf 98: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Pravidelné návštěvy knihovny organizuje 68 % středních odborných škol. Srovnatelný podíl škol pracuje s různou podobou textu – grafy, tabulky, mapy, diagramy ve výuce (64 %). Více než polovina škol realizuje mimoškolní aktivity na podporu čtenářské gramotnosti (kroužky, kluby, školní časopis apod.) (54 %).

Polovina středních odborných škol pracuje s texty napříč předměty, a jejich učitelé se vzdělávají v rozvoji čtenářské gramotnosti ve výuce (shodně 50 %). Více než dvě pětiny škol systematicky spolupracuje s místní knihovnou (43 %).

Více než třetina škol organizuje dílny čtení ve výuce (39 %) a výuku čtenářských strategií (36 %). Na celkem 29 % škol učitelé napříč předměty spolupracují na rozvoji čtenářské gramotnosti žáků. Ve čtvrtině škol učitelé využívají formativní hodnocení ve výuce (25 %).

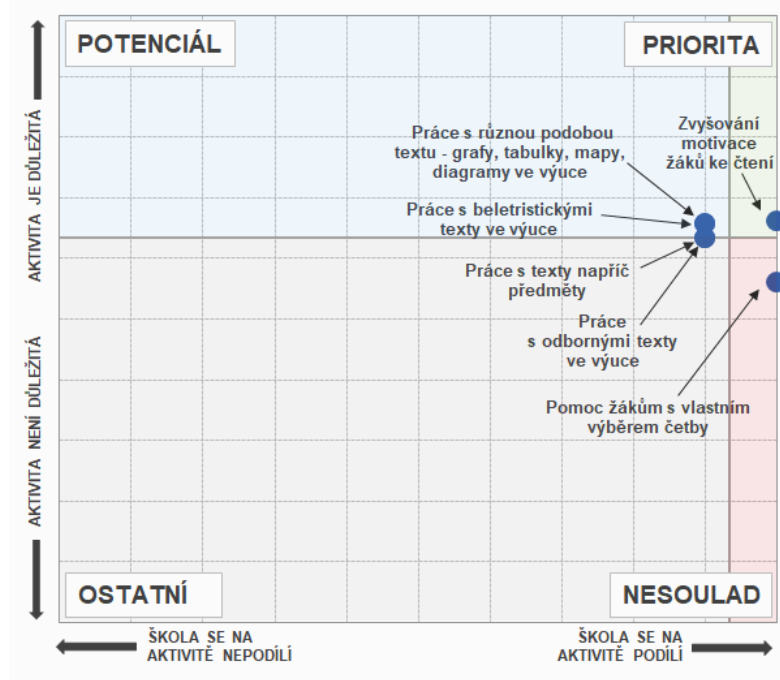
Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit na podporu čtenářské gramotnosti představuje pro SOŠ prioritu práce s odbornými texty ve výuce a zvyšování motivace žáků ke čtení. Tyto aktivity SOŠ provádí nejčastěji a zároveň je hodnotí nadprůměrně důležitě.

Pro školy je také stejně důležité, že je k dispozici vlastní knihovna. Tuto aktivitu ale zmiňují méně často, a tak představuje pro školy potenciál k rozvoji sledované oblasti.

Ostatní aktivity, jako je práce s beletristickými texty či pomoc žákům s vlastním výběrem četby, zmiňovaly školy méně často a hodnotily podprůměrně z hlediska významu.

Všechna gymnázia v rámci podpory čtenářské gramotnosti zvyšují motivaci žáků ke čtení a pomáhají žákům s vlastním výběrem četby (shodně 100 %). Dále jsou aktivní v práci s odbornými a beletristickými texty ve výuce, a to napříč předměty a s různou podobou textu, jako jsou tabulky, diagramy, grafy apod. (shodně 90 %). Vysoký podíl gymnázií je také vybaven vlastní knihovnou, systematicky spolupracuje s místní knihovnou a organizuje pravidelné návštěvy knihovny (shodně 80 %).

Graf 99: Aktivity, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnázií představuje prioritu v oblasti čtenářské gramotnosti zvyšování motivace žáků ke čtení. Tento aspekt gymnázia zmiňují nejčastěji a přikládají mu také vysokou důležitost.

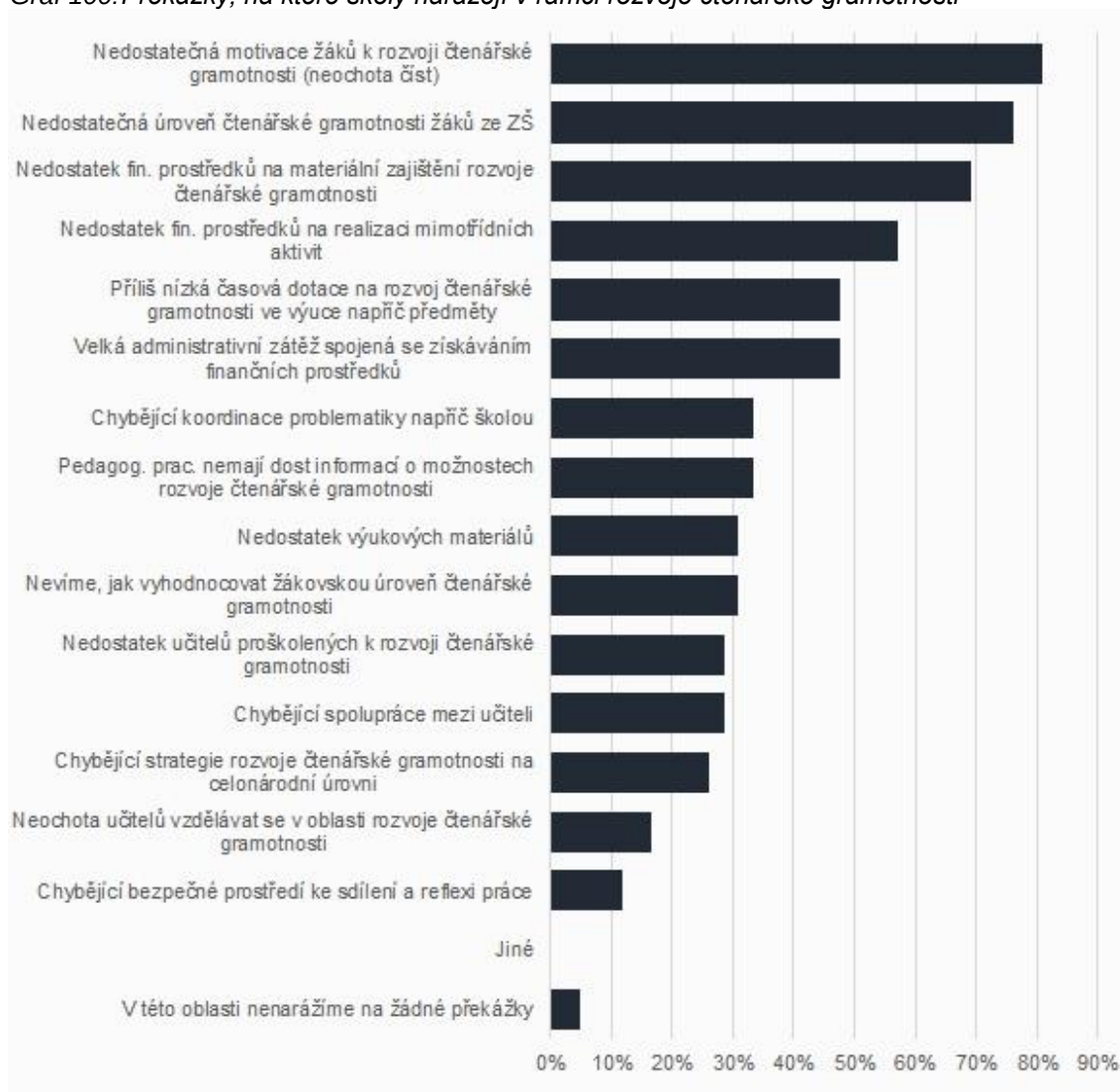
Gymnázia také často pomáhají žákům s výběrem četby, ale přikládají tomu podprůměrný význam, což působí nesoulad.

Práci s odbornými a beletristickými texty a s různou podobou textu ve výuce se věnuje relativně nižší podíl gymnázií, ale je jí přisuzována vysoká důležitost. Proto pro gymnázia představuje potenciál v rozvoji čtenářské gramotnosti.

9.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují podporu čtenářské gramotnosti, školy nejčastěji naráží na nedostatečnou motivaci žáků k rozvoji čtenářské gramotnosti – neochotu číst (81 %) a na nedostatečnou úroveň čtenářské gramotnosti žáků ze ZŠ (76 %). Na nedostatek finančních prostředků na materiální zajištění rozvoje čtenářské gramotnosti si stěžují více než dvě třetiny škol (69 %). Více než polovina škol poukazuje na nedostatek finančních prostředků na realizaci mimoškolních aktivit (57 %).

Graf 100: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje čtenářské gramotnosti

Pozn. Data z první vlny šetření nejsou k dispozici.

Celkem 48 % škol si stěžuje na příliš nízkou časovou dotaci na rozvoj čtenářské gramotnosti ve výuce napříč předměty a velkou administrativní zátěž spojenou se získáváním finančních prostředků. Třetinu škol trápí chybějící koordinace problematiky napříč školou a také, že pedagogičtí pracovníci nemají dost informací o možnostech rozvoje čtenářské gramotnosti (shodně 33 %).

Téměř třetinu škol také trápí nedostatek výukových materiálů a neznalost, jak vyhodnocovat žákovskou úroveň čtenářské gramotnosti (shodně 31 %). Celkem 29 % škol čelí nedostatku učitelů proškolených k rozvoji čtenářské gramotnosti a chybějící spolupráci mezi učiteli. Přibližně pětina škol chybí strategie rozvoje čtenářské gramotnosti na celonárodní úrovni (26 %).

Nižší podíl škol se potýká s neochotou učitelů vzdělávat se v oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti (17 %) a chybějícím bezpečným prostředím ke sdílení a reflexi práce (12 %). Celkem 5 % škol uvedlo, že v této oblasti nenaráží na žádné překážky.

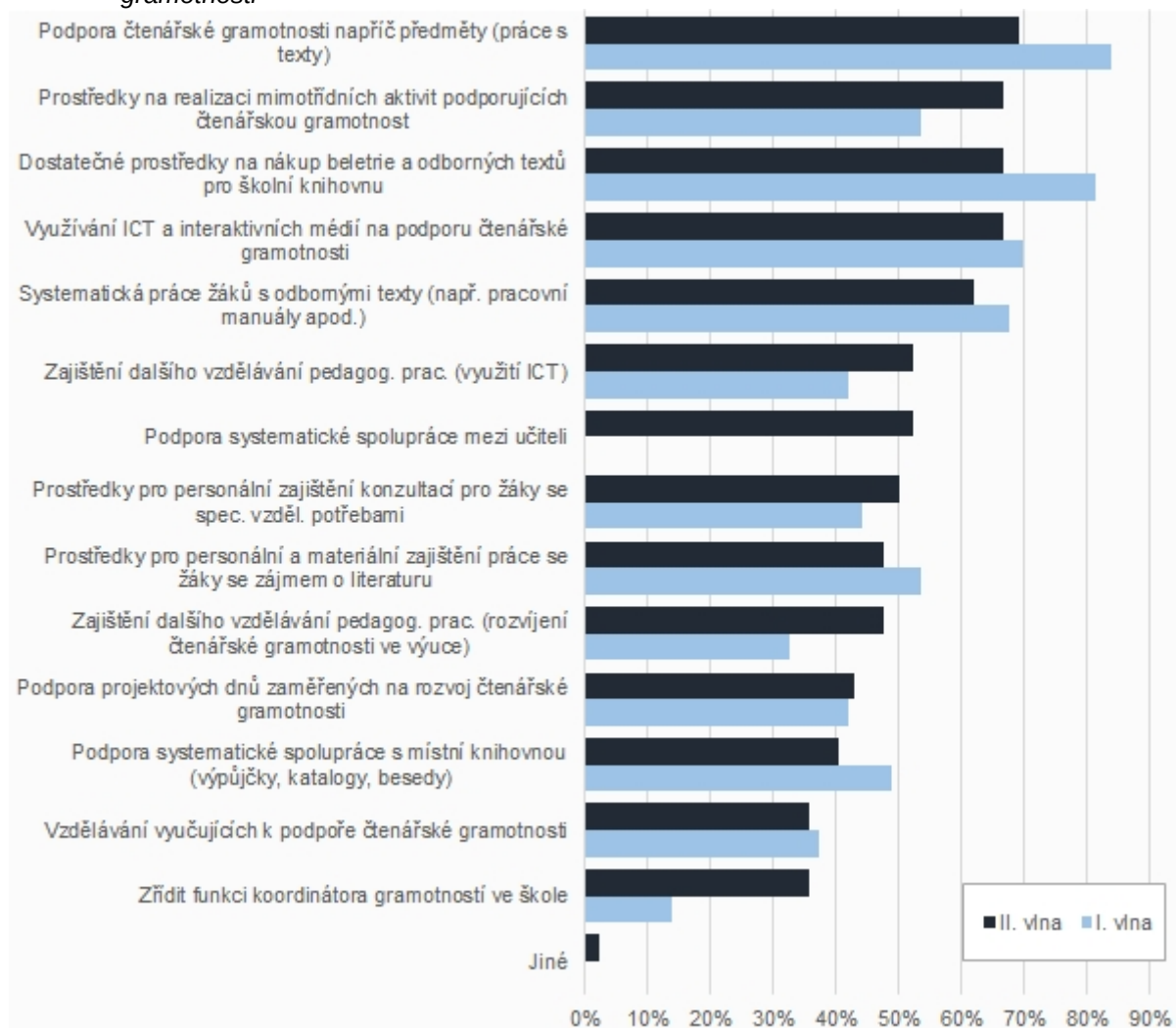
9.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti podpory čtenářské gramotnosti by školám nejvíce pomohla podpora čtenářské gramotnosti napříč předměty (69 %). Více než dvě třetiny škol také potřebují prostředky na realizaci mimořádných aktivit podporujících čtenářskou gramotnost, dostatečné prostředky na nákup beletrie a odborných textů pro školní knihovnu a využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské

gramotnosti (shodně 67 %). Přibližně tři pětiny škol by ocenily systematickou práci žáků s odbornými texty (62 %).

Více než polovina škol potřebuje podporu systematické spolupráce mezi učiteli a zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků např. ve využití ICT (shodně 52 %). Polovina škol by také ocenila prostředky pro personální zajištění konzultací pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (50 %).

Graf 101: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje čtenářské gramotnosti

Celkem 48 % škol potřebuje prostředky pro personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu a zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti rozvíjení čtenářské gramotnosti ve výuce. Srovnatelný podíl škol se vyjádřil pro podporu projektových dnů zaměřených na rozvoj čtenářské gramotnosti (43 %). Dvě pětiny škol potřebují podporu systematické spolupráce s místní knihovnou (40 %).

Více než třetina škol by potřebovala vzdělávání vyučujících k podpoře čtenářské gramotnosti a zřízení funkce koordinátora gramotností na škole (shodně 36 %).

Oproti roku 2015/2016 by školy více škol potřebovaly zejména zřídit funkci koordinátora gramotností ve škole (nárůst o 22 p. b.). Zvýšil se také podíl škol, kterým chybí zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v rozvíjení čtenářské gramotnosti ve výuce (nárůst o 15 p. b.), prostředky na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost (nárůst o 13 p. b.) a zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v užívání ICT (nárůst o 11 p. b.).

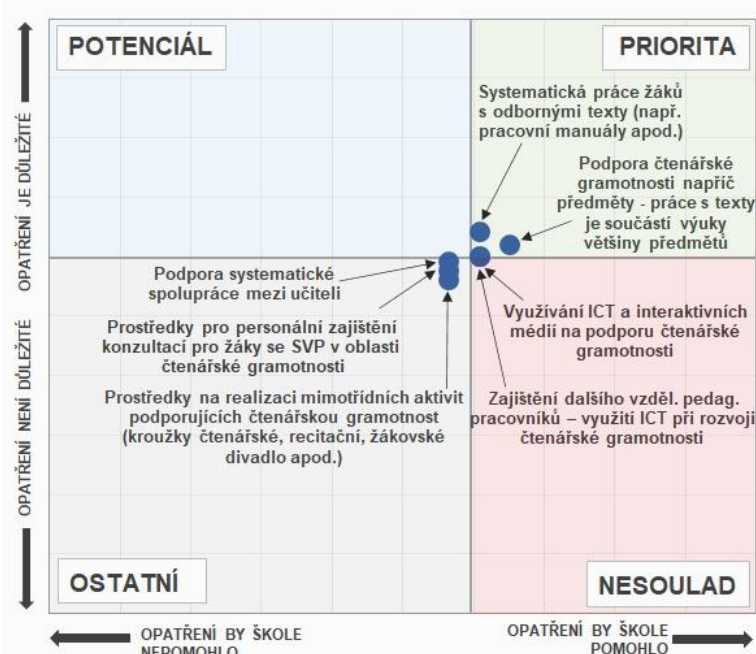
Méně školy potřebují podporu čtenářské gramotnosti napříč předměty a dostatečné prostředky na nákup beletrie a odborných textů pro školní knihovnu (pokles o 15 p. b.).

9.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji čtenářské gramotnosti nejvíce pomohla podpora čtenářské gramotnosti napříč předměty (65 %). Celkem 61 % škol se vyjádřilo pro systematickou práci žáků s odbornými texty, využívání ICT a interaktivních médií a pro zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ve využití ICT při rozvoji čtenářské gramotnosti.

Více než polovině škol by pomohly prostředky pro personální zajištění konzultací pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v oblasti čtenářské gramotnosti, prostředky na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost (kroužky čtenářské, recitační, žákovské divadlo apod.) a podpora systematické spolupráce mezi učiteli (shodně 57 %).

Graf 102: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními podpory čtenářské gramotnosti zohlednili také jejich důležitost, představují priority středních odborných učilišť tato opatření – podpora čtenářské gramotnosti napříč předměty a systematická práce žáků s odbornými texty. Tato opatření zmiňují učiliště nejčastěji a zároveň je ve srovnání s ostatními sledovanými položkami hodnotí jako nejdůležitější.

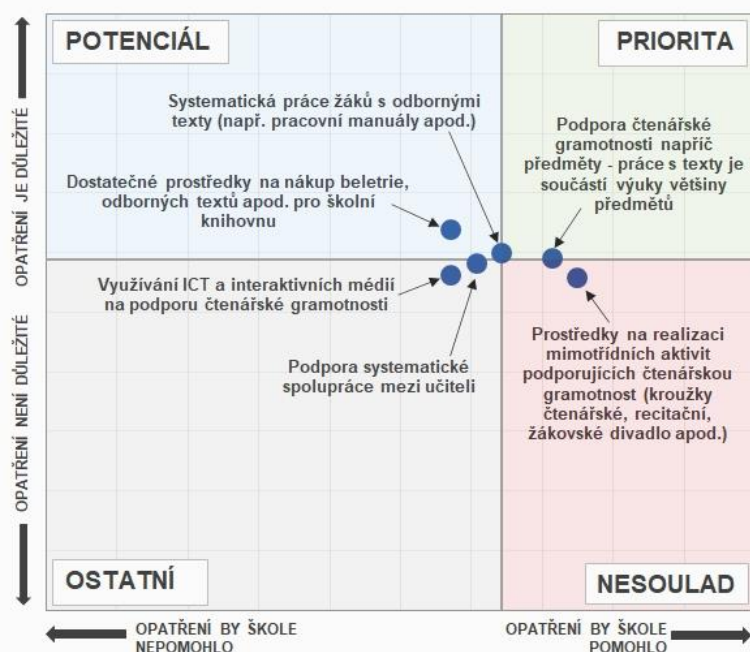
Zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ve využití ICT při rozvoji čtenářské gramotnosti a využívání ICT a interaktivních médií hodnotí učiliště průměrně, na hranici

priorit a nesouladu. Ostatní opatření jsou pro školy méně významná.

Střední odborné školy v největší míře potřebují prostředky na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost, jako jsou kroužky čtenářské, recitační, žákovské divadlo apod. (75 %). Téměř tři čtvrtiny škol by ocenily také podporu čtenářské gramotnosti napříč předměty, kdy je práce s texty součástí výuky většiny předmětů (71 %). Více než tři pětiny škol se vyslovily pro systematickou práci žáků s odbornými texty, např. pracovními manuály (64 %) a podporu systematické spolupráce mezi učiteli (61 %).

Dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu, a využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti by ocenilo 57 % škol.

Graf 103: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření podpory čtenářské gramotnosti je pro SOŠ nejbližší k prioritním opatřením práce s texty napříč předměty, ačkoliv i toto opatření hodnotí školy jen lehce nad průměrem.

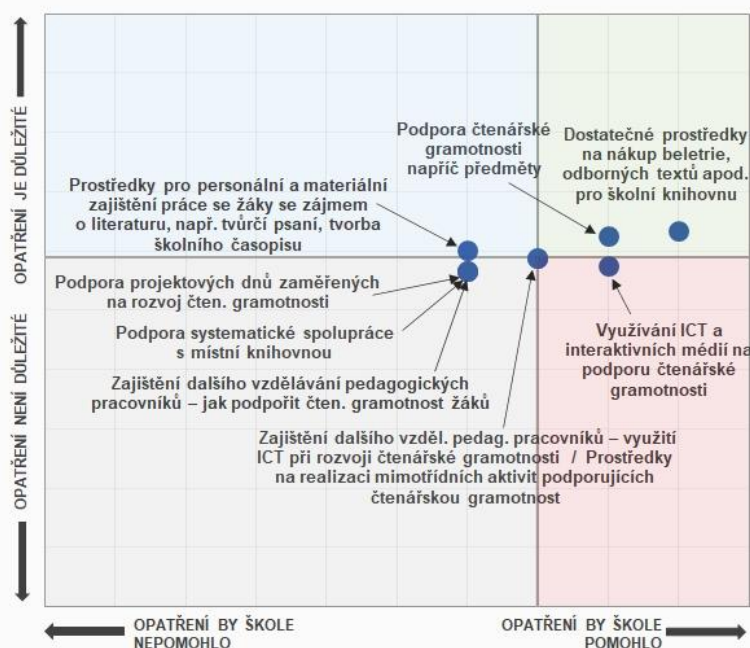
Prostředky na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost zmiňují školy sice nejčastěji, ale hodnotí už výrazně pod průměrem, tedy v tzv. nesouladu.

Systematická práce žáků s odbornými texty patří mezi opatření s potenciálem k rozvoji čtenářské gramotnosti, a školy je zmiňovaly relativně často, proto se blíží k opatřením prioritním.

Nejdůležitější je však pro střední odborné školy získání dostatečných prostředků na nákup beletrie a odborných textů pro školní knihovnu. Toto opatření zmiňovaly relativně méně často, a patří proto také k opatřením s potenciálem k rozvoji sledované oblasti.

Gymnázia by v rámci podpory čtenářské gramotnosti nejvíce ocenila dostatečné prostředky na nákup beletrie, odborných textů apod. pro školní knihovnu (90 %). Velké části gymnázií by pomohla podpora čtenářské gramotnosti napříč předměty a využívání ICT a interaktivních médií (shodně 80 %). Celkem 70 % gymnázií chybí prostředky na realizaci mimotřídních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost a zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti využití ICT při rozvoji čtenářské gramotnosti.

Graf 104: Opatření, která by gymnázii pomohla, a jejich důležitost

Tři pětiny škol by potřebovaly podporu systematické spolupráce s místní knihovnou (výpůjčky, katalogy aj., ale i literární besedy, autorská čtení apod.), podporu projektových dnů zaměřených na rozvoj čtenářské gramotnosti, prostředky pro personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu a zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v metodách, jak podpořit čtenářskou gramotnost žáků při výuce všeobecně vzdělávacích i odborných, praktických i teoretických předmětů (shodně 60 %).

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření podpory čtenářské gramotnosti představují priority gymnázií dostatečné

prostředky na nákup beletrie a odborných textů pro školní knihovnu a podpora čtenářské gramotnosti napříč předměty.

Využívání ICT a interaktivních medií působí nesoulad. Sice toto opatření zmiňuje vyšší podíl gymnázií, ale ve srovnání s ostatními opatřeními je z hlediska důležitosti řadí již pod průměr.

Prostředky pro personální a materiální zajištění práce se žáky se zájmem o literaturu a zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků hodnotila gymnázia jako také nadprůměrně důležité. Zmiňovaly je ale méně často, a proto patří mezi opatření s potenciálem k rozvoji sledované oblasti.

Zajištění dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti využití ICT při rozvoji čtenářské gramotnosti je ve všech ohledech opatření průměrné.

Ostatní opatření hodnotí gymnázia podprůměrně a také je méně často zmiňují.

9.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoje čtenářské gramotnosti“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoje čtenářské gramotnosti* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje čtenářské gramotnosti*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje čtenářské gramotnosti*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav rozvoje čtenářské gramotnosti na SOU

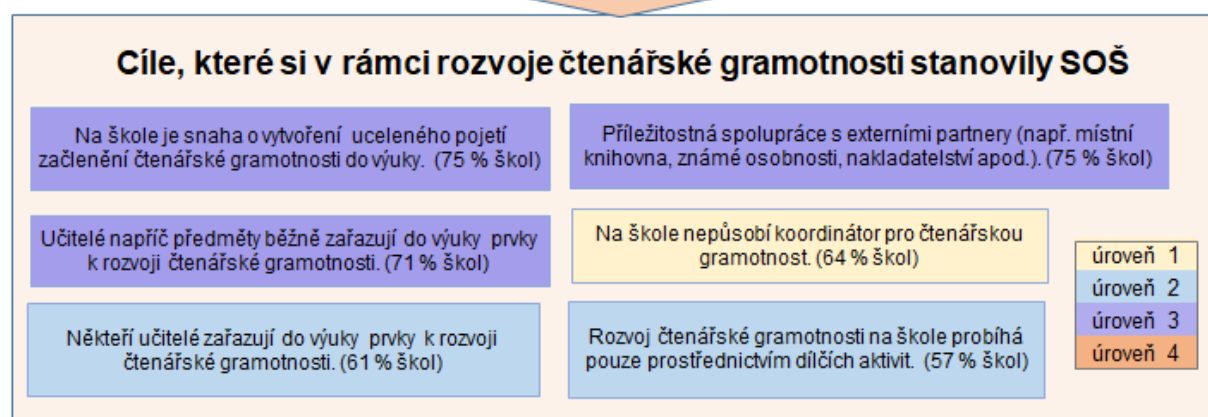
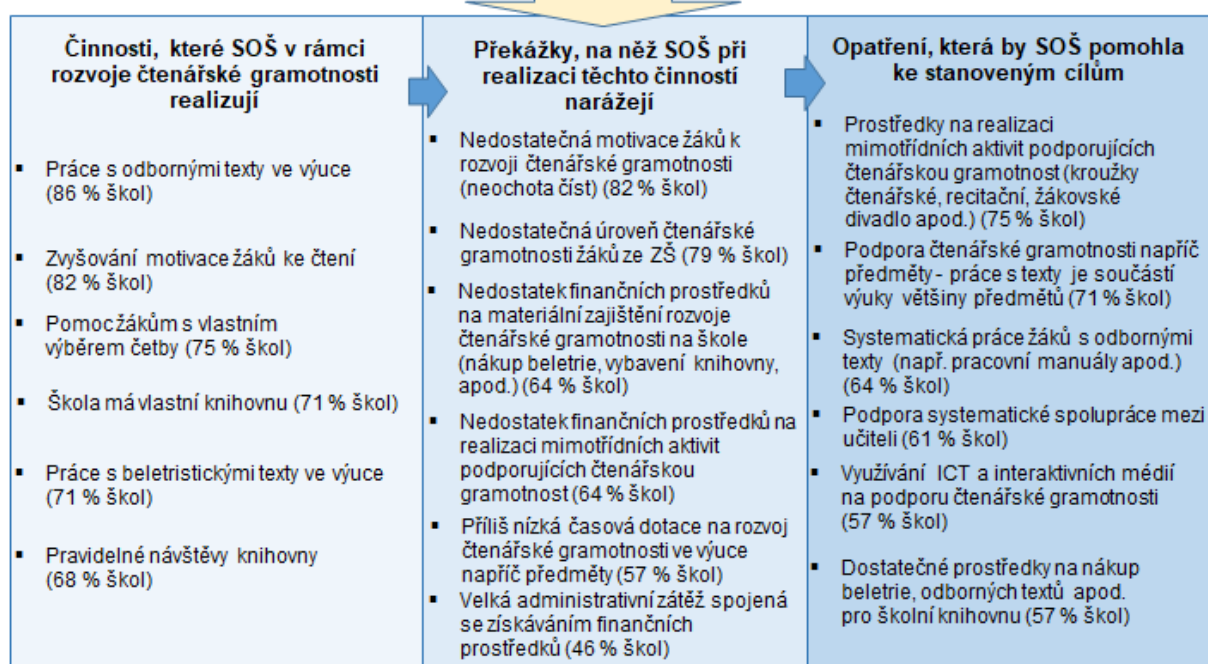
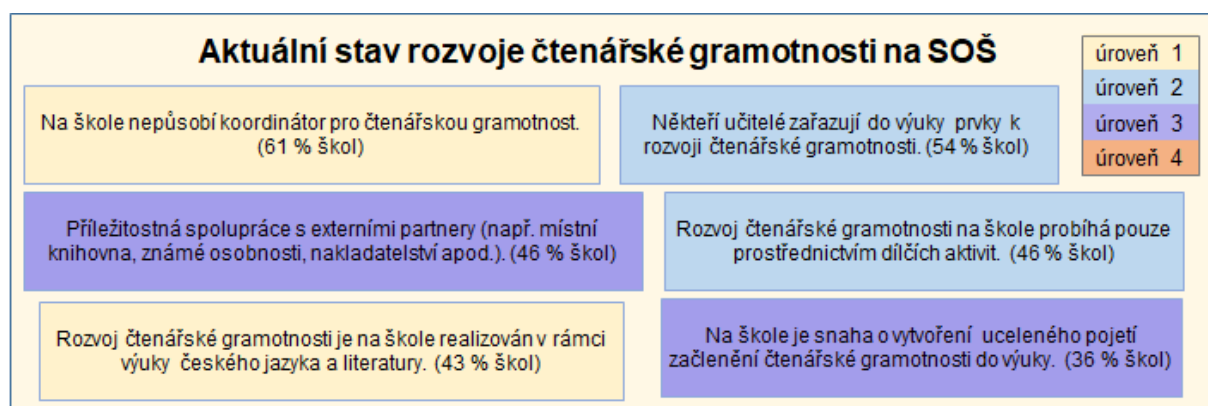
Na škole nepůsobí koordinátor pro čtenářskou gramotnost. (74 % škol)	Rozvoj čtenářské gramotnosti na škole probíhá pouze prostřednictvím dílčích aktivit. (57 % škol)	úroveň 1 úroveň 2 úroveň 3 úroveň 4
Někteří učitelé zařazují do výuky prvky k rozvoji čtenářské gramotnosti. (57 % škol)	Rozvoj čtenářské gramotnosti je na škole realizován v rámci výuky českého jazyka a literatury. (48 % škol)	
Příležitostná spolupráce s externími partnery (např. místní knihovna, známé osobnosti, nakladatelství apod.). (43 % škol)	Na škole je snaha o vytvoření uceleného pojetí začlenění čtenářské gramotnosti do výuky. (26 % škol)	

Činnosti, které SOU v rámci rozvoje čtenářské gramotnosti realizují	Problémy, na něž SOU při realizaci těchto činností narážejí	Opatření, která by SOU pomohla ke stanoveným cílům
- Zvyšování motivace žáků ke čtení (87 % škol) - Práce s odbornými texty ve výuce (83 % škol) - Škola má vlastní knihovnu (83 % škol) - Pomoc žákům s vlastním výběrem četby (74 % škol) - Práce s beletristickými texty ve výuce (74 % škol) - Pravidelné návštěvy knihovny (61 % škol)	- Nedostatečná motivace žáků k rozvoji čtenářské gramotnosti (neochota číst) (78 % škol) - Nedostatečná úroveň čtenářské gramotnosti žáků ze ZŠ (78 % škol) - Nedostatek finančních prostředků na materiální zajištění rozvoje čtenářské gramotnosti na škole (nákup beletrie, vybavení knihovny, apod.) (61 % škol) - Nedostatek finančních prostředků na realizaci mimoškolních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost (57 % škol) - Příliš nízká časová dotace na rozvoj čtenářské gramotnosti ve výuce napříč předměty (43 % škol) - Velká administrativní zátěž spojená se získáváním finančních prostředků (39 % škol)	- Podpora čtenářské gramotnosti napříč předměty - práce s texty je součástí výuky většiny předmětů (65 % škol) - Využívání ICT a interaktivních médií na podporu čtenářské gramotnosti (61 % škol) - Systematická práce žáků s odbornými texty (např. pracovní manuály apod.) (61 % škol) - Zajištění dalšího vzdělávání pedagog. pracovníků – využití ICT při rozvoji čtenářské gramotnosti (61 % škol) - Prostředky na realizaci mimoškolních aktivit podporujících čtenářskou gramotnost (kroužky čtenářské, recitační, žákovské divadlo apod.) (57 % škol) - Podpora systematické spolupráce mezi učiteli (57 % škol) - Prostředky pro personální zajištění konzultací pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami v oblasti čtenářské gramotnosti (57 % škol)

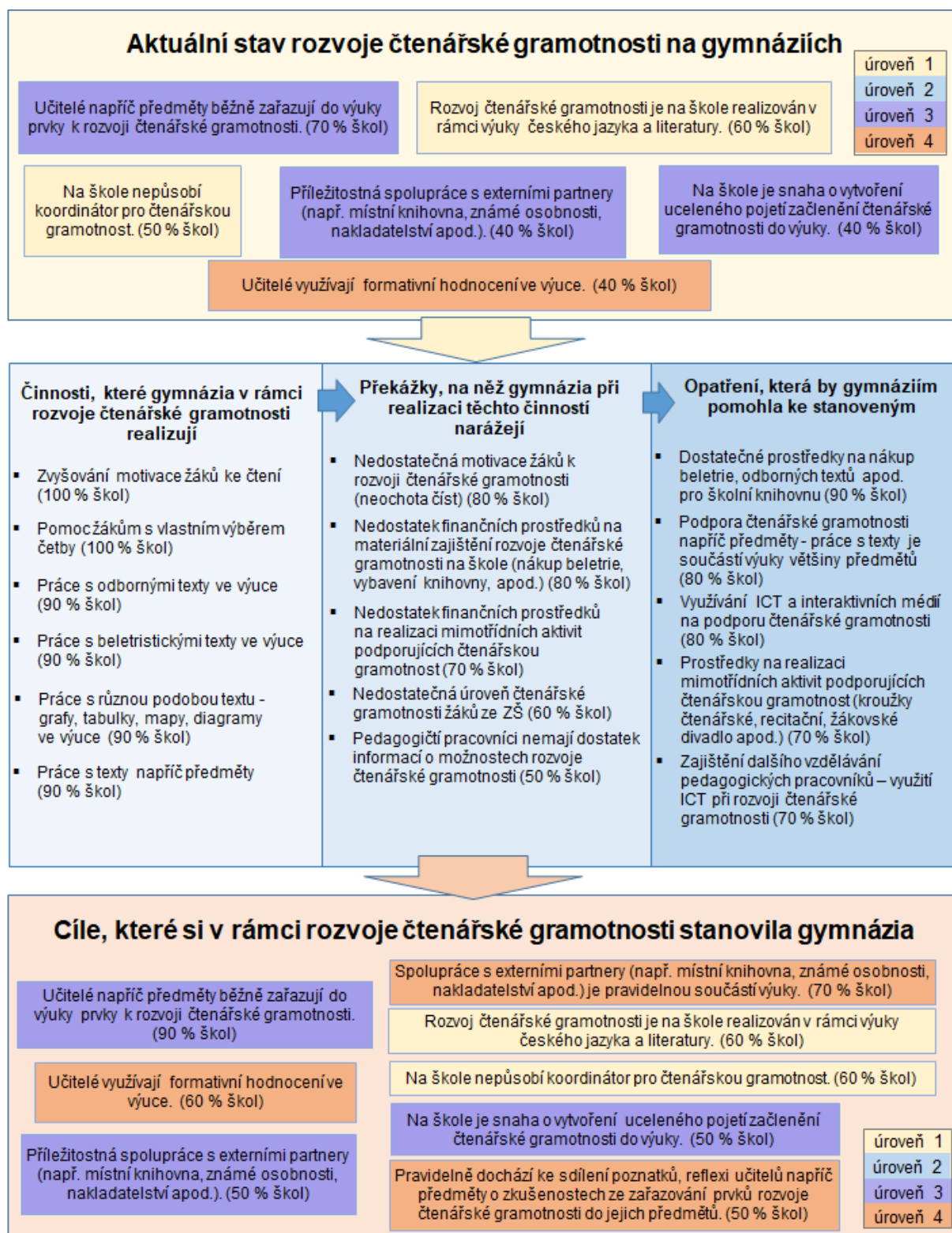
Cíle, které si v rámci rozvoje čtenářské gramotnosti stanovila SOU

Na škole nepůsobí koordinátor pro čtenářskou gramotnost. (78 % škol)	Na škole je snaha o vytvoření uceleného pojetí začlenění čtenářské gramotnosti do výuky. (74 % škol)	úroveň 1 úroveň 2 úroveň 3 úroveň 4
Učitelé napříč předměty běžně zařazují do výuky prvky k rozvoji čtenářské gramotnosti. (65 % škol)	Příležitostná spolupráce s externími partnery (např. místní knihovna, známé osobnosti, nakladatelství apod.). (65 % škol)	
Rozvoj čtenářské gramotnosti na škole probíhá pouze prostřednictvím dílčích aktivit. (61 % škol)	Někteří učitelé zařazují do výuky prvky k rozvoji čtenářské gramotnosti. (61 % škol)	

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Každé schéma zobrazuje prvních 6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
 Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

10 Digitální kompetence a rozvoj ICT infrastruktury v Plzeňském kraji

V dnešní době se setkáváme s digitálními technologiemi téměř na každém kroku a dá se předpokládat, že digitální kompetence budou v různé míře potřeba jak k práci, učení i k běžnému životu. Tato oblast je specifická svojí rychlostí změn a pokroku a tedy i seznam jednotlivých kompetencí je často obměňován.

Digitální kompetence chápeme jako průřezové klíčové kompetence, tj. kompetence, bez kterých není možné rozvíjet u dětí a žáků plnohodnotně další klíčové kompetence. Jejich základní charakteristikou je aplikace – využití digitálních technologií při nejrozličnějších činnostech, při řešení nejrozličnějších problémů. Z toho plyne i jejich proměnlivost v čase v závislosti na tom, jak se mění způsob a šíře využívání digitálních technologií ve společnosti a v životě člověka³.

S touto oblastí se ještě úzce pojí pojem **Informatické myšlení**, které je zjednodušeně řečeno schopností myslet jako informatik při řešení problémů. V mnoha oblastech se žáci učí použít hotové postupy řešení, v informatice se soustředí na samotnou schopnost hledání vlastního řešení a také na jeho efektivitu. Informaticky myslící člověk ve svém životě odhaluje rutinní postupy a snaží se je optimalizovat, aby mu nezabíraly tolik času, a automatizovat je tak, aby se místo nich mohl věnovat třeba rodině nebo koníčkům⁴.

Jedním z hlavních východisek je národní dokument [Strategie digitálního vzdělávání do roku 2020](#), který definuje základní směry v této oblasti:

- nediskriminační přístup k digitálním vzdělávacím zdrojům,
- podmínky pro rozvoj digitální gramotnosti a informatického myšlení žáků,
- podmínky pro rozvoj digitální gramotnosti a informatického myšlení učitelů,
- budování a obnova digitální vzdělávací infrastruktury,
- inovační postupy, sledování, hodnocení a šíření jejich výsledků,
- systém podporující rozvoj škol v oblasti integrace digitálních technologií do výuky a do života školy,
- porozumění veřejnosti cílům a procesům integrace digitálních technologií do vzdělávání.

Na tento dokument navazuje Strategie vzdělávací politiky ČR do roku 2030+, která se také bude zaměřovat na implementaci DT do výuky, posilování digitálních kompetencí u pedagogů a snižování nerovností a prevenci vzniku digitální propasti.

Když mluvíme o implementaci digitálních technologií do výuky a zvyšování digitálních kompetencí, máme tím na mysli vše výše zmíněné, a to průřezově napříč celým vzdělávacím procesem. Je nutné si uvědomovat, že digitální technologie nestačí pouze používat, ale bude potřeba je chápat. Ve školách musíme vychovat nastupující generaci, která nebude pouze uživatelem, ale také tvůrcem našeho digitálního světa a bude se velice dobře orientovat v oblasti robotizace, programování a informatického myšlení. V dnešní digitální době je potřeba vědět, že digitální technologie transformují vlastně všechny obory a proto je plánována modernizace rámcových vzdělávacích programů (RVP), která s velkou pravděpodobností rozšíří požadavky na informační myšlení a digitální gramotnost. Do výuky informatiky by se tak měli dostat například základy programování, algoritmizace nebo i základy počítačových sítí. Klasická výuka tabulkových a textových procesorů tak bude muset ustoupit do jiných předmětů, kde tyto aplikace budou použity jako prostředek pro dosažení výukového cíle. Kromě jiného by inovace měla spočívat také v použití moderních výukových metod, individualizace, týmové spolupráce a podobně, což vede ke zvýšení nároků na pedagogy a celý manažerský proces vedení a řízení výchovně vzdělávacího procesu v každé škole.

Hlavní zjištění

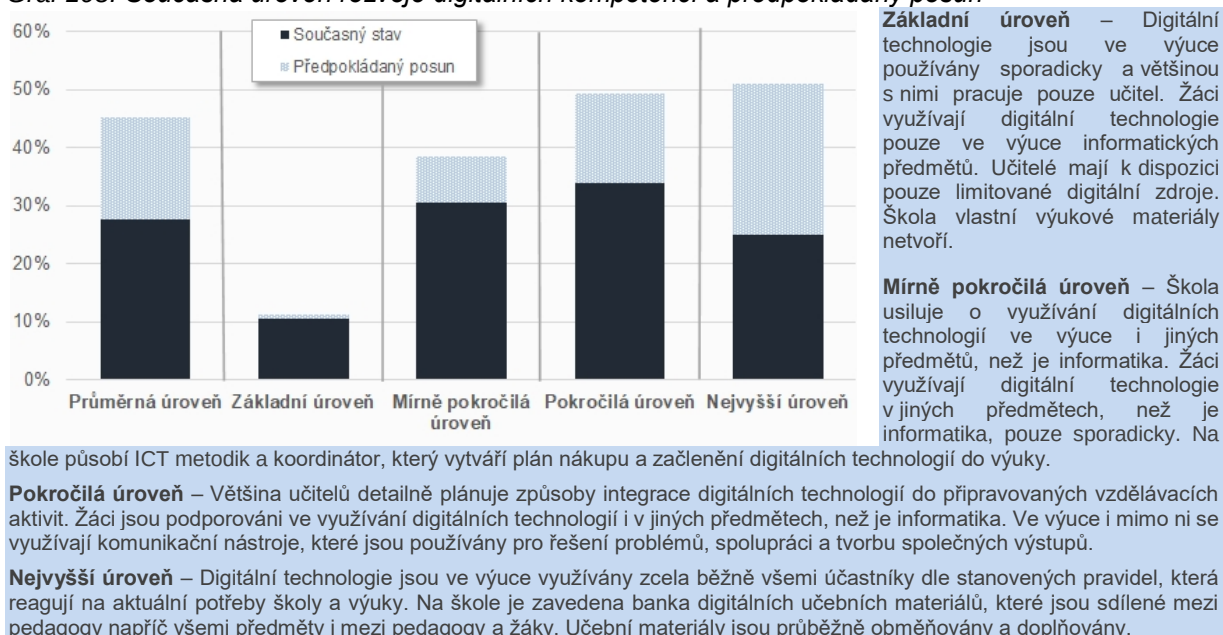
- V rámci rozvoje digitálních kompetencí škol v Plzeňském kraji nejvíce rozvíjí aktivity na pokročilé úrovni, ve které učitelé plánují způsoby integrace digitálních technologií do připravovaných vzdělávacích aktivit. Velká část škol také rozvíjí sledovanou oblast v mírně pokročilé úrovni, ve které na škole působí ICT metodik a koordinátor a škola usiluje o využívání digitálních technologií ve výuce i jiných předmětů, než je informatika. V nižší míře jsou rozvíjeny aktivity patřící do nejvyšší úrovně. Ta se vyznačuje zavedením banky digitálních učebních materiálů, které se sdílejí napříč mezi pedagogy a žáky. V nejnižší míře jsou rozvíjeny aktivity spadající do základní úrovně.
- V rámci oblasti rozvoje digitálních kompetencí střední školy a vyšší odborné školy nejčastěji využívají ICT i v jiných předmětech, než jsou infromatické předměty. Tři čtvrtiny škol nastavují pravidla použití ICT prostřednictvím školního řádu a podporují pedagogy k sebevzdělávání v oblasti ICT. Srovnatelný podíl škol motivuje žáky i pedagogy k účelnému používání ICT. Na více než dvou třetinách škol pedagogové získané dovednosti v oblasti ICT začleňují do výuky a plánují výuku s použitím ICT a nových výukových metod.
- Školy se nejčastěji potýkají s tím, že vyučující nejsou schopni vyřešit problémy s ICT bez výrazného omezení chodu výuky. Více než dvě pětiny škol bojují s nedostatečným vzděláním pedagogů na škole v oblasti ICT a nedostatečnými prostory či vybavením školy. Dvě pětiny škol si stěžují na nedostatečnou motivaci pedagogů k dalšímu vzdělávání v oblasti ICT a na nedostatečné SW vybavení školy. Třetinu škol trápí nízká časová dotace či absence IT koordinátora a skutečnost, že studenti nemají vlastní zařízení vhodná pro využití ve výuce.
- Opatřeními, která by školám nejvíce pomohla v realizaci zvolených cílů, jsou vybavení běžných tříd a ICT učeben digitálními technologiemi, multimediální technikou apod. Přibližně tři čtvrtiny škol by ocenily pořízení aplikací a jejich aktualizací. Přibližně dvěma třetinám škol chybí technická podpora, např. správa sítě, správa a údržba zařízení, aktualizace apod., vybavení speciálních učeben, laboratoří a dílen digitálními technologiemi a multimediální technikou a vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi. Podporu při budování školní počítačové sítě potřebují tři pětiny škol.

10.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o rozvoj digitálních kompetencí, školy v Plzeňském kraji nejvíce rozvíjí aktivity na pokročilé úrovni (34 %), ve které učitelé plánují způsoby integrace digitálních technologií do připravovaných vzdělávacích aktivit. Velká část škol také rozvíjí sledovanou oblast v mírně pokročilé úrovni (31 %), ve které na škole působí ICT metodik a koordinátor a škola usiluje o využívání digitálních technologií ve výuce i jiných předmětů, než je informatika. V nižší míře jsou rozvíjeny aktivity patřící do nejvyšší úrovně (25 %). Ta se vyznačuje zavedením banky digitálních učebních materiálů, které se sdílejí napříč mezi pedagogy a žáky. V nejnižší míře jsou rozvíjeny aktivity spadající do základní úrovně (10 %), ve které jsou digitální technologie ve výuce využívány pouze sporadicky.

Pakliže měly školy zhodnotit předpokládaný posun v oblasti rozvoje digitálních kompetencí, školy plánují rozvoj činností především v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný posun o 26 p. b.), čímž deklarují, že digitální technologie ve výuce by měly být využívány zcela běžně pedagogy i žáky. Určitý posun lze očekávat také v rámci pokročilé úrovně (předpokládaný posun o 15 p. b.). Již méně výrazný je plánovaný posun v případě činností spadajících do mírně pokročilé (předpokládaný posun o 8 p. b.) a nepatrný v případě základní úrovně (předpokládaný posun o 1 p. b.).

Graf 105: Současná úroveň rozvoje digitálních kompetencí a předpokládaný posun

10.2 Aktivita, které školy realizují v rámci této intervence

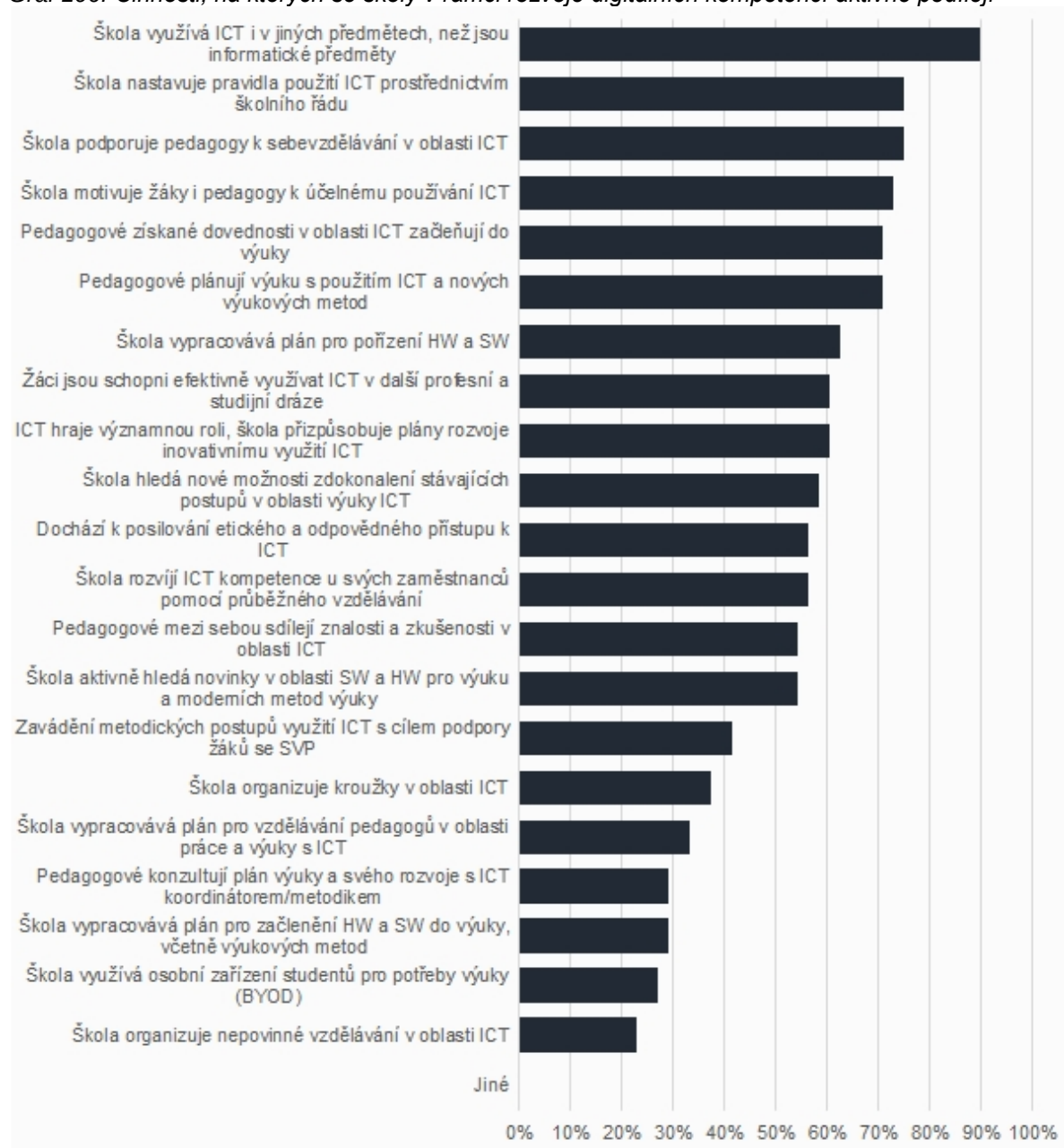
V rámci oblasti rozvoje digitálních kompetencí využívá nejvyšší podíl škol ICT i v jiných předmětech, než jsou informatické předměty (90 %). Tři čtvrtiny škol nastavují pravidla použití ICT prostřednictvím školního řádu a podporují pedagogy k sebevzdělávání v oblasti ICT (shodně 75 %).

Srovnatelný podíl škol motivuje žáky i pedagogy k účelnému používání ICT (73 %). Na více než dvou třetinách škol pedagogové získané dovednosti v oblasti ICT začleňují do výuky a plánují výuku s použitím ICT a nových výukových metod (shodně 71 %).

Alespoň tři pětiny škol vypracovávají plán pro pořízení HW a SW (63 %), podporují žáky, aby byli schopni efektivně využívat ICT v další profesní a studijní dráze a inovativní využití ICT hraje významnou roli, protože mu škola přizpůsobuje plány rozvoje (shodně 60 %).

Více než polovina škol hledá nové možnosti zdokonalení stávajících postupů v oblasti výuky ICT (58 %), posiluje etický a odpovědný přístup k ICT, rozvíjí ICT kompetence u svých zaměstnanců pomocí průběžného vzdělávání (shodně 56 %), hledá novinky v oblasti SW a HW a moderní metody výuky a jejich pedagogové mezi sebou sdílejí znalosti a zkušenosti v oblasti ICT (shodně 54 %).

Graf 106: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje digitálních kompetencí aktivně podílejí

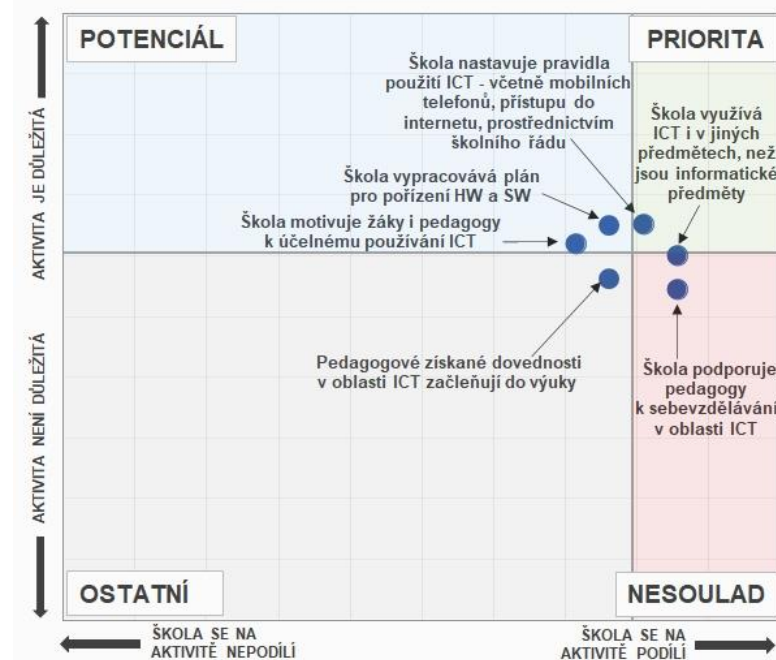

Pozn. Data z první vlny šetření nejsou k dispozici.

10.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště z výše uvedených aktivit v oblasti rozvoje digitálních kompetencí v největší míře využívají ICT v jiných předmětech, než jsou předměty informatické, a podporují pedagogy k sebevzdělávání v oblasti ICT (shodně 86 %). Celkem 81 % středních odborných učilišť nastavuje pravidla použití ICT prostřednictvím školního řádu, a to včetně mobilních telefonů a přístupu do internetu. Tři čtvrtiny škol vypracovávají plán pro pořízení HW a SW a jejich pedagogové získané dovednosti v oblasti ICT začleňují do výuky (shodně 76 %). Více než dvě třetiny škol také motivují žáky i pedagogy k účelnému používání ICT (71 %).

Graf 107: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, nejvýše učiliště hodnotila nastavování pravidel užívání ICT ve škole prostřednictvím školního řádu. Tato aktivita je hodnocena jako nejdůležitější a zároveň je druhá nejčastější, tudíž představuje pro SOU prioritu.

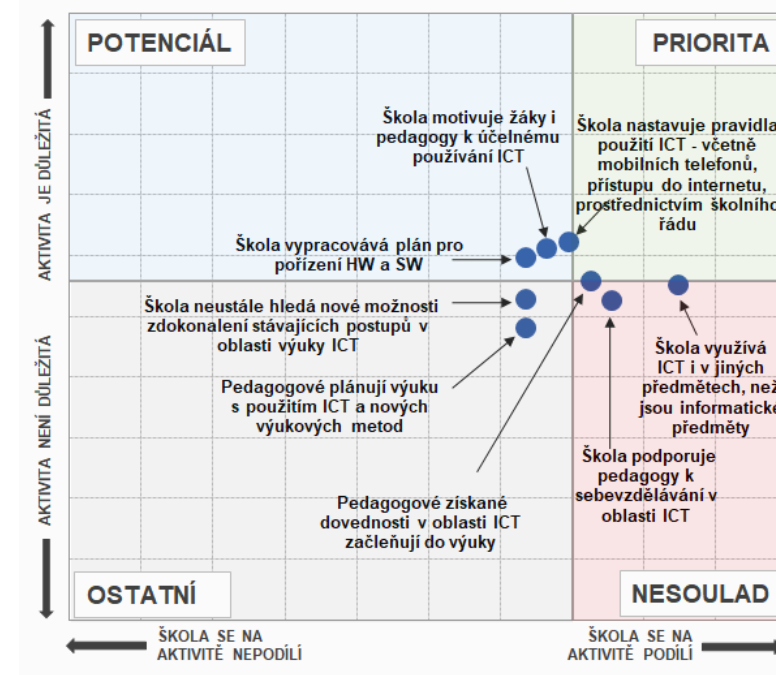
Využívání ICT i v jiných předmětech než v informatických a podpora pedagogů v sebevzdělávání v oblasti ICT jsou školami realizovány nejčastěji, ale pro podprůměrné hodnocení jejich významu patří do oblasti tzv. nesouladu.

Aktivitami s potenciálem k rozvoji ve sledované oblasti jsou

motivace pedagogů a žáků k účelnému používání ICT a vypracovávání plánu pro pořízení HW a SW. Tyto činnosti jsou prováděny méně často, ale z hlediska důležitosti jsou ve srovnání s ostatními činnostmi hodnoceny nadprůměrně.

Střední odborné školy, podobně jako střední odborná učiliště, pro rozvoj digitálních kompetencí nejčastěji využívají ICT i v jiných než informatických předmětech (85 %). Na přibližně třech čtvrtinách škol podporují pedagogy k sebevzdělávání v oblasti ICT (76 %) a pedagogové získané dovednosti v oblasti ICT začleňují do výuky (73 %). Celkem 70 % škol nastavuje pravidla použití ICT (včetně mobilních telefonů, přístupu do internetu) prostřednictvím školního řádu. Více než dvě třetiny SOŠ motivují žáky i pedagogy k účelnému používání ICT (67 %).

Graf 108: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

Na více než třech pětinách škol pedagogové plánují výuku s použitím ICT a nových výukových metod, škola aktivně hledá novinky v oblasti SW a HW pro výuku a moderních metod výuky a vypracovává plán pro pořízení HW a SW (shodně 64 %).

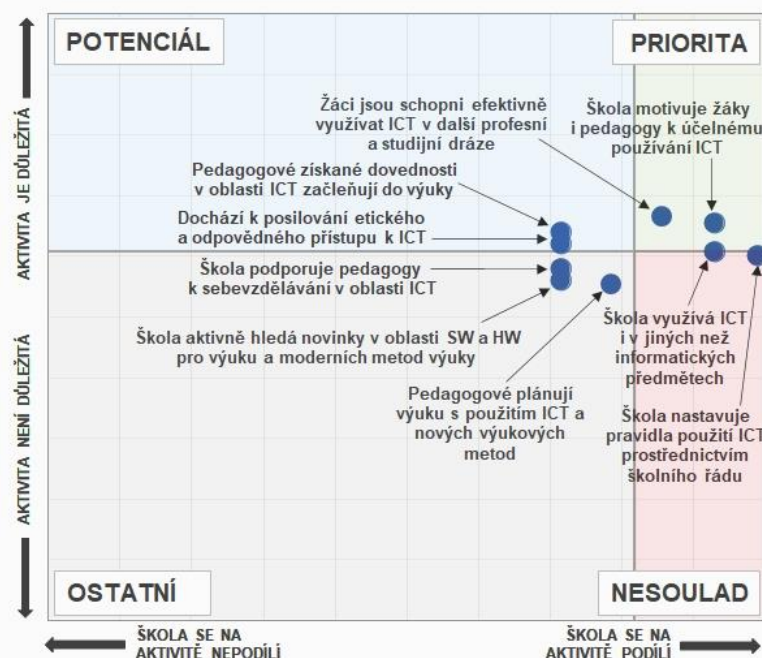
Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit na podporu rozvoje digitálních kompetencí představuje aktivitu na pomezí priorit středních odborných škol a potenciálu k rozvoji sledované oblasti nastavování pravidel použití ICT prostřednictvím školního řádu. Tato činnost je pro školy ze všech nejdůležitější, věnují se jí však pouze průměrně často.

Nejčastěji realizované aktivity byly současně hodnoceny průměrně či podprůměrně, a tudíž vykazují nesoulad. Jsou to: využívání ICT i v jiných než infromatických předmětech, podpora pedagogů k sebevzdělávání v oblasti ICT a začleňování získaných dovedností v oblasti ICT pedagogů do výuky.

Pro střední odborné školy je také nadprůměrně důležitá motivace žáků i pedagogů k účelnému používání ICT a vypracovávání plánu pořízení HW a SW. Tyto činnosti jsou pro školy důležité, ale věnují se jim méně často. Představují proto pro střední odborné školy potenciál k rozvoji ve sledované oblasti.

Všechna **gymnázia** v rámci rozvoje digitálních kompetencí nastavují pravidla použití ICT prostřednictvím školního řádu (100 %). Naprostá většina gymnázií také využívá ICT i v jiných předmětech, než jsou infromatické předměty, a motivuje žáky i pedagogy k účelnému používání ICT (shodně 93 %). Žáci celkem 86 % gymnázií jsou schopni efektivně využívat ICT v další profesní a studijní dráze. Pedagogové na přibližně čtyřech pětinach gymnázií plánují výuku s použitím ICT a nových výukových metod (79 %). Celkem 71 % gymnázií aktivně hledá novinky v oblasti SW a HW a v oblasti moderních metod výuky, podporuje pedagogy k sebevzdělávání v oblasti ICT, posiluje etický a odpovědný přístup k ICT a jejich pedagogové získané dovednosti v oblasti ICT začleňují do výuky.

Graf 109: Aktivita, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

Prioritou pro gymnázia v oblasti rozvoje digitálních kompetencí je schopnost žáků efektivně využívat ICT v další profesní a studijní dráze a motivace žáků i pedagogů k účelnému používání ICT. Tyto aktivity gymnázia realizují nadprůměrně často a přisuzují jim také vysokou důležitost.

Méně častými, ale nadprůměrně hodnocenými činnostmi jsou pro gymnázia podpora etického a odpovědného přístupu k ICT a začleňování získaných dovedností v oblasti ICT pedagogů do výuky. Představují proto pro gymnázia potenciál k rozvoji oblasti digitální gramotnosti.

Využití ICT i v jiných předmětech než infromatických a nastavení pravidel použití ICT prostřednictvím školního řádu jsou nejčastější činnosti, ale školy jim přisuzují podprůměrnou důležitost, tudíž vytváří nesoulad.

10.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

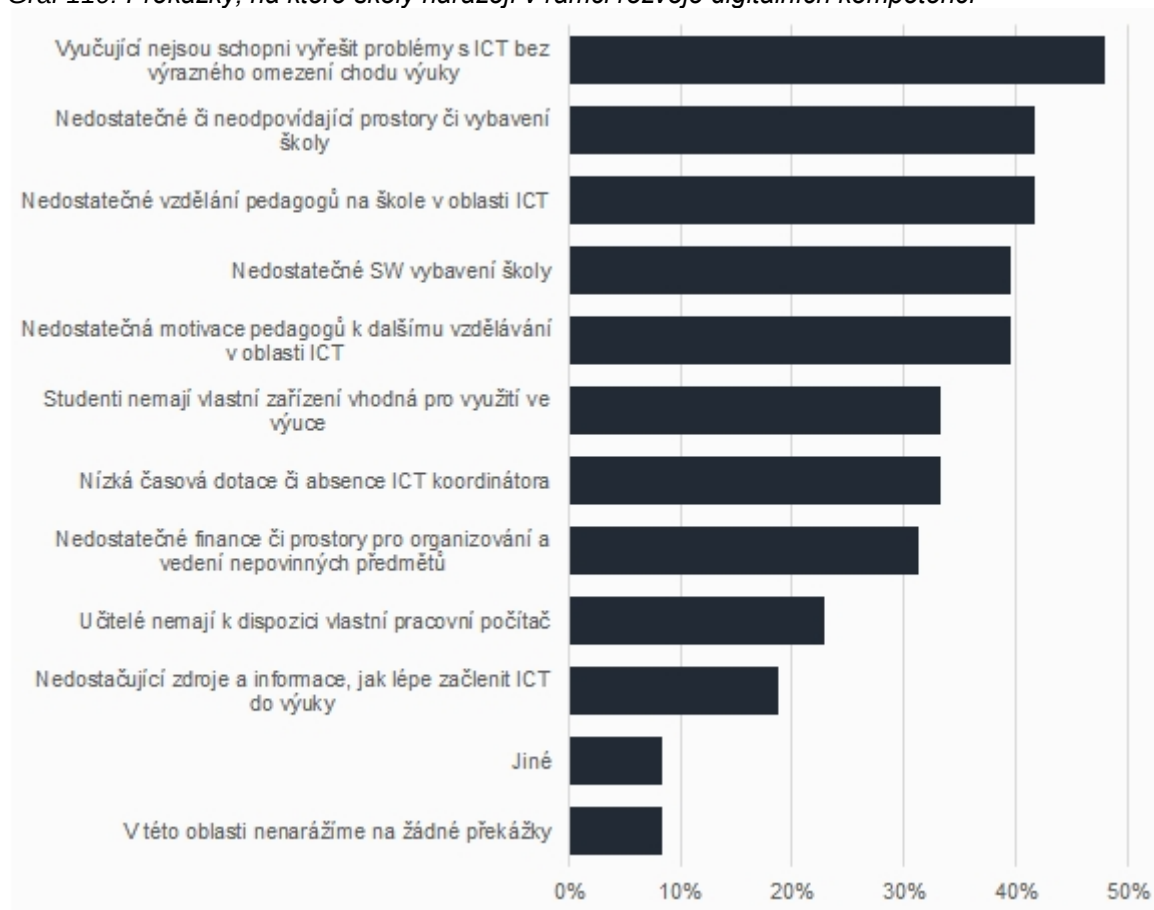
V souvislosti s překážkami, které omezují rozvoj digitálních kompetencí na středních a vyšších odborných školách v Plzeňském kraji, se školy nejčastěji potýkají s tím, že vyučující nejsou schopni vyřešit problémy s ICT bez výrazného omezení chodu výuky (48 %). Více než dvě pětiny škol bojují s nedostatečným vzděláním pedagogů na škole v oblasti ICT a nedostatečnými prostory či vybavením školy (shodně 42 %).

Dvě pětiny škol si stěžují na nedostatečnou motivaci pedagogů k dalšímu vzdělávání v oblasti ICT a na nedostatečné SW vybavení školy (shodně 40 %). Třetinu škol trápí nízká časová dotace či absence IT koordinátora a skutečnost, že studenti nemají vlastní zařízení vhodná pro využití ve výuce (shodně 33 %).

Již nižší podíl škol se potýká s nedostatkem financí nebo prostor pro organizování a vedení nepovinných předmětů (31 %), s tím, že učitelé nemají k dispozici vlastní pracovní počítač (23 %), a s nedostačujícími zdroji a informacemi o tom, jak lépe začlenit ICT do výuky (19 %).

Celkem 8 % škol se v rozvoji digitálních kompetencí nepotýká s žádnými překážkami.

Graf 110: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje digitálních kompetencí

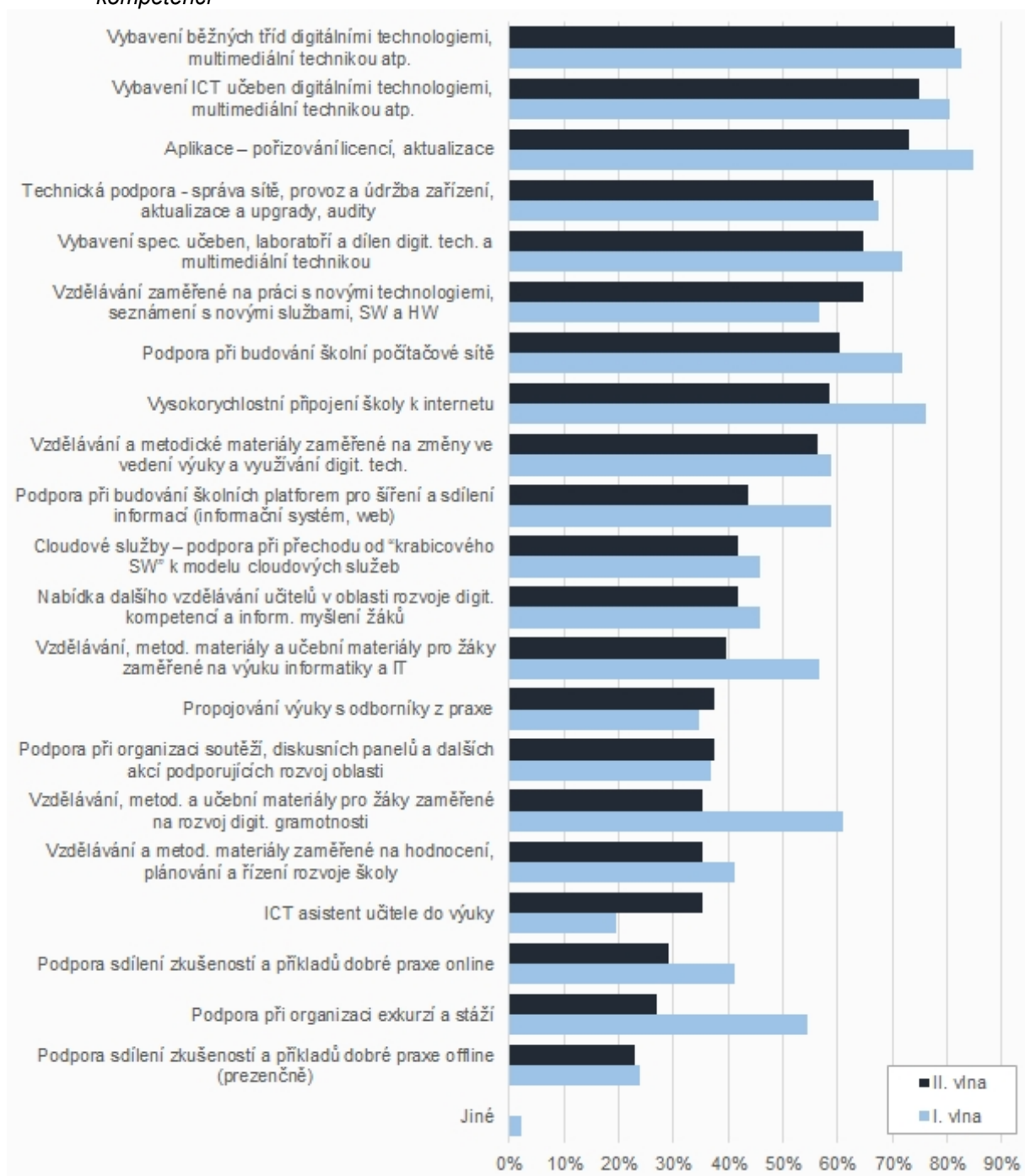
Pozn. Data z první vlny šetření nejsou k dispozici.

10.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti rozvoje digitálních kompetencí by středním a vyšším odborným školám nejvíce pomohlo vybavení běžných tříd (81 %) a ICT učeben (75 %) digitálními technologiemi, multimediální technikou apod. Přibližně tři čtvrtiny škol by ocenily pořízení aplikací a jejich aktualizací (73 %).

Přibližně dvěma třetinám škol chybí technická podpora, např. správa sítě, správa a údržba zařízení, aktualizace apod. (67 %), vybavení speciálních učeben, laboratoří a dílen digitálními technologiemi a multimediální technikou a vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi (shodně 65 %). Podporu při budování školní počítačové sítě potřebují tři pětiny škol (60 %). Více než polovina škol potřebuje vysokorychlostní připojení školy k internetu (58 %) a vzdělávání, metodické materiály a učební materiály pro žáky zaměřené na výuku informatiky a IT (56 %).

Graf 111: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje digitálních kompetencí

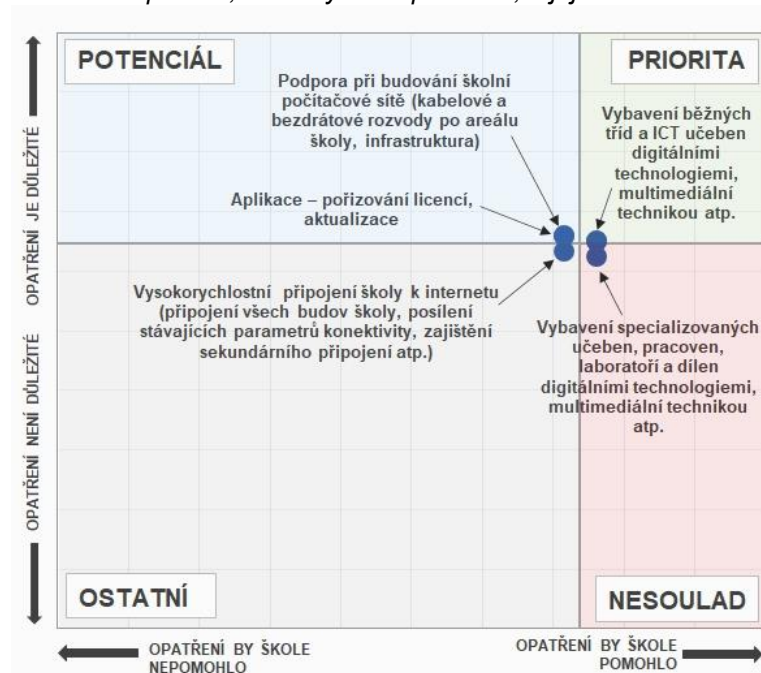

Oproti roku 2015/2016 školy více zdůrazňují potřebu IT asistenta učitele do výuky (nárůst o 16 p. b.), vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi, seznámení s novými službami, SW a HW (nárůst o 8 p. b.). Nižší podíl škol by oproti minulé vlně potřeboval podporu při organizaci exkurzí a stáží (pokles o 27 p. b.), vzdělávání, metodické a učební materiály pro žáky zaměřené na rozvoj digitální gramotnosti (pokles o 25 p. b.), a vysokorychlostní připojení školy k internetu, připojení všech budov školy (pokles o 18 p. b.). Pokles zaznamenala i potřeba vzdělávání, metodických materiálů a učebních materiálů pro žáky zaměřené na výuku informatiky a IT (pokles o 17 p. b.).

10.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla několik opatření, která by jim pomohla v rozvoji digitálních kompetencí. Nejčastěji SOU uváděla vybavení běžných tříd, ICT a specializovaných učeben digitálními technologiemi (shodně 76 %). Velký podíl SOU by ocenil také pořizování licencí aplikací a jejich aktualizací, vysokorychlostní připojení školy k internetu – všech budov školy, posílení konektivity apod. a podporu při budování školní počítačové sítě (shodně 71 %). Celkem 62 % SOU potřebují vzdělávání a metodické materiály zaměřené na změny ve vedení výuky, nové metody a formy výuky s digitálními technologiemi anebo vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi, seznámením se s novými službami. SW. HW atd.

Graf 112: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Prioritou v rámci rozvoje digitálních kompetencí je pro SOU vybavení běžných tříd a ICT učeben digitálními technologiemi a multimediální technikou. Tato dvě opatření učiliště zmiňují nejčastěji a přisuzují jim i vysokou důležitost.

Další často zmiňované opatření, kterým je vybavení specializovaných učeben, laboratoří a dílen digitálními technologiemi apod., je ve srovnání s ostatními hodnoceno podprůměrně, což působí nesoulad.

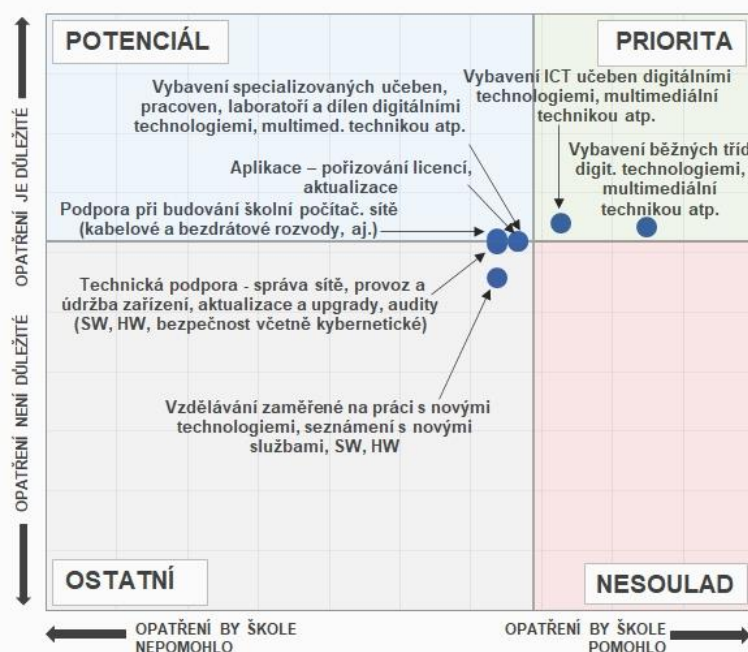
Méně často učiliště zmiňují potřebu pořizování licencí k aplikacím a jejich aktualizace, nebo podporu při budování školní počítačové sítě (kabelové a bez-

drátové rozvody po areálu školy, infrastruktura). Tato opatření přitom hodnotí jako nadprůměrně důležitá, a představují tak pro školy potenciál k rozvoji sledované oblasti.

Střední odborné školy v největší míře potřebují vybavení běžných tříd (85 %) nebo ICT učeben (73 %) digitálními technologiemi a multimediální technikou. Více než dvě třetiny SOŠ potřebují i vybavení specializovaných učeben digitálními technologiemi, nebo pořízení licencí a aktualizací pro aplikace (shodně 67 %).

Celkem 64 % škol by pomohlo vzdělávání zaměřené na práci s technologiemi, seznámení s novými službami, SW, HW apod., technická podpora (jako např. správa sítě, provoz a údržba zařízení), nebo podpora při budování školní počítačové sítě (kabelové a bezdrátové rozvody po areálu školy, infrastruktura).

Graf 113: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

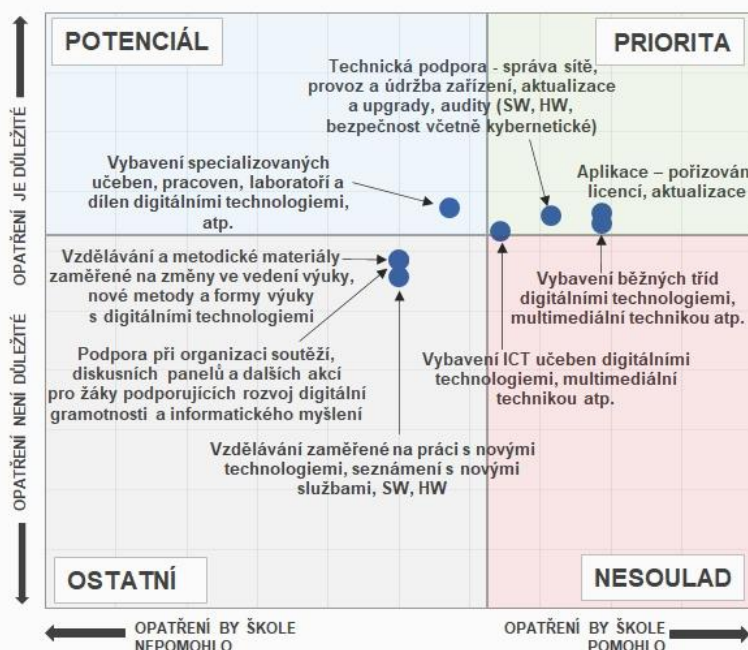
Z hlediska důležitosti jednotlivých opatření rozvoje digitálních kompetencí se mezi priority SOŠ řadí vybavení běžných tříd nebo ICT učeben digitálními technologiemi a multimed. technikou.

Ostatní opatření zmiňují školy méně často, a také jejich hodnocení se pohybuje jen kolem průměru.

Lehce nad průměrem je z hlediska důležitosti hodnocena podpora při budování školní počítačové sítě (kabelové a bezdrátové rozvody, apod.). Toto opatření pro školy představuje potenciál k rozvoji oblasti digitální gramotnosti.

Gymnázia uvedla, že by jim v rozvoji digitálních kompetencí nejčastěji pomohlo a vybavení běžných učeben digitálními technologiemi a pořizování licencí pro aplikace (shodně 79 %). Více než dvěma třetinám škol chybí technická podpora (71 %). Nadpoloviční většina by také ocenila vybavení ICT učeben (64 %) a specializovaných učeben, laboratoří a dílen digitálními technologiemi (57 %). Polovina gymnázií potřebuje vzdělávání a metodické materiály zaměřené na změny ve vedení výuky, nové metody a formy výuky s digitálními technologiemi, vzdělávání zaměřené na práci s novými technologiemi, seznámení s novými službami, SW, HW a podporu při organizaci soutěží, přehlídek, diskusních panelů a dalších akcí pro žáky podporujících rozvoj digitální gramotnosti a informatického myšlení žáků a programování (včetně robotů, robotických stavebnic).

Graf 114: Opatření, která by gymnázii pomohla, a jejich důležitost

Prioritami pro gymnázia v rozvoji digitálních kompetencí je pořizování licencí a aktualizací k aplikacím, technická podpora (např. správa sítě) a vybavení běžných tříd digitálními technologiemi. Toto opatření gymnázia zmiňují nejčastěji a přisuzují jim také vysokou důležitost. Vybavení ICT učeben digitálními technologiemi a multimed. technikou patří také mezi priority, ale školy je hodnotí jen lehce nadprůměrně.

Vybavení specializovaných učeben digitálními technologiemi a multimed. technikou představuje pro gymnázia opatření s potenciálem pro rozvoj digitálních kompetencí. Toto opatření by ocenil nižší podíl

gymnázií, ale je považováno za nejvíce důležité.

10.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoje digitálních kompetencí“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

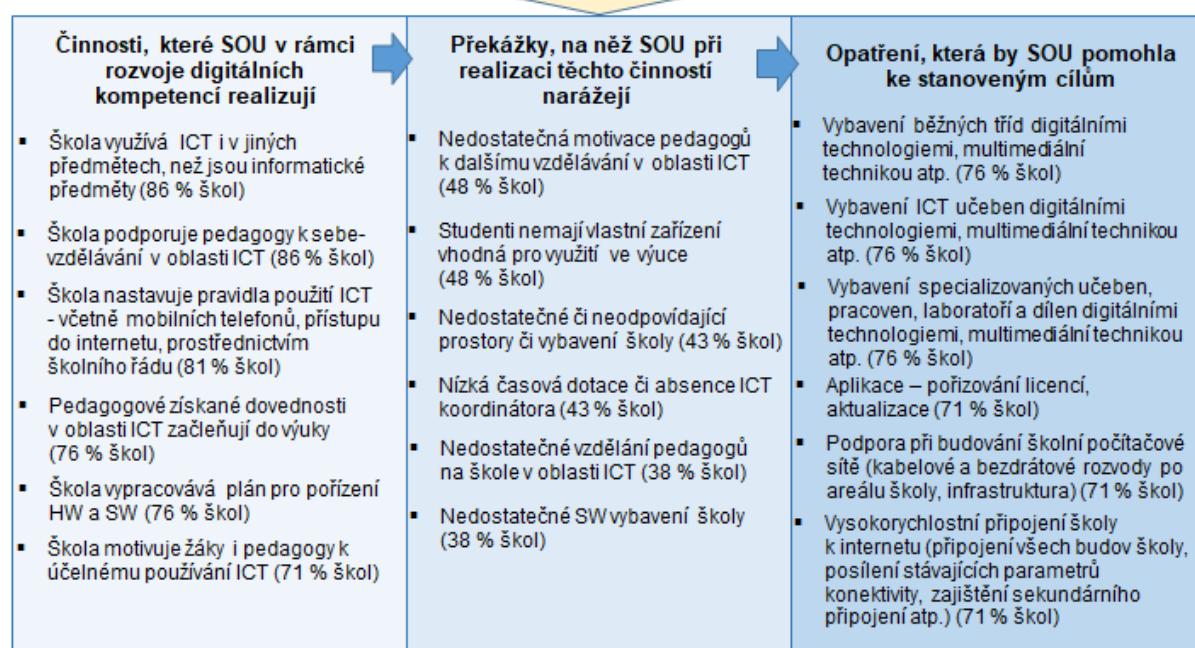
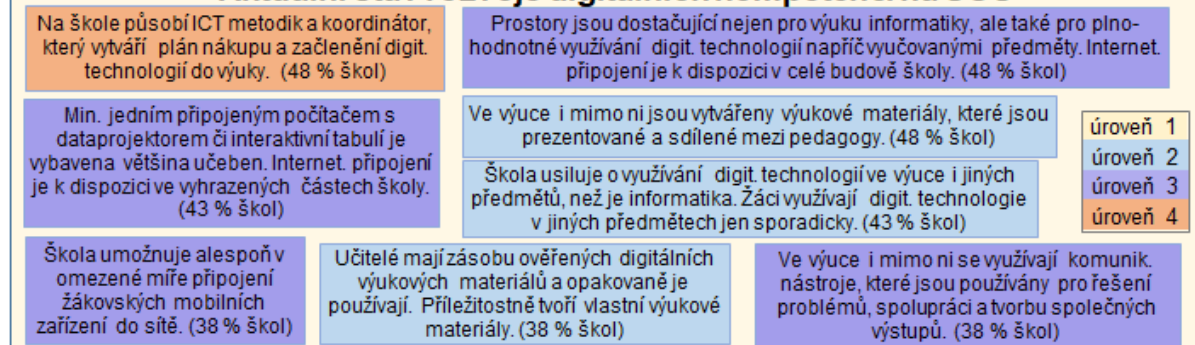
Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *rozvoje digitálních kompetencí* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje digitálních kompetencí*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

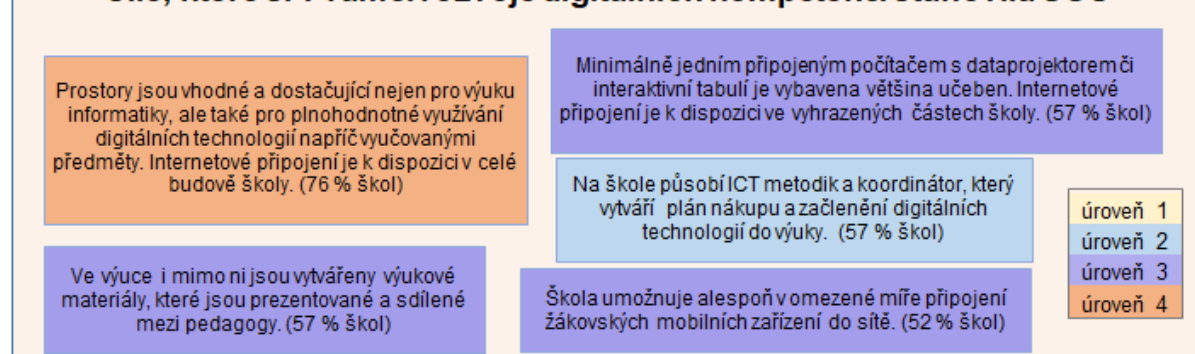
V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *rozvoje digitálních kompetencí*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav rozvoje digitálních kompetencí na SOU

Cíle, které si v rámci rozvoje digitálních kompetencí stanovila SOU

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje digitálních kompetencí na SOŠ

Prostory jsou vhodné a dostačující nejen pro výuku informatiky, ale také pro plnohodnotné využívání digitálních technologií napříč vyučovými předměty. Internetové připojení je k dispozici v celé budově školy. (48 % škol)

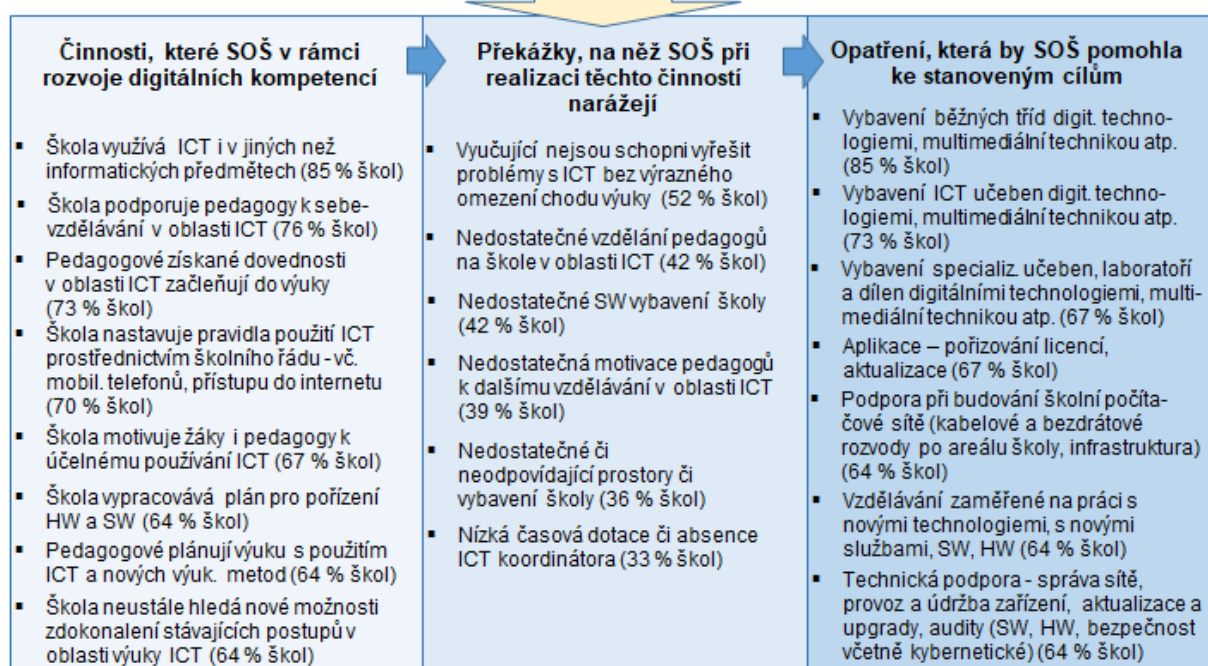
Škola usiluje o využívání digitálních technologií ve výuce i jiných předmětů, než je informatika. Žáci využívají digitální technologie v jiných předmětech, než je informatika, pouze sporadicky. (48 % škol)

Učitelé mají zásobu ověřených nekomerčních či komerčních digitálních výukových materiálů k podpoře výuky a opakovaně je používají. Příležitostně tvoří vlastní výukové materiály. (45 % škol)

Minimálně jedním připojeným počítačem s dataprojektorem či interaktivní tabulí je vybavena většina učeben. Internetové připojení je k dispozici ve vyhrazených částech školy. (45 % škol)

úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

Na škole působí ICT metodik a koordinátor, který vytváří plán nákupu a začlenění digitálních technologií do výuky. (36 % škol)

Cíle, které si v rámci rozvoje digitálních kompetencí stanovily SOŠ

Prostory jsou dostačující nejen pro výuku informatiky, ale také pro plnohodnotné využívání digitálních technologií napříč vyučovými předměty. Internetové připojení je k dispozici v celé budově školy. (79 % škol)

Digitální technologie jsou ve výuce využívány zcela běžně všemi účastníky dle stanovených pravidel, která reagují na aktuální potřeby školy a výuky. (55 % škol)

Škola usiluje o využívání digitálních technologií ve výuce i jiných předmětů, než je informatika. Žáci využívají digitální technologie v jiných předmětech jen sporadicky. (52 % škol)

Min. jedním připojeným počítačem s dataprojektorem či interaktivní tabulí je vybavena většina učeben. Internetové připojení je k dispozici ve vyhrazených částech školy. (58 % škol)

Učitelé se systematicky vzdělávají v oblasti digit. technologií a to nejen v rámci DVPP, ale také prostřednictvím sebevzdělávání. Poznatky začleňují do výuky a předávají své znalosti a příklady dobré praxe svým kolegům. (55 % škol)

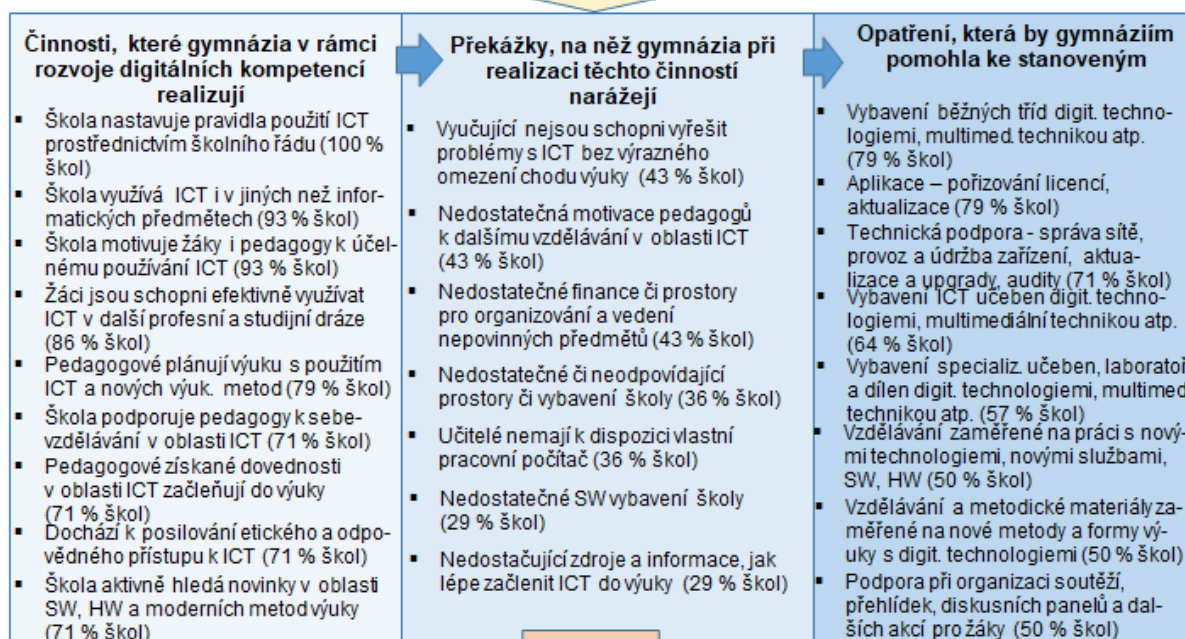
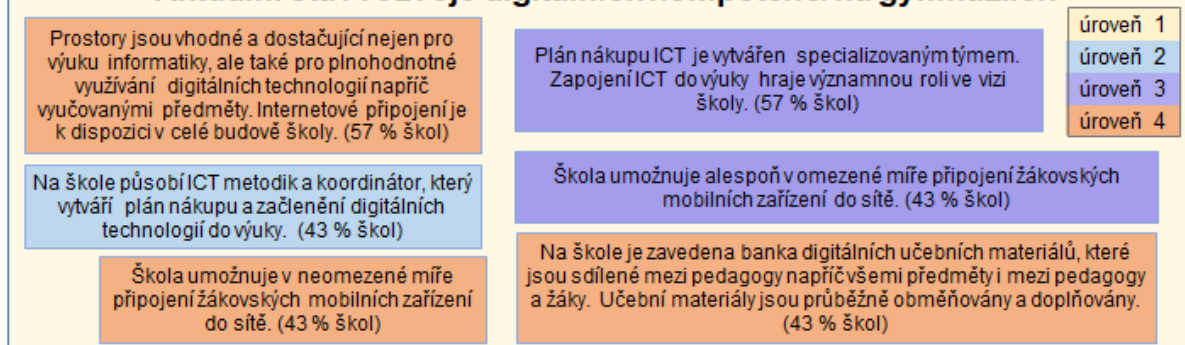
Škola umožňuje v neomezené míře připojení žákovských mobilních zařízení do sítě. (55 % škol)

Plán nákupu ICT je vytvářen specializovaným týmem. Zapojení ICT do výuky hraje významnou roli ve vizi školy. (52 % škol)

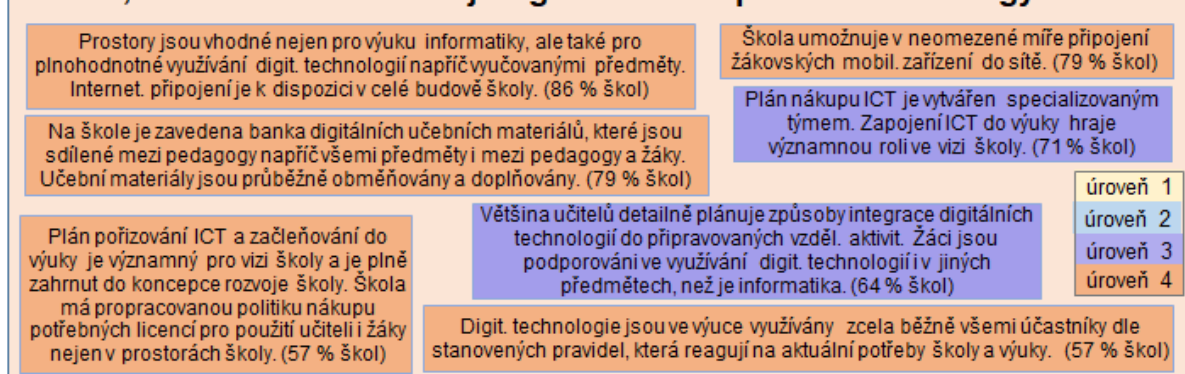
úroveň 1
úroveň 2
úroveň 3
úroveň 4

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti. Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Aktuální stav rozvoje digitálních kompetencí na gymnáziích

Cíle, které si v rámci rozvoje digitálních kompetencí stanovila gymnázia

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-9 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

11 Podpora matematické gramotnosti v Plzeňském kraji

Rada Evropské unie v Doporučení z května 2018 o klíčových kompetencích pro celoživotní učení doporučuje zaměřit vzdělávání na rozvoj kompetencí, a to jak žáků, tak učitelů. **Gramotnosti jsou podmínkou pro získání klíčových kompetencí i pro dosažení důležitých cílů vzdělávání a odborné přípravy.** Rozvoj gramotností je základem pro další učení i pro uplatnění na měnícím se pracovním trhu a je potřebné rozvíjet je **průřezově napříč vzdělávacími obory.**

Jedním z cílů Strategického rámce evropské spolupráce ve vzdělávání a odborné přípravě (ET 2020) je šířit osvědčené postupy týkající se **schopnosti žáků porozumět psanému textu** a vypracovat závěry, jak zlepšit gramotnost v celé EU, **zlepšit znalosti z matematiky a přírodních věd na vyšších stupních vzdělávání a odborné přípravy.** A rovněž více zohledňovat klíčové průřezové kompetence ve vzdělávacích oblastech, hodnocení a kvalifikacích.

Koncept gramotností má ústřední místo také v **šetření PISA**, které se užívá i v českém prostředí. Důležitým charakteristickým rysem projektu PISA je pravidelné zjišťování nabytých dovedností a vědomostí, o nichž se předpokládá, že budou nezbytné pro úspěšné zapojení žáků do reálného konkurenčního prostředí a budou pro ně výhodou v dalším vzdělávání i na trhu práce. Záměrem není zkoumat, jak žáci dovedou reprodukovat získané vědomosti, ale **jak dokáží v úlohách vytvořených na základě rozmanitých situací běžného života využít své schopnosti a osvojené dovednosti.**

V návaznosti na výše uvedené je tak cílem oblasti intervence Čtenářská a matematická gramotnost podporovat **systematický rozvoj gramotnosti ve školách** a tím přispívat k lepšímu uplatnění žáků v dalším vzdělávání a na pracovním trhu. Díky funkční schopnosti pracovat s texty a dokumenty, porozumět jim, zužitkovat získané informace, aplikovat získaný matematický aparát na úlohy z běžného života, přemýšlet v souvislostech a návaznostech, zaujmout postoj a sdílet a formulovat vlastní myšlenky mohou žáci zažít úspěch nejen ve škole, ale samozřejmě v práci a osobním i veřejném životě.

Matematická gramotnost ve smyslu schopnosti praktického uplatnění znalostí v rozmanitých životních situacích umožňuje **používat a interpretovat matematiku v různých kontextech** a pomáhá uvědomit si, jako roli matematika v životě jedince a celé společnosti hraje.

Matematická gramotnost spočívá v (1) **potřebě** jedince opakovaně **zažívat radost** z úspěšně vyřešené úlohy, pochopení nového pojmu, vztahu, argumentu nebo situace a v důvěře ve vlastní schopnosti, (2) **porozumění** různým typům **matematického textu**, (3) schopnosti získávat a třídit zkušenosti pomocí **vlastní manipulativní a badatelské činnosti**, (4) zobecňování získaných zkušeností a objevování zákonitostí, (5) **tvoření modelů** a protipříkladů a dovednosti vhodně argumentovat, (6) **schopnosti** účinně **pracovat s chybou** jako podnětem k hlubšímu pochopení zkoumané problematiky, (7) **individuálně i v diskuzi analyzovat** procesy, pojmy, vztahy a situace v oblasti matematiky, (8) **vytvářet systém** v pojmech a souvislostech mezi nimi a (9) pohotově **používat početní dovednosti**. V neposlední řadě je matematická gramotnost také dovedností užívat různé pomůcky a nástroje (včetně digitálních), které mohou při matematické činnosti pomoci, a to s vědomím hranic jejich možností.

Podstatnou podmínkou rozvoje matematické gramotnosti žáků je překročit hranice hodin matematiky a rozvíjet ji napříč předměty a tím i efektivněji posilovat jejich kompetence nezbytné pro **samostatné řešení problémů a správné usuzování a rozhodování.**

Hlavní zjištění

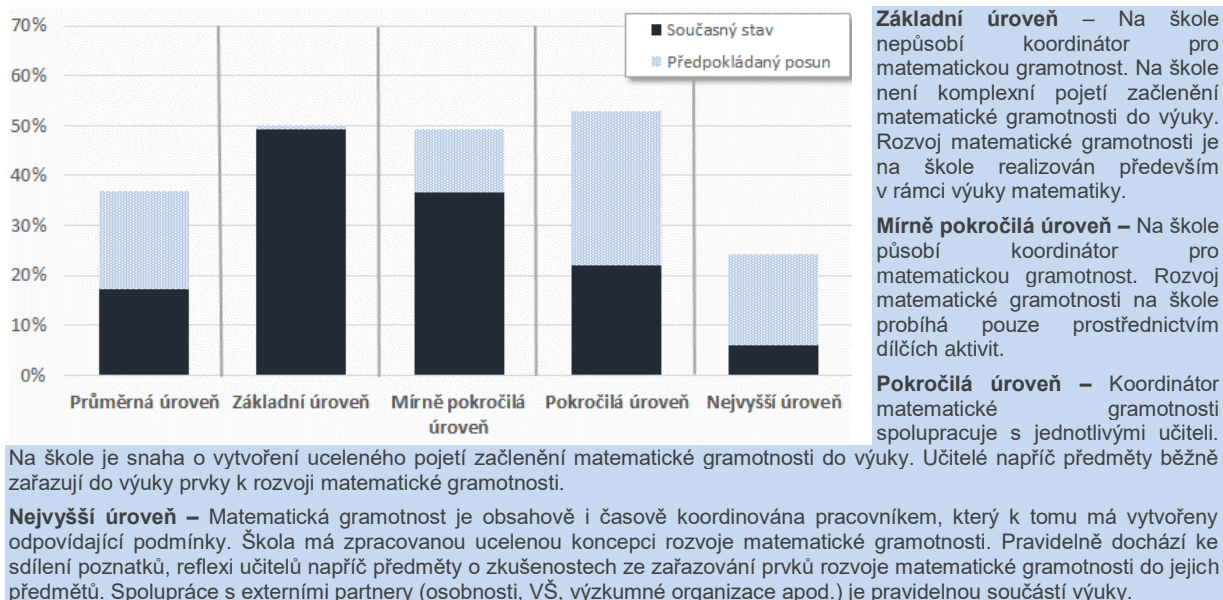
- V rámci podpory matematické gramotnosti školy v Plzeňském kraji se zaměřují zejména na činnosti spadající do základní úrovně, kdy je matematická gramotnost rozvíjena především v rámci výuky matematiky a do mírně pokročilé úrovně, kdy již probíhá systematická podpora matematické gramotnosti prostřednictvím koordinátora a případných dílčích aktivit. V menší míře jsou realizovány aktivity spadající do pokročilé úrovně. Do budoucna by se školy rády zaměřily především na činnosti, které lze zařadit právě do pokročilé úrovně, kdy na škole je snaha o vytvoření uceleného pojetí začlenění matematické gramotnosti do výuky. Výrazný posun je plánován i v rámci nejvyšší úrovně, kdy má škola zpracovanou ucelenou koncepci rozvoje matematické gramotnosti a pravidelně dochází ke sdílení poznatků, reflexi učitelů napříč předměty o zkušenostech ze zařazování prvků rozvoje matematické gramotnosti do jejich předmětů.
- Školy v oblasti matematické gramotnosti zajišťují především, že vyučující žákům předkládají úlohy, které vychází ze situací reálného života a rozebírají a hodnotí s nimi řešení úloh. Dále většina škol v rámci této intervence pořádá konzultace pro žáky. Přibližně tři třetiny škol předkládají žákům úlohy, které se vztahují k odbornému zaměření školy (zejména SOU a SOŠ), motivují žáky k rozvoji matematické gramotnosti a rovněž využívají ICT při rozvoji matematické gramotnosti. Gymnázia podporují matematickou gramotnost především tím, že zapojují žáky do soutěží či olympiád.
- V souvislosti s překážkami, které omezují podporu matematické gramotnosti na školách v Plzeňském kraji, se školy potýkají především s nedostatečnými znalostmi žáků ze ZŠ, nedostatečnou motivací žáků k rozvoji matematické gramotnosti a příliš nízkou časovou dotací na rozvoj matematické gramotnosti ve výuce. Více než polovina škol zmiňuje, že současná podoba a nastavení maturitní zkoušky z matematiky nesměřuje k rozvoji matematické gramotnosti, výuka je naopak přizpůsobována přípravě na státní maturitu. Školy dále narážejí na velkou administrativní zátěž spojenou se získáváním finančních prostředků a nedostatek finančních prostředků na realizaci mimořádných aktivit.
- Opatřeními, která by v Plzeňském kraji školám nejvíce pomohla, jsou finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky a podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty. Dále školy potřebují výukové materiály na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí a prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se SVP (především SOU a SOŠ). Gymnázia zdůrazňují potřebu prostředků na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží. Oproti roku 2015/2016 je většina uváděných opatření zmiňována méně často. Pokles lze pozorovat především u opatření týkajících se nákupu učebních pomůcek a literatury pro potřeby školy, nabídky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti didaktiky, prostředků na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží a výukových materiálů na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí. Naopak velmi mírně narostla potřeba podpory rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty.

11.1 Současná úroveň škol a jejich předpokládaný posun

Pokud jde o podporu matematické gramotnosti na školách v Plzeňském kraji, školy se v rámci této oblasti zaměřují zejména na činnosti spadající do základní úrovně (49 %), kdy je matematická gramotnost rozvíjena především v rámci výuky matematiky a do mírně pokročilé úrovně (37 %), kdy již probíhá systematická podpora matematické gramotnosti prostřednictvím koordinátora a případných dílčích aktivit. V menší míře jsou realizovány aktivity spadající do pokročilé (22 %) a nejméně často pak aktivity patřící do nejvyšší úrovně (6 %).

Do budoucna by se školy rády zaměřily na činnosti, které lze zařadit právě do pokročilé úrovně (předpokládaný nárůst o 31 p. b.). Výrazný posun je plánován i v rámci nejvyšší úrovně (předpokládaný nárůst o 18 p. b.), zahrnující cílenou spolupráci koordinátora matematické gramotnosti a vyučujících i napříč vyučovacími předměty, v souladu s ucelenou koncepcí rozvoje matematické gramotnosti (v případě nejvyšší úrovně) a případnou spoluprací s externími subjekty (vysokými školami a dalšími partnery). Z hlediska rozsahu realizace aktivit mírně pokročilé úrovně je plánován posun o 13 p. b. V rámci základní úrovně školy plánují posun jen výjimečně, a to v souhrnu o 1 p. b.

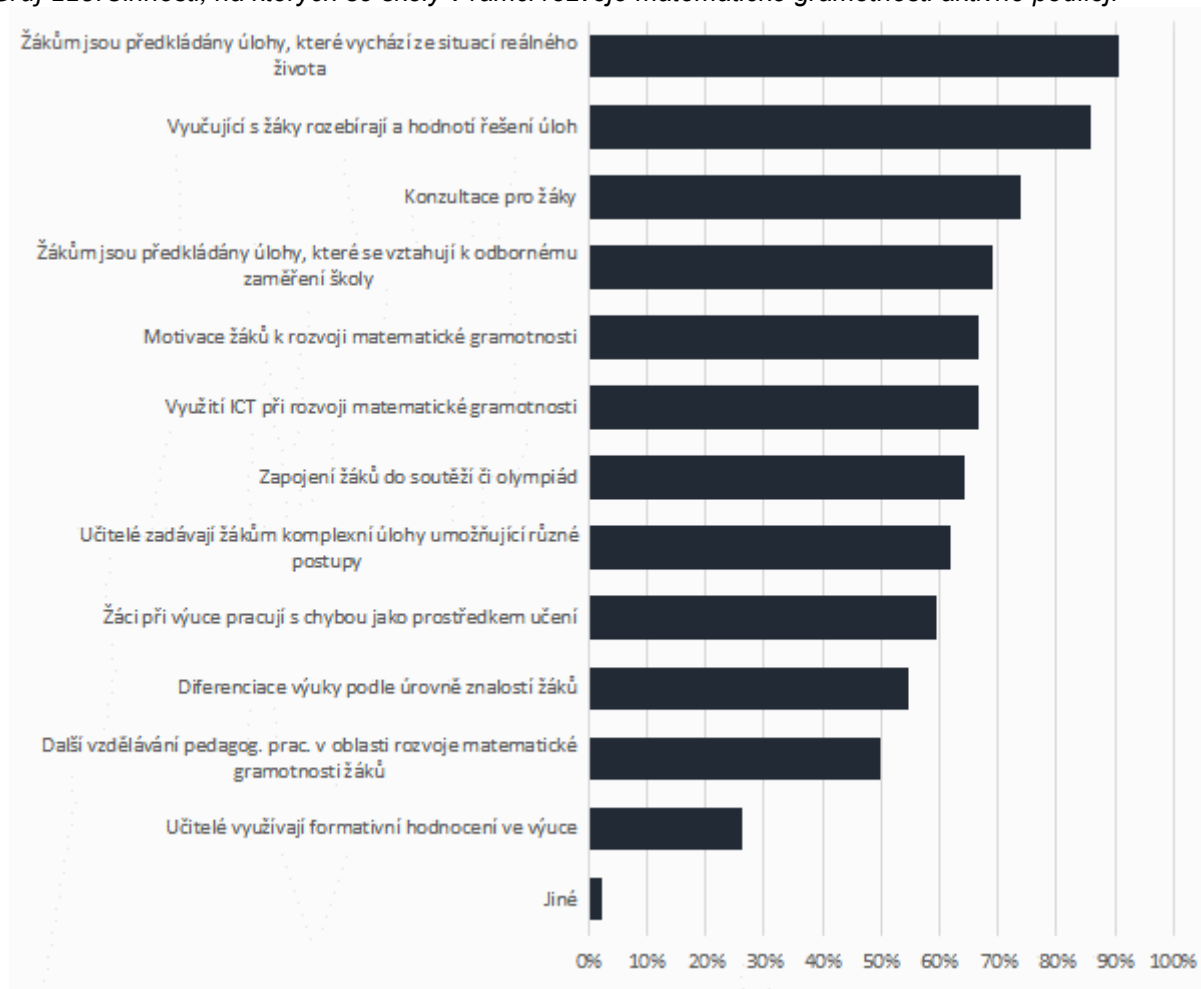
Graf 115: Současná úroveň rozvoje matematické gramotnosti a předpokládaný posun

11.2 Aktivity, které školy realizují v rámci této intervence

Školy v oblasti matematické gramotnosti zajišťují především, že vyučující žákům předkládají úlohy, které vychází ze situací reálného života (90 %) a rozebírají a hodnotí s nimi řešení úloh (86 %). Dále většina škol v rámci této intervence pořádá konzultace pro žáky (74 %). Přibližně tři třetiny škol předkládají žákům úlohy, které se vztahují k odbornému zaměření školy (69 %), motivují žáky k rozvoji matematické gramotnosti (67 %) a rovněž využívají ICT při rozvoji matematické gramotnosti (67 %). Školy dále podporují matematickou gramotnost tím, že zapojují žáky do soutěží či olympiád (64 %), učitelé na školách zadávají žákům komplexní úlohy umožňující různé postupy (62 %) a žáci při výuce pracují s chybou jako prostředkem učení (60 %). Více než polovina škol diferencuje výuku podle úrovně znalostí žáků (55 %) a věnuje se dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti rozvoje matematické gramotnosti žáků (50 %). S podstatně nižší frekvencí učitelé na školách využívají formativní hodnocení ve výuce (26 %).

Graf 116: Činnosti, na kterých se školy v rámci rozvoje matematické gramotnosti aktivně podílejí

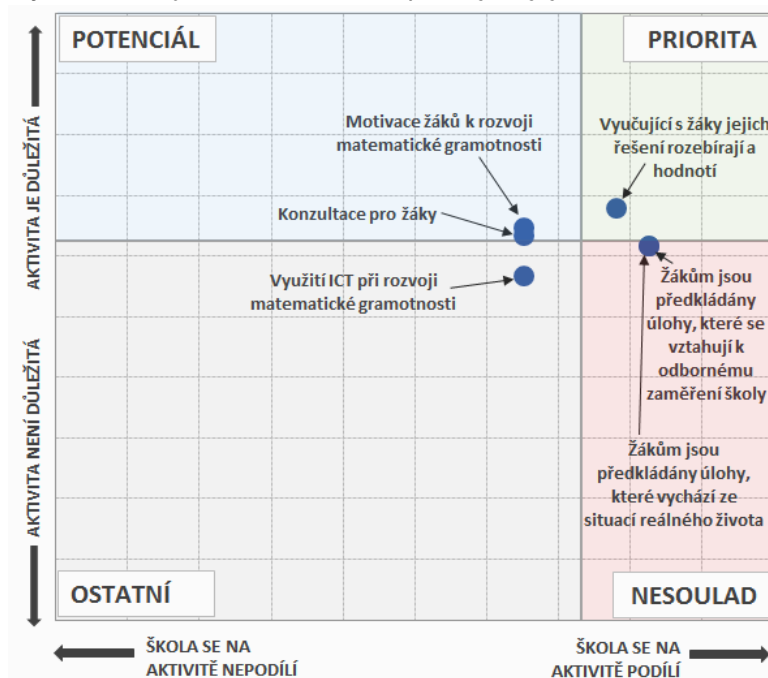
Pozn.: Data za první vlnu šetření nejsou k dispozici.

11.2.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných aktivit na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště v rámci aktivit zaměřených na rozvoj matematické gramotnosti nejčastěji předkládají žákům úlohy, které se vztahují k odbornému zaměření školy (83 %) a rovněž i úlohy, které vychází ze situací reálného života (83 %). Dále asi tři čtvrtiny SOU uvádí, že vyučující se žáky jejich řešení rozebírají a hodnotí (78 %). SOU v rámci rozvoje matematické gramotnosti často také motivují žáky k rozvoji matematické gramotnosti (65 %), využívají při rozvoji matematické gramotnosti ICT (65 %) a pořádají konzultace pro žáky (65 %).

S nižší frekvencí pak školy uvádějí, že na přibližně polovině SOU žáci při výuce pracují s chybou jako prostředkem učení (61 %), diferencují výuku podle úrovně znalostí žáků (61 %) a věnují se dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti rozvoje matematické gramotnosti žáků (52 %). Méně často zadávají učitelé na SOU žákům komplexní úlohy umožňující různé postupy (48 %) nebo zapojují žáky do soutěží či olympiád (39 %). Pouze na 17 % škol učitelé využívají formativní hodnocení ve výuce.

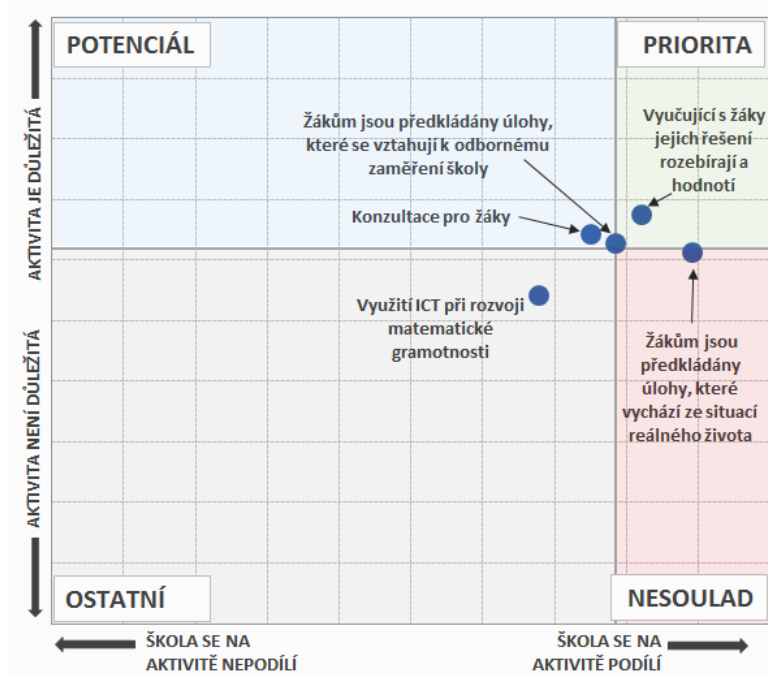
Graf 117: Aktivita, na nichž se SOU podílejí, a jejich důležitost

matematické gramotnosti. I když je SOU realizují v menší míře, jsou to pro ně důležité aktivity. Jako relativně méně důležitá aktivita se na SOU jeví využití ICT při rozvoji matematické gramotnosti.

Střední odborné školy v rámci rozvoje matematické gramotnosti žákům nejčastěji předkládají úlohy, které vychází ze situací reálného života (89 %) a rozebírají a hodnotí s žáky jejich řešení (82 %). Dále SOŠ ve velké míře předkládají žákům úlohy, které se vztahují k odbornému zaměření školy (79 %) a pořádají konzultace pro žáky (75 %). Přibližně dvě třetiny SOŠ využívá při rozvoji matematické gramotnosti ICT (68 %).

Graf 118: Aktivita, na nichž se SOŠ podílejí, a jejich důležitost

rozebírání a hodnocení řešení žáků vyučujícími. K prioritám patří i to, že jsou žákům předkládány úlohy, které se vztahují k odbornému zaměření školy.

Pokud bychom v souvislosti s realizovanými aktivitami měli zohlednit jejich důležitost, prioritami pro střední odborná učiliště je rozebírání a hodnocení řešení žáků. SOU tuto aktivitu zmiňují ve velké míře a současně ji považují za nejdůležitější.

Nejčastěji uváděné aktivity jsou předkládání úloh, které se vztahují k odbornému zaměření školy žákům a rovněž i úloh, které vychází ze situací reálného života. Míra důležitosti těchto aktivit, vyjádřená SOU, je ale pouze průměrná.

Určitý potenciál v rozvoji matematické gramotnosti na SOU představují aktivity: konzultace pro žáky a motivace žáků k rozvoji

Méně často pak žáci na SOŠ při výuce pracují s chybou jako prostředkem učení (64 %). Školy rovněž zapojují žáky do soutěží či olympiád (64 %), diferencují výuku podle úrovně znalostí žáků (64 %) a věnují se dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti rozvoje matematické gramotnosti žáků (64 %). Méně často se SOŠ věnují motivaci žáků k rozvoji matematické gramotnosti (61 %) nebo učitelé zadávají žákům komplexní úlohy umožňující různé postupy (54 %). Na 21 % škol učitelé využívají formativní hodnocení ve výuce.

Z hlediska důležitosti jednotlivých aktivit na podporu matematické gramotnosti představují priority SOŠ aktivity zaměřené na

Nejčastěji realizovaná aktivita - předkládání úloh, které vychází ze situací reálného života – je ovšem hodnocena z hlediska důležitosti ve srovnání s jinými aktivitami jako mírně podprůměrná.

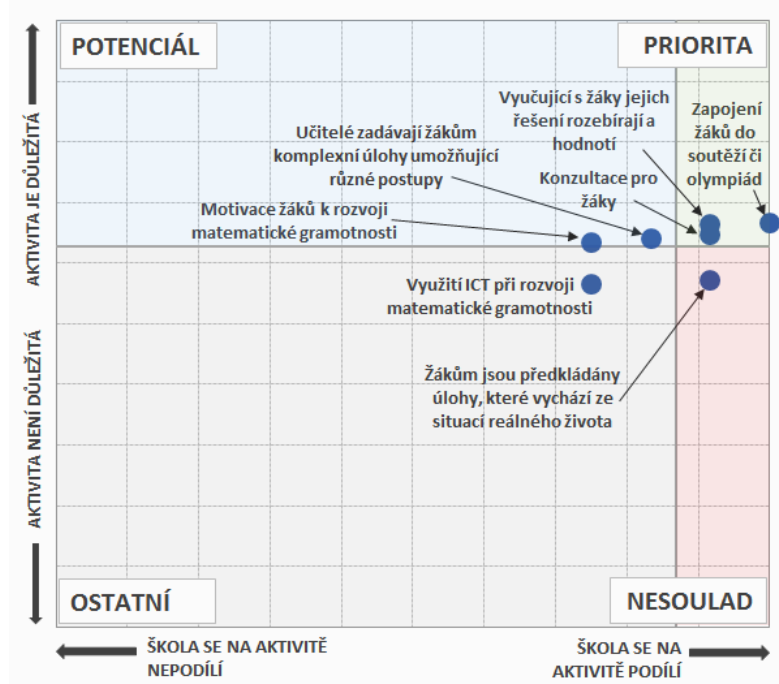
K relativně důležitým aktivitám patří konzultace pro žáky, čímž tato aktivita představuje potenciál rozvoje matematické gramotnosti.

Z častěji realizovaných aktivit se jako méně důležitá v rámci rozvoje matematické gramotnosti jeví využití ICT při rozvoji matematické gramotnosti.

Gymnázia se soustředí na zapojení žáků do soutěží či olympiád (100 %). Na většině gymnázií dále vyučující se žáky jejich řešení rozebírají a hodnotí (92 %) a předkládají žákům úlohy, které vychází ze situací reálného života (92 %) nebo realizují konzultace pro žáky (92 %). Velice často gymnázia žákům zadávají komplexní úlohy umožňující různé postupy (83 %). Přibližně tři čtvrtiny gymnázií se věnují motivaci žáků k rozvoji matematické gramotnosti a stejný podíl gymnázií využívají při rozvoji matematické gramotnosti ICT (75 %).

S odstupem pak gymnázia uvádějí, že žáci při výuce pracují s chybou jako prostředkem učení (58 %), učitelé využívají formativní hodnocení ve výuce (42 %) nebo se věnují dalšímu vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti rozvoje matematické gramotnosti žáků (42 %). Třetina gymnázií diferencuje výuky podle úrovně znalostí žáků, anebo předkládá žákům úlohy, které se vztahují k odbornému zaměření školy.

Graf 119: Aktivity, na nichž se gymnázia podílejí, a jejich důležitost

V případě gymnázií představuje priority v oblasti podpory matematické gramotnosti především zapojení žáků do soutěží a olympiád a ta část aktivit, při níž vyučující se žáky jejich řešení rozebírají a hodnotí. Dále patří k prioritním aktivitám i konzultace pro žáky.

Mezi poměrně častou aktivitu gymnázií patří i předkládání žákům úloh, které vychází ze situací reálného života. Gymnázia této aktivitě přisuzují relativně nižší míru důležitosti.

Potenciál pro gymnázia z hlediska rozvoje matematické gramotnosti představuje zadávání komplexních úloh, které umožňují žákům různé postupy a motivace

žáků k rozvoji matematické gramotnosti.

Využití ICT v rozvoji matematické gramotnosti je již méně častou a pro gymnázia i relativně méně důležitou aktivitou.

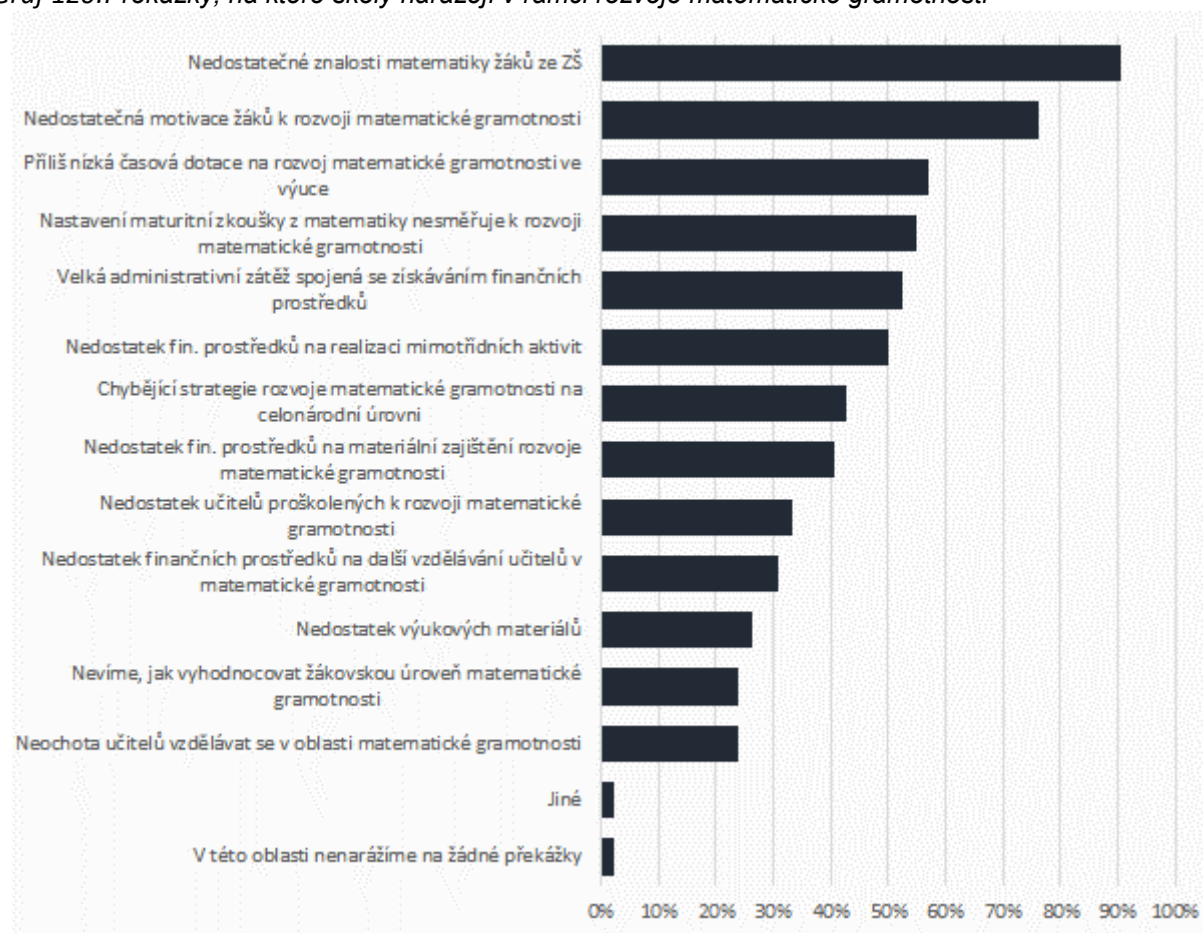
11.3 Překážky, na které školy naráží v rámci této intervence

V souvislosti s překážkami, které omezují podporu matematické gramotnosti na školách v Plzeňském kraji, se školy potýkají především s nedostatečnými znalostmi žáků ze ZŠ (90 %) a dále s nedostatečnou motivací žáků k rozvoji matematické gramotnosti (76 %). Více než polovina škol (57 %) si stěžuje na příliš nízkou časovou dotaci na rozvoj matematické gramotnosti ve výuce. 55 % škol zmiňuje, že současná podoba a nastavení maturitní zkoušky z matematiky nesměřuje k rozvoji matematické gramotnosti, výuka je naopak přizpůsobována přípravě na státní maturitu. Školy dále narážejí na velkou

administrativní zátěž spojenou se získáváním finančních prostředků (52 %) a nedostatek finančních prostředků na realizaci mimotřídních aktivit (50 %).

Méně často školy uvádějí mezi překážkami chybějící strategie rozvoje matematické gramotnosti na celonárodní úrovni (43 %), nedostatek finančních prostředků na materiální zajištění rozvoje matematické gramotnosti (40 %). Asi třetina škol si stěžuje na nedostatek učitelů proškolených k rozvoji matematické gramotnosti (33 %) a nedostatek finančních prostředků na další vzdělávání učitelů v matematické gramotnosti (31 %). Přibližně čtvrtina škol mezi překážkami v této oblasti uvádí nedostatek výukových materiálů (26 %) a neochotu učitelů vzdělávat se v oblasti matematické gramotnosti (24 %). Stejně procento škol neví, jak vyhodnocovat žákovskou úroveň matematické gramotnosti. Asi 2 % škol nenaráží na žádné překážky v této oblasti.

Graf 120: Překážky, na které školy narážejí v rámci rozvoje matematické gramotnosti

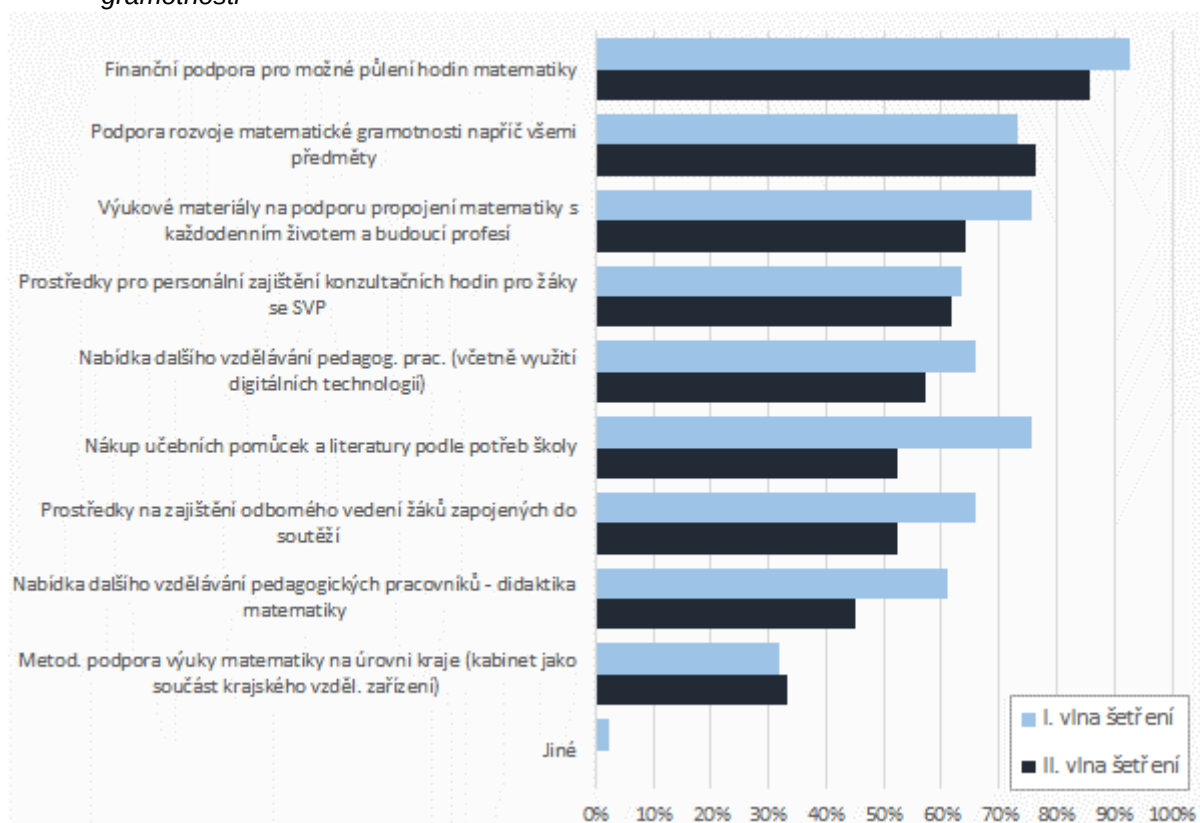
Pozn.: Data za první vlnu šetření nejsou k dispozici.

11.4 Opatření pro zlepšení realizace intervence

V dalším rozvoji oblasti matematické gramotnosti by školám v Plzeňském kraji nejvíce pomohla finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky (86 %) a podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (76 %). Dále školy potřebují výukové materiály na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí (64 %) a prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se SVP (62 %). Více než polovina škol uvádí mezi potřebnými opatřeními nabídku dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti využití digitálních technologií (57 %), nákup učebních pomůcek a literatury podle potřeb školy (52 %) a prostředky na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží (52 %). Méně často školy uváděly potřebu nabídky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků - didaktiku matematiky (45 %) a metodologickou podporu výuky matematiky na úrovni kraje (33 %).

Oproti roku 2015/2016 je většina uváděných opatření zmiňována méně často. Pokles lze pozorovat především u opatření týkajících se nákupu učebních pomůcek a literatury pro potřeby školy (pokles o 23 p. b.), nabídky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti didaktiky (pokles o 16 p. b.), prostředků na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží (pokles o 13 p. b.) a výukových materiálů na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí (pokles o 11 p. b.). Nižší pokles je pak patrný i u potřeby finančních prostředků pro možné půlení hodin matematiky (pokles o 7 p. b.). Naopak velmi mírně narostla potřeba podpory rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (zvýšení o 3 p. b.).

Graf 121: Opatření, která by pomohla školám k dosažení zvoleného cíle v rámci rozvoje matematické gramotnosti

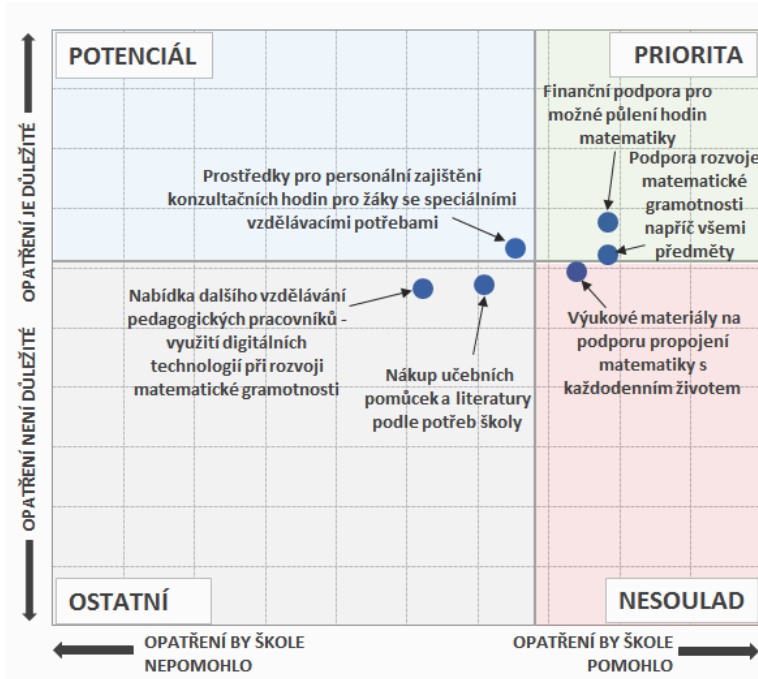

11.4.1 Důležitost nejčastěji zmiňovaných opatření na vybraných typech škol

Střední odborná učiliště uvedla, že by jim v rozvoji matematické gramotnosti pomohla především finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky (78 %) a podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (78 %). Na třetím místě pak SOU uvádějí potřebu výukových materiálů na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí (74 %). S menším odstupem pak SOU potřebují prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (65 %), nákup učebních pomůcek a literatury podle potřeb školy (61 %) a nabídku dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti využití digitálních technologií při rozvoji matematické gramotnosti (52 %).

Asi třetina SOU mezi potřebnými opatřeními uvádí potřebu nabídky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti didaktiky matematiky (39 %), dále metodické podpory výuky matematiky na úrovni kraje (35 %) a prostředků na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží (30 %).

Graf 122: Opatření, která by SOU pomohla, a jejich důležitost

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními podpory matematické gramotnosti zohlednili také jejich důležitost, představují priority středních odborných učilišť finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky a podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty. Nejčastěji uváděná opatření jsou považována i za velice důležitá.

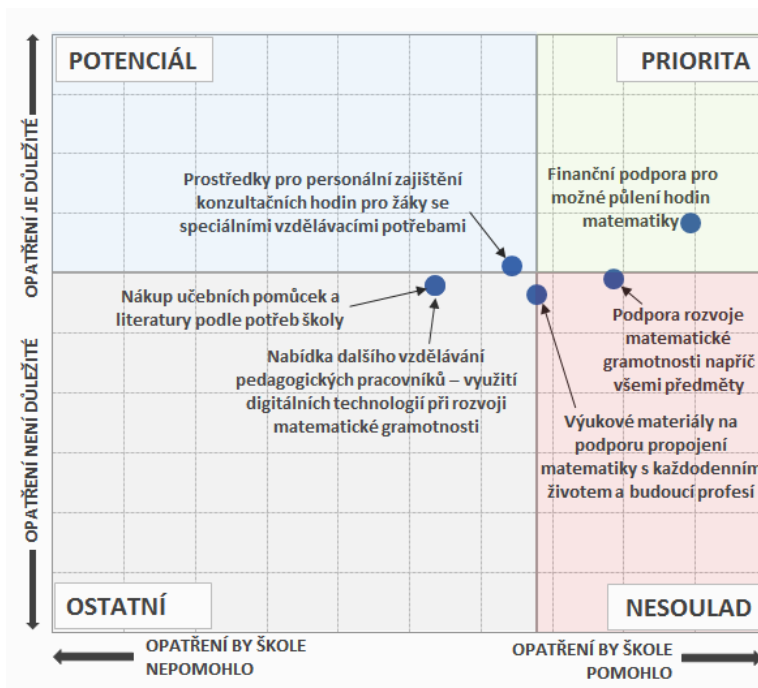
Relativně často uváděné opatření – výukové materiály na podporu propojení matematiky s každodenním životem, je podle hodnocení SOU méně podstatné.

Potenciál pro SOU představuje získání prostředků pro personální zajištění konzultačních hodin pro

žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Relativně méně častá i podstatná ve srovnání s předchozími opatřeními jsou opatření: nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti využití digitálních technologií a nákup učebních pomůcek a literatury podle potřeb školy.

Střední odborné školy v největší míře uváděly potřebu finanční podpory pro možné půlení hodin matematiky (89 %).

Graf 123: Opatření, která by SOŠ pomohla, a jejich důležitost

Jako druhá se v souhrnném pořadí objevila podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (79 %) a na třetím místě potřeba výukových materiálů na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí (68 %). Dále SOŠ uváděly potřebu prostředků pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami (64 %). Více než polovina SOŠ uvádí potřebu nákupu učebních pomůcek a literatury podle potřeb školy (54 %) a potřebu nabídky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti využití digitálních technologií při rozvoji matematické gramotnosti (54 %).

K méně častým opatřením patří potřeba prostředků na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží (50 %) a metodická podpora výuky matematiky na úrovni kraje (např. kabinet matematiky jako

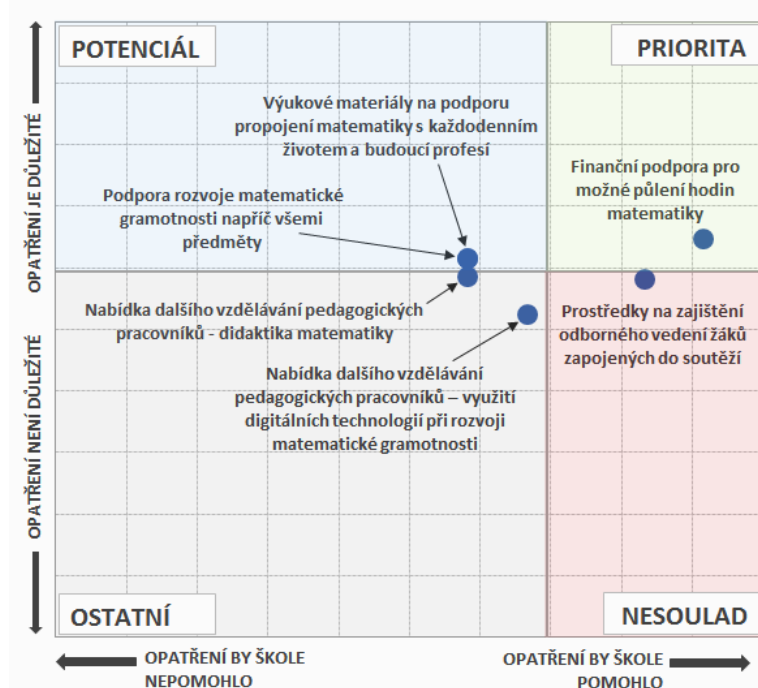
součást krajského vzdělávacího zařízení) (43 %). 39 % SOŠ uvádí potřebu nabídky dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti didaktika matematiky.

Pokud bychom v souvislosti s navrhovanými opatřeními podpory matematické gramotnosti zohlednili také jejich důležitost, představuje priority středních odborných škol finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky. Jedná se o nejčastěji uváděné opatření, které je současně SOŠ hodnoceno jako nejdůležitější. Druhé nejčastěji SOŠ uváděné opatření, tj. podpora rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty, je hodnoceno jako méně podstatné. Potenciál pro SOŠ představuje získání prostředků pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Méně častá a relativně méně podstatná opatření ve srovnání s předchozími z hlediska SOŠ jsou nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti využití digitálních technologií a nákup učebních pomůcek a literatury podle potřeb školy a rovněž výukové materiály na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí.

Gymnázia v Plzeňském kraji by ocenila především finanční podporu pro možné půlení hodin matematiky (92 %), s odstupem pak prostředky na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží (83 %).

Graf 124: Opatření, která by gymnáziím pomohla, a jejich důležitost

Přibližně dvě třetiny gymnázií uvádí mezi potřebnými opatřeními nabídku dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti využití digitálních technologií při rozvoji matematické gramotnosti (67 %), méně často pak i výukové materiály na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí (58 %), podporu rozvoje matematické gramotnosti napříč všemi předměty (58 %) a nabídku dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti didaktiky matematiky (58 %).

S odstupem pak polovina gymnázií potřebuje prostředky pro personální zajištění konzultačních hodin pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami a, nebo

nákup učebních pomůcek a literatury podle potřeb školy (50 %). Asi třetina škol uvádí potřebu metodické podpory výuky matematiky na úrovni kraje (33 %).

Při zohlednění důležitosti jednotlivých opatření podpory matematické gramotnosti představuje prioritu gymnázií finanční podpora pro možné půlení hodin matematiky. Tato finanční podpora je gymnáziím nejčastěji uváděné a současně nejdůležitější opatření.

Potenciál v rozvoji matematické gramotnosti gymnázia vidí v získání potřebných výukových materiálů na podporu propojení matematiky s každodenním životem a budoucí profesí a v podpoře matematické gramotnosti napříč všemi předměty. Relativně často zmiňované opatření – získání prostředků na zajištění odborného vedení žáků zapojených do soutěží je hodnoceno jako méně podstatné. Méně častá a ve srovnání s předchozími i relativně méně důležitá opatření jsou nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti didaktiky matematiky a nabídka dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků v oblasti využití digitálních technologií při rozvoji matematické gramotnosti.

11.5 Grafická sumarizace hlavních zjištění týkajících se oblasti „rozvoj matematické gramotnosti“ na SOŠ, SOU a na gymnáziích

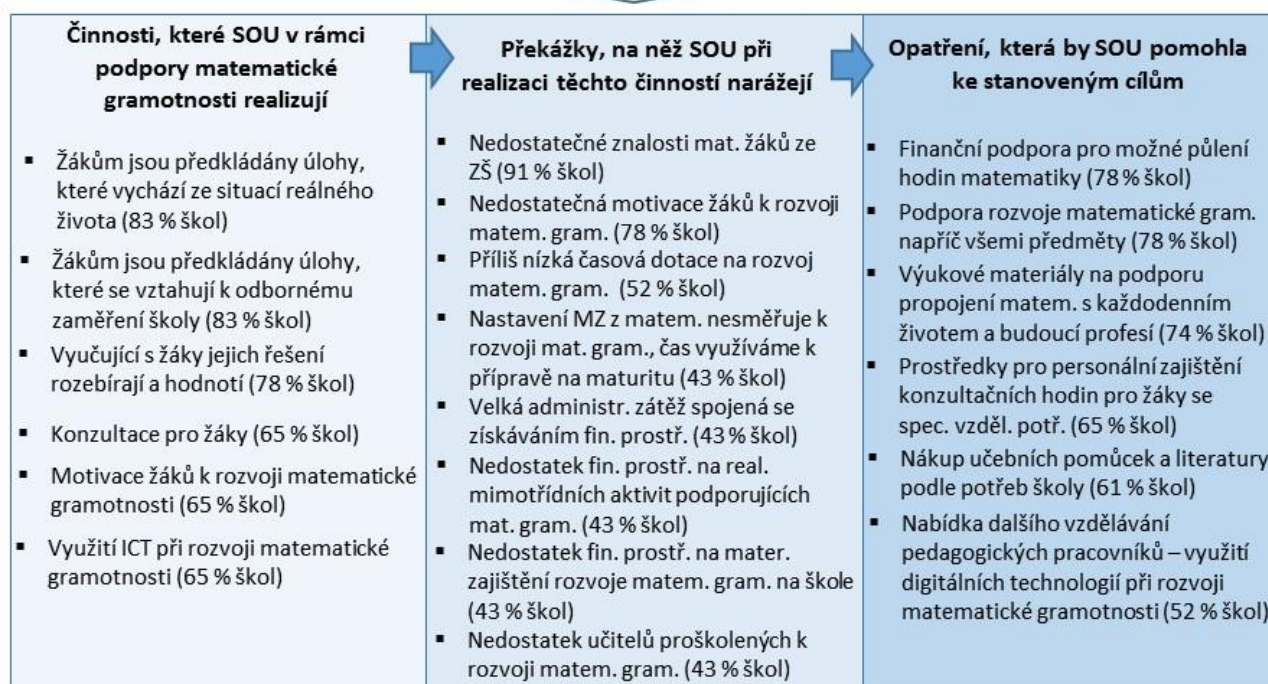
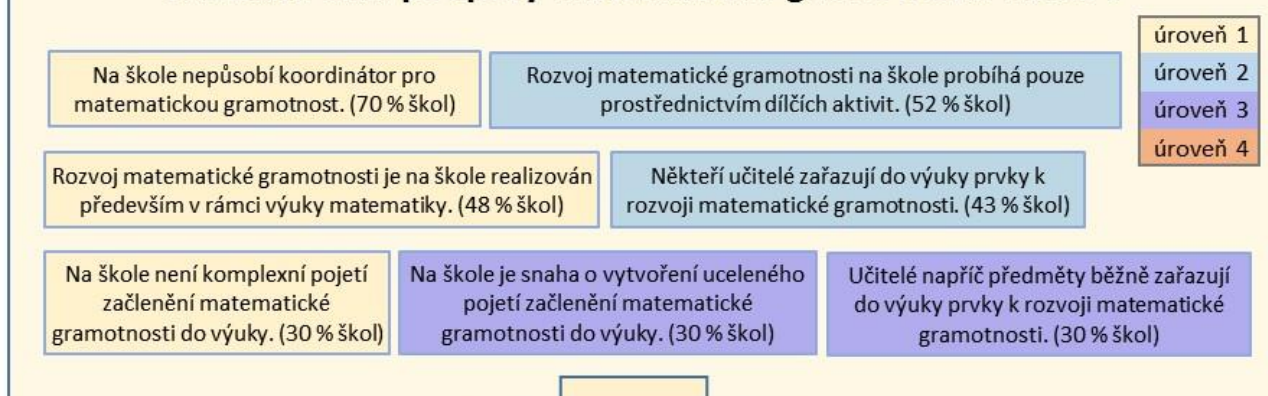
Následující tři grafická schémata přehledně shrnují klíčová zjištění týkající se oblasti *podpory matematické gramotnosti* na třech nejčastěji zastoupených typech škol (SOŠ, SOU a gymnázia). Každé schéma je sestaveno ze tří (dále členěných) boxů – žlutého, modrého a oranžového.

V horním žlutém boxu jsou uvedeny školami nejčastěji volené položky z rozsáhlého seznamu jednotlivých atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory matematické gramotnosti*. Tento box tak zprostředkovává stručný obraz aktuální situace v této oblasti v době před realizací intervence (projektů).

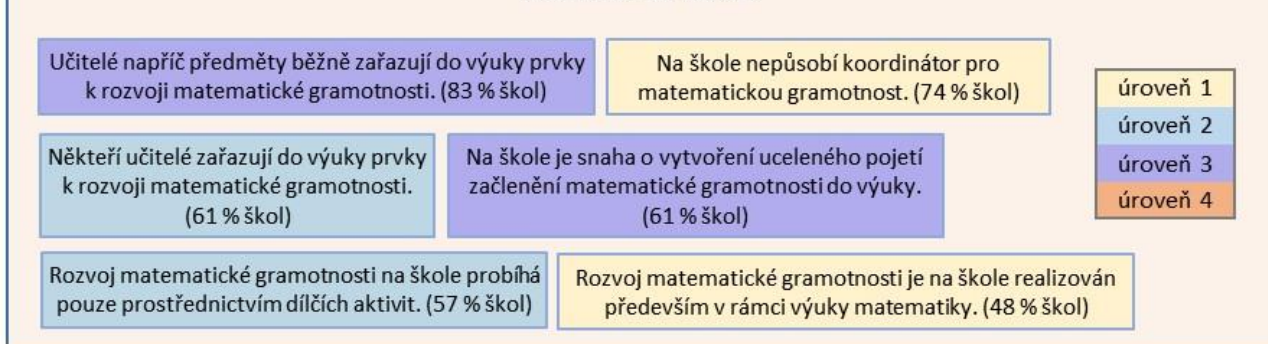
V prostředním modrém boxu jsou nejprve uvedeny školami nejčastěji realizované činnosti spadající do této oblasti, následně pak nejčastěji uváděné překážky, které komplikují její rozvoj, a nakonec nejčastěji uváděná opatření, která by školám v rozvoji této oblasti pomohla.

V dolním oranžovém boxu jsou uvedeny opět nejčastěji volené položky ze seznamu atributů reprezentujících 4 úrovně rozvoje oblasti *podpory matematické gramotnosti*. V tomto případě však již nevypovídají o skutečné současné situaci, ale představují zamýšlený stav dané oblasti na škole po realizaci plánované intervence (projektů). Jedná se tedy o stručný obraz ideálního budoucího stavu, k němuž škola plánuje dospět s pomocí podpůrných projektů (realizované intervence).

Aktuální stav podpory matematické gramotnosti na SOU

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory matematické gramotnosti stanovila SOU

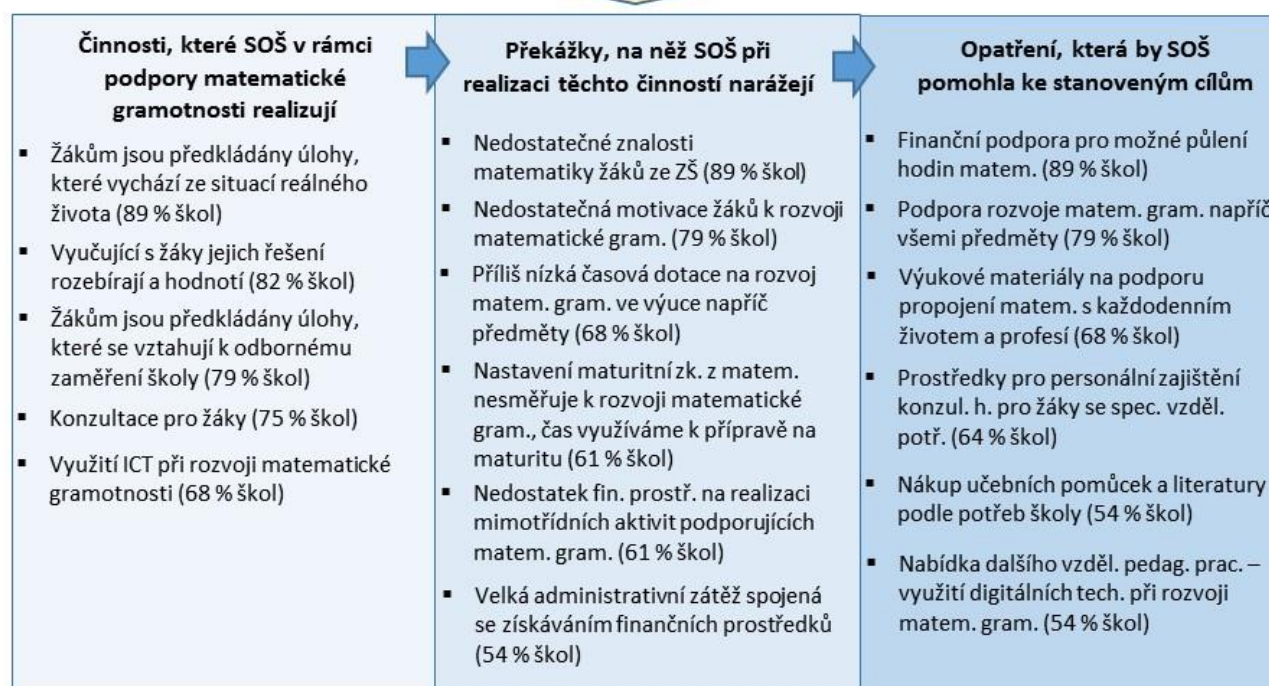
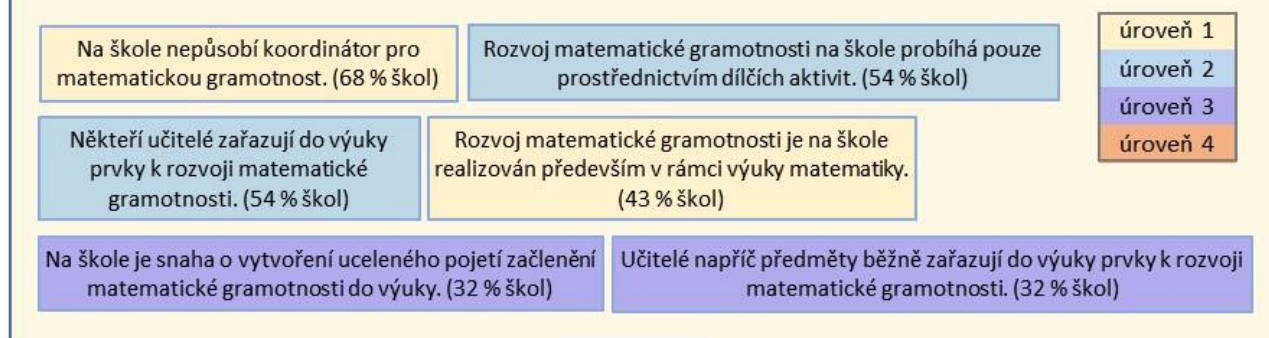

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-8 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Procenta jsou vztažena pouze k těm školám, které tuto oblast označily za důležitou.

Aktuální stav podpory matematické gramotnosti na SOŠ

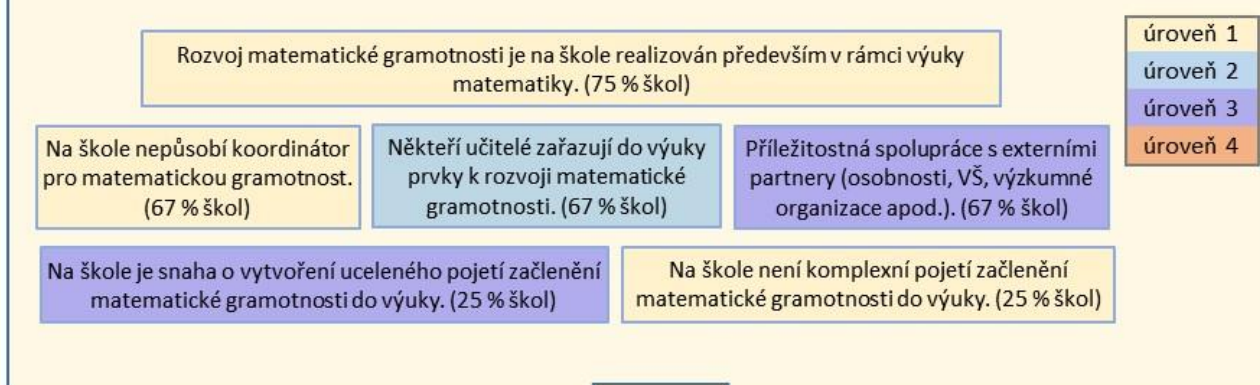

Cíle, které si v rámci rozvoje podpory matematické gramotnosti stanovily SOŠ

*Každé schéma zobrazuje prvních 5-6 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.
 Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.
 Procenta jsou vztažena pouze k těm školám, které tuto oblast označily za důležitou.

Aktuální stav podpory matematické gramotnosti na gymnáziích

*Každé schéma zobrazuje prvních 6-7 nejčastěji uváděných položek z dané oblasti.

Procenta uvádějí podíl škol, které danou položku zvolily.

Procenta jsou vztažena pouze k těm školám, které tuto oblast označily za důležitou.